Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu"

5-6

NR. 5-6 (230-231) • ANUL XXIV • Mai-Iunie 2020
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Avangarda de la „A la Z"

75 HP
Nava amiral a avangardei româneşti

Florin COLONAȘ

Trăim o perioadă de panică generată de un virus denumit COVID-19, pornit pe toate meridianele, izvorât din China si care are la origini când un șarpe infectat de un liliac, consumat de un localnic, când o mâncare tradițională de pangolin (animal din aceeași familie cu furnicarul și lenețul), dar, culmea, în același oraș în care se găsește un mare centru de cercetări bacteriologice, aflat sub oblăduirea armatei chineze.

Panica și gravitatea situației este greu de stăpânit. Se iau tot felul de măsuri pentru a împiedica o pandemie, care de fapt s-a instalat cu rapiditate.

Pe de alta parte, seismologii ne tot anunță cutremure devastatoare. La noi, ciclul de 30-35 de ani s-a depășit, așa că tot mai des se atrage atenția în legătură cu un nou tremur al scoarței terestre.

Schimbările meteo semnificative pe tărâm global sunt din ce în ce mai comentate, inundațiile, topirea ghețurilor polare, uraganele, temperaturile excesive, eroziunea solului și apariția unor fenomene încă neexplicate ale atmosferei, întregesc și ele tabloul sfârșitului lumii...

Toate aceste aspecte întunecate pentru omenire se contopesc într-o criză economica mondială, ceea ce duce la prăbușirea economiilor de pe toate meridianele, ridicarea inflației la cote nemaiîntâlnite, scăderea puterii de cumpărare a cetățeanului, imposibilitatea plătirii datoriilor, falimentul marilor și micilor investitori, totul ducând la scufundarea societăți umane, afectând întregul mapamond, conducând la o inevitabilă prăbușire în abis.

Rândurile de mai sus transmit un sumbru tablou expresionist, al zilelor în care trăim. Desigur, există și pârghii, inclusiv cea arhimedică, care cerea un punct de sprijin pentru a muta luna.

Oricât de dramatice ar fi momentele prin care trecem, indiferent ce cataclisme vom fi obligați să traversăm, un lucru este clar: dacă o singură publicație va rezista acestor vicisitudini, ea s-ar numi „75 HP" !

Revista aceasta cu un număr unic, de numai 16 pagini și un format 31,5x23,7 cm, editată la 10 octombrie 1924 într-un tiraj care se apreciază a fi fost de 500 de exemplare normale, la care se adaugă încă cincizeci de lux, tiraj totuși greu de crezut, deoarece astăzi numărul de exemplare care pot fi inventariate pe glob nu trece de ordinul a câtorva zeci, aceasta în condițiile în care publicația, am putea spune, avea un format și o construcție robustă, care îi permitea să nu fie deteriorată cu ușurință.

După intrarea sa furtunoasă pe scena publicațiilor de acest gen, la scurt timp Kurt Schwiters, cel care va edita la Hannovra revista „Merz", le trimitea redactorilor salutările sale și, aidoma unei bezele, un frumos „dada" însoțit de promisiunea unei viitoare colaborări. Un semn al recunoașterii valorii artistice și a conținutului plin de substanță din paginile revistei editate pe malul Dâmboviței.

De unde însă această denumire tehnicistă: „75 HP" ? Nu este deloc de mirare faptul că denumirea a putut crea confuzie în munca unor bibliotecari specializați, care văzând titlul l-au integrat în rândul volumelor cu profil de fizică.

Avangardiștilor le-au plăcut dintotdeauna titlurile numerice. Pasiunea unora dintre ei pentru numerologie conduce la explicații ale aplicărilor numerice. Vezi în acest sens celebrele publicații „391" și apoi „291" – creații ale lui Picabia. Alt exemplu „84", condus de Marcel Bisique (1947-1951), cu o copertă de Artaud; „+ – 2000", singurul număr, revistă de artă, teatru, literaturi futuriste (Bari) a lui Amendola și Caracciolo; Bontempelli și Mala, editează în 1926-27 cinci numere din publicația „900".

Nu este mai puțin adevărat că și științele fizico-chimice (cândva se studiau împreună) au dat naștere la un titlu – „Mecano" – ilustrând o noțiune din lucrul mecanic, fundamentală în dinamică, dar și formula acidului sulfuric, scrisă în varianta mai veche sau în cea mai modernă, a generat titluri: H_2SO_4 la publicația georgiană și la noi, pe malurile bătrânului Danubiu, în Turnu Măgurele, câțiva tineri au încropit bune numere (vreo 13) din necunoscuta, încă, SO_4H_2.

(continuare în pag. 14)

Murim... ca mâine

de Magda Isanos

E-așa de trist să cugeți că-ntr-o zi,
poate chiar mâine, pomii de pe-alee
acolo unde-i vezi or să mai stee
voioși, în vreme ce vom putrezi.

Atâta soare, Doamne, atâta soare
o să mai fie-n lume după noi;
cortegii de-anotimpuri și de ploi,
cu păr din care șiruie răcoare...

Și iarba asta o să mai răsară,
iar luna tot așa o să se plece,
mirată, peste apa care trece –
noi singuri n-o să fim a doua oară.

Și-mi pare-așa ciudat că se mai poate
găsi atâta vreme pentru ură,
când viața e de-abia o picătură
între minutu-acesta care bate

și celălalt – și-mi pare ne-nțeles
și trist că nu privim la cer mai des,
că nu culegem flori și nu zâmbim,
noi, care-așa de repede murim.

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (X)

Florentin POPESCU

Se cuvine să mai zăbovim încă asupra albumului *Silvan portretistul*, realizat de către Adrian Silvan-Ionescu și care cuprinde opere ale tatălui său: chipuri memoriale ale unor scriitori, oameni de teatru, muzicieni, artiști plastici și alți oameni de cultură, imagini sugestive și antologice, care pot fi adjudecate și ca fericite adjuvante ale fotografiilor arhicunoscute ale celor care i-au inspirat desenatorului creionul și pensulele.

Referindu-se la arta și viziunea distinsului său părinte, Adrian Silvan-Ionescu scrie, între altele: „Cunoscându-le în profunzime opera (e vorba de scriitori, *n.n., F.P.*) și aflându-se adesea în preajma lor, el reușea să facă o sinteză a trăsăturilor filtrându-le prin stilul literar al fiecăruia: subtilitate, forță, tristețe, furie, brutalitate, dezamăgire, mirare, nostalgie, ironie, sarcasm, stoicism… toate se regăseau în acele câteva linii fugare ce reușeau să contureze o mare personalitate creatoare. Dezvolta de-a dreptul o pasiune personală pentru multe dintre aceste modele, pe care le relua până la perfecțiune".

Supranumit de către unii dintre comentatorii lui „Ceahlăul prozei românești", Mihail Sadoveanu (pe care, în treacăt fie spus unii dintre detractorii lui de azi încearcă să-l treacă într-un con de umbră din motive extraliterare) i-a inspirat pe mulți dintre fotografii și artiștii plastici ai vremii.

Dl. Adrian Silvan-Ionescu a reținut și a publicat în albumul despre care este vorba doar două desene în care apare figura marelui scriitor, dar nu este exclus să fi existat mult mai multe în mapele graficianului.

Într-un portret realizat în tehnică mixtă (tuș și acuarelă), autorul „Baltagului" și al „Neamul Șoimăreștilor" a fost văzut din față. O figură masivă și impunătoare, în care dominante par a fi în primul rând ochii, gura și bărbia. Peste cap se revarsă niște plete leonine, cărora albul, albastrul și negrul acuarelelor le-a accentuat prezența, sugerând parcă descendența personajului dintr-un fundal nevăzut, care de mit și poveste.

Seriozitatea, gravitatea, interiorizarea pe care le sugerează chipul în ansamblul lui impun încă de la prima vedere. Ochii dau impresia că personajul și-a concentrat privirile drept înainte, undeva dincolo de cel care îl imortalizează pe șevaletul lui.

Cine știe, poate către zbuciumata istorie a românilor, locul din care și-a luat atâtea și atâtea subiecte pentru romanele și povestirile sale nemuritoare.

Nu mai puțin grav, deși personajul e văzut din profil, apare figura scriitorului în cel de al doilea portret, executat în creion, din linii puține, însă nu mai puțin sugestive decât în grafica de mai înainte.

Aci prozatorul are buza de jos puțin ieșită în afară, iar deasupra gurii un nas neverosimil de mic și de ascuțit sprijină partea superioară a capului. Două sprâncene uriașe se ivesc dedesubtul frunții pe jumătate acoperită de fuiorul bogat al părului.

(continuare în pag. 2)

Ioana Ruxandra Fruntelată
Puterea Călușului pag. 12

Luminița Cornea
O călătorie de altădată
Giurgiu, văzut de Romulus Cioflec... pag. 21

Vasile Grigorescu
Eliade și "Duduia Rica" pag. 22

Alexandra Firiță
Jurnal Covid-19. Zona roșie pag. 23

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Odiseea interioară

Una dintre cele mai utilizate metode de formare intelectuală de-a lungul timpului a fost călătoria. Ajunge să amintim aici popularul *Grand Tour*, prin care aristocrația engleză propunea tinerilor învățăcei din secolele XVIII și XIX un voiaj care începea la Londra, traversa importante orașe ale Europei de Vest: Paris, Bruxelles, Milano, Roma și se încheia cu Napoli, dar unii continuau până în Sicilia sau Grecia.

Călătoria pe uscat, apă și ulterior aer, a fost una dintre metodele prin care civilizația occidentală și-a ranforsat valorile simbolice și materiale și și-a exportat modelul impunându-l drept standard.

Astăzi, odată cu „democratizarea" călătoriilor, dar și a elementelor mai puțin dorite ale circulației bunurilor și persoanelor, cum este acum cazul marii pandemii (eveniment desigur temporar, însă năucitor), remarcăm un tip de încercare mai aparte. O călătorie de tip nou. Hotărâtoare nu atât pentru noi, cât pentru cei ce vor veni după noi și vor dori să rămână pe acest teritoriu, preluând controlul asupra lui. Evident, nu militar, nu administrativ, nu legislativ, ci civic. Nu la nivel organizațional, ci în spirit. Un tip de civism care să responsabilizeze și să dea drept de interogație asupra tuturor organismelor oficiale. Să nu mai avem instituții doar spre folosul celor care activează în ele și atât. O analiză civică se impune, apoi ea trebuie transportată în zona juridică. Spiritul civic nu ține atât de studii, profesie, galoane, cât de componenta morală, de dorința onestă de a îmbunătăți, cât și cum se poate. Spiritul civic nu poate fi substituit de media (scrisă, net, televiziune) aservită intereselor proprietarilor. El poate fi construit doar de noi, fiecare acolo unde se află.

Doi scriitori și gazetari cu o mare influență în lumea literară autohtonă de la mijlocul secolului trecut au reușit să impună o anumită prestanță literaturii în condiții deloc favorabile unui astfel de demers. Dincolo de ceea ce a scris fiecare (relativ puțin, însă de calitate), ei au fost *spirutus rector* la revistele literare centrale și chiar dincolo de acestea, unde au descoperit, promovat și cultivat autori deveniți azi borne ale culturii. Dar marele lor merit, chiar dacă greu plătit, fie cu nepublicarea, fie cu concesii, a fost propunerea de ieșire din iarmarocul steril și trivial al epocii ce a urmat imediat după a doua conflagrație mondială.

Geo Dumitrescu (1920-2004) a fost liderul uneia dintre mișcările neomoderniste, directorul efemerei, dar importantei reviste „Albatros", unde programul era ieșirea din poezia lascivă și melancolică și din paradigma „artei pentru artă", propunând în schimb o lirică deconstructivistă, gravă, cu accente sociale. Modul în care Geo Dumitrescu a impus spiritul critic în literatura timpului, dar și în mediile culturale va rămâne un exemplu. Personalitatea și ținuta sa sunt în totală sincronie cu maniera de a scrie, deopotrivă inteligentă și profund umană: „*Întindem mâinile după fata cu ochii de strugure/ Trebuia să vină. Freamătul perdelei/ îmi dăduse de veste, și întindeam mâinile/ Ceasul din turn bătuse al treilea sfert –trebuia să vină, altminteri de ce s-ar fi agitat perdeaua, de ce s-ar fi agitat mâinile mele.../ Și numai eu continuam s-o aștept, Și numai eu continuam s-o iubesc/ inefabil și magic, pe când/ ceasul din turn bătea din nou, liniștit/ al treilea sfert, cu puțin înainte de al patrulea/ Și fata cu ochii de strugure nu mai venea/ n-a mai venit și poate nu va mai veni...*" (*Al treilea sfert*)

Ștefan Bănulescu (1926-1998), după practicarea unui jurnalism tributar, devine repede cel mai important prozator al generație sale datorită realismului magic al scriiturii obiectiv-reflexive și de o originalitate enigmatică. Subiectul aproape unic al literaturii sale îl constinuie câmpia de sud pe care o trasformă într-o *terra meravigliosa*. Preocupat să construiască o mitologie artistică a Bărăganului, prozatorul adaugă nuvelelor sale un volum de poeme (*Cântece de câmpie*) de extracție folclorică, unde universul arhaic și tradițional vine să întregească o operă restrânsă, dar cu adevărat europeană: *A tăiat noaptea în zimți/ Creasta e mai sus de sfinți/ Pe cer, pieptul și pîntecul/ Prin urmele frînte ale zimților/ I-a țîșnit cîntecul/ De la pintenii de rouă/ La ciocul de lună nouă./ Cîntatul suna a gheață/ Spartă de dimineață între stele/ Peste cîmpul de negură caldă// Cînd să-l aflu mai bine cum cîntă/ Cum își împlîntă zimții culorile/ În noapte și în ghețuș/ Am văzut doar soarele/ Topindu-i în urcuș aripile, ciocul/ Pintenii și ghearele.* (*Cocoșul*)

Acum, când din cauza crizei sanitare se prefigurează schimbări de o natură încă greu de imaginat, ieșirea din etica egocentrică și depășirea ornamentelor sterile a formelor fără fond este imperativă. Pentru că miza este la nivelul cel mai înalt la care a fost vreodată. Iar comunitatea își poate oferi soluții și prin (re)întoarcerea din Odiseea fiecăruia la spiritul civic pe care l-au exemplificat cândva, direct și indirect, cei doi scriitori. Măcar pentru generațiile care vin. Pentru a nu lăsa spațiul din jurul nostru să rămână un cadru butaforic cu accente mizerabile în care doar consumi și te consumă.

pretexte

Gabriel Dragnea

Ion Drăgănoiu sau poezia ca reconstituire

L-am întâlnit în 2019, într-un interviu pentru televiziune, alături de Nichita Stănescu, amândoi poziționați voit, ca-ntr-o metaforă despre timp, între două ceasuri atârnate pe un perete alb ca o filă de carte, încă nelocuită de cuvinte. În acel moment personajul căutat era îngerul blond, pe celălalt sacrificându-l involuntar pe altarul amânării. De atunci, am mai revăzut de câteva ori materialul, cândva difuzat pe canalul public TVR3 și, la un moment dat, nu știu de ce, am simțit nevoia de a-l descoperi, de a-l cerceta pe cel care îl zugrăvea pe Nichita atât de frumos în materialul de televiziune din 1970. Așa l-am descoperit pe poetul Ion Drăgănoiu și poezia sa ca o reconstituire în versuri a celor mai frumoase gânduri, trăiri și experiențe ale poetului: *„Și totuși camera albă trebuie descrisă./ Amănunțit./ Disecată de bisturiul ascuțit al privirii, oprită de-atâtea ori pe/ contra-greutate de porțelan a lămpii nemțești atârnând din/ tavan./ Știi unde ești ?/ Dar de unde să-ncepi ?/ Amintește-ți mesele albe de faianță din sala de disecție./ Și trupurile de un galben cenușiu, ca de banana, întinse pe mese,/ Și dexteritatea șefului de lucrări, făcând o incizie longitudinală./ Adu-ți aminte și fă la fel./ Dar cu sfială./ Așa cum se face/ o trepanație craniană./ Și nu uita: ceea ce faci nu e o disecție./ Ci o vivisecție./ Poate să doară, poate să moară./ Umblă cu grijă printre straturile vii, palpitânde./ E-n ele/ și viață și moarte./ E chiar/ Ființa ta./ Carnea ta de secunde"*. (*Camera albă*). L-am căutat printre cărți prăfuite din anticariate, printre pagini de reviste literare devenite istorie, printre filele virtuale ale internetului cu trimiteri la cărți care i-au aparținut cândva, dăruite cu autograf și l-am găsit așteptând un timp al recunoașterii, al regăsirii. L-am citit și i-am simțit frământarea prin care își căuta un loc în care poezia lui să rămână măcar ca semn al trecerii sale prin lume, printre poeți. O „vânătoare" continuă a unei liniști, adesea rătăcită în tranșeele poeziei reprezentată cu succes la vremea aceea, anii 70-80, de Nichita Stănescu, Ileana Mălăncioiu, Gheorghe Tomozei, Ana Blandiana sau Marin Sorescu. Uneori influențat de versurile prietenului Nichita, el a continuat să scrie, construindu-și un itinerariu personal dictat de propriul glas liric: *„Mănușa groasă de piele învelind pumnul ușor ridicat./ Șoimul bine dresat înfipt în mănușa groasă de piele./ Capul ascuns în sacul de pânză umbroasă al șoimului./ Iepurele fugind./ De ce se varsă râurile în mare ?/ Mănușa groasă de piele:/ Pentru că marea.../ De ce se varsă râurile în mare ?/ Șoimul bine dresat:/ Pentru că marea.../ De ce se varsă râurile în mare ?/ Iepurele fugind:/ Pentru că în marea ei umilință, marea// știe să stea mai jos decât mănușa groasa de piele, șoimul/ bine dresat, capul ascuns. Pentru că marea stă și așteaptă.// Apoi, înțeleapta mișcare a mâinii, dezvelind capul șoimului"* (*Scene de vânatoare I*).

Chiar dacă Mircea Iorgulescu a remarcat cu o oarecare obiectivitate faptul că în volumul *Starea provizorie* că „indiferent de atitudinea stilistică adoptată, Ion Drăgănoiu este un sentimental obosit cu emoții destrămate și muzicale, fugar melancolice", cu toate acestea versurile lui Ion Drăgănoiu au un suspin propriu, rezervat, descris artistic în imagini echilibrate, menite, parcă a liniști gândul, dar și a-l tulbura deopotrivă: *„Zidesc un zid zidarii sub geamul meu./ O casă/ a plecat de sub pământ și se înalță./ în clepsidra oaselor măduva nu vrea să curgă,/ măduva încă nu curge în vase lungi de faianță./ doar sângele se aude picurând, în sus, în jos,/ printre secunde. îl simt că simte cum trece prin el/ o secundă:/ Da, în clepsidra osului vibrând, n-a început nisipul/ să foșnească./ Nu, în clepsidra osului vibrând, n-a început nisipul/ să foșnească./ Am bătături în palme și în gând/ văzând cum zidurile nu se-opresc să crească/ și cum pădurea ce-o vedeam la geam/ e retezată-n două de securea zidului./ Nu știam de ce zidarii stau pe dinăuntru când ridic-o casă./ Nisipul asemeni sunt zidarii./ Ei se închid/ în osul ce vibrează, în roșul casei ce-o visează./ Sub geamul meu se-nalță-ncet o casă,/ o clepsidră frumoasă, o magazie de zid./ Doar vârfurile brazilor se văd lucind de la fereastra mea,/ unde hârletul de argint l-am pus să se zbicească*" (*Starea provizorie*).

Indiferent de ceea ce se va scrie și analiza pe marginea poeziei lui Ion Drăgănoiu, pentru mine, întâlnirea cu poezia lui a fost un nou prilej pentru o altfel de respirație poetică. Chiar dacă ne-a părăsit pentru totdeauna în urmă cu 17 ani, i-am căutat urmele pe Șos. Mihai Bravu, nr. 290. La prima scară a blocului 4 nu a mai rămas decât o placă memorială care ne amintește că, odată, a trăit și creat discret, dar neliniștit un poet printre oameni.

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (X)

(urmare din pag. 1)

Și aci, ca și în primul portret, gravitatea, impetuozitatea, interiorizarea, pe care privitorul o ghicește numaidecât dincolo de liniile simple ale desenului, impun și produc un sentiment de respect, dacă nu cumva și de plecăciune, fiindcă imaginația te poartă imediat către opera lui, mare cât o bibliotecă, zbuciumată ori calmă, aidoma istoriei naționale pe care scriitorul, ca nimeni altul, a transfigurat-o în paginile literare. Pagini care, în cele din urmă, transgresează timpul și se proiectează direct în eternitate.

Poetul, dramaturgul și romancierul Marin Sorescu, scriitor în mare vogă în perioada în care Silvan Ionescu era nelipsit din arena culturală, selectând figuri expresive pentru galeria de portrete de mai târziu, a reprezentat – în ce-l privește pe graficianul despre care scriem aci – un chip care se preta la șarje foarte expresive.

Iar acest geniu al creionului, al acuarelei și al altor modalități artistice n-a întârziat să-și „valorifice" inspirația. Astfel, un portret executat în tehnică mixtă (creion și acuarelă) poetul ciclului „La Lilieci" și al piesei „A treia țeapă", e văzut din profil, cu o figură dominată de o mustață mare, neagră („pe oală", cum se zice în popor), deasupra căreia coboară un nas lung, la rădăcinile căruia ochii par două mărgele pe care se sprijină o linie neagră – sprâncenele, împinse în jos de câmpia largă a frunții.

Plete bogate străjuiesc calota și părțile laterale ale capului, ca și cum chipul în întregul lui ar fi „îngropat" în valuri de păr.

Totuși, deși la prima vedere ai fi tentat să crezi că e vorba de vreun călugăr, nu poți să nu recunoști – chiar și așa, mult stilizat – acea notă specifică ce-l face inconfundabil pe cel care ne-a dat o operă literară încărcată de semnificații și de o originalitate inconfundabilă.

Desenul e datat 10 ianuarie 1975. Opt ai mai târziu, Silvan îl vedea pe Marin Sorescu „Fără titlu și fără adresă" într-un dublet: doi indivizi slăbănogi, ca doi țâri, pășesc unul în urma altuia și duc pe umeri o cobiliță de capătul căreia atârnă o pereche de opinci.

Primul personaj poartă mustăți mari, care se răsfrâng într-o parte și-n alta a feței, iar pe cap are ceva ce aduce a fes ori a căciulă. Cel de al doilea (ușor recognoscibil, scriitorul) are un nas ce aduce cu un ardei și mustăți minuscule. Pe creștetul capului, acoperit de păr rărăsit abia mai stă să nu cadă o pălărie. Mâna dreaptă, dusă prin spate, o ține strâns pe cea stângă.

Amândouă personajele privesc înainte și lasă să se creadă că au o țintă precisă. De remarcat că tonurile de roșu, verzui și albastru potențează și dau vigoare remarcabilă întregului desen.

Să fi fost aci o aluzie la vreun fapt sau la vreun gest al poetului cărora Silvan va fi voit să le dea o replică în stilul și cu mijloacele artei lui ? Nu știm și nici nu vom afla vreodată...

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

Invazia lăcustelor

Am găsit în biblioteca mea o carte veche, o carte de povești mai triste și aș vrea să încerc, pentru cititorii rubricii mele, să rezum una dintre ele.

A fost odată ca niciodată, că dacă n-ar fi, tot s-ar povesti, o țară numită *Blatuania*. Țara se numea așa din cauză că pe cuprinsul ei se făceau blaturi în neștire. Blaturile, adică mișmașurile, adică mânăriile, adică tot felul de compromisuri, de înțelegeri dubioase, i-au însemnat întreaga istorie. *Blatuania*, țara lui *merge și-așa, las-că-mai-vedem, mai vorbim, mai mituim, închide și matale un ochi, uită-te în altă parte până-mi fac și eu treaba, o mână spală pe alta și amândouă rămân murdare*. Țara pe care și marile imperii din toate vremurile au luat-o ca atare, au pus-o la mezat în dese rânduri, au vândut regiuni întregi din ea, cu oameni cu tot, cu bogății cu tot, cu ape cu tot, fie pe o grămăjoară de ducați de aur, fie pe niște sute de metri de postav (vezi povestea vânzării Olteniei către austriecii fără milă și prihană), pe niște odoare scumpe (vezi și povestea Bucovinei, Țara fagilor, târguită între ruși, turci și austrieci). Vezi și Ardealul de nord (neguțat de ribbentropi-molotovi vegheați de netrebnicul Ciano al lui Mussolini), vândut băieților care veniseră din Asii doar cu un chil de carne crudă sub șaua calului, împământeniți în Pusta Panoniei și tânjitori nebuni după un podiș cu aur și cu ape, cu grâu și cu vinuri, cu urme de cetăți romane mai vechi decât toată durata lor pe lume. Și o bucată din Dobrogea s-a dat, județele Sudului meu românesc, de parcă Hoarda de Aur ar fi transmis o moștenire volgarilor și mai ales, s-a dat Țara Basarabă, aceea dintre Prut și Nistru, unde a luminat steaua lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Acestea au fost *compromisurile mari*, rănile sângerânde și azi ale unei istorii parcă blestemate.

Dar au fost și vânzările mărunte, de domni pământeni, de bogății fără seamăn, afacerea Strousberg, datoriile la nemți, datoriile la ruși, s-au făcut averi fabuloase în *Blatuania* jefuită, golani din toate azimuturile și-au adus aici poftele, amantele, au ridicat castele, au jucat averi la cazinourile de pe Coasta de Azur, pe urmă și-au pus pe trup rubașca revoluționară, au devenit *burghezie roșie*, necioplită, dar având pofte de seniori din cărțile vechi, s-au ascuns în principii de egalitate, de morală proletară, și-au schimbat nevestele obosite cu amante proaspete, actrițe de duzină, dansatoare în arena gloriei.

Tropăind veselă, deceniu după deceniu, *Blatuania* a înflorit în era neocapitalistă care a fost instaurată de o revoluție făcută mai ales de luptători din forțele speciale, *omoniști* (OMON-ul era o firmă de prestigiu în vechea Uniune Sovietică) și de băieți formați în taberele AVO (asta e o firmă ungurească la care nu s-au produs vinuri de Tokay, ci alte mărfuri), iar sprijinul occidental a venit ca și în alte rânduri (că doar lecția celui de-al doilea măcel mondial era aproape), neîntârziat.

Noi, cetățenii de rând ai *Blatuaniei*, am ieșit la revoluție dornici de „rația de libertate” – așa au botezat-o meșterii manipulării, așa a și fost, o rație de libertate, un pic de libertate trecută pe la nas, apoi a continuat, sistematic, enigmatic și dogmatic, procesul de devalizare a *Blatuaniei*. Tot prin metodele vechi, asezonate puțin la noile realități. Ni s-a făcut o transfuzie masivă de hormoni democratici, ni s-a dat voie în piețe, să scandăm și să înjurăm liber, ni s-a dat voie să votăm într-o veselie, dar la numărat au nimerit ei, cei care numără de sute de ani. A înflorit comerțul exterior, dar tot pe principiul sovietic („ei ne iau grâul, noi le dăm petrolul”), au venit dragile companii transnaționale cu vitrinele lor luminoase, cu diversitatea de oferte de mâncare falsificată, de băutură falsificată, de haine de unică folosință, cu tot felul de aparate care funcționează o zi și pe urmă ies din garanție, cu bănci lacome care au devenit obeze în climatul nostru danubiano-pontic, cu tot felul de ideologi școliți la academiile serviciilor secrete din vest și din est, au venit ca lăcustele, că altă metaforă mai potrivită nu găsesc.

Citesc pe net – că ziarele convenționale au cam dispărut – că în Africa de Nord au năvălit iar lăcustele. Ca barbarii, ca mongolii, ca, Doamne, iartă-mă, sovieticii, vest-europenii, americanii !

Vor ajunge și la noi lăcustele, așa cum bat vânturile acum, așa cum se petrece războiul climatic de azi, vor ajunge sigur. Aici vine surpriza cea mare, norocul cel mare al geografiei și istoriei poporului meu. La noi nu vor mai găsi aproape nimic. Pentru că au lucrat și lucrează *lăcustele noastre naționale*, având în fruntea lor, ca stegari și purtători de mesaj, niște vajnici bărbați. Ei au reușit ca, într-un timp foarte scurt, să roadă ce mai rămăsese de la lăcustele *pesediste*, să facă împrumuturi enorme pentru dobânzi istovitoare, să arunce banii în conturile unor *obligații politice*, de exemplu, să plătească *în avans* niște arme care nu ne vor folosi niciodată, să-și mulțumească toți clienții prin sume fabuloase – *fără licitație, că e pandemie*.

Doamne, Doamne, lăcustele naționale au curățat cam toată șansa noastră de a ne întoarce la oarece normalitate.

Sunt sigur că v-a obosit urmărirea acestui excurs printr-o istorie a țării care, în povestea amintită, se cheamă *Blatuania*. Eu sunt corect, vreau să vă amintesc o carte a unui scriitor croat, uriaș scriitor, Krleza: se numește *Banchet în Blituania*.

De acolo m-am inspirat. Am schimbat o vocală și am ajuns la nefericirea țării mele, *Blatuania*, invadată de lăcuste. Cine ne apără, cine mă apără ? Dumnezeu știe, dar, uneori, cred că și El și-a luat mâna de pe noi...

Zăpezile de altădată într-un oraș de grăniceri

Într-o primăvară care, iată, își intră, încet-încet, în drepturile ei, cu explozie în muguri, cu flori nebune, cu arome de căpșuni și cireșe proaspete care ne pândesc parcă din piețele orașului amuțit de frica pandemiei, în castanul bătrân de lângă balconul apartamentului meu de la etajul al doilea unde sunt „arestat la domiciliu” (sau „izolat de pe lista zero” sau încă unul dintre inutilii de peste șaptezeci de ani care deranjează ritmurile contemporane), deci, în castanul bătrân s-au aprins lampioanele albe ale florilor care-mi luminează amintirile.

Sigur, urmează o digresiune nostalgică (fir'ați voi să fiți de nostalgici, încă n-ați dispărut ? ! ?): ieri m-a sunat un prieten bun din Mica Valahie, poetul și gazetarul Dan Lupescu și m-a întrebat dacă nu vreau să scriu câteva rânduri de salut pentru aniversarea cenaclului literar „Clepsidre” de la Bechet, Dolj, unul dintre cenaclurile de mare tradiție din această dungă de țară, la împlinirea unei jumătăți de veac de existență.

Astăzi, cenaclul se numește „Comuna literară Bechet” (la fel ca la românii din Banatul sârbesc: „Comuna literară Vârșeț”), un titlu care sună frumos, mai ales în vremea noastră, când comunele nu mai sunt literare, ci politice, economice, adică orice altceva numai dedicate culturii, nu. Și scriu nostalgic despre anii când lucram la revista tinerilor scriitori, „Luceafărul”, care apărea sâmbăta dimineața, era „steaua de vineri” (vorba lui Grigore Vieru) ce lumina diminețile de sâmbătă ale scriitorilor debutanți, cei care au uitat sau le e rușine că au publicat pe acele vremuri. E păcatul lor, iar cei care n-au uitat pot să se bucure de încă o amintire !

În drumurile noastre prin țară, am ajuns de multe ori și la Bechet, fiind oaspeți ai celor de la „Clepsidre”, cum se numea cenaclul atunci. Ne-a primit profesorul de română Gheorghe Boaghe. Mi-l amintesc și azi pe profesorul Boaghe, tânăr, subțirel, brunet, tipul olteanului sclipitor de inteligent și „fără stare”, cum se zice. Cum mi-l amintesc și pe fabulosul inginer agronom Mitre Arambașa, haiducul jian care se trăgea probabil dintr-un ienicer turc (tot fost copil de români) fugit de la sultan și întemeindu-și neamul la Bechet, orașul cu nume de pichet de grăniceri (în turcă se zicea *beket*), lângă o veche așezare romană, Recica Dabului, apoi sat de moșneni legat de numele Brâncoveanului. Despre această așezare a scris cu atâta patimă Mitre Arambașa, scriitorul, arheologul, iubitorul de pământ care are azi, când a plecat departe de apa Jiului și a Dunării, un muzeu ce-i poartă numele. Ne citea din povestirile sale inginerul Mitre, l-am și publicat în „Luceafărul”, îmi era drag de el, că semăna bine cu un alt prieten al meu, legendarul țăran-șef al Olteniei, nea Gheorghe Dindere.

Erau mulți iubitori de literatură în acel târg de graniță sudică, am spus versuri împreună, în școli, în cămine culturale, la Dăbuleni, la Sadova, la Bechet, am băut pahare de roșioară făcută de marele profesor Baniță, pe care bunul meu prieten, poetul Grigore Hagiu, voia să-l convingă că roșioara e vinul dacic (Dumnezeu să-i odihnească pe amândoi, pe marele profesor și pe marele poet !).

La Bechet, într-un climat cultural de cea mai bună condiție, am fost cu Grigore Hagiu, cu Aurel Dragoș Munteanu, cu Mircea Croitoru, cu dragii prieteni craioveni Ilarie Hinoveanu, Ovidiu Ghidirmic, Dan Lupescu, Nicolae Petre Vrânceanu. Da, prietenii mei, atâția câți mi-au mai rămas, se putea iubi literatura, se putea face literatură și în cele mai depărtate locuri din această țară. Chiar pe vremurile acelea zugrăvite doar în negru și în ură de noii exegeți, chiar în condiții de dictatură, de foamete, de „vid cultural”, cum zic niște băieți crescuți cu lapte cominternist și reciclați în Vestul democrat până-n prăsele. Dacă nu mă credeți, întrebați-i pe martorii care mai trăiesc. Pe cei câțiva care și azi, la Bechet, vor sărbători o jumătate de veac de la întemeierea unui cenaclu care a dat scriitori adevărați, cărți, idei literare, prietenii fără granițe.

Întotdeauna m-am considerat un sudist. Sunt născut în Mica Valahie, aproape de respirația Dunării, cuminecat în cetatea veche a Severinului și confirmat la Craiova, călător cu inima la Calafat, la Băilești, la Bechet. Sigur, sunt, cum vă spuneam, și un nostalgic fără leac, sigur, pe retina mea dansează atâtea chipuri de oameni care au fost, care mai sunt încă, de acolo, din Sudul fierbinte unde toamna mirosea a vin roșu de Dăbuleni și iarna se simțeau venind zăpezile Levantului înfășurate în crivăț și în abur de Bărăgan. Zăpezile de altădată.

Îi mulțumesc prietenului meu, Dan Lupescu, pentru că mi-a amintit de aniversarea celor de la Bechet și mi-a deșteptat asemenea amintiri.

Prietenii mei de la Bechet, chiar dacă timpul a trecut peste noi ca un tanc imperial, chiar dacă sentimentele ni s-au învălmășit și ni s-au despărțit, vă rog să mă mai primiți o dată, simbolic, la masa voastră din pridvorul Dunării, ca să ne bucurăm împreună de zăpezile de altădată.

Azi, când aniversați o jumătate de veac de la nașterea unui cenaclu al visului, mă puteți bănui de orice, dar în niciun caz de păcatul uitării.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Colecția ACTIB

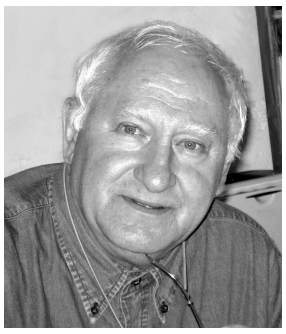

1934, Podul de pe Argeș la Bolintin-Malu Spart

1934, Podul de pe Argeș la Ogrezeni-Tântava

Frumoase cărți de doamne și domnițe

Don Andreiță

Romanița-Maria Ștențel
„Hora Domnițelor”

Farmecul copilăriei o face pe brava noastră colegă de condei ca și atunci când are ca personaje oameni maturi să-i deturneze, subtil și elegant, tot spre vârsta șotronului. Așa se întâmpla cu penultima ei carte – „*De mic am fost mare – Călătorii pe ulița copilăriei*”, Editura RawexComs, 2018 – în care oameni în puterea vârstei, cu poziții profesionale și sociale onorabile, sunt provocați abil să trăiască (și să mărturisească !) întâmplări, gânduri și sentimente din *vârsta de aur*. Amintesc numele câtorva astfel de concetățeni, oameni în toată firea, serioși, care *au jucat șotronul* pe ulița copilăriei, deschisă provocator de autoare, ca un covor roșu la marile evenimente: academician Gheorghe Păun; Dan Cioca, pictor; Eliza Roha, scriitoare; Viorel Goleanu, medic; Florentin Popescu, scriitor; Victoria Milescu, poetă; Alexandrina Halic, actriță; Iolanda Balaș-Soter sportivă; Cornel Patrichi, balerin. Minunatele – vesele, uneori și triste – întâmplări din copilăria acestor oameni, retrăite acum, la vârsta înțelepciunii, sunt modele binevenite, autentice, credibile pentru tinerii clipei de azi – acesta fiind și mesajul pe care dorește să-l transmită autoarea.

Aceeași intenție, același crez au călăuzit-o pe scriitoarea Romanița-Maria Ștențel și când a scris recenta carte, „*Hora Domnițelor-povești din Livada Copilăriei*”, Editura RawexComs, 2019 – înlocuind ulița cu o livadă minunată, ca o dumbravă sadoveniană. Aceiași oameni serioși, înțelepțiți de viață, sunt invitați, prin întrebări meșteșugite, să retrăiască momente de pe când erau mici. De data aceasta, toate personajele-interlocutoare sunt feminine. Citez și din acest volum câteva nume, însoțite de succinte mărturisiri: *Lia-Maria Andreiță*, artist plastic, scriitoare: „*Acasa mea* – vorba lui Nichita Stănescu – a fost și a rămas satul Negoești, numit astfel de/după domnitorul Neagoe Basarab și nemurit de alt Basarab, Matei, a cărui doamnă, Elina, venea de alături, de la Herăști, fiica postelnicului Radu Năsturel. (...) Pe aici am copilărit, într-o istorie cu un trecut fabulos și un prezent cam necăjit, ba chiar foarte necăjit”. *Crina Decusară-Bocșan*, scriitoare: „Mărturisesc că amintirile acestea, despre copilul din mine, sunt ca un duș – cu stropi – de alint. Am tras cortina peste ele când am terminat cartea *Arca lui Noe*, despre vacanțele în livada minunată de pe dealul Nicoreștilor”. *Emilia Dănescu*, poetă: „Îmi vine în minte o întâmplare hazlie, că tare îmi mai plăcea să mă dau în leagăn. Cred că aveam vreo patru anișori când, într-o bună zi, mi-am luat așa un avânt, de parcă aș fi vrut să ating cerul, am zburat din leagăn direct în zidul casei vecine și m-am ales cu un cucui de toată frumusețea”. *Veronica Florescu*, medic, scriitoare: „În orice loc mă aflam doream să ies în evidență, să mă remarc. Un copil în veșnică mișcare, dar care agrea și domeniul artei: eram dusă și mergeam cu plăcere la Operă, la Teatru, ca și la patinaj, cum spuneam, eram un copil… atipic. Eram și lăudată, dar și pedepsită”. *Valeria Manta-Tăicuțu*, scriitoare: „În Lunca de Jos, însă, aveam locuri mai bune de întâlnire: cimitirul, pivnița lui Nanu (casa lui „din sus”, fusese multă vreme han, cu tot felul de cotloane, nișe, dependințe, mă rog, cu locuri care ne atrăgeau ca un magnet, poate și pentru că nu prea mai erau băgate în seamă de adulți) și, desigur, prundul gârlei. Nu greșesc prea mult dacă spun că am copilărit pe malul Trotușului”. *Iuliana Paloda-Popescu*, artist plastic, poetă: „Am fost un copil ascultător, energic, vesel, sociabil, curios, uneori mai timid, alteori mai îndrăzneț, în funcție de cei în preajma cărora mă aflam. Eram preocupată de starea sufletească a celor de lângă mine și pentru că avem o înclinație deosebită către rugăciune, mă rugam mereu pentru cei dragi, să le fie bine”. *Passionaria Stoicescu*, scriitoare: „Am fost un copil trist, pentru că n-am avut și tata alături de mine, crescută doar de „două mame”, ambele învățătoare și condusă și dirijată spre jocuri și obiceiuri băiețești de către fratele meu mai mare. Dar am intuit de copil că lumea e sătulă de necazurile ei și nu are nevoie și de tristețea altora. De aceea mi-am arătat fața veselă, am parat cu zâmbete și glume, cu mici gingășii”. *Maria Sturdza-Clopotaru*, scriitoare: „Nici nu știu când vremea s-a dus, dar m-am trezit dintr-o data din copilul gingaș, răsfățat, într-o fetiță responsabilă, care își spăla și călca uniforma singură, făcea curățenie în casă, alteori îmi făceam câte ceva de mâncare”. *Raluca Tudor*, editoare: „Am avut o copilărie liniștită, fără evenimente deosebite. Părinții mei au creat în casă o armonie și un respect între noi. Ei au avut grijă să nu ne lipsească nimic din cele necesare traiului”.

Pun punct cuvântului; nu și gândului. Închid ochii – și parcă văd, în locul horei frumoaselor domnițe, o salbă de flori de primăvară, lalele și zambile și violete, mărgăritare și narcise, legănându-se maiestuos în briza cald-răcoritoare. Închid din nou ochii – brebenel, pe tăpșanul unui sat oltenesc – și nu mă pot abține să nu rostesc, odată cu un personaj al cărții: *Copilărie, zeița mea desculță, ce dor îmi e de tine* !

Marinela Preoteasa
„Cultură cu băutură”

Poeta Marinela Preoteasa își încearcă, de data asta, condeiul într-o piesă de teatru – „Cultură cu băutură”, Editura CuArt, 2019 – inspirată din realitatea noastră post-decembristă, cu scene și întâmplări mai mărginașe, vizând o mahala ceva mai lustruită – iar din acest punct de vedere se apropie de o anume latură a teatrului lui Caragiale (vezi „O noapte furtunoasă”) atât ca specie, comedie, cât și ca schițare a personajelor. Codiță și Profesorul se vor/par, în pofida altor vremuri și îndeletniciri, fețe apropiate de cele ale lui Jupân Dumitrache și Ipistatul Ipingescu. Unul, Codiță, vrea să cumpere literatură (poezii) de la diverși autori mai puțin cunoscuți, pe care, plătind-o bine, s-o publice pe numele lui. Celălalt, Profesorul, se ocupă să-i găsească poeți tineri și săraci (de regulă, debutanți) capabili să-și vândă „marfa”. Un personaj se numește chiar Goe, deloc departe, ca apucături, față de tizul său caragialian. Sunt, de fapt, niște escroci, chemați, prin citație, în judecată, în calitate de pârâți pentru fals și uz de fals în acte publice, situație din care încearcă să scape cu ajutorul unei grefiere „deșteaptă foc”, care „albește pe cine vrea ea, din condei, și tot de condei pune cenușă în cap tot cui vrea ea, că nu și-o mai spală nenorocitul nici la *Apel*, nici la *Recurs*”. Personajele feminine (soții, fiică) sunt croite din aceeași plămadă: capoate cu ștaif, bețive și ascultătoare. Totul se petrece într-un continuu consum de alcool. Din combinația fărădelegilor nu lipsesc drogurile („zacăr”) – care-i duc, după zece ani, într-o mahala de lux a mafiei italiene (unde cad sub cătușele carabinierilor).

În general, acțiunea este bine condusă, iar mijloacele artistice – umorul, ironia, comicul, satira – sunt judicios folosite. Altceva îi lipsește acestei piese: o mai bună structurare dramatică. Autoarea uită (intenționat ?) și specifica normă elementară, aceea de a așeza, înaintea fiecărei replici-liniuță de dialog, numele personajului, dedus, nu ușor, din desfășurarea tramei. Din această cauză (cred) autoarea revine uneori, ca un povestitor (personaj existent, de altfel, în teatru, dar menționat ca atare) și dă explicațiile necesare.

Din mai multe puncte de vedere, piesa pare mai ales o nuvelă bine condusă – și, cu câteva mici intervenții, chiar poate fi o proză excelentă. La urma urmei, câte nuvele, romane, n-au fost transformate în piese de teatru (sau scenarii de film) – de ce n-ar putea funcționa procedeul și invers ? Tot așa cum, revăzută cu mai multă acribie, poate fi/rămâne o bună piesă de teatru.

Elena Mitru
„Catacomba Bucureștiului”

O cărticică elegantă, de dimensiunile cunoscutei *livre de poche*, publică colega Elena Mitru, din SUA, Connecticut, în editura bucureșteană Rawex Coms, 2019, intitulată „*Catacomba Bucureștiului*”. O carte consacrată personalității altei colege, Raluca Tudor, ingineră chimistă - creatoare de parfumuri (la renumita firmă „Miraj”) și devenită, volens-nolens, după Revoluție (și distrugerea „Mirajului”) editoare de elită – cărți, reviste, alte publicații. Unii spun că abia acum și-a descoperit adevărata vocație. Alții, că, dimpotrivă, n-a făcut decât să deturneze meșteșugul fabricării parfumului în arta desăvârșirii tipografice. De fapt, și unii, și ceilalți, au dreptate.

Cartea cuprinde două capitole, ambele constituite într-un omagiu adus *Domniței Ralu*, stăpâna *Catacombei* – un subsol de bloc din Grivița bucureșteană, aidoma mai vechii *singaporeene Hrube* a poetului Tudor George-Ahoe – sediul editurii Rawex Coms, al revistei „Bucureștiul literar și artistic”, al Cenaclului “Catacomba”, al șuetelor gen Capșa și al unor discrete întâlniri școlărești cu ambiții mari. Între semnatarii primei secțiuni se află scriitori, colaboratori ai revistei, cenacliști, simpatizanți ai fenomenului literar “Catacomba”, precum: Nicolae Dan Fruntelată, Passionaria Stoicescu, Theodor Damian (SUA), Florentin Popescu, Ion Haineș, Vasile Răvescu, Ioan Barbu și, cu voia dumneavoastră, ultimul pe listă, subsemnatul. Desprind câteva mărgăritare din salba cu care catacombiștii împodobesc fruntea și inima omagiatei. *Vasile Răvescu*: „Dinamică și bine orientată în spațiul cultural, Raluca Tudor este *centrul* de informare în legătură cu ceea ce se întâmplă la zi, fiind de multe ori prezentă și însoțind pe prietenii ei scriitori la târguri și lansări de carte sau mobilizându-i în provincie, la manifestări tradiționale, precum *Rotonda Plopilor Aprinși* (Rm. Vâlcea) *Sărbătorile Bolintinului*, la cenacluri colaboratoare (Oltenița, Negoești, Urziceni) la întâlnirile cu confrați din New York, Madrid, Roma, Paris, Beijing, care nu ocolesc, în revenirile lor scurte în România, sediul acestui inedit, neconvențional centru de creație”. *Passionaria Stoicescu*: „Ferice de mama care a făcut-o ! Adesea, în glumă, i-am recitat refrenul argotic: „Să trăiască mama care te-a făcut / datorită mamei eu te-am cunoscut”. Adaug: și datorită cărților pe care mi le-a scos, la care a colaborat cu talent, imaginație artistică, știință de editor și tehnoredactor, modestie și prietenie”. *Ion Haineș*: „Da, Raluca Tudor merită caldele noastre omagii, pentru că datorită ei ieșim în lume în ținute de gală, pentru azi și pentru multă vreme. Datorită ei, ieșim din „Catacombă” la lumina zilei, la lumina tiparului”.

A doua secțiune cuprinde gânduri și sentimente ale unor elevi și foști elevi care au făcut meditație la chimie cu Raluca Tudor (inginera chimistă nu se dezminte nici în noua ipostază de editor !) în stagii de pregătire pentru admiterea la facultăți (de regulă, Medicină) cu rezultate excelente, multe din orele de studiu petrecându-se la “Catacombă”. Citez și dintre acești norocoși, câteva evocări emoționante: “Raluca este o persoană unică, pe care odată ce o cunoști, vrei să facă parte din viața ta. Are foarte multe de oferit, atât din punct de vedere intelectual, cât și sufletesc”. (*Anca Racoți*, elevă atunci, doctor în chimie astăzi); „În clasa a XI-a am avut norocul de a o cunoaște pe Raluca. Ea este cea care m-a învățat chimie organică și a fost mereu lângă mine să mă încurajeze și să mă motiveze să dau tot ce e mai bun din mine. Te iubim toți foarte mult”. (*Călin Buduroi*, student anul II, Facultatea de Medicină Generală „Carol Davila” din București); „Raluca, un om extraordinar, un om în care găsești cel mai bun prieten, un dascăl desăvârșit și, cel mai important, a doua *mamă*”. (*Bogdan Ardeleanu*, student anul III, Facultatea de Farmacie „Grigore T. Popa” – Iași). „Raluca nu este doar profesoară, Raluca nu este doar un prieten, Raluca este și va rămâne un deschizător de drumuri pentru toți copiii pe care i-a avut și-i va avea la meditație. Pentru mine este persoana pe care știu mereu că mă pot baza, indiferent de oră și situație, știu că mereu mă va îndruma pe calea cea dreaptă… Este sora mea, prietena mea și nimic nu va schimba asta vreodată”. (*Dan Bogdan Enescu*, student anul III, Facultatea de Inginerie în Tehnica Medicală „Politehnica”- București; absolvent al Școlii de Jandarmi-Drăgășani). „A încerca să o descrii pe Raluca este un lucru greu, ea este o creatură mitică, deoarece este un înger cu cele mai bune intenții, o acrobată care se dă peste cap pentru oricine ca să fie bine, dar mai presus de toate, este un om cu inimă mare”. (*Andreea Afrasinei*, medic rezident – Pneumologie).

Închei acest *exercițiu de admirație* consemnând cuvintele autoarei Elena Mitru de pe coperta IV a cărții: „Alteori mă întreb cum ar fi Raluca fără activitățile care o asaltează până peste poate. Cum ar fi viața ei ? Cam searbădă și, în acest caz, Raluca nu s-ar regăsi la adevărata ei valoare. Pentru ea, elevii, editura Rawex Coms, “Catacomba” literară constituie a doua familie în care joacă cel mai frumos rol din scena vieții, acela de liant și totală dăruire”.

Maria Sturdza Clopotaru
„Nectarul Florii de Aur”

O carte de poezii, apărută în condiții grafice de competiție bibliofilă – Editura Libris Editorial, 2018, Brașov – beneficiind și de o transpunere în limba chineză (foarte bună, după opinia sinologului Constantin Lupeanu) datorată traducătorului Xuebin Burican, ceea ce înalță cota poetei *Maria Sturdza Clopotaru* la orizontul circuitului internațional. Despre autoare, aflăm din altă sursă că este din satul Boldești („*Mai jos de Ruginoasa / În dreapta spre Cotnari*”) comuna Hărmăneștii Vechi, județul Iași, stabilită de mică (șapte ani) în orașul Brașov. A debutat cu volumul „Poarta lirică” (Editura Destine, 2013) urmat de „Am Ales lumina” (Semne-București, 2017) și „Nectarul Florii de Aur”, cu care a participat la Târgul Internațional de Carte din Beijing-China, 2018. Aflăm, totodată, că o pasionează și pictură (tehnica guașe).

Poeziile din acest nou volum sunt precedate de o mărturisire-eseu, „Astăzi cânt în inima ta !”, din care desprind un cuvânt-idee ce pare a fi cheia dezlegării sipetului de gânduri și, mai ales, sentimente ce populează universul cărții: „Ca un răbdător călător pe *Calea Luminii*, astăzi cânt în inima ta cântecul înalt și sublim al Iubirii, al Regăsirii !”. Așadar, totul sub semnul îngemănat *yin-yang*, care îndeamnă, grafic (și grațios) de pe pagina de gardă. Variantele iubirii cântate de poetă sunt, și ele, mai multe, complementare, ca o îmbrățișare armonioasă a petalelor florii de lotus (atât de spectaculos-specifică spațiului chinez). Se observă din prima poeziei (care dă și titlul volumului): „*atunci într-o alchimie subtilă / din lăcașul de taină al eternității din mine / floarea de aur / și-a deschis larg petalele sacre / sorbindu-i cu bucurie nectarul / am devenit una cu TAO*”. Calea spre purificare este lungă, și ea trimite ecouri în trecut: „*În ignoranța trecerii mele / mi-am pierdut aripile / ce-mi dezmierdau zborul / nu am știut să veghez asupra / legilor divine primite în dar / iluzii prădalnice m-au înlănțuit / pe roata nesfârșitelor suferințe*”… („Roata suferințelor”). Până la urmă, însă: „*sub impulsul incadescentei iubiri / lumina se preschimbă în evantai de culori / și sunetele vibrează pe scara diatonică / prin taina marelui inspir și expir / dansul dragonilor de apă și foc / metamorfozează puterile / yin și yang / ce se atrag și resping reciproc*”… („TAO veghează”). Totuși, nu lipsesc momentele de ispită, care nu știu dacă se petrec într-un templu budist sau într-o deghizată mânăstire ortodoxă: „*iartă-l doamne pe smeritul / ce-a pus haina monahală / că în orice dimineață / doar cu Tine-n gând se scoală / nevoiește-n mânăstire / cu tot sufletu-mpăcat / în a păcii armonie / stă departe de păcat // dar când amintirea-i bate / în a sufletului poartă / face cruce se închină / spre icoane se îndreptă* / fugi ispită piei din cale / gându-mi aspru te alungă */ ține-n mână lungi mătănii / cade greu spășit în rugă*”… („Pacea monahală”).

Și așa mai departe. Din poezie în poezie, ca pe o scară celestă, de inițiere, ajungem la concluzia ultimei poezii din volum: „*nu-mi opri lacrima scăpată în vânt / în anotimpul iertării / parfumul de lotus / vindecă răni / nu știu dacă vreun mâine / în geam ne va bate / sau Marele zăgaz / împreună-l vom trece / dar am călătorit pe aripi de îngeri / copii ai luminii la școala Pământ / când ne va absorbi necuprinsul / să nu te tulbure zarea / atrase de impulsul iubirii / ca ciorchinii cu boabe-nfrățite / sufletele noastre – sfere solare / vor inunda Universul / atunci din Sălașul Luminii / Dumnezeu va surâde*”. („Marele Zăgaz”).

CĂRȚILE SUDULUI (XXI)

Titus Vîjeu

Arheologia suferinței

În seria Memorii / Jurnale a editurii *Humanitas* a apărut recent (2019) volumul „Istorii nescrise, infamii neprescrise”, subintitulat *Amintiri despre război, captivitatea în URSS și viața în comunism*. Autorul său Eugeniu Bucheru a avut parte de o existență îndelungată (1911-2004), ce i-a permis să consemneze și să comenteze fapte petrecute de-a lungul a peste cinci decenii, poate cele mai controversate din istoria poporului român și a unei părți importante a Europei. Născut la Prundeni, județul Vâlcea și copilărind la Bujoreni unde părinții săi erau învățători, Eugeniu Bucheru a îmbrățișat el însuși această nobilă profesie, mult respectată în România interbelică, pregătindu-se cu o energie intelectuală excepțională pentru o carieră de institutor deși orizonturile sale cognitive erau mult mai ample decât cele solicitate de profesia aleasă.

Cine-i citește astăzi rândurile cuprinse în acest masiv tom de memorialistică descoperă un personaj dotat cu un univers al informației culturale și cu o capacitate de analiză copleșitoare. Fapt ce l-ar fi îndreptățit pe posesor să dețină nu doar direcția unei școli sătești dar chiar o catedră universitară. Și aceasta în sistemul educațional românesc de cândva, nu în cel de acum în care tot felul de amploaiați politici ambițioși dau din coate pentru a fi acceptați în corpul universitarilor. Lucru lesne de obținut în fapt, câtă vreme orice mediocritate are acces nu numai la catedrele unor instituții de învățământ superior apărute ca ciupercile după ploaie și botezate cu nume de mari voievozi (evident creștini) sau de sacre evenimente din istoria națională dar chiar să devină conducători (rectori) ai fabricilor de diplome fără acoperire reală. De aici, saltul până la un portofoliu ministerial în domeniul educației și culturii nu-i decât un pas...

În schimb, autorul acestei cărți remarcabile a avut parte de toate privațiunile pe care secolul XX le-a oferit cu generozitate.

După absolvirea Școlii Normale din Râmnicu Vâlcea în 1930, și-a făcut stagiul militar devenind ofițer de rezervă în specialitatea artilerie. Învățător la școala din Ștefănești-Ilfov va cunoaște lungi perioade de concentrare, finalizate cu trimiterea pe frontul de răsărit unde va lua parte în calitate de comandant de companie la campaniile din Crimeea și Kuban, încheiate dramatic prin capturarea sa de către sovietici și deținerea pentru o perioadă de patru ani (13.04.1944-13.05.1948) în lagărele de prizonieri din preajma Moscovei.

Prima parte a cărții de față e dedicată acestor experiențe limită. Evocarea lor e făcută inițial într-o manieră indirectă, ea aparținând unui așa-zis locotenent Olt, identitate sub care se ascunde, desigur, autorul însuși. Este vorba de anii petrecuți în tranșee, cu convingerea că dezrobirea Basarabiei justifică orice sacrificiu și chiar și atunci când ajunsese pe pământuri străine, unica rațiune a armatei române rămânea teama că inamicul se va răzbuna, revenind pe pământul dintre Prut și Nistru: „Batalionul se târa domol, ca un vierme uriaș, ridicând un val de praf pe drumul desfundat de țară. Din coada coloanei, cu ochi tulburi de nesomn, locotenentul Olt îi urmărea tălăzuirea lentă, obosită a unui condamnat la moarte. Marșul începuse în urmă cu patru zile, în Duminica Floriilor și în acest timp coloana nu se oprise decât pentru pauze scurte, strict necesare, de masă ori când ostașii, nemaiputând duce materialul, se așezau istoviți pe marginea drumului” (pag. 41).

Cred că prin autoportretizarea în acest personaj, autorul a încercat să creeze senzația de obiectivitate deplină a experienței trăite. Dar locotenentul Olt iese din scenă în momentul capturării de către Armata Roșie a unității din care făcuse parte locotenentul Bucheru. Internarea în lagărul de la Monastîrka-Oranki a constituit un capitol și mai dramatic decât cel al frontului din Crimeea. Aici, pe lângă înfometarea cu program a prizonierilor se va produce și o lungă campanie de „reeducare”, în fapt de convertire ideologică a ofițerimii române. O parte din aceasta avea să se înscrie în faimoasele divizii *Tudor Vladimirescu* și *Horia, Cloșca și Crișan* pe care autoritățile militare sovietice le concepuseră cu sprijinul unor activiști ai partidului comunist din România, aflați în refugiu în URSS. Unuia dintre acești comisari bolșevici locotenentul Bucheru nu ezită să-i declare: „Cauza de care vorbeam mai înainte, știți dumneavoastră prea bine care este: e Basarabia, pământ românesc. Pentru ea am făcut războiul. Să ne-o luăm înapoi, fiindcă este a noastră, chiar și unul din țarii ruși, pomenit cu evlavie de popor și chiar de guvernul comunist, a recunoscut dreptul nostru istoric asupra ei cu un sfert de mileniu în urmă. E vorba de Petru I.” (pag. 137).

Bineînțeles că o astfel de declarație presupunea răzbunarea anchetatorilor. Dincolo de suprimarea jalnicei rații, dincolo de munca istovitoare, din zori până-n seară, existau pedepsele corporale și trimiterea la carcera ce părea reprezentarea însăși a iadului.

În lagăr existau și alți prizonieri, aparținând altor armate învinse. Erau nemți, finlandezi, unguri, slovaci și chiar spanioli, foști combatanți în vestita Divizie Albastră pe care generalissimul Franco o pusese la dispoziția Wehrmachtului în semn de recunoștință pentru sprijinul ce-i fusese acordat de Hitler în timpul războiului civil spaniol (1936-1939).

Eugeniu Bucheru reușește să creeze ceea ce aș numi un tratat de etologie umană în regim carceral. Un studiu al comportamentului diferențiat al diverselor neamuri în raport cu o situație extremă a vieții. Nu voi dezvălui resorturile ce-i animă pe fiecare, făcându-i foarte deosebiți sub stindardul etnic. Dar, în ceea ce-i privește românilor nu le sunt ascunse păcatele. După cum nici meritele dovedite în momente de cumpănă. Astfel, la moartea unui camarad „o voce mișcată a citat din Pârvan: «Va chema națiunea să lumineze pe cei singuratici și tăcuți, ori pe cei care își strigă, în piețe și la răspântii, prețul ridicat al vieții lor ?» Slujba *in mortem commilitonum* s-a sfârșit în plânsul înăbușit al participanților, apoi, cineva a dat citire cu voce joasă și tremurată unor capitole din *Parentalia* „Memorialelor” lui Pârvan. Jur-împrejur nu răzbătea nici un zgomot. Încetase și ciripitul păsărilor. Era o liniște ca la începutul lumii.” (pag.323).

Eliberat din prizonierat în primăvara lui 1948, Eugeniu Bucheru se înapoiază într-o țară la care visase tot timpul în anii de grea încercare printre străini dar pe care nu o mai recunoaște. Regatul în care-și trăise copilăria, adolescența și prima tinerețe fusese înlocuit de Republica Populară Română, un stat alcătuit după chipul marelui aliat de la răsărit în care trăise experiența infernală a prizonieratului.

„Încă din primele zile ale captivității, încercând să descifrez tainele acestei lumi întunecate, mă obseda ideea accesului la documentele secrete ale Cominternului. Idee irealizabilă, firește, dar dacă, printr-un miracol s-ar putea pătrunde în arhivele Ministerului de Interne sovietic sau ale KGB-ului, sunt convins că zeci de ani de-acum înainte amatorii de senzații tari ar avea material din belșug, iar scriitorii de romane polițiste ar deveni milionari într-un timp record. Și odată cu ei polițiile de pe întreg globul terestru ar putea învăța combinații și tertipuri de tot felul, stratageme neobișnuite, de o rară ingeniozitate. Numai astfel ar putea fi date în vileag afaceri internaționale misterioase, fiindcă sunt puține acelea în care nu este amestecat, mai mult sau mai puțin KGB-ul.” (pag. 325).

Odată cu repatrierea, memorialistul „istoriilor nescrise” se retrage practic din fața analistului politic intransigent care-i ia locul fostului ofițer al armatei regale române. Revenit la catedră institutorul Eugeniu Bucheru se va afla în coliziune permanentă cu noul regim politic al țării. Va evita cu inteligență compromisurile solicitate „tovarășilor de drum” în schimbul unor favoruri sociale și va așterne pe hârtie observațiile sale necruțătoare: „Civilizația socialistă asfixia prin prețiozitatea goală de orice conținut etic. Printre numeroase altele exista un consemn care se referea la necesitatea tăcerii: fii înțelept, suna consemnul, fă-te că nu vezi nimic, strecoară-te cât mai neobservat, nu-ți face dușmani, nu contrazice șefii și ia poziția mutului. Erau condițiile supraviețuirii.” (pag. 349).

Nici relaxările ideologice poststaliniste, nici ofertanta politică a așa-zisei „transparențe” gorbacioviste nu par a-i adormi vigilența. Pentru acest fin intelectual român „conducătorul ideal al cetății este învățatul, (cum) spunea Platon, dar aforismul n-a fost mereu confirmat de istorie, care păstrează amintirea unor conducători de popoare nu totdeauna «învățați» în înțelesul didactic al cuvântului. Totuși ei au fost stăpânitori drepți, ba unii plini de abnegație față de popor. La fel cum au existat destule nume cărora națiunile nu le datorează nimic sau le poartă un bine-meritat oprobriu” (pag. 403).

Se pare că secolul XX, parcurs aproape în întregime de autorul nostru a consemnat o veritabilă aglomerare de lideri politici încadrabili în această ultimă categorie.

Demnă de tot interesul cititorilor (inclusiv al istoricilor și politologilor) cartea aceasta a apărut prin strădania nepoatei scriitorului, doamna Valentina Sandu-Dediu prețuit universitar și muzicolog, beneficiind de lectura științifică a istoricului Constantin Ardeleanu, autor al introducerii și notelor explicative.

Personal îmi exprim speranța că strănepotul lui Eugeniu Bucheru, domnul Eugen Dediu Sandu – care ne-a fost strălucit student la facultatea de film a UNATC – va transforma cândva cartea într-un film la fel de tulburător.

Onorul la General

Editura Noi Media Print a publicat o carte cu un titlu surprinzător: „Generalul Cinema”, scrisă de cel mai autorizat istoric al filmului militar, Viorel Domenico, autor – între altele – al unor contribuții documentare incitante, precum „Istoria secretă a filmului românesc”. Fost director al Studioului Cinematografic al Armatei el a dăruit prin cărțile sale – cum preciza cândva regretatul Călin Căliman „un compendiu al acestui studio, o istorie a filmului militar, din timpuri îndepărtate până în prezentul imediat” (v. Călin Căliman, „Istoria filmului românesc (1897-2017)”, ediția a III-a, Contemporanul, 2017, pag. 667). De aceea mi se pare cât se poate de potrivit titlul noii apariții editoriale în care filmul de gen este personificat în ființa unui general ce a trecut deja de suta de ani și care a marcat în chip eroic istoria acestui popor: „A fost parcă predestinat, s-a născut într-un timp al marilor invenții militare, când în arsenale și pe câmpurile de luptă au apărut radioul și aviația, torpilele dirijate și submarinele, spărgătoarele de ghiață și tunurile cu tragere rapidă”(pag. 9).

Înființarea în timpul primului război mondial de către Misiunea Militară Franceză a primului serviciu Foto-Cinematografic al Armatei Române s-a dovedit o inițiativă extraordinară, ce avea să depășească rigorile conjuncturii pentru a se lansa într-o operă de construcție națională. Cei peste 20.000 de metri de peliculă realizați pe câmpurile de luptă ale „marelui război” aveau să reprezinte doar valoarea inițială a unui amplu proces de susținere prin film a unei conștiințe naționale active. Astfel încât titlul unui capitol al cărții este pe deplin motivat: *Armata a smuls cinematograful din ghearele bâlciului*. Faptul este determinat de felul în care inocentele „vedete” cinematografice au fost spulberate de realismul unor încleștări pe viață și pe moarte și în care spiritul de sacrificiu al nației s-a impus cu autoritate. Cea de-a doua conflagrație mondială i-a găsit pe cineaștii armatei noastre la datorie, cele două campanii din Răsărit și Apus rămânând consemnate pe peliculă spre neuitare. Este cadrul în care reporterul de război se dovedește „o armă nouă și utilă” (pag. 38) într-un univers vizual unde cele două arte „mecanice” (fotografia și cinemaul) coexistă și în care, precum avea să observe Godard „*la photographie c'est la vérité et le cinèma, c'est vingt-quatre fois la vérité par seconde*”.

Dar să revenim la cartea lui Viorel Domenico ce confirmă faptul că „pe câmpul de luptă operatorul de cinema de război nu este un artist în misiune de documentare, ci un soldat subordonat nu neapărat unor comandamente militare cât, mai ales, Măriei Sale Adevărul” (pag. 16).

Este limpede că Generalul Cinema a rezistat în tranșeele secolului XX și-și continuă și azi existența tocmai datorită acestei conștiințe tulburătoare, dovedită în timp de restriște dar și-n perioade de pace. Chiar dacă drumul parcurs n-a fost deloc lesnicios și, dincolo de gloanțe și obuze s-a aflat sub tirul la fel de nemilos al „jocurilor patriotice” marcate de interese diverse, financiare și mai ales ideologice – după cel de-al doilea război mondial – perioadă în care birocrația și buna intenție s-au înfruntat nu o dată.

Cercetând în arhive ori provocând fluxul unei istorii orale susținut de veterani ai domeniului, Viorel Domenico a reunit în paginile noii sale cărți documente de mare interes public și mărturii impresionante ale unor cineaști militari trecuți prin furcile caudine ale istoriei. Paginile unor dosare aflate în custodia CNSAS sunt scoase la lumină pentru a feri de uitare mecanisme politice infernale ce au marcat în chip tragic multe destine umane.

Concluzia autorului este că „începând din primăvara anului 1945, la umbra tancurilor Armatei Roșii sunt demolate structurile cinematografiei noastre militare, sunt îndepărtați din armată cineaștii profesioniști, este distrus prin ardere fondul de pelicule aflat în filmoteca proprie. În anul1953, toată zestrea tehnică a serviciului cinematografic militar este transferată la nou înființatul studio de filme documentare *Alexandru Sahia*. Totul, după modelul sovietic” (pag. 161).

E limpede că noua Inchiziție bolșevică dorea să anihileze producția și, mai ales, autorii de filme – care în timpul campaniilor din Răsărit marcaseră convingător „cruciada împotriva bolșevismului. Deși rapid consumată în timp, această experiență istorică a filmului militar se dovedise extrem de influentă în rândul spectatorilor și – în primul rând – în mijlocul trupelor.

Capitole precum: *Viața între două pedepse*, *Un război în trei secvențe* ori *Negustorul de imagini* confirmă acest fapt. Acesta din urmă este dedicat prezenței în fruntea Ministerului Propagandei a lui Nichifor Crainic, promotor al Societății *Filmul Românesc* și președinte al Asociației importatorilor români de filme, o personalitate culturală definită ca „omul implicării totale în orice demers în care se angaja, cu temperament de luptător incapabil să accepte înfrângerea” și care avea să se afirme drept „cinematografist în toată puterea cuvântului” (pag. 99).

În pofida multelor încercări la care a fost supus, filmul militar avea să reziste. Mai ales după fondarea în 1972 a Studioului Cinematografic al Armatei producția avea să se amplifice, cu participarea unor cadre calificate (regizori, operatori, scenariști), mulți dintre aceștia fiind laureați ai unor competiții la festivaluri de profil precum cel de la Versailles, dotat cu trofeul *Le Soleil d'Or* ce a revenit în1973 cineaștilor militari români.

Nu știu care va fi viitorul acestui tip de cinema, dar dacă e să dăm crezare unei anecdote publicată în Almanahul ziarului Universul din1924, citată de Viorel Domenico la pagina 14 a substanțialei sale cărți – războiul viitorului va arăta astfel: „Lista pierderilor într-o luptă: 2 ofițeri, 3 soldați, 8 reporteri și 12 cinematografiști”.

„*C'est vraiment génial !*” – ar fi putut exclama neuitatul general Henri-Mathias Berthelot, concetățean al fraților Lumière și care avea să devină protectorul filmului militar românesc...

Gabriel Burlacu

Gabriel Burlacu (n. 22.09.1950, municipiul Buzău), absolvent al Institutului Politehnic, București, doctor în științe inginerești (fiabilitate), profesor asociat la Universitatea Tehnică de Construcții București, a scris numeroase cărți tehnice (mediu, energie nucleară, ecologia și mediul înconjurător, fiabilitatea instalațiilor industriale, evaluarea proprietății) la care se adaugă și: *Arzând pentru Africa* (roman, 2004, în colaborare cu Doina Severin Boriceanu), *Lupta pentru viață/ Struggle for Life* (versuri, ediție bilingvă română-engleză, traducere de Mona Momescu, profesor la Universitatea Columbia din New York, cu desene de Anda Călinescu, 2008), *Stare de șoc* (versuri, 2008), *După 20 de ani* (versuri, 2020). Unele dintre scrierile sale se regăsesc recent în revistele „România literară", „Neuma" ș.a. Gabriel Burlacu scrie cu o simplitate dezarmantă, lucid și tranșant, mizând pe o altă față a realității comune, fără ostentație, dar cu potențial de rezonanță majoră. Poezia sa ne comunică, sub o presiune sufletească reținută, camuflată sub aerul firescului, adevăruri eterne, pe cât de simple, pe atât de dureroase. (**Victoria Milescu**)

RECUNOȘTINȚA

Nu te întreb
Care este culoarea pielii tale
Nu te întreb
Care este religia ta
Nu te întreb
Care este educația ta
Nu te întreb ce politică faci
Și nu te întreb
Dacă ești bogat sau sărac
Te întreb numai despre suferința ta
Pe care doresc să ți-o alin
Pe care doresc să ți-o îndepărtez.

FRICA DE MOARTE

Când eram mic
Și vedeam trecând pe stradă
Un dric care ducea un mort la cimitir
Urmat de o mulțime tăcută, cernită
Instinctiv înțelegeam grozăvia momentului
Și-i întrebam pe părinți:
„Nu-i așa că voi nu muriți niciodată ?"
Ca și când moartea ar fi fost opțională
Și numai cine nu voia nu murea
Ai mei îmi spuneau
Că nu vor muri niciodată
Și mă linișteam
Azi, aproape de sfârșit
Văd moartea ca pe
O ușurare și izbăvire.

SUFERINȚA

Mă dor ochii, urechile
Mă dor simțurile, gândurile
De atâta suferință
Mă doare că înaintez în vârstă
Că am în jurul meu necunoscuți.

Acum când știu aproape tot
Și am văzut aproape tot Pământul
Durerea timpului e și mai mare.

Părinți și rude au murit de mult
Și trupul mult iubit la fel
Și am rămas eu singur
Fără vlagă.

Dar o să vin curând la voi
Căci fără voi
Îmi este tare greu.

CUM VOI MURI ?

Câteodată mă întreb
Cum voi muri ?
Voi avea o moarte violentă
Ori voi trece dincolo ușor
Care parte va trece prima ?
Care parte mă va susține până la final ?
Mintea va refuza să intre în amorțeală ?
Dacă voi avea o moarte violentă
Nimic nu va amorți.
Fiecare organ
Va fi luat cu grijă, curățat și donat
Pentru a da viață unei persoane
Aflate în dificultate
Astfel, organele mele
Vor avea un alt stăpân
Cu alt grad de instrucție
Și vor fi suport pentru viață.

TEMERI

Când eram mic
Mă temeam de:
Vorbe urâte,
Înjurături,
Insecte,
Purici și șerpi,
Broaște,
Șoareci,
Viermi și omizi.
Mă temeam de morții duși cu dricul la cimitir
de caii cu negre valtrapuri
Aveam temeri care cu timpul s-au estompat
Am crescut
A crescut însă apoi din ce în ce mai mult teama
de moarte
Și frica de om,
Omul, ființa de Dumnezeu aleasă.

HRANA

La începutul începuturilor,
Nu ne hrănim
Până ce devenim

Apoi în casa noastră primordială
Ne hrănim
Cu cea mai bună și curată hrană
Apoi cu lapte
Apoi cu toate celelalte

Ne hrănim
Până ce într-o bună zi, murim
Și devenim la rândul nostru hrană.

OMENIREA

De unde venim ?
Dar mai ales unde ne ducem ?
Nu știm !
Știm doar că este o gară mare
Numită Pământ
Și mai știm
Că este compusă
Din infinite halte mai mici
Numite pământeni
Dar atât.

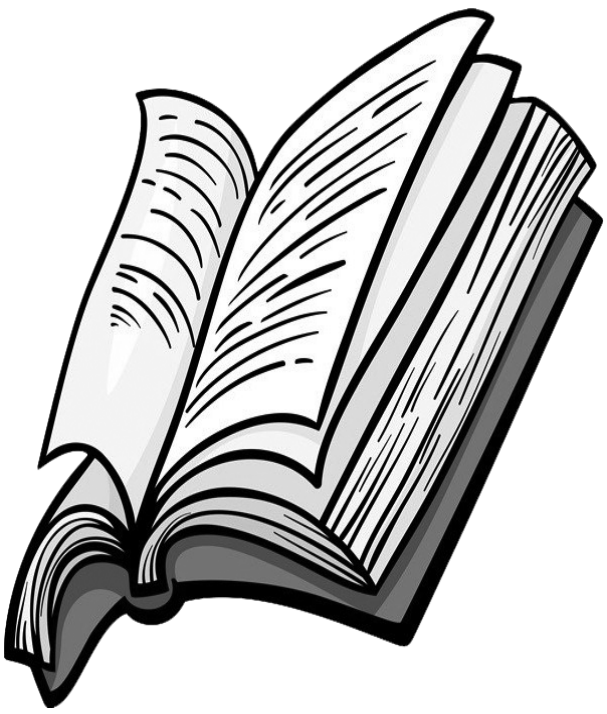
DIFERENȚA

Dacă o instalație explodează
Dacă o casă se năruie
Inginerul plătește, inclusiv cu libertatea
Dacă medicul sau economistul greșesc
Ei plătesc

Dar dacă politicianul greșește
Și greșește tot timpul
Nu plătește
În fond, el vorbește
Nu face nimic
Promite și minte
Înșeală electoratul
Se scuză, argumentează
Spune doar vorbe, iar vorbele zboară.

VIAȚA

Ce-mi plăcea ieri
Îmi displace astăzi
Iar astăzi ce-mi place
Cu siguranță îmi va displăcea mâine
Din aste fapte e compusă viața
De la început și pân-la veșnicie.

Luminița Cornea

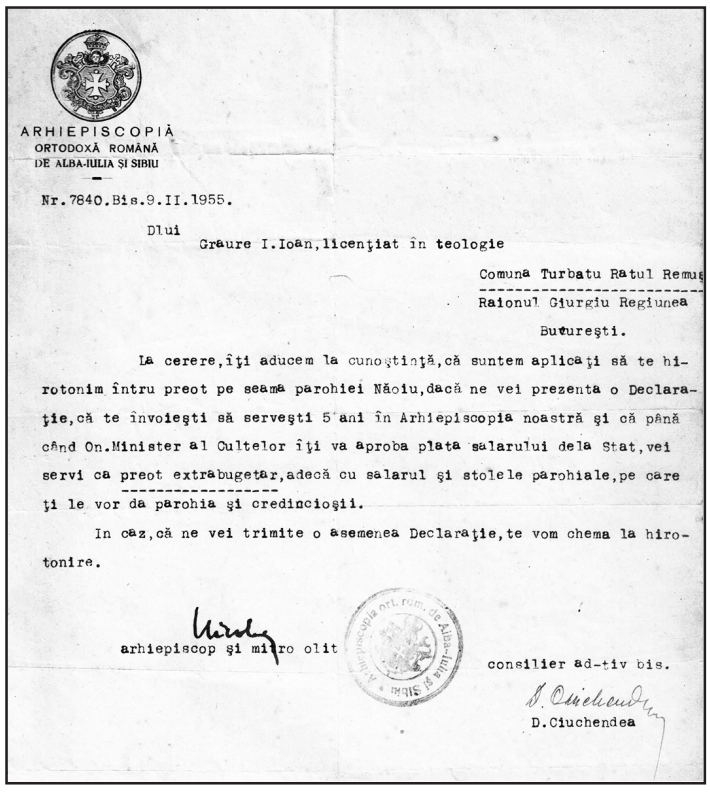
File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (IV)

Frumoasa luncă a Dunării, cu largul necuprins de apă, Oinacul, satul copilăriei, Giurgiu, orașul tinereții, toate au rămas departe. Preotul Ioan Graure le păstrează în taina sufletului. Le duce dorul, dar atât. Mai mult nu se poate. Desigur, s-a bucurat când i s-a propus să fie transferat în zona Blajului, gândindu-se că se apropie, cu un pas, de sudul țării, de locul lui de baștină.

După trei ani de păstorire în Năoiu, părintele Graure este transferat, în 1957, ca preot misionar, în parohia Cergăul Mic, la 15 kilometri de Blaj. Blajul – centrul redeșteptării naționale a românilor ardeleni, cu primele școli în limba română (1754), în care corifeii Școlii Ardelene și-au pus puternic amprenta asupra culturii românilor din Transilvania. Blajul istoric și literar, salutat de Eminescu, în 1866, cu apelativul „Mica Romă", era, în gândul preotului Ioan Graure, orașul potrivit pentru instrucția fetelor sale.

Satul Cergăul Mic era o localitate mică, deși avea două biserici

ARHIEPISCOPIA
ORTODOXĂ ROMÂNĂ
DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

Nr.7840.Bis.9.II.1955.

Dlui
Graure I.Ioan,licenţiat în teologie
Comuna Turbatu Ratul Remuș
Raionul Giurgiu Regiunea
Bucureşti.

La cerere,îţi aducem la cunoştinţă,că suntem aplicaţi să te hirotonim întru preot pe seama parohiei Năoiu,dacă ne vei prezenta o Declaraţie,că te învoieşti să serveşti 5 ani în Arhiepiscopia noastră şi că până când On.Minister al Cultelor îţi va aproba plata salarului dela Stat,vei servi ca preot extrabugetar,adecă cu salarul şi stolele parohiale,pe care ţi le vor da parohia şi credincioşii.

In căz,că ne vei trimite o asemenea Declaraţie,te vom chema la hirotonire.

arhiepiscop şi mitro olit

consilier ad-tiv bis.
D.Ciuchendea

Adresă Arhiepiscopia Sibiului

ortodoxe. Atunci, în 1957, erau ortodoxe. În fapt, una, cea din mijlocul satului, fusese greco-catolică, iar cea de pe deal era fosta biserică evanghelico-luterană a bulgarilor care au venit, cu mult timp în urmă, pe acele meleaguri și s-au așezat alături de români la coarnele plugului, ca școlii luterani. În acte, se menționau atunci 235 de numere de casă[1]. După mărturisirea părintelui Graure, din *Memoriul pe anul 1957* păstrat de familie, parohia *„este formată din circa 160 de familii, dintre care 90 de familii revenite la ortodoxie de la evanghelicii-luterani (școlii), în anul 1945, și 70 de familii revenite de la greco-catolici, în 1948*". De asemenea existau mai multe familii de baptiști. Mult timp înainte nu fusese preot în sat, încât *„viața spirituală a credincioșilor e foarte slabă*". Prin urmare, situația parohiei și a preotului în Cergăul Mic din anul 1957 era mult mai grea decât în satul Năoiu. Acest fapt l-a avut în vedere Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba-Iulia și Sibiu, Mitropolia Ardealului, care l-a transferat din Năoiu în Cergăul Mic după numai doi ani, deși în adresa pentru hirotonire obligația era de cinci ani. În aceeași adresă (semnată de Mitropolitul Nicolae Bălan) se solicita licențiatului în Teologie Graure I. Ioan o declarație prin care să fie de acord să servească „cinci ani în Arhiepiscopia noastră și că până când On. Minister al Cultelor îți va aproba plata salariului de la Stat, vei servi ca *preot extrabugetar*, adecă cu salariul și stolele parohiale pe care ți le vor da parohia și credincioșii" (vezi copia adresei alăturate).

În cei doi ani cât a funcționat la Năoiu, preotul Ioan Graure a muncit din răsputeri pentru a ridica parohia la o viață spirituală cât de cât acceptabilă. A fost secretar al protopopiatului Sărmaș, a făcut totul ca să nu simtă asupra lui și a familiei sale sabia lui Damocles. Securitatea nu l-a găsit în Năoiu, cu toate că a fost căutat. În arhiva CNSAS, există două adrese referitoare la această perioadă, când preotul Ioan Graure domicilia în satul Năoiu, comuna Cămărașș. O adresă este din data de 15 noiembrie 1957, emisă de M.A.I. Direcția Regiunea Autonomă Maghiară, către M.A.I. Regionala București, Serviciul Raional Giurgiu, în care se menționează că localitatea Cămărașu aparține de raionul Sărmaș, regiunea Cluj, *„fapt pentru care nu putem executa lucrarea.*" O altă adresă, emisă de M.A.I., Regiunea Cluj din 28 februarie 1958, menționează o altă persoană cu aproximativ același nume și transmite informația: *„Graur Ion din Cămărașu, fiul lui Iuliu și Eugenia, agricultor, în 1952 a fost arestat la doi ani închisoare pentru participare în organizația subversivă „Garda albă"*.

Așadar, Arhiepiscopia a considerat că nu e nevoie să respecte termenul de cinci ani și l-a transferat într-o parohie cu mari probleme de natură religioasă. Denotă aceasta o încredere deosebită în calitățile preotului Ioan Graure ? Probabil. Poate erau și alte interese. Gândim acum, după mulți ani, că s-a avut în vedere faptul că părintele Graure a fost ortodox prin naștere, că provenea dintr-o zonă unde erau numai ortodocși. În Ardeal, era mare nevoie de preoți ortodocși pentru păstorirea credincioșilor. Aducându-l în zona greco-catolică a Blajului, s-a considerat că va contribui într-o anumită măsură la primenirea atmosferei religioase. Cu mult tact și, desigur, cu un talent înnăscut, a făcut față situației.

Misiunea preotului ortodox nu era deloc ușoară în această zonă a Ardealului. Atât preotul, cât și familia lui, s-au adaptat noilor condiții, s-au apropiat de oameni, și-au durat gospodăria cu tot ce le trebuia, au pus la punct casa parohială care nu avea nici gard, au făcut gard împrejmuitor curții, au lucrat grădina, preoteasa a învățat să fie soră medicală pentru bolnavii satului, adică învățase să facă injecții. Într-un cuvânt, au reușit să fie un exemplu demn de urmat.

Prea Cucernicul Părinte Viorel Damian, preot ce a păstorit în Cergăul Mic la mai mulți ani după preotul Graure, ne-a mărturisit cu admirație că arhiva și gestiunea parohiei Cergăul Mic alcătuite de preotul Graure erau atât de bine făcute și corecte, încât toți ceilalți preoți s-au orientat după ele, avându-le ca model. Preotul Damian știe, din spusele oamenilor, că părintele Graure, înaintașul lui, era deosebit de atașat de enoriașii săi, care-i apreciau slujirea în biserică, îl respectau și-l prețuiau, ca pe un adevărat povățuitor[2]. De aceea, nu este de mirare faptul că o pereche de tineri din Cergăul Mic l-au rugat pe preot să le fie naș. Preotul și preoteasa lui au primit cu bucurie să le fie părinți duhovnicești, ajutându-i cât le-a stat în puteri. Finii de atunci, Grigore și Mărioara Moldovan, stabiliți în Blaj, au doi copii și patru nepoți. Relațiile dintre cele două familii, nași și fini, au fost, de-a lungul anilor, înfloritoare, ca între rude adevărate.

Cergăul Mic, pe vremea aceea, nu avea nicio legătură de transport cu Blajul. Se circula doar cu căruța sau pe jos. Stația CFR cea mai apropiată era halta Mănărade, aflată la 12 kilometri. De câte ori părintele Graure n-a mers pe jos, prin noroi, de la Cergău la Mănărade și retur, în drumurile pe care le făcea la protopopiatul din Mediaș, cu prilejul conferințelor administrative sau al conferințelor preoțești de orientare ! De multe ori, la Mediaș, o vizita pe cumnata din partea soției, Melania Munteanu (de loc din Daneș, lângă Sighișoara), elevă în acest oraș. Aceasta își amintește, astăzi, cu bucurie de vizitele și îndrumările pentru studiul liceal, primite de la părintele Ioan, dar și de vizitele ei făcute la Cergăul Mic și Biia, apreciind pacea și liniștea familiei, în ciuda străduaniei zilnice de a se integra în locuri atât de îndepărtate de cele natale.

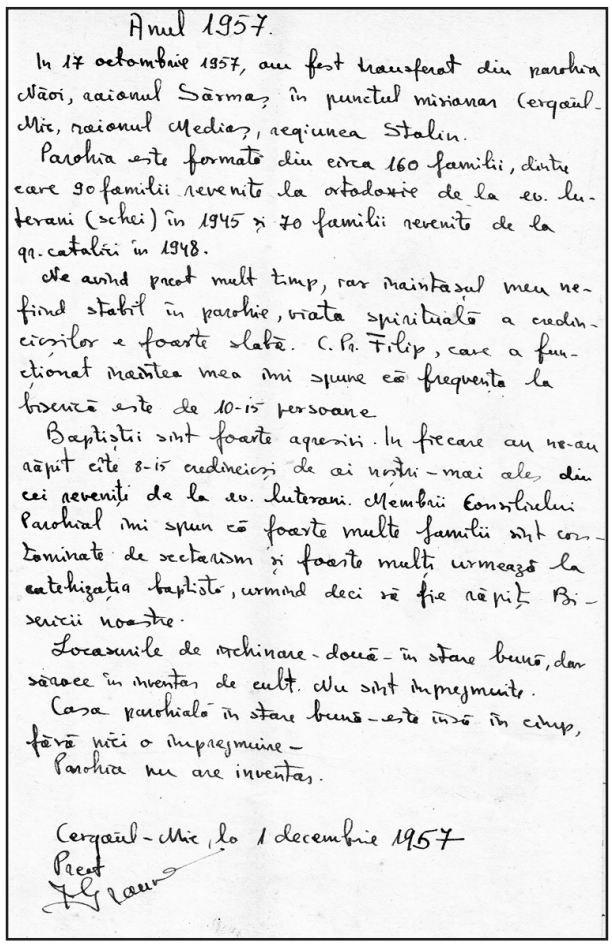
De multe ori, preotul Ioan și preoteasa mergeau pe jos la Blaj, unde era la școală fiica cea mare, Luminița, și unde se mutaseră finii Moldovan. Uneori, mergeau la Blaj în zi de joi, zi de *mărturie*, adică zi de târg, când se întâlneau în Blaj locuitorii satelor dimprejur, mulți cunoscându-se între ei. Joia găseau mai repede câte o căruță pentru transport. Pentru toți membrii familiei, aceste drumuri erau obositoare.

Fiica Luminița a urmat studiile la Liceul „Iacob Mureșianu" din Blaj începând cu clasa a IV-a. A locuit în multe locuri ale Blajului, la internat, în gazde, cu chirie. A avut noroc de profesori extraordinari care i-au sădit în suflet dragostea de carte. Despre unul dintre aceștia, profesorul de română din clasele gimnaziale, domnul Radu, își amintește cu mare drag. Ce lecturi expresive ! Doamne, cum citea (sau recita, cine mai știe !) *Sergentul* de Vasile Alecsandri ! Foștii elevi au aflat, după decembrie 1989, că fusese preot greco-catolic. Câte tragedii vor fi fost atunci ? ! Bineînțeles că în Blaj, puternic centru al greco-catolicilor, se aflau pe atunci foarte mulți credincioși de această religie. Mulți dintre ei au trecut (din obligație ? de frică ?) la ortodoxie, după 1948, când s-a interzis în România religia greco-catolică. Mulți nu au trecut, dar nu se știa. Preoții greco-catolici puteau să treacă la ortodocși, ca preoți, cum a fost preotul din satul lui Timotei Cipariu și al lui Ion Brad, părintele Ioan Brad din Pănade. Dar cine știa acest lucru atunci ? Pur și simplu nu se vorbea. Locuia cu familia (avea trei copii) în Blaj, devenise prieten al familiei Graure, la care Luminița a stat un an în gazdă.

La CNSAS, Dosar I, 691697, Arhiva Fond Informativ, există, pentru perioada cât preotul Ioan Graure a funcționat la Cergăul Mic (între 1957-1962), informații relatate de agenții Guceanu Ioan și Barbos Ioniță, precum și „de la persoanele de sprijin C.M. și D-P". Informațiile sunt sumare și nu sunt compromițătoare privitor la comportarea preotului Graure, care în mod sigur se simțea urmărit.

Părintele Ioan Graure avea permanent bucuria de a lucra. Obișnuința aceasta a deprins-o de mic copil, din familie. Își avea model părinții, dar și pe bunicul lui, Petre Vișan, care îl iubea atât de mult încât, la 80 de ani, a venit în Ardeal să-și vadă nepotul, preot în Cergăul Mic. N-a stat mult, deoarece nu-și găsea o ocupație și spunea că „aici ard gazul de pomană". A plecat mulțumit că și-a văzut nepotul la casa lui, respectat în sat.

Întotdeauna a fost atât de activ, încât inactivitatea la el însemna

Anul 1957.

In 17 octombrie 1957, am fost transferat din parohia Năoi, raionul Sărmaș, în punctul misionar Cergăul-Mic, raionul Mediaș, regiunea Stalin.

Parohia este formată din circa 160 familii, dintre care 90 familii revenite la ortodoxie de la ev. luterani (școlei) în 1945 și 70 familii revenite de la gr.-catolici în 1948.

Ne aflând preot mult timp, rar păstorul meu nefiind stabil în parohie, viața spirituală a credincioșilor e foarte slabă. C. Pr. Filip, care a funcționat mai înainte mea îmi spune că frequenta la biserică este de 10-15 persoane.

Baptiștii sînt foarte agresivi. In fiecare an ne-au răpit câte 8-15 credincioși de ai noștri - mai ales din cei reveniți de la ev. luterani. Membrii Consiliului Parohial îmi spun că foarte multe familii sînt cuprinse de sectarism și foarte mulți urmează la catehizația baptistă, urmînd deci să fie răpiți Bisericii noastre.

Locașurile de închinare - două - în stare bună, dar sărace în inventar de cult. Nu sînt împrejmuite.

Casa parohială în stare bună - este însă în cîmp, fără nici o împrejmuire -

Parohia nu are inventar.

Cergăul-Mic, la 1 decembrie 1957
Preot
Graure

Memoriu Ioan I. Graure, 1957

doar somnul. În zilele obișnuite, lucrătoare, muncea în gospodărie, în grădină și se ocupa de stupărit. Apicultura a fost pentru el o altă pasiune, iubea albinele, parcă vorbea cu ele, îngrijindu-le ca nimeni altul. Era abonat la revista *Apicultura*, pentru a afla noutăți, iar în anul 1960 s-a înscris în *Asociația Crescătorilor de Albine*, convingând încă doi credincioși să se înscrie.

De lectură, părintele Ioan se ocupa seara și dimineața, când se scula foarte devreme, căci avea în sânge truda țăranilor de la câmpie, care la răsăritul soarelui se aflau pe câmp. Dimineața scria, își alcătuia predicile sau articolele pentru *Telegraful Român*. Din 1957, a început să trimită articole la Sibiu, la publicația Arhiepiscopiei Sibiului și Mitropoliei Ardealului, *Telegraful Român*, după îndemnul părintelui consilier Gheorghe Papuc, redactor responsabil al publicației.

În memoriile din fiecare an, preotul Ioan Graure menționa la *Activitatea cultural-socială*: „În cadrul campaniilor agricole și în cadrul luptei pentru pace, pe lângă convorbirile ce le-am avut în grupuri, sau de la om la om, am sprijinit aceste acțiuni și în biserică prin îndemnuri la sfârșitul Sf. Liturghi și prin predici în care aveam ca temă pacea" (*Memoriul pe anul 1960*). Trebuia să scrie toate acestea și altele asemenea, deoarece erau acte oficiale verificate la controalele Protopopiatului și ale Arhiepiscopiei. Declarațiile din memorii se aflau în contradicție cu durerea din suflet. Îndeamna țăranii să se înscrie în colectiv (oficialitățile erau cu ochii pe el; ce putea face ?), în timp ce părinții lui din Oinacu sufereau cumplit că au fost obligați să-și dea pământul la colectiv; din această cauză s-au îmbolnăvit și au murit fără a ajunge la o vârstă prea înaintată. Asta a fost viața ! Încă nu simțea puternic sabia care-i atârna deasupra capului. Avea să urmeze o altă perioadă în care puterea sabiei a fost cu mult mai grozavă.

(Va urma)

---

[1] Petru Sechel, *Cergău Mic, studiu monografic*, colaboratori: Vasile Lechințan, Raluca Drăghiță, cu prefața: *Laudă unui sat deosebit* de Ion Brad, Blaj, Editura Astra, Despărțământul „Timotei Cipariu", 2005.

[2] Preot Ioan Graure, *Cinstirea părinților. Culegere de predici și articole*, volum editat cu binecuvântarea Prea Sfințitului Ioan Selejan, Episcop al Covasnei și Harghitei, Ediție îngrijită și prefață de Luminița Cornea, Editura Eurocarpatica, Sfântul Gheorghe, 2008, p. 16-17.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXIII)

Între topos și atopos

Dl. Gheorghe Filip și „Cercul de frig” care înfierbântă imaginația

Florentin Popescu

Nici critica literară și nici premiile acordate unor autori de către Uniunea Scriitorilor și de filiale ale acesteia nu mai au de ani buni renumele și publicitatea pe care le aveau cândva.

Când spun asta mă gândesc la câțiva poeți și prozatori de reală și certă valoare care nu sunt cunoscuți așa cum ar trebui și s-ar impune (și în consecință nu sunt citiți, iar iubitorii de literatură nu aleargă să le caute cărțile), deși ne-au dat/ne dau în răstimp volume care îi individualizează în cohorta autorilor care tipăresc într-un flux ce pare a nu se mai opri.

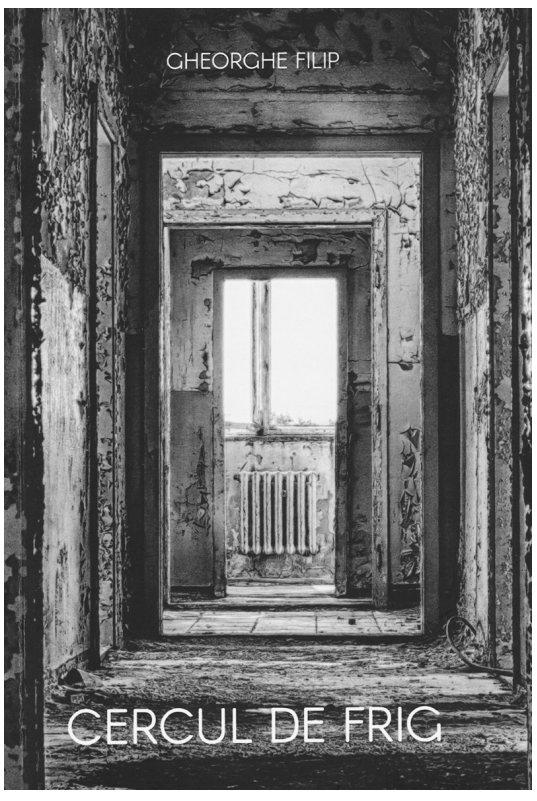
Între acești scriitori l-aș încadra și pe dl. Gheorghe Filip, prozator născut în 1945 la Dumbrava (jud. Prahova) și naturalizat, dacă se poate spune așa, în Teleorman, unde a fost profesor de Limba și Literatura Română la Alexandria, abandonând ulterior catedra și practicând ziaristica la „Teleormanul” (între 1989 și 2003, când s-a pensionat, a fost conducătorul acestui cotidian).

Parcurgându-i fișa bibliografică, aș zice că dl. Gheorghe Filip, ca scriitor, a cărui evoluție literară am urmărit-o îndeaproape și cu mult interes, vine de departe și de demult (dacă vom admite că această situare în timp și în spațiu începe să se potrivească intervalelor de dinainte de 1989).

Dl. Gheorghe Filip a debutat în 1983 la Editura Scrisul Românesc cu volumul de proză scurtă *Nevoia de amintiri*, urmat de *Cămașa de duminică*. După 1989 lista cărților sale s-a îmbogățit cu alte titluri, unele scrise înainte de acel an (*Muzeul viu*, *Între două lumi*, *Castelul cu ferestre galbene*), altele – grupate sub genericul *Magia nisipurilor* –, publicate mai încoace, cu titluri sugestive (*Directorul de imagine*, *Vine președintele*, *Nepotul lui Mefisto*, *Crucea Sudului*, *Fecioara de fier*) trimit numaidecât cu gândul și la perioada de tranziție, față de care autorul dovedește o aplecare pe cât de salutară tot pe atât de justificată, lăsând să se înțeleagă faptul că a rămas întrucâtva tributar și meseriei de gazetar, pe care a practicat-o cu har și pasiune.

Mai recentele volume (*A doua viață*, 2016; *Zarea de cenușă a speranței*, 2019, acesta din urmă premiat de Filiala de proză București a Uniunii Scriitorilor) marchează atât o diversificare a temelor și subiectelor, cât și o binevenită maturizare literară, datorate, desigur, experienței literare acumulate și neobositului travaliu al scrisului.

Trimițându-mi cea mai recentă carte a sa (*Cercul de frig*, Editura Tracus Arte, 2020), dl. Gheorghe Filip a ținut să mă avertizeze la telefon că acum este vorba „de cu totul altceva față de ceea ce știam și citisem sub semnătura sa și că s-ar putea să mă determine la o reevaluare a judecăților mele anterioare, uzând de o altă grilă a lecturii decât cele de dinainte”.

Se înțelege că am vrut să mă conving personal dacă autorul are sau n-are dreptate, știut fiind că la fiecare nouă apariție, fiecare scriitor (din orgoliu ? din prea multă încredere în sine ?) consideră că a atins o culme superioară, peste realizările lui anterioare.

În cazul de față a trebuit să renunț la prejudecăți și să recunosc că dl. Gheorghe Filip a avut/are dreptate; cartea d-sale iese din plutonul celor care au precedat-o și se singularizează față de ele, indiferent din ce punct ar fi privită, citită și evaluată.

Cercul de frig nu poate intra într-o categorie fixă de scrieri, întrucât survolează genurile și glisează către altceva. În treacăt fie spus, observ că însuși autorul a evitat să-și numească într-un fel noua scriere, adică roman, nuvelă, culegere de povestiri, eseu ș.a.m.d. – sarcină pe care, probabil, a găsit de cuviință s-o lase în seama cititorilor și mai ales a cronicarilor și recenzenților d-sale.

Mie unul cel puțin, *Cercul de frig* îmi apare ca o parabolă a singurătății, bine gândită și temeinic alcătuită, cu inserții axiomatice și aforistice risipite ca niște jaloane ale lecturii pe tot parcursul narațiunii. Pe de altă parte noua carte poate fi interpretată și ca o meditație asupra vieții și a destinului uman într-o lume bulversată de răsturnarea cursului firesc al lucrurilor.

În acest context dl. Gheorghe Filip cată să dea întruchipare cât se poate de concretă și cât se poate de prozaic neliniștilor și interogațiilor sale interioare. Propunând un peisaj urban dezolant, ca după un cutremur care a distrus elementele materiale, dar a și răvășit conștiințele, scriitorul ilustrează, de fapt, „interiorul”, sufletul și spiritul unui intelectual de secol XXI.

Un anume Bil, cognomen, al naratorului, se mișcă printre ruinele unei lumi în care cu greu își mai poate găsi rostul. Imaginile de univers în prăbușire mi-au amintit de un celebru film al lui Tarkovski, „Călăuza”, încărcat de mister, dar și cu conotații filosofice și artistice ieșite din comun.

Cu o mare capacitate imaginativă, dl. Gheorghe Filip construiește – pe firul unei călătorii de întoarcere în timp – posibile desfășurări de întâmplări și situații din Evul mediu și chiar mai de departe – ceea ce îi dă posibilitatea să investigheze spații noi și să descopere psihologii necunoscute.

De fapt, proiectându-le acolo, autorul nu face altceva decât să se privească pe sine ca într-o oglindă. Imaginea unui Bil care se mișcă, deopotrivă conștient, dar și buimac, prin alte spații și timpuri este fotografia povestitorului – cel care vreme de mai multe zile este urmărit, obsesiv, de neliniști, angoase și întrebări cărora nu le poate afla răspunsul.

Aprobându-și personajul, alter ego-ul de fapt, sau, dimpotrivă, mustrându-l când e cazul, personajul povestitor își aplică sieși judecățile. Peste toate, ori mai bine zis dincolo de toate, transpare fiorul singurătății care a produs întreaga proză. Citim într-un loc: „Hei, Bil, rostesc înțelept, degeaba te înfurii dacă nu te vede nimeni… Când te înfurii, Bil, trebuie să ai martori, să fie neapărat cineva care să îți vadă mânia și să se teamă de ea, să-i vezi cum se micșorează sub scânteile privirii și sub tumultul vorbelor tale, să simtă că, dacă ai vrea, i-ai putea despuia de tot ce au și de tot ce râvnesc, i-ai putea îneca în indiferență și umilință”, iar în altul – posibil diferendum între autor și dublu lui: „Și a văzut că grădina mea nu era de aur și luminile nu erau multicolore și și-a dat seama că tu îl făcuseși stăpân peste un *cerc de frig* (vedem aci cheia întregii cărți, *n.n., F.P.*), peste niște grămezi informe din care gândul tău obosit și leneș nimic nu mai putea modela și însufleți. Și a ieșit din iluzie, cu mânie și cu mâhnire, și a râs după aceea până la învinețire și a părăsit teritoriul încredințat lui, iar de-atunci a rămas slobod, Bil, în afara voinței și puterii tale”.

Cu o tehnică literară remarcabilă, dl. Gheorghe Filip propune ipostaze variate pentru personajul imaginat. Bil este un *alter ego* al scriitorului, dar, multiplicat, este și conducător de oști și orator și creator de lumi – un Dumnezeu ad-hoc.

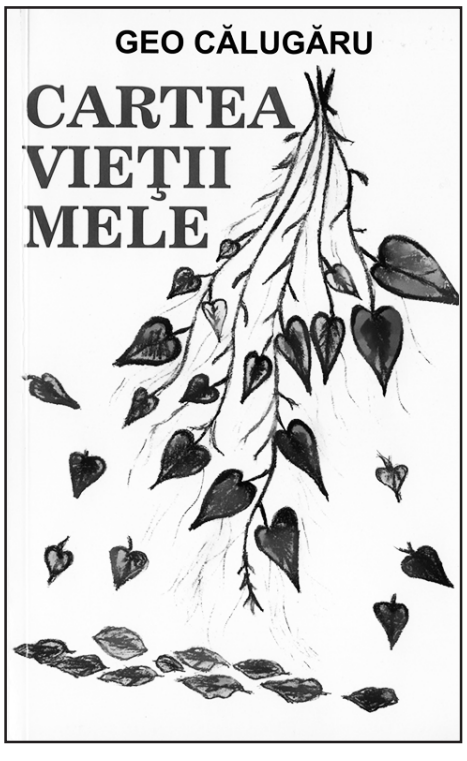
Cu această carte dl. Gheorghe Filip supune atenției cititorului o experiență și o viziune ce au toate atributele pentru a putea fi considerate noutăți, atât în creația autorului cât și în arealul mai larg al literaturii moderne de azi.

Vom suferi de ceea ce n-am trăit încă

sau fragmente de viață între coperte de carte

Gabriel DRAGNEA

Acesta este, să-i zicem, edificiul unei vieți. Viața plină de coperte diverse, de poezie, ani în acorduri muzicale, vers și foarte multe vise, gânduri, amintiri, cam tot ceea ce înseamnă universul acestui om care a trăit cel mai mult printre cărți și în pagini de reviste culturale: Geo Călugăru. Iar edificiul despre care vă vorbeam mai devreme este o lucrare care vorbește de la sine, dar și foarte pe larg despre aspectele importante din viața poetului, prozatorului și eseistului născut la 27 ianuarie 1942, în orașul Vrancei, Mărășești. Absolvent al Facultății de Filologie a Universității București (1966) și ulterior al Facultății de Ziaristică, Geo Călugăru a fost timp de șase ani profesor al mai multor școli din județul Călărași, ca mai apoi, timp de peste 30 de ani să fie director adjunct, apoi director plin al Bibliotecii „Nicolae Labiș” a Casei de Cultură a Ministerului de Interne. Așa cum ni se prezintă și în lucrarea *Cartea vieții mele*, autorul acesteia, mai sus menționat, a publicat sute de reportaje, comentarii, interviuri, dar cele mai cunoscute sunt

zecile de activități cultural-artistice organizate de domnia sa, în care a moderat lansări de carte, simpozioane și dezbateri.

Am început acest material aducându-vă în discuție ideea de edificiu. Ținând cont de structura pe baza căreia se realizează această lucrare, putem spune că este o construcție pe mai multe niveluri, având în componență zeci de camere, fiecare cu particularitatea ei, cu povestea ei. Astfel că, întâlnim o încăpere a poemelor proprii, o alta în care găsim selectate articole scrise despre domnia sa și, tot așa, pătrunzând în universul lui Geo Călugăru care îi conservă marile bucurii, mai regăsim pagini cu autograf ale cărților primite de la câțiva dintre prietenii de suflet, articole publicate de autor în diverse reviste culturale, dialoguri în care îl întâlnim în dublă ipostază, intervievat și intervievator, dar și o secțiune dedicată fotografiilor și diplomelor primite de-a lungul timpului cu ocazia diverselor evenimente, concursuri sau manifestări la care Geo Călugăru a participat. Despre această lucrare ca o moștenire lăsată în numele unei pasiuni clocotitoare, care este lumea cărților și a scriitorilor, însuși autorul mărturisește: *„Doar într-o „Carte a vieții mele” este locul potrivit a-mi aminti și consemna că, în partea de lumină a ființei mele spirituale este câte puțin din tot ceea ce mi-au dăruit toți cei cu care m-am contopit sau m-am intersectat*”.

Și, pentru că îi cunoaștem cu toții dragostea neîngrădită față de poezie și poeți, conchid reamintind tuturor celor care îl știu sau supun atenției celor care nu îl cunosc, un poem care ne vorbește despre faptele noastre născute în dezechilibru și regretul pentru ceea ce am fi putut face bun, dar am amânat. Versuri cu un final sentențios, poezia *Destin*, semnată Geo Călugăru: *„În necunoscuta rădăcină/ A sângelui/ Se caută gemenii./ Înaintăm,/ Fără cârmă./ Auzim, în răstimp,/ Coborând veșnicia.../ Locul capcană/ Ne pierde în fuga/ După noi cei visați./ Neîmplinindu-se ruga,/ Vom suferi/ De ceea ce n-am trăit încă.”*

„UNIVERSITĂȚILE MELE" (IV)
Anotimpul „VULCAN"

Neagu Udroiu

Ajungem aici în dreptul unei borne poliedrale. Cu multe și diferit colorate fețe. Nu e vorba numai de schimbarea pe care o imprimă existenței tale venirea la oraș. Intervin, mai ales, consecințele numeroase ce decurg din atingerile orașului asupra cuiva născut,crescut,modelat de viața la țară pentru a trăi la țară, dar aruncat dintr-odată, fără a ști să înoate, în valurile tulburi ale unei existențe greu de configurat.

Plecarea din sat a apărut pe fondul unei des exprimate dorințe de a merge la școală mai departe. Puteam continua, ideea fusese exprimată, să dau examene la Bolintin, agățându-mă de fel de fel de îndeletniciri în comunitatea locală. Certitudinile lipseau, oricum. Off-ul cel mare era altul: învățătura de unul singur avea o hibă uriașă; când te vedeai depășit în înțelegerea capitolelor de algebră, să zicem, de fizică, ce aveai de făcut ? În sat la noi nu aveam la data respectivă nici absolvenți de liceu, cu atât mai puțin ai diferitelor facultăți. Așadar, la cine să mergi pentru necesarele meditații curente ? Venitul la oraș deschidea, în anumite condiții, perspectiva liceului seral.

Dar traiul la oraș nu viza doar mersul la școală. Unde stai ? Unde mănânci ? Cu ce te îmbraci ? Cine te va duce de mână de colo-colo în rezolvarea a tot felul de angarale pe care orașul ți le scoate în drum ? Iată întrebări. Răspunsul a fost găsit: Mersul la o școală de meserii găsește rezolvări, nu neapărat ideale, dar sigur convenabile.

Opțiunea a apărut pe neașteptate și m-a câștigat. Mai bine de un deceniu din viață va fi marcat de adresa din Dealul Spirii, între Calea 13 Septembrie și Calea Rahovei, în vecinătatea străzii Sebastian.

Examenul de admitere nu a fost cine știe ce, din fericire nici cel medical, mai ales că era o spaimă teribilă de neîncadrarea în normele existente. Am asistat la efortul unor colegi mai subțiratici de a depăși, fie și la limită, kilogramele impuse, consumând înainte de urcarea pe cântarul de la infirmerie câte un pepene uriaș. Nomenclatorul de meserii se dovedea încăpător, de mulțumit fiecare. Erau destui bucureșteni, în general din familiile de cartier, inapți să abordeze liceul la zi, dar oricând gata de dat la meserie. Grosul venea din raioane, risipite unele pe te miri unde – din Moldova până în Oltenia. Ardeleni, nu. Aveau unde merge la ei acasă.

În primii ani după război se constituise la noi o solidă rețea de școli de pregătire pentru meseriași în industrie, agricultură, servicii. Era un prim eșalon al școlilor profesionale, patronat de Ministerul Învățământului prin Direcția Generală a Rezervelor de Muncă (în fruntea DGRM se afla la înființare un fel de ministru – Motronea). Intrau absolvenți de școală primară (inițial) și apoi doar cei ce terminau ciclul doi (cl. a VII-a) și după un ciclu de trei ani aceștia căpătau calificare de muncitori. Un al doilea eșalon, unde se intra cu șapte clase, parcurgeau o școală medie tehnică.

Revin la „Vulcan". Era găzduită în clădirile unde funcționase cândva o fabrică de case și dulapuri Fichet. Lipită de Uzina „Vulcan", aceasta o va patrona direct, amar de ani. Era botezată Școala nr. 1 Metal. Cea de telefonie funcționa pe lângă Uzina Electromagnetica. Una de bucătari,cofetari,ospătari era pe lângă complexul alimentar din Șoseaua Viilor. În strada Verzișori se afla grupul școlar de pe lângă APACA. În cei trei ani, numărul zilelor de practică în fabrică pornea de la trei (anul I) și ajungea la cinci pe săptămână. Pregătirea la sala de clasă implica un mare număr de materii iar după amiezile cădeau în seama activităților de timp liber. Voi ține totdeauna minte orele de limba română făcute cu profesorii Ion Folescu și Elvira Becleanu, matematica predată de doamna Constanța Savu, fizica de prof. Ion Săceanu, lecțiile de istorie ținute de doamnele Elena Roșca și Elena Iorga. Pe măsură ce avansam spre disciplinele tehnologice, intrau în scenă de regulă cadre didactice provenite dinspre Uzină: Ioan Avram – viitorul ministru,Vasile Niculescu, ne-a fost și director, Iosif Vâlceanu, viitor director la „Ventilatorul", Tănase Hudea, mecanicul șef al uzinei, Olimpian Florescu, Petar Vrțeli, ingineri șefi, dar și profesori-profesori – Ion Teodosescu, inovator vestit, Al. Oțoiu, Șt. Mărușteriu, Al. Caragheorgheopol. Pentru orele de atelier era o garnitură de maiștri, unul și unul – Nițoi, Jipa, Rizescu sub privirile cărora, zi de zi și ceas de ceas, exersam operațiile primare ale prelucrării metalice. Vă veți întreba cu ce ne ademeneau ofertele momentului de timp liber. În primul rând, activitățile sportive. Rugby-ul ținea afișul. Un antrenor de clasă, Dragoș Țenescu, apărea în clasă la începutul oricărui an școlar. Convoca pe abia sosiții din târguri și din sate și îi ordona după înălțime. Evalua dintr-o ochire „materia primă" și la un moment dat punea mâna pe umărul unuia dintre noi: – De aici încolo mâine veniți la antrenament ! Unii o făceau cu șansa de a convinge, alții doar pentru ca să aibă de unde veni. Seducătoare era prima lecție la sală. Domnul Țenescu împărțea cu creta tabla în două, în stânga desena dezvoltarea fizică a celui ce practica felurite sporturi, care-cum: fotbalistul de picior stâng devenea proprietarul unui picior super dezvoltat, cel stâng, și un drept rahitic din cauza neîntrebuințării. Imaginea se repeta,în oglindă, la piciorul drept. Urma războiul brațelor, șoldului, gâtului. Voleibalistul avea el mâinile frumoase, dar picioarele păreau de două parale. În dreapta ecranului, ei bine aici apărea în carne și oase însuși rugbistul coborât din Neckerman: brațe armonioase, picioare uniform împlinite, un corp de gimnast în devenire, gâtul dezvoltat cât să susțină, princiar, capul vulturesc. Mâna lui Michelangelo, ce mai ! Câțiva colegi au ajuns la echipele mari: Steaua, Dinamo, Progresul, Minerul Petroșani. Unii, chiar în Națională, unde jucau alături de un Penciu, Titi Ionescu, Ghiuzelea, Paul Merghișescu. Între ei, Sică Dragomir, Mazilu, Toma, Trafulică, Preda, Iancu, Țuțuianu. Luptele, o altă seducție. Acolo vătaful era Ilie Gheorghe, un bărbat înalt și autoritar. A scos și el câțiva campioni naționali. Dumitru Crăciun, campion balcanic la lupte libere, se afla primul pe listă. Mai era boxul, cu Bejan și Calița.

Pe etajul clubului unde ne țineam reuniunile dansante își avea sediul fanfara comandată de domnul Grebleș. Ani de zile urcam să ne primim diplomele de sfârșit de an acompaniați de trilurile învățate de colegii noștri dotați de la dansul baghetei domnului Grebleș. Și mai erau, cine credeți, noi tocilarii, cei cu gândul la olimpiada tinerilor matematicieni și alte alea.

Dar despre toate, mai la vale.

Festivalul Național de Literatură „Marin Preda"

Ediția a XVII-a, 15 și 16 octombrie 2020

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu revistele: „Luceafărul de dimineață", „Proza 21", „Neuma", „Argeș", „Bucureștiul literar și artistic", „Mozaicul", „Litere", „Pro Saeculum", „Sud" și „Caligraf", organizează **Festivalul Național de Literatură „Marin Preda"**, ediția a XVII-a, ale cărui manifestări finale urmează a se desfășura în zilele de 15 și 16 octombrie 2020, la Alexandria și la Siliștea-Gumești.

Festivalul își propune să omagieze personalitatea scriitorului Marin Preda, la împlinirea a 40 de ani de la moarte, și să promoveze prozatori de talent, care nu au debutat în volum. În cadrul ***concursului de proză scurtă***, organizat cu acest prilej, se acordă următoarele premii:

– ***Premiul „Marin Preda"*** și Premiul Revistei „Luceafărul de dimineață" (în valoare de 1000 lei);

– ***Premiul I*** și Premiul Revistei „Proza 21" (în valoare de 800 lei);

– ***Premiul I*** și Premiul Revistei „Neuma" (în valoare de 800 lei);

– ***Premiul I*** și Premiul Revistei „Argeș" (în valoare de 800 lei);

– ***Premiul al II-lea*** și Premiul Revistei „Bucureștiul literar și artistic" (în valoare de 700 lei);

– ***Premiul al II-lea*** și Premiul Revistei „Mozaicul" (în valoare de 700 lei) ;

– ***Premiul al II-lea*** și Premiul Revistei „Litere" (în valoare de 700 lei) ;

– ***Premiul al III-lea*** și Premiul Revistei „Pro Saeculum" (în valoare de 600 lei);

– ***Premiul al III-lea*** și Premiul Revistei „Sud" (în valoare de 600 lei) ;

– ***Premiul a III-lea*** și Premiul Revistei „Caligraf" (în valoare de 600 lei).

Prozele scurte premiate vor fi incluse într-un volum, ce va fi lansat în cadrul manifestărilor finale ale festivalului; de asemenea, vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite ***1-3 proze scurte pe suport de hârtie***, care nu pot depăși 15 pagini în total, culese cu font 12 (Normal, Times New Roman, 1.5 Space), ***în câte 10 (zece) exemplare***, semnate cu un motto, același motto figurând și pe un plic însoțitor, conținând o fișă cu datele de identificare ale autorului: numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de e-mail și numărul de telefon mobil, precum și un CD cu textele trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi trimise, ***până la data de 1 septembrie 2020***, pe adresa: ***Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman***, str. Ion Creangă, nr. 52-54, 140056 – mn. Alexandria, jud. Teleorman, cu mențiunea „pentru concurs".

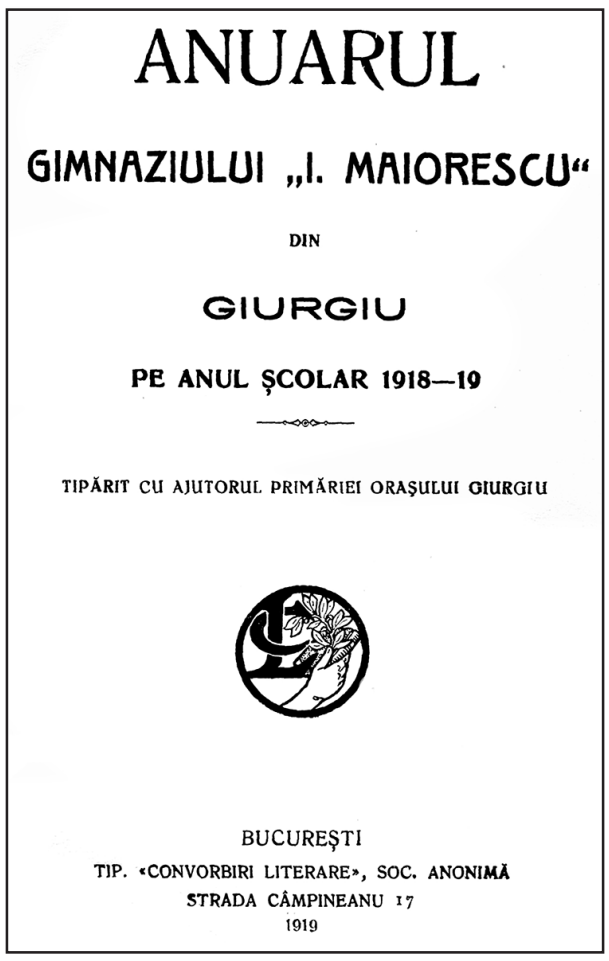
În funcție de situația determinată de criza Covid-19, organizatorii pot să aleagă varianta finalizării doar a concursului de proză scurtă, realizându-se jurizarea lucrărilor, acordarea premiilor și editarea caietului premianților, procedură care va fi comunicată online. În acest caz, laureații urmează să primească diploma, suma în bani și caietul premianților.

Nicolae Scurtu

O NOUĂ CONTRIBUȚIE LA BIOBIBLIOGRAFIA LUI NICOLAE CARTOJAN

Una dintre cele mai recente *bibliografii*[1] a profesorului, istoricului literar și excelentului cărturar Nicolae Cartojan este din anul 1980 și se datorează lui Dan Simonescu, discipol și distins bibliograf al vechii culturi românești.

ANUARUL

GIMNAZIULUI „I. MAIORESCU"

DIN

GIURGIU

PE ANUL ȘCOLAR 1918—19

TIPĂRIT CU AJUTORUL PRIMĂRIEI ORAȘULUI GIURGIU

BUCUREȘTI

TIP. «CONVORBIRI LITERARE», SOC. ANONIMĂ

STRADA CÂMPINEANU 17

1919

Deși cuprinde două diviziuni distincte – *Opera lui Nicolae Cartojan* și *Studii despre Nicolae Cartojan*, trebuie să menționez, cu mult regret, că în ambele secvențe ale *bibliografiei* lipsesc unele contribuții, esențiale, ale istoricului literar, precum și unele referințe critice ce aparțin unor personalități remarcabile.

O contribuție, extrem de interesantă, la receptarea și difuzarea unor cercetări întreprinse de Nicolae Cartojan, o constituie și ampla recenzie[2] a *Anuarului Gimnaziului „I. Maiorescu"* din Giurgiu, datorată lui G. Bogdan-Duică și care nu e menționată în bibliografia amintită aici.

Istoricul și criticul literar G. Bogdan-Duică analizează, cu discernământ, articolele și studiile publicate de Nicolae Cartojan în această publicație școlară, amintind, în același timp, și de colaborările profesorului din Giurgiu, la revista literară *Ramuri*[3] din Craiova.

Trebuie, însă, *neapărat,* să precizez că articolul – *Ce citire generația Unirii din Moldova* aparține istoricului Ilie Minea, și el profesor la *Gimnaziul „I. Maiorescu"* din Giurgiu, și nu lui Nicolae Cartojan, așa cum reiese din cuprinzătoarea recenzie a lui G. Bogdan-Duică.

*

N. Cartojan – Anuarul Gimnaziului „I. Maiorescu" din Giurgiu

Domnul N. Cartojan este directorul Liceului din Giurgiu. Mic de stat, cu ochii prietenoși în care lucește și o delicată bunătate, totdeauna gata să stea de vorbă despre lucruri bune, el este una din cunoștințele care nu se pot regreta niciodată.

Calitatea de fost funcționar al Academiei Române, unde mai toți funcționarii au fost și sunt, încă, scriitori, cercetători, colaboratori, l-a pus în contact cu bogăția de cărți românești și de manuscrise, a căror colectare este meritul d[omnu]lui Ion Bianu, un vânător isteț după astfel de bogății.

Numai cu mijloacele acestea se putea scrie o monografie distinsă ca cea despre miraculoasa carte populară *Alexandria*[4].

De la un timp d[omnu]l N. Cartojan se ocupă de aproape cu epoca literară din 1830 și 1850. *Ramurile* de la Craiova i-au publicat câteva contribuții de un interes deosebit, pentru că în acele scrisori de-ale literaților, publicate în *Ramuri* regăsim fragmente din sufletul epocii.

O lucrare mai mare, în manuscript, este o biografie a lui Mihail Kogălniceanu, până la 1850, adică până în timpul în care politica mare îl abate de la căile literare pe care Kogălniceanu apucase de la început, din străinătate încă, de îndată ce a călcat, ca tânăr celebru, pe pământul patriei sale, pentru care, în străinătate, adunase toată știința de care știa că va avea nevoie.

Bine, despre Mihail Kogălniceanu din acea epocă, a scris până acum: el însuși, apoi fără să-l pătrundă până în ultimele sale rădăcini, A. D. Xenopol, simpaticul bătrân, pe care o boală crudă îl împiedică de a se bucura de împlinirea idealului național pentru care și el a lucrat de pe la 1870 încoace; în sfârșit, atotcuprinzătorul N. Iorga, în *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea*[5].

Pe aceste trei straturi de informațiuni și judecăți, din ce în ce tot mai adânci, se întemeiază astăzi tot ceea ce conștiința românilor cuprinde despre Mihail Kogălniceanu.

Și totuși, cât este încă de strâns, de coordonat și de publicat despre minunatul moldovean, pe care, îndată ce-l cunoșteau, chiar dușmanii lui erau siliți să-l admire ca și prietenii lui !

Cuvântările lui Mihail Kogălniceanu sunt inumerabile, articolele lui depuse în gazetele străine și în cele românești, asemeni; scrisorile lui și ale contemporanilor care vorbesc despre el, tot așa.

În toate dar mai ales în cuvântări, se găsesc intercalate multe amintiri, multe autocaracterizări prețioase, pe care o biografie finală, mare, le va cita ca material excelent și înlesnitor pătrunderii în dezvoltarea marelui suflet.

Să sperăm că din aceste izvoare, d[omnul] N. Cartojan va completa întâia perioadă a vieții lui Kogălniceanu în așa măsură, încât curiozitatea noastră, a tuturora, să fie deplin mulțumită.

În *Anuarul Gimnaziului din Giurgiu* d[omnul] N. Cartojan publică o lucrare monografică, în aparență foarte specială și, totuși, privitoare la generalizarea spiritului modern în țară: *Ce citise generațiunea Unirii din Moldova* (p. 24-46), apoi: *Călătoria lui Kogălniceanu în Spania* (p. 46-54) și *Note asupra Spaniei de Kogălniceanu* (din manuscriptele Academiei).

Generalizarea amintită nu a fost ușoară. Românii s-au dedat cam greu cu cititul, au cumpărat puține cărți, deci o mișcare de librărie puternică nu exista.

Cenzura, canalioasa cenzură împiedica și ea citirile moderne. De aceea reconstituirea d[omnu]lui N. Cartojan în capitolul ~ *Ce citise generațiunea Uniunii din Moldova* este prea binevenită ca nouă lămurire documentată în această privință. Se lămurește deci, mai întâi, chestia bibliotecilor din acel timp.

Apoi se dau informațiuni despre gramatica română–gallică a lui Vida, profesorul lui Vasile Alecsandri, despre trimiterea tinerilor români în străinătate, în special despre C. Negri; despre *Albina românească* a lui Asachi, o gazetă fără spirit; despre *Zimbrul*, care înseamnă un progres enorm (1849); despre comisia de control a cărților de citit, etc.

Toate acestea caracterizează epoca în care Kogălniceanu sosi în Iași, venind de la Berlin.

Capitolașele următoare arată ce întreprinse Mihail Kogălniceanu, ca să facă loc spiritului nou: Kogălniceanu de la *Alăuta* din 1838 până la *Dacia literară* (1840) și *Steaua Dunării* (1855).

Caracteristica generală, dată de N. Iorga, rămâne însă în picioare, și d[omnu]l N. Cartojan o citează, însușindu-și-o.

În Spania, Kogălniceanu a plecat gonit de scârba vieții din țară. Opoziția, al cărei șef era împreună cu Alecsandri, Negri etc. nu avea noroc.

Acelaș[i] fenomen există în Muntenia, de unde plecaseră, în străinătate, Bălcescu, C.A. Rosetti și alții. Kogălniceanu văzu Spania, despre care a scris note nedezvoltate, reproduse de d[omnul] N. Cartojan.

Câte o comparație cu țara sa îi scapă și este interesantă. Dintre acestea citez una, pe cea mai rușinoasă: „Cetatea domnilor de la Suceava este locuită de o familie de țigani; Alcazarul Toledei se numește a fi o cazarmie". Țiganii în cetatea Sucevei, parcă ar fi niște șoareci în scăfârlia unui fost erou, ori niște cerșitori în palatul unui Nabab ! Bietele noastre ruine de-atunci !

Dorim ca cititorii ardeleni ai *Gazetei*, cititori pe care dezvoltarea istoriografiei literare îi interesează, să dea d[omnu]lui N. Cartojan atenția ce o merită lucrările sale.

G. Bogdan-Duică

Cluj, 31 ianuarie 1920

Note

Această cronică literară se transcrie din *Gazeta Transilvaniei*, 83, nr. 24, vineri, 6 februarie 1920, p. 1, col. 1-4, jos.

ÎNTREGIRI LA BIBLIOGRAFIA LUI TUDOR VIANU

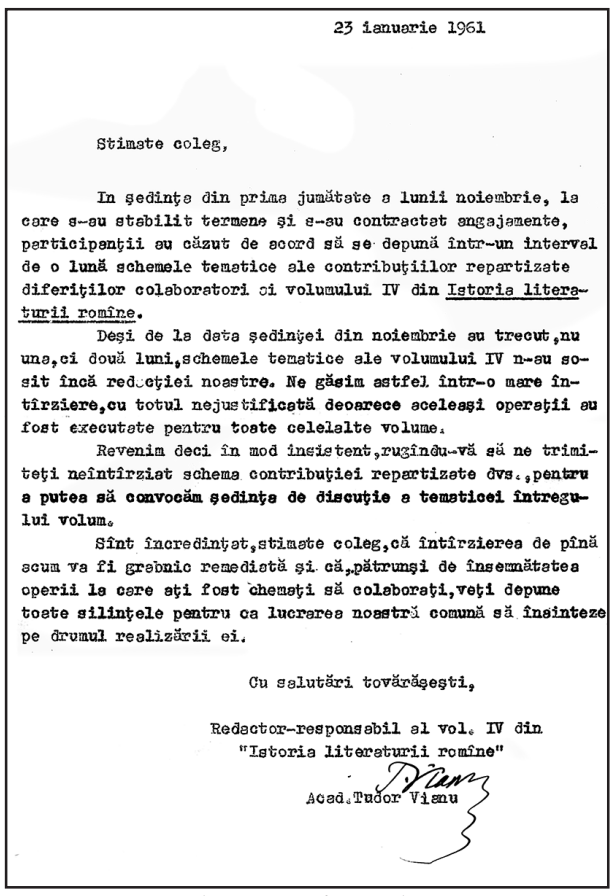
Bibliografia profesorului, istoricului și criticului literar, eseistului și filosofului Tudor Vianu a fost elaborată de un colectiv de cercetători de la Biblioteca Centrală Universitară din București înainte de 1990.

Este un instrument util pentru toți cei ce vor să studieze și să cerceteze unele aspecte ale activității creatoare și literare ale distinsului cărturar.

În cele patru decenii, care au trecut de la publicarea acestei *bibliografii*, de tip *personalia*, au apărut mai multe însemnări, note, epistole, documente și iconografie, extrem de importante privitoare la personalitatea complexă a unuia dintre cei mai învățați umaniști români.

Revelatoare sunt documentele și rapoartele identificate și publicate de istoricul literar Vasile Lungu, autorul unei foarte temeinice disertații de doctorat privitoare la Tudor Vianu.

Numit director general al Bibliotecii Academiei Române la 1 octombrie 1958, Tudor Vianu este desemnat să coordoneze și să supervizeze articolele și studiile unor cercetători, de certă valoare, care urmau să constituie substanțe celui de-al patrulea volum din

23 ianuarie 1961

Stimate coleg,

In ședințe din prima jumătate a lunii noiembrie, la care s-au stabilit termene și s-au contractat angajamente, participanții au căzut de acord să se depună într-un interval de o lună schemele tematice ale contribuțiilor repartizate diferiților colaboratori ai volumului IV din Istoria literaturii române.

Deși de la data ședinței din noiembrie au trecut, nu una, ci două luni, schemele tematice ale volumului IV n-au sosit încă redacției noastre. Ne găsim astfel într-o mare întîrziere, cu totul nejustificată deoarece aceleași operații au fost executate pentru toate celelalte volume.

Revenim deci în mod insistent, rugîndu-vă să ne trimiteți neîntîrziat schema contribuției repartizate dvs., pentru a putea să convocăm ședința de discuție a tematicii întregului volum.

Sînt încredințat, stimate coleg, că întîrzierea de pînă acum va fi grabnic remediată și că, pătrunși de însemnătatea operii la care ați fost chemați să colaborați, veți depune toate silințele pentru ca lucrarea noastră comună să înainteze pe drumul realizării ei.

Cu salutări tovărășești,

Redactor-responsabil al vol. IV din
"Istoria literaturii române"
Acad. Tudor Vianu

Tudor Vianu - facsimil

Istoria literaturii române.

Cele trei epistole, necunoscute, trimise de Tudor Vianu lui Teodor Vârgolici, reputat istoric literar, se referă la contribuțiile acestuia privind o anume parte a literaturii române.

Din rațiuni greu de acceptat, și acest proiect al Academiei Române a eșuat, iar lucrările nu au mai fost reluate *niciodată*, deși unele dintre contribuțiile colaboratorilor au fost publicate în presa literară sau în cărțile lor.

*

[București], 23 ianuarie 1961

Stimate coleg,

În ședința din prima jumătate a lunii noiembrie, la care s-au stabilit termene și s-au contractat angajamente, participanții au căzut de acord să se depună într-un interval de o lună schemele tematice ale contribuțiilor repartizate diferiților colaboratori ai volumului IV din *Istoria literaturii române.*

Deși de la data ședinței din noiembrie au trecut, nu una, ci două luni, schemele tematice ale volumului IV n-au sosit încă redacției noastre.

Ne găsim astfel într-o mare întârziere, cu totul nejustificată, deoarece aceleași operații au fost executate pentru toate celelalte volume.

Revenim deci în mod insistent, rugându-vă să ne trimiteți neîntârziat schema contribuției repartizate d[umnea]v[oa]s[tră], pentru a putea să convocăm ședința de discuție a tematicii întregului volum.

Sunt încredințat, stimate coleg, că întârzierea de până acum va fi grabnic remediată și că, pătrunși de însemnătatea operei la care ați fost chemați să colaborați, veți depune toate silințele pentru ca lucrarea noastră comună să înainteze pe drumul realizării ei.

Cu salutări tovărășești,

Acad. Tudor Vianu

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Redactor responsabil al vol[umului]
IV din
Istoria literaturii române

[Tovarășului Teodor Vârgolici, Institutul de Istorie Literară și Folclor, Bulevardul Republicii, nr. 73, Loco].

*

[București, 1 martie 1961]

Către tov[arășul] Teodor Vârgolici,

Vă comunicăm că în ziua de 3 martie a[nul] c[urent], ora 18, sunteți convocat la ședința de lucru a colectivului care pregătește volumul IV din tratatul de *Istoria literaturii române.*

Întrucât d[umnea]v[oa]s[tră] figurați printre colaboratorii acestui volum, vă rugăm stăruitor să fiți prezent la ședință, spre a putea definitiva distribuirea sarcinilor și a stabili termene precise de predare a manuscriselor.

Ședința va avea loc la Biblioteca Academiei R[epublicii] P[opulare] R[omâne], în Cabinetul Directorului General.

Redactor responsabil al volumului IV
din *Istoria literaturii române,*
Acad. Tudor Vianu

[Tovarășului Teodor Vârgolici, Institutul de Istorie Literară și Folclor, Loco].

*

[București, 8 august 1962]

Stimate tovarășe Teodor Vârgolici,

Deoarece termenul la care urma să predați conducerii vol[umului] IV din *Istoria literaturii române* a expirat la 1 august 1962, vă rugăm insistent a ne înainta manuscrisul contribuției d[umnea]v[oa]s[tră] pentru a nu întârzia lucrarea, care se găsește pe cale de realizare și pentru a putea respecta angajamentele pe care redacția și le-a asumat față de forurile superioare.

Așteptând răspunsul d[umnea]v[oa]s[tră] neîntârziat, vă transmitem salutări tovărășești,

Acad. Tudor Vianu

[Academia Republicii Populare Române. Biblioteca, București, Calea Victoriei, 125; Tovarășului Teodor Vârgolici, Institutul de Istorie Literară și Folclor, Bulevardul Republicii, nr. 73].

Note

Originalele acestor epistole, necunoscute, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

CONSTANȚA MARINO-MOSCU ȘI ORAȘUL GIURGIU. NOI COMPLETĂRI

Printre scriitorii care au fost atrași de farmecul și pitorescul orașului Giurgiu, în perioada interbelică, amintim aici și pe prozatoarea, traducătoarea și memorialista Constanța Marino-Moscu (1875–1940), care a lăsat câteva evocări despre târgul de la Dunăre.

Memorialista se confesează într-una din epistole, trimise din Giurgiu, că timp de cinci decenii s-a mutat, în diverse orașe și târguri de 22 de ori.

Așadar, avea o predispoziție, de ordin nativ, să schimbe locul și casa spre a putea *să scrie, să instruiască* elevi la limba franceză și română și, firește, *să inițieze* pe unii în tainele muzicii, dând permanent lecții de pian.

Epistola, pe care o transcriu și o comentez aici, este trimisă prozatoarei Sanda Cotovu (1898–1987), o autentică prietenă a familiei Moscu, și conține o sumă semnificativă de impresii de orașul Giurgiu și oamenii lui.

Prozatoarea de la *Viața Românească* o consiliază pe mai tânăra ei prietenă cum să scrie, când să scrie și, mai ales, când să publice.

Informațiile despre Adina Paula Moscu și Alexandru Moscu, pictori de talent, cu studii în Franța, sunt reale și contribuie la întregirea atmosferei creatoare a familiei.

Este menționat și romanul *Rădăcini*, ce aparține Hortensiei Papadat-Bengescu, care a marcat un moment esențial în epica interbelică, iar Constanța Marino-Moscu i-a îndrumat, încă de la început, pașii spre marea literatură.

*

Giurgiu, 3 octombrie [1]938
Str[ada]
Foișor, nr. 5
(Casa Anghelescu)

Crede-mă, draga mea, că am fost foarte surprinsă, primind răspunsul unei scrisori pe care o socoteam, cu tot dinadinsul, pierdută.

Îmi aminteam că-mi spusesești la casa Wilson, atât îmi aminteam, dar, după o primăvară și vară și toamnă și la vârsta de 64 ani, bătuți, e de iertat să uit ?

Și iată ce făcusem: îi spusesem lui Anghelescu să-mi aducă adresa biroului d[omnu]lui Cotovu[6] (trebuia s-o știe domnul V.). Vorbisem disdedimineață, ca, atunci când va pleca la birou, să ia și plicul și sadauge, eventual, casa și n[umă]rul.

Anghelescu, pleacă în piață, la 6½, se reîntoarce, vesel că mi-a făcut un serviciu „prompt" și-mi spune că a aruncat scrisoarea în cutie !

Fără altă indicație decât localitatea ? Ochi mari, amărâtă și câteva soluții să poată opri scrisoarea ! Se duce, în fugă, la poștă și previne să fie oprită.

Când se reîntoarce, de la birou, la 12 e sigur că plicul e la poștă, și, după dejun se plimbă prin curte, în așteptarea factorului care „trebuie s-o aducă".

Îi spun: Da liniștește-te, omule, că doar nu-s acolo secrete de stat, dacă se pierde, scriu alta și atât.

Nu se pierde, madame Moscu, că doar inginerul Cotovu, în București, trebuie să fie cunoscut !

Câteva zile, după asta, mă tot întreba: „A venit răspunsul ?" Și [i]eri, întorcându-mă de la dejun, găsesc plicul matale sub ușă ! Mulțumire generală.

În privința răspunsului meu, la biletul matale, trebuie să-ți spun că eu eram plecată la Giurgiu și acesta mi-a parvenit prin Titi, care l-a alăturat unei scrisori a lor.

Dar, probabil, mata ai întrebat de „d[oam]na Moscu" și d[oam]na Moscu junior, era în oraș, pe când ceialaltă, baba, făcea a nu știu câtea lecție, la Giurgiu.

Sunt aici de o lună doar și ce-i prost e că piciorul, fără a fi în starea deacolo, tot nu-i perfect vindecat. Că m-am plimbat prin București, nici vorbă !

Am fost, cum știi, o singură dată la fiica mea, chiar imediat după sosirea de la țară, și de atunci n-am mai călcat în stradă, nici cu mașina, nici pe jos.

În mașină m-am suit ca să plec la Giurgiu. Dacă aș putea, aș veni pentru două zile, aș veni să vorbim *așa* cum aș fi vrut și dorit să vorbim și lung și lat și pătrat fără oră hotărâtă și fără grija vreunei alte vizite, care ar fi sosit între timp.

A doua zi aș petrece-o în expoziția de pictură a fiică-mii. Aud că-i reușită și cu toate că învârt ziarele pe dos și pe față, nu găsesc, până acum, nici o critică. Poate că va fi duminică.

Afară de agasarea ce-mi dă cotonogul, existența mi-i convenabilă și la asta contribuie, cu mult, familia A[nghelescu], neschimbată, de când le-am intrat în casă, în atitudinea lor.

Atenți, politicoși, dezinteresați până la abnegație. Sunt câteva zile de când A[nghelescu] s-a reîntors foarte vesel de la birou și mi-a spus că d[om]nul ing[iner] R. i-a făcut o inspecție foarte minuțioasă și a rămas mulțumit de cum înțelege slujba în care, spunea el, a adus „inovații" care i-au plăcut inspectorului. Se pricepe și-n medicină.

Duminică am să-mi scot sânge și soții sunt chemați în această intervenție.

Nu am mai scris, dar am s-o fac îndată ce se va stabili programul școlar, ca să pot ști când sunt liberă 4-5 ore la rând. Altfel nu-mi place să-ntind și să strâng foile.

Mă mai gândesc să institui un mic curs de limba franceză chiar la domiciliul meu, (am o cameră mare și goală în care ar fi loc pentru cel puțin 20 elevi).

Un profesor de aici mă sfătuiește să-l deschid în sala unei școli, dar, gândul să mă-mbarc în sanie ori trăsură, am fobia lunecușului, de două ori am căzut și m-am lovit grav, mă înspăimântă și cred, totuș[i], că-i mai nimerit să nu-mi complic viața și să stau în liniștea relativă, pe care o cere vârsta, tot mai mult.

Didi[7] nu-mi scrie. O las în pace, și, de-i scriu, în răspuns, n-am să-i spun ce am aflat de la mata, s-o știi. E un „secret" care numai bine poate face.

Te-ai instalat, *princesse lointaine* ? Te-ai împrietenit, cât de cât, cu pereții, cu ușile, cu ferestrele... și cu noua atmosferă ?

Sunt o inadaptabilă și-ți poți imagina cât am suferi în cele 22 mutări, atât în localități diferite, cât și pe loc.

Îmi trebuiau luni și chiar mai mult, ca să mă simt „la mine cu mine". Eram un musafir, și, de câte ori mă ducem la Văratec, nu-mi venea să mă reîntorc. Acolo la Văratec, eram acasă.

Ai început să lucrezi ? Ce scrii acum ? Ai citit romanul *Rădăcini*[8] ? Eu nu l-am citit, aștept să mi-l trimită autoarea. Mi-i promis.

Închei, amicuțo, și mă adresez bunei matale dispoziții și momentului aceluia, când te simți îndemnată într-o acțiune ca și când a doua zi, aceeași, ar căpăta altă culoare și alt înțeles.

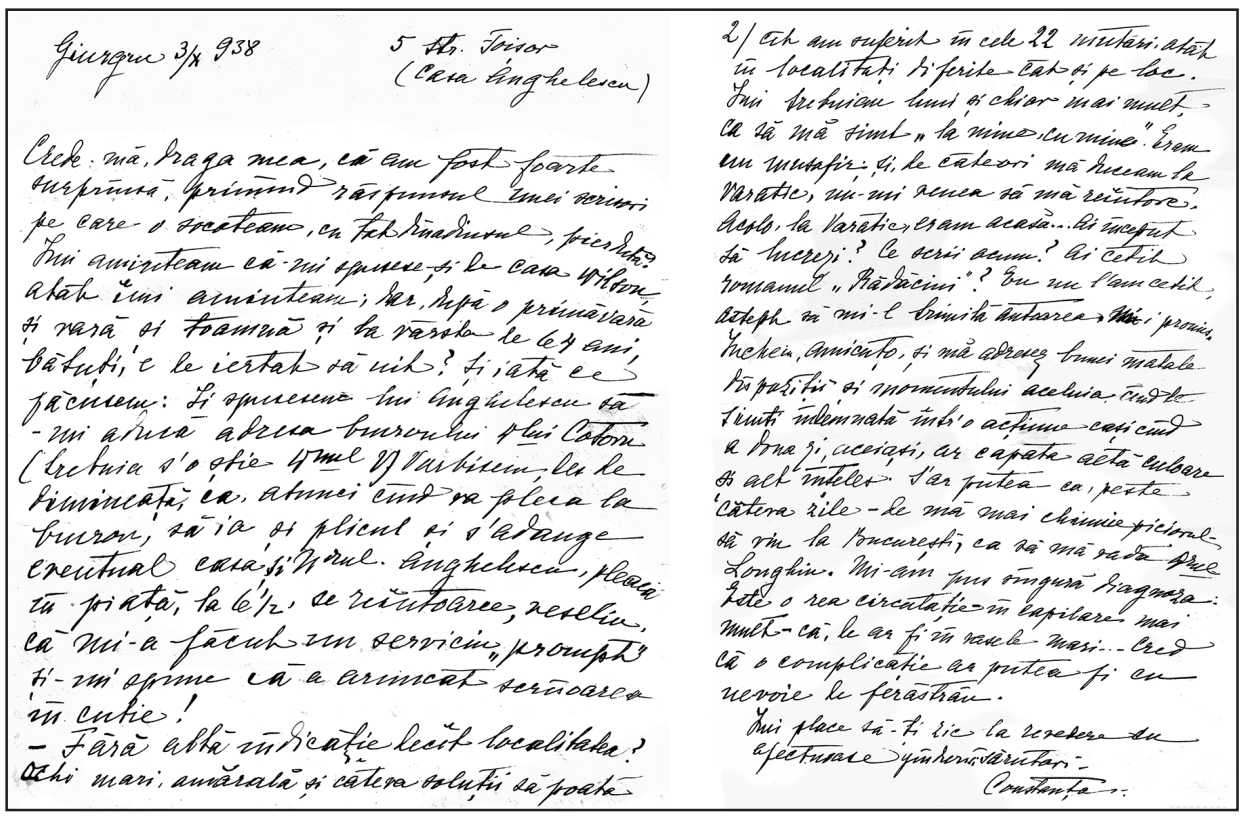
S-ar putea ca, peste câteva zile, de mă mai chinuie piciorul, să vin la București, ca să mă vadă d[octor]rul Longhin.

Mi-am pus singură diagnoza. Este o rea circulație în capilare mai mult, că, de ar fi în oasele mari. Cred că o complicație ar putea fi cu nevoie de ferăstrău.

Îmi place să-ți zic la revedere, cu afectuoase gânduri. Sărutări,
Constanța

Note

Originalul acestei epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

Constanța Marino Moscu - facsimil

[1] Dan Simonescu, *Bibliografia.* A. *Opera lui Nicolae Cartojan* și B. *Studii de Nicolae Cartojan* în *Istoria literaturii române vechi. Postfață și bibliografii finale de Dan Simonescu. Prefață de Dan Zamfirescu*, București, Editura Minerva, 1980, p. 539-550.

[2] G. Bogdan-Duică, *N. Cartojan – Anuarul Gimnaziului „I. Maiorescu" din Giurgiu* în *Gazeta Transilvaniei*, 83, nr. 24, vineri, 6 februarie 1920, p. 1.

[3] În revista *Ramuri*, Nicolae Cartojan are o singură colaborare – *Kogălniceanu și societatea de arheologie și istorie veche a Nordului*, 10, nr. 3, 12 februarie 1915, p. 35-37. Cred, și în acest caz, că G. Bogdan-Duică face o confuzie cu revista *Neamul românesc literar* a lui N. Iorga, unde N. Cartojan publică mai multe scrisori ale pașoptiștilor.

[4] Nicolae Cartojan, *Alexandria în literatura românească*, București, Carol Göbl, s-r. Ioan St. Rasidescu, 1910, VI + 102 pagini.

[5] N. Iorga, *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea. De la 1821 înainte. În legătură cu dezvoltarea culturală a neamului. Vol[umul] 2. Epoca lui M. Kogălniceanu (1840–1848).* București, Minerva. Institut de Arte Grafice și Editură, 1908, p. 3-120.

[6] Virgil Cotovu, inginer, specialist în industria portuară, soțul scriitoarei Sanda Cotovu.

[7] Poeta Otilia Cazimir din cercul literar al revistei *Viața Românească.*

[8] Hortensia Papadat-Bengescu, *Rădăcini. Volumul 1–2.* București, Editura Națională – S. Ciornei, 1938, 434+486 pagini.

ETNO-LOG

Puterea Călușului

Ioana-Ruxandra Fruntelată

Despre Căluș s-au scris studii și cărți de interes științific și s-au făcut câteva filme documentare etnografice, dar, mai ales, dansul lor extraordinar a fost patrimonializat, devenind un fel de *brand* al tradiției românești, cu deosebire din secolul al XX-lea. La multe mari festivaluri internaționale, dar și la emisiunile de divertisment „folcloric" ale unor televiziuni din țară, se prezintă și un grup de Călușari ce-și demonstrează pe scenă măiestria de dansatori.

În același timp, însă, Călușul nu este doar un spectacol coregrafic de mare virtuozitate. „Ritualul Călușului" din România a fost înscris în anul 2008 pe Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial a UNESCO (https://ich.unesco.org/en/RL/calus-ritual-00090) iar vătaful de Călușari Nicolae Veleanu din comuna Giurgița, jud. Dolj, a fost declarat de Ministerul Culturii „Tezaur uman viu" în anul 2012 (*post mortem*).

Chiar și în lumea „dezvrăjită" a prezentului, oamenii satelor din sud îi așteaptă pe Călușarii cei legați cu jurământ de vătaful lor și conduși, în tăcere și răspăr, de „anti-vătaful" numit Mut. Îi așteaptă să le joace în bătătură dansul lor extatic, călcându-i pe grumaz pe cei înțepeniți și ridicându-i din boală, aducându-le noroc copiilor pe care-i saltă în brațe și ferindu-se de Iele cu sunetul zurgălăilor de la picioare și cu puterea usturoiului și pelinului din steag, din care femeile mai iau pe furiș în timpul dansului, pentru că e „bun de leac".

La finalul anului 2019, am asistat, la Universitatea din Craiova, la susținerea publică a tezei de doctorat intitulate *Călușul românesc. Studiu de caz: Călușul din județul Dolj, abordare etno-antropologică,* realizate de doamna Mihaela Călinescu (Marin), sub îndrumarea științifică a domnului profesor Nicolae Panea. Autoarea părea o adolescentă fragilă ca o floare răsărită

Ceata de Călușari din Cimpercenii Noi, jud. Dolj, 2019. Foto: Mihaela Călinescu Marin

dintr-un lan de grâu, căreia numai ochii strălucitori îi „trădau" forța interioară și pasiunea pentru ritualul pe care l-a cercetat, de-a lungul a doi ani (2017-2019), în cincisprezece sate doljene: Dăbuleni, Brădeștii Bătrâni, Potmelțu, Mihăița, Mălăiești, Tălpașu, Giurgița, Negoiești, Predești, Țiu, Gogoșu, Rast, Soceni, Pietroaia și Mârșani.

Coordonatele teoretice și aplicate ale studiului doamnei Mihaela Călinescu îl înscriu în seria bunelor cercetări calitative, ce utilizează informații din surse variate și creează un corpus propriu de documente rezultate din observarea, consemnarea și înregistrarea parțială a variantelor ritualului pe teren, din transcrierea interviurilor cu actanți și martori și din fotografii ilustrative pentru starea actuală a Călușului doljean.

Pornind de la definiții ale ritului și ritualului în literatura internațională de specialitate (de la Turner până la Lardellier și de la Rivière la Dominique Camus), autoarea continuă prin a trece în revistă, succint, dar substanțial, opiniile asupra jocului/ obiceiului/ ritualului Călușului, de la cercetările genetice ori coreologice la studiile de sinteză și la contribuțiile problematizante, venind din arii disciplinare diferite, propuse de Mircea Eliade, Mihai Pop, Gail Kligman, Anca Giurchescu, Sabina Ispas, Ion Ghinoiu, Narcisa Știucă, Cornel Bălosu Ducan, Bogdan Neagotă, Ileana Benga.

***Bătaia la tălpi*, performată de ceata din Giurgița condusă de vătaful Turcitu Florea, în Craiova, 2018. Foto: Mihaela Călinescu Marin**

Privitor la geneza Călușului, aflăm de la cercetătoare că a încercat să pătrundă „în labirintul elementelor simbolice conservate în acest străvechi joc-ritual", însă, așa cum este cazul multor tradiții moștenite în oralitate, nu a putut stabili decât o trimitere spre un sâmbure comun indo-european. Pendularea între diverse ipoteze genetice, precum *Colisalii* zeului Marte, sărbătoarea de sorginte latină *Rosalia*, cultul egiptean al *cabirilor,* cel solar sau cel totemic al calului, ori asocierea cu *Männerbund* (confreria masculină din vechea Europă) și chiar cu dansurile similare *Călușului*, întâlnite și la alte popoare (*Morris dance* la englezi, de exemplu), construiește „un puzzle, care impune să fie privit în ansamblu în scopul unei decodări corecte".

Prezentarea datelor rezultate din cercetarea doamnei Mihaela Călinescu se organizează în principal pe relevarea unor secvențe și elemente cu semnificații simbolice: „legarea steagului" cetei de Căluș, „doborâtul" (căderea în transă a unuia dintre membrii cetei, ca urmare a dansului extatic), vindecarea magică, simbolismul complex al pieselor de recuzită rituală ori al comunicării verbale și non verbale.

Așa cum era firesc, observarea directă a ritualului pe teren generează cele mai interesante interpretări, privind organizarea simbolică a spațiului și a timpului, cauzalitatea internă și externă a secvențelor obiceiului, dar și elementele de senzorialitate și emoția ce impregnează experiența rituală, transmiterea Călușului în familie, relația elementului masculin cu acela feminin, problema delicată a religiozității sau demonismului Călușarilor, tehnicile corpului, finalitatea economică a „jocului", ș.a..

O concluzie ar fi aceea că ritualul Călușului „înglobează sincretismul cultului de fertilitate cu cel al morților sau evocă procesul circular: revitalizare-moarte", unind „energia pământului cu cea universală" și integrându-se într-un sistem de organizare mitică a timpului, în seria *Iele-Călușari-Sântoaderi* și *Rusalii.*

Paginile dedicate analizei datelor obținute pe teren aduc o contribuție valoroasă la cunoașterea subiectului, oferind o bază solidă pentru interpretări viitoare. De exemplu, rolul Călușarilor în invocarea ploii constituie un argument pentru forța ritualului în zona investigată. O deosebită valoare etnologică au și alte aspecte observate pe teren, privind componența cetelor, modalitatea de alegere a vătafului ori de transmitere a jurământului, gestica rituală pusă în act la întâlnirea dintre două cete de Călușari, ... la Școala populară de artă. Prezența neagreată a unui cercetător japonez care dorește să filmeze toate dansurile unei cete îl face pe un vătaf să se manifeste rezervat și față de cercetătoarea românca. Uneori, ea nu este lăsată să asiste la anumite secvențe ezoterice și câțiva dintre interlocutori sunt reticenți în a-i vorbi despre ritual, fie pentru a nu încălca ierarhia din ceată, fie pentru că nu doresc să dezvăluie detalii; alteori, vătaful pur și simplu refuză să discute și cercetătoarea este nevoită să solicite câteva detalii de la soția acestuia.

În mai multe localități, doamna Mihaela Călinescu a asistat la reluarea Călușului după o perioadă de câțiva ani, ceea ce arată că

Călușul în satul Țim, jud. Dolj, 2019. Foto: Mihaela Călinescu Marin

autopatrimonializarea obiceiului, adică recunoașterea valorii acestuia de către comunitatea în care s-a practicat în mod tradițional, constituie un demers relativ frecvent. Memoria ritualului în perioada comunistă este un alt aspect care merită documentat în continuare: un vătaf și coregraf subliniază rolul pozitiv al Festivalului național „Cântarea României" în păstrarea unor cunoștințe tradiționale care s-ar fi pierdut în lipsa unui interes mediatic și politic pentru Căluș.

Răsfoind paginile tezei de doctorat despre Călușul doljean și ascultând-o pe autoare povestindu-și aventura de cunoaștere și de viață în lumea satului sudic, am aflat că puterea ritualului stă în multe dintre cele ce se pot spune și în destule dintre cele ce nu sunt menite destăinuirii. Și am zărit, o clipă, cărarea ce se deschide în fiecare an către săptămâna Rusaliilor, când Călușarii îi vindecă pe bolnavii de boli fără leac și mai ales pe aceia „luați din Căluș" pentru că nu le-au arătat cinstirea cuvenită „Dânselor", „Frumoaselor", „Șoimanelor" de „Iele".

„Dacă noi nu ne batem pentru francezi, cine să o facă?" (II)

George Apostoiu

În mai 1968, Charles de Gaulle, președintele Franței, sosește la București într-o vizită oficială. Este primul șef de stat din Occident care vizitează România după război. Mesajul înaltului oaspete este transmis încă de la coborârea pe pământul românesc: locul României este într-o Europă a națiunilor independente ! Limbaj politic nemaiauzit la București de pe vremea lui Titulescu. „Țin să spun încă de la început că pentru poporul francez, poporul român a fost dintotdeauna un prieten foarte prețios și foarte stimat. A fost mai ales în cursul acestui secol, în timpul războaielor și schimbărilor pe care românii le-au suportat cu atâta bărbăție și le-au plătit atât de nedrept. El este și astăzi, mai mult decât oricând, în Europa noastră care începe să restabilească independența fiecăreia dintre națiunile ei, prin cooperarea tuturor pentru pace și pentru progres".

În noiembrie, se vor împlini 130 de ani de la nașterea lui Charles de Gaulle. O aniversare pe care revista „Sud" (nr. 3-4/2019) a anunțat-o în premieră națională publicând „Un monarh la Elysée", capitol din volumul „Charles de Gaulle. Monarhul celei de a V-a Republici". În an aniversar, încredințez redacției un alt capitol din această carte în curs de apariție.

Premizele ascensiunii lui de Gaulle la Palatul Elysée au fost: războiul, ocupația germană, rezistența, instabilitatea și crizele politice interne. Trecând peste specificitatea lor franțuzească, toate acestea se regăsesc în gama de tulburări ciclice ale lumii. Cele de azi nu sunt cu mult diferite de cele de atunci: războaiele

Generalul de Gaulle pe Otopeni, 1968

din Irak și Afganistan au fost la fel de cinice și irațională ca și cele din Indochina sau din Algeria din a doua jumătate a secolului trecut. Revoluțiile portocalii din țările islamice din deceniul trecut sunt la fel de anistorice ca și încercările de împiedicare a procesului decolonizării. În toate evenimentele prăvălite peste Franța în vreme de război sau în cele tulburi din vreme de pace care au urmat, generalul s-a aruncat, de fiecare dată, ca într-o bătălie finală ce trebuia câștigată. În 1942, în timpul exilului la Londra, el scria: „Iată sarcina mea ! Să adun Franța în condițiile războiului; să o feresc de acțiuni subversive; să-i redau un destin care să nu depindă decât de ea. Ieri era suficientă acțiunea unei mâini de francezi pe câmpul de luptă pentru a face față evenimentelor. Mâine totul va fi comandat de o putere centrală pe care țara o aclamă și o urmează. Înțeleg în această fază capitală că nu este cazul să aruncăm în luptă câteva trupe, să recuperăm părți de teritoriu, să cântăm națiunii cântece de slavă. Trebuie să adun întreg poporul în țară. Împotriva inamicului, în contra voinței aliaților, a teribilelor divizări, voi reface în jurul meu unitatea Franței dezbinate" (Alain Peyrefitte, *C'était de Gaulle,* Ed. Fayard, 1994). În anii în care a condus Franța, ca șef al Guvernului provizoriu sau ca președinte la Elysée, generalul a fost încredințat de ideea că destinul Franței stă în mâinile francezilor. Dacă în anumite situații, tensiunea bătăliilor politice îl obliga la unele concesii pe plan intern, de la principiul suveranității statului francez nu s-a abătut niciodată. Nu și-a imaginat Franța decât a francezilor, cu demnitatea ei, cu puterea ei economică, cu forța ei militară, inclusiv nucleară.

După război și datorită experienței de la Hiroșima și Nagasaki, Washingtonul a încercat să împiedice accesul altor state la arma nucleară. Când au aflat că generalul a inițiat un program militar nuclear francez, americanii au intervenit pentru a-l descuraja. În timpul vizitei la Paris, în 1959, președintele Eisenhower i-a propus lui de Gaulle crearea unui singur plan militar – în cadrul NATO – care să înglobeze diferitele forțe nucleare naționale. (Anglia se afla, de asemenea, în stadiu avansat pentru producerea acestei arme). Refuzul generalului a fost categoric și anticipează viitoarele asperități franco-americane în colaborarea militară: integrarea forțelor nucleare este o problemă politică, nu una de natură tehnică. Parisul avea o strategie diferită de cea a Washingtonului: atâta timp cât în Europa echilibrul de forțe este asigurat de cele două blocuri militare rivale, NATO și Tratatul de la Varșovia, securitatea individuală a statelor nu are nici o garanție solidă. „Credeți că americanii își vor risca supraviețuirea pentru a apăra Europa. Nu au făcut-o niciodată, nu o vor face nici în viitor" (*op. cit.*). Generalul voia ca Franța să dispună de arma nucleară nu în scopuri agresive, ci de descurajare. „Dacă noi suntem capabili să lichidăm un sfert sau jumătate din populația rusă, suntem siguri că ei nu ne vor ataca. Și, să nu-mi spuneți că Moscova este adversarul. Este o greșeală să stabilim un adversar exclusiv…" (*op. cit.*).

În privința programului francez de creare a forței proprii de apărare, să amintim un episod semnificativ legat de discuțiile privind cercetările spațiale. Într-o ședință din mai 1960, guvernul francez analiza oportunitatea participării Franței la activitatea Centrului european pentru construcția și lansarea rachetelor spațiale. Specialiștii au ridicat problema costurilor lăsând să se înțeleagă o rezervă de fond. Generalul și-a apărat proiectul: forța militară este esențială pentru independența Franței. Apoi s-a întrebat retoric: *dacă noi nu ne batem pentru francezi, cine să o facă ?* Raționamentul lui pornea de la nevoia ca Franța să aibă rolul ei în domeniul spațial în condițiile competiției dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică. În anul următor, lua ființă Centrul național francez de studii spațiale și conexe în fața căruia fusese fixat un program de studii și cercetări militare ambițios și costisitor. Rezultatele practice vor veni rapid: sateliți francezi, arma atomică, submarin nuclear, port-avion. Amintesc acest episod care vorbește de la sine de vizionarismul lui de Gaulle. Țara nu se schimbă după cum bat vânturile ! Republica gaullistă trebuia să fie Franța francezilor, iar Franța francezilor era Patria.

Președintele Charles de Gaulle a imprimat politicii Franței pragmatism în raporturile cu alte state, grija fiind îndreptată pentru protejarea intereselor franceze în primul rând. Pe plan intern a ținut să separe puterile în stat. Aceasta este condiția echilibrului în guvernarea unui popor. Ideea este veche în Franța, Montesquieu susținuse cu mult timp înainte despărțirea legislativului de executiv, adică a Parlamentului de Guvern. În terminologia actuală, organizarea treburilor concepută de general corespunde „statului administrator". Spre deosebire de sistemele

Generalul de Gaulle la Craiova, 1968

parlamentare în care electoratul alege doar legislativul, de Gaulle a impus, prin schimbarea Constituției, alegerea președintelui prin scrutin popular. *Legitimitatea* trece înaintea *legalității*. Aceasta este temelia celei de a V-a Republici franceze.

*

Charles de Gaulle a fost numit *Omul locuit de idei.* Ceea ce vrea să spună că politica lui de guvernare a avut un scop, a fost gândită în funcție de imperativele naționale ale Franței: stat puternic și instituții autoritare așezate pe puterea legii. O Franță a francezilor într-o Europă a europenilor. Lipsită de ambiguități, formula a urmărit să canalizeze energiile pentru dezvoltarea și modernizarea Franței. Pentru aceasta era nevoie, înainte de toate, de limitarea jocurilor partidelor politice și de o guvernare morală. Dintr-o astfel de direcție nu poate lipsi orgoliul națiunii franceze. Ideea de națiune și rolul acesteia în conservarea identității franceze a fost pilon solid al guvernării gaulliste. Întrebat de ce Franța are nevoie să fie puternică pentru a fi ea însăși, generalul a răspuns: „Pentru că francezii au nevoie să aibă orgoliul Franței. Altfel, ei s-ar rătăci în mediocritate, s-ar certa și ar lua-o pe drumul cel mai scurt spre bistro…Dar nu i se propune un scop înalt, dacă nu are sentimentul demnității și al nobleței sale, Franța se afundă în letargie. Franța are mari capacități dacă se descătușează din banalitate" (*op. cit*).

Vizionarismul l-a ajutat pe de Gaulle să ia decizii majore pentru poporul lui în perspectiva evoluțiilor postbelice de pe continent. A făcut-o cu autoritatea conferită de stăruința de a asigura exercitării puterii un suport juridic și moral: nimic fără încrederea poporului. Generalul de Gaulle își încheia orice discurs public spunând simplu și convingător: „Vive la République" și „Vive la France !". După el, toți președinții Franței păstrează acest obicei pe care niciodată, în nici o împrejurare francezii nu l-au contestat. Pentru francezi, Franța lui de Gaulle este cea care s-a ridicat, în timp, din îndemnurile străvechiului lor imn național: „Allons enfants de la Patrie,/ Le jour de gloire est arrivé !.../ Aux armes citoyens,/ Formez vos bataillons,/ Marchons ! Marchons !/ Qu'un sang impur/ Abreuve nos sillons !". Textul scris de Rouget de Lisle în noaptea din 25/26 aprilie 1792 când Franța declară război Austriei, a rămas neschimbat până azi. Iată traducerea acestui fragment: „Înainte, copii ai patriei !/ Glorioasa zi a sosit !/ La arme, cetățeni,/ Organizați batalioanele,/ Înainte ! Înainte !/ Fie ca sângele lor spurcat (al tiranilor, n.n.)/ Să ne îngrașe brazdele !".

Până azi, nimeni nu a reproșat ceva blestemului din refren !

*

Pe când se afla la Londra, în timpul războiului, generalul îi spune aghiotantului: „Mie îmi revine să am grijă de Franța". La 7 iunie, după revoltele din mai 1969 ale studenților trotkiști și maoiști de la universitățile din Nanterre și Sorbona și implicarea sindicatelor și comuniștilor francezi încă obedienți Moscovei, mâhnit, generalul gândește altfel: „Socotind unele lucruri din timpul celor 30 de ani de când sunt implicat în istorie, mi se întâmplă uneori să mă întreb dacă nu ar trebui să abandonez". Generalul recurge la consultarea poporului. Alegerile din 23-30 iunie 1968 consfințesc triumful susținătorilor lui, partidul gaullist Uniunea Democratică pentru Republică obține 293 de locuri în Adunarea Națională.

A încercat o nouă radiografie organizând, la 27 aprilie, un referendum pentru regionalizare și reforma Senatului. De data aceasta, miza fiind prea mare, a pierdut pariul. Consecvent cu idealurile lui politice, a doua zi, la ora 12, generalul Charles de Gaulle anunță că renunță la funcția de președinte al Republicii.

A fost prima dată când a abandonat să mai lupte !

Avangarda de la „A la Z”

(urmare din pagina 1)

2 DI GRANDA

Trăzneli

75 H. P.

Dadaismul la noi

Cu acest titlu, a apărut numărul prim dintr'o revistă de literatură nouă.... Noua consoră a noastră, e condusă de câțiva „poeți“ înaintați,— așa de înaintați, în cât mulți oameni serioși au convingerea sinceră că tinerii sunt totuși în violentă întârziere...

Noi, ne vom mărgini la puține reflecții asupra acestor manifestări de **artă nouă** cubistă, **dada**-istă ori constructivistă.

Vom reproduce câteva din perlele tipăriturei cu pricina, ca să se înțeleagă ușor cu cine avem atace.

* * *

75 H. P., începe cu această formulă:

„Cititor, deparazitează-ți creerul“!

Și grupul de literați, căci sunt un grup, — grupul **75 HP.** — care aleargă, se pare, pe ogorul literelor, cu această viteză puțin cam amețitoare, — vestește condițiile în care se poate colabora la revistă...

„Ca să colaborați la 75 HP., trebue:

Să știi să dansezi bine.
Să urinezi...
Să-ți... respecți rudele.
Să fi suferit un accident de aeroplan.
Să nu faci literatură.
Să ai un certificat de bună purtare.
Să bei acid sulfuric
Să cunoști boxul.
Să te decapitezi de două ori pe săptămână!!

* * *

După ce ai răspuns satisfăcător la aceste mici obligațiuni, dumneata candidat la gradul de colaborator al Revistei Dadaiste 75 H. P., mai trebue să demonstrezi:

„Că ai în loc de inimă, o pălărie de pae, că ai utilizat gutaperca pentru intestine, și că ai pe deasupra, manii religioase“.

* * *

In loc de manifest, precursorii de la 75 H P., au o pagină colorată cu mult roșu, — pagină de pe care spicuim;

Avio — gramă

Hermetic somnul locomotivei peste balcoane ecuator.
Pulsează anunț vast trebue dinamic serviciu maritim.
Vibrează diapazon secolul Hipism ascensor, dactilo-cinematograv.
Gramatica, logica, sentimentalismul ca agățătoare de rufe.
Pe frânghii cheamă împărăția afișelor luminoase.
Cherry-Brandy, viu trans urban, căi ferate cea mai
Frumoasă poezie, fluctuația dolarului.
Telegraful a țesut curcubee de sârmă.
Iradiator declanșează stigmat a c d alfabet dentar.
Stenografia astrali să vie sângerarea cuvântului Metalic lepădarea formulelor purgative
Cablograme cântă diastola stelelor devalizat gândul.
Pianul mecanic servește cafeaua cu lapte elegant.
O! recitările! o serbările de binefacere, un permis de sinucidere.
3 dinari trotoarul și-a plombat dinții în spirală“.

* * *

După acest manifest, și se va recunoaște că suntem gentili susținând că e ceva cam conîuz, — unul din cei cari conduc la volan, năzdrăvanii 75 de cai putere, — d. Ilarie Voronca, scrie, — de ce să fim aspriî cu confrații? — scri- deci, următorul articol de concepție futuristă:

Regim lactat, manivele în timpan.
Bulevard citește orient expres antracit autobuz embrion.
Miraj clorhidric imposibil realizat ce ochi mărunți
Ca zahăr pisat incest
Cortegiu
Abstract agenție de schimb transatlantic vestile se ciocnesc ca la biliard avioane.
T. S. F.

Paris — Londra — New-York — Berlin

Coboară ca barometre arde-curierul de faruri Europa.
Are crampe înghite stâlpii comunali inutili cât poți confortabil.
Infinitul în pantofi de casă anunță
Bisexualitatea atlet urmărește discursul reciproc gazetele se deschid.
Ca ferestre începe concertul secolului.
Ascensor sună interbancar jazz saltimbanc claxon
Fabemol
re
Femebol
in
Pijama
Football
Harie Voronca

* * *

Va să zică, aflarăm însfârșit ce vrea revista 75 HP. și cei cari conduc grupul înaintașilor cu d. Voronca la olaltă.

Di Granda e fericită că poate da avânt noilor preoți ai literaturei dadaiste.

Ne vom grăbi deci să cerem și colaboratorilor noștri câte o bucată în acelaș sens, — căci n'am mai publicat frânturi de poezie nouă, — iar cu timpul, vom mai răsfoi prin paginile consorei **75 HP.**

* * *

Tocmai când era să o închidem, citim în **75 HP.:**

„Colaboratorul nostru, inginerul Shymyst Miguel Donville, mare steppeur șofeur și escroc, va da, la Paris, Barcelona și București, o mare reprezentație de cablocardo-stepp“.

Și mai încolo, o axiomă futuristă: **«Arta e un castravete, toți artiștii castrați».**

* * *

Spuneam, credem, un adevăr, la început:

Acești domni, atât de înaintați, sunt totuși în flagranta întârziere...

BUFF.

„SELECT” S. A. R.
BOMBONERIE --- CONFISERIE
CALEA VICTORIEI, 48
A deschis magazinul de vânzare și elegantele sale saloane de consumație.
Produse excelente!!

75 HP
Nava amiral a avangardei românești

Apetența cifrică o întâlnim și în corpul revistei, unde găsim titlul „Pictopoezie nr 5721", creație a celor doi redactori, Ilarie Voronca și Victor Brauner, un veritabil mixtum compositum constructivisto-futurist, cu o serie care amintește de sloganul publicitar: „Pictopoezia nu e pictură, Pictopoezia nu e poezie. Pictopoezia e pictopoezie.” Asta apropo de René Magritte cu „Aceasta nu e o pipă” și surogatele respective...

Dinamicul si efervescentul critic de artă Erwin Kessler, într-o interesantă prefață la un extrem de cuprinzător catalog al unei expoziții Brauner, organizată de către galeria bucureșteană „Dada”, dă o explicație care pare să fie plauzibilă, cel puțin într-o bună măsură, încercând să explice genealogia titlului binecunoscutei publicații. Iată care este aceasta, conform avizatului cercetător.

Ion Minulescu, marcantul om de litere, spirit mereu prezent în mișcarea artistică, figură remarcabilă în viața culturală încă dinaintea Primului Război Mondial, fondează în 1912 episodica revistă avangardistă „Insula” (trei numere). În 1924 iese de sub tipar romanul său „Roșu, galben și albastru”, alegorie sarcastică aclamată de către tenorii avangardei, inclusiv de prietenul său, Victor Brauner. Acesta îi va face în 1928 portretul, de fapt în două variante aflate astăzi unul la Casa Memorială Minulescu, iar al doilea la „Muzeul de Artă Recentă”.

La finalul romanului, Minulescu lansează o diatribă în legătură cu ideea necesității eroismului după Războiul Mondial: „Eroismul nu are nevoie de haine, ci de suflet. Și suflet avem, slavă Domnului, la fel de mult ca o mașină cu 120 HP.”

Iată, deci, un punct de plecare, de curând enunțat în Catalogul Brauner al Galeriei „Dada”, care caută și elucidează misteriosul titlu. De ce nu și-au însușit acest titlu și au preferat „75 HP” ? Au preferat noțiunea din domeniul fizicii teoretice în locul metaforei minulesciene ? Oricum, sublinierea lui Kessler este binevenită.

Revista „amiral” a publicațiilor avangardiste românești, cred eu, poate fi analizată pe trei secțiuni fundamentale: cea tipografică în sine, cea literară și cea grafică. Fiecare la rândul său poate avea însă alte subdiviziuni structurale.

Să ne întoarcem însă, din nou, la numele sofisticat al revistei. Aș vrea să citez din prefața unei distinse doamne profesor de la Sorbona, o cercetătoare de marcă în domeniu, Marina Vanci-Perahim, care în prezentarea publicației, în ediția anastatică din editura pariziană Jean Michel-Place, nota comentariul la „Aviograma”, considerat a deține un rol evident de manifest.

Este indiscutabil, în acest manifest se inseră termeni cu o nuanță pregnant tehnicistă:

„Vibrează diapazon secolul Hipism Acsensor (sic !) Dactilo-cinematograf
INVENTEAZĂ INVENTEAZĂ
arta surpriză.”

Scrie în continuare exegeta: „Numele revistei este inspirat de concertul mașinilor 75 H(orse) p(ower), ca în general textele lui Voronca, din această perioadă, elogii ale tehnicității, utilizând din plin vocabularul modernității.”

În fond, de ce ar trebui să ne mire tehnicizarea textelor lui Voronca ?

Precedându-l cu vreo trei decenii, un artist năpăstuit de soartă, cu o cumplita infirmitate, un excelent pictor al cailor în copilărie și adolescență, va fi cucerit mai târziu de velociped, mașinile cu abur (locomobile, locomotive, vapoare), de automobile, fotografie și de cinematografie, mărginindu-se la a le contempla. Și atunci de ce gigantica făptură biologică a lui Voronca, pe care Chagall l-a portretizat drept turn Eiffel, așa cum apare în deschiderea volumului său „Ulisse”, n-ar fi făcut-o ?

Componența grafică este fără discuție de o acurateță ieșită din comun, fapt care a contribuit mult la remarcarea și apoi impunerea „75 HP”.

Punerea savantă în pagină a textului corelat cu grafica, aparent într-o dezordine fără noimă, a fost bine gândit, desigur cu elemente moderniste, punând în evidență un complet set grafico-literar.

O remarcă specială pentru corpul literelor și culorile alternate (negru și roșu) care împreună cu fondul galben conferă o atractivitate plăcută privirii care parcurge cele douăsprezece pagini. Ce să mai vorbim despre emblematica copertă cu acea gravură semnată de Victor Brauner, devenita astăzi un adevărat simbol grafic.

În compartimentul literar distingem iscăliturile lui Mihai Cosma, Miguel Douville, Brunea Fox. S. Marinelli, Stephan Roll, M. Ségallene, Ion Vinea, Ilarie Voronca.

Nu trebuie trecută cu vederea colegialitatea redactorilor (Brauner și Voronca) față de publicațiile avangardiste, nu numai românești („Contimporanul”) sau viitoare cum ar fi volumul TSF a lui Roll, „Zero”, volum colectiv Voronca, Brauner, Roll, Douville, revista de avangardă „– “”, dar și „Tx 843", volum de 150 de pagini cu pictopoezie și gravură de Brauner.

S-au păstrat din păcate doar doua pagini, machete dintr-un singur proiect al celor patru realizate din „Tx 843".

Titlurile revistelor occidentale recomandate sunt în număr de 20, dintre care citâm: „Der Sturm”, „Noi”, „Mecano”, „Zenit”, „Block”, „De Stijl” etc. Un gest colegial care nu va rămâne fără răspuns din partea publicațiilor surori de pe multe meridiane.

Despre compartimentul grafic, ce sa mai discutăm. Trei extrem de tineri și talentați desenatori și-au dat proba excepționalului lor talent: Victor Brauner, Marcel Iancu și M.H. Maxy. Cariera lor viitoare va confirma întru totul acest strălucit început.

Analiza completă a acestui număr comportă multe pagini. S-a scris și în continuare se va scrie despre „meteoricul” număr „75 HP”. Nu este lipsit de interes cum a fost privit el atunci, în epocă, la puțin timp de la publicare.

La numai câteva luni de la apariție, februarie 1925, revista medicului scriitor și grafician Malaspina, care inițiază la Lyon revista „Manometre” o semnalează în cuprinsul său. Ceva mai târziu, la Anvers, revista „De Driehoek” citează „75 HP” într-un articol dedicat avangardei românești.

Care era reacția pe plan local ? Extrem de aspră, reacție survenită nu din partea avangardiștilor, ci dintr-o „anumită parte a presei”.

Foarte prompt, în noiembrie 1924 „inimosul conductor” al revistei gălățene „Miorița”, într-un articol de fond își exprimă indignarea: „obraznica sfidare a celor mai elementare dovezi de bun simț au populat toate chioșcurile chemând privirea cu stridența coperților dezordonat colorate și cu originalitatea fără rost a afișelor.” Unde-ar da Domnul să găsim și noi astăzi afișele alea, că despre „75 HP” nu mai vorbim !

Revista „Mișcarea literară”, aflată sub direcția lui Liviu Rebreanu, în noiembrie 1924 preia textul gălățean, amplificându-i rezonanța cu caracter intens negativ.

La un scurt interval de timp, o altă publicație, de astă dată bucureșteană, cu un nume sonor pentru acea epocă, „Di Granda”, absolut necunoscută astăzi, pe care am avut șansa de a o descoperi de curând, face o analiză, desigur, sub o umbrelă hazoasă a revistei.

„Di Granda”, revistă mondenă, cu copertă color și format aproape de actualul A3, dedica doua pagini literaturii noi, din care o pagină pentru „75 HP”, într-o spicuire semnată Buff (adică acea interjecție ilustrând sonor o cădere). Sintagma „Di Granda” era utilizată frecvent în jargonul bucureșteanului în deceniul al treilea, al patrulea și al cincilea al secolului trecut. Odată cu schimbarea concepțiilor ideologice, expresia s-a stins de la sine. Era aplicabilă în cadrul unui dialog în care se sublinia nu numai grandoarea, dar și bunul gust în scala diapazonului realizării, dar și a impactului direct emoțional produs asupra individului. Un spectacol, o festivitate, prezența unui personaj, puteau fi catalogate, în cazul unei reușite, drept „Di Granda”. DEX-ul nu cuprinde noțiunea, așa că astăzi are o conotație suficient de misterioasă...

Domnul Buff, semnatarul cronicii, a parcurs textul revistei și dă bune fragmente din text, fiecare paragraf fiind precedat de câteva cuvinte, desigur plasate într-un registru „ridendo castigat mores”. În același stil este concepută și cea de-a doua pagină, care cuprinde și „Manifestul grupului Clondir + 76 HP”, alcătuit din derivații ale grupului „75 HP”, semnat în final ZACS, provenind de la Vacs (în germană wachs înseamnă cremă de ghete), derivând în peiorativa afirmativă: „Wachs albina, crema Schmoll”, indicându-se numele unei firme producătoare de cremă de ghete, de altfel de bună reputație.

Să apelăm din nou la iubitul nostru „DEX”, care ne spune ca în afara substantivului neutru care înseamnă preparatul pentru lustrul încălțămintei, popular și familiar, cuvântul înseamnă și lucru fără nicio însemnătate. Aici bate șaua Zacs.

Amatorii de nou au citit comentariile cronicarilor revistei „Di Granda” și, după caz, au zâmbit sau au luat-o în serios. Așa că vă lăsăm și pe dumneavoastră să citiți reproducerea celor două pagini de acum nouăzeci și cinci de ani.

Iată cum însă astăzi caii putere (cei șaptezeci și cinci) ai publicației atât de neînțelese atunci, bine hrăniți cu jăratec, scoțând flăcări pe nări și galopând fără să oprească nici astăzi, au făcut din revistă o unitate de măsură pe care au trecut-o din științele fizice în practica literaturii.

MANIFESTUL GRUPULUI „CLONDIR“ + 76 H. P.

Rivalii cercului 75 H. P.—au apărut și au redactat următoarele:

Noi, fier din pământul fierului, ignorăm ordonanțele, principii, literatura lui Făcăleață și principiile de estetică anotomică, vibrativă și infantilă a literaturei care se confecționează din lacrimi de scroabeală, din iaurt și din bobine de bumbac.

Vrem... ouă... viteză, lumină, dinți de elefanți, bigi-bigi (cosmografie vizuală, salt alimentar și pesmeți ultra-violeți); vrem turnuri de oase, cranii și expresia întunericului. Svârlim generația care ne scuipă și îmbrățișăm teatrul de frânghie, actorul de aluminium și ligheanul, ligheanul sacru, ligheanul lui Marinetti, sau oala cu sarmale mistice, embrionare, (fum, foc, apă, cărămizi XII) și mai cu seamă ne apropiem de arta care moare, arta care e vecinică; fiindcă vecinicia care e moartă, e arta la care tindem și-odată, va fi sub picioarele noastre; învinsă prăpădită, fâstâcită și relativă.

Cabotini, paiațe, oameni de carton și oameni de tablă, în lături!

In lături, căci, numai cei cari nu ne iubesc, ne înțeleg!..

Venim cu maximum viteză, cu frenezie, cu ascetism și cu dopuri de plută.

Venim cu lumină, călare pe întuneric și mucul țigărilor noastre le asvârlim în ligheanul cu astre.

Ligheanul cu astre ne e deviză.

Huo! Huo! Allo! Allo! 3.700.000!!!

zâcs

Șerban Codrin

Ion Filipoiu, jurnalist sau autorul unei opere literare necunoscute ?

Poeți ai sudului (XII)

Un poem epic cu totul ciudat, alcătuit din 1001 catrene, așadar 4004 versuri de 9 și 8 silabe, cu rimele *abab,* este „Prințul", ediția a doua, revăzută, fără indicații de editură și an de apariție, „Sub egida Ligii Culturale Fiii Gorjului, București". Așadar, autorul este oltean, lucrează în presă și l-am întâlnit de câteva ori, deci l-aș cunoaște foarte vag. Nu am știut că scrie versuri, am primit volumul într-o împrejurare întâmplătoare, ca într-un complot al tăcerii. De ce se comportă autorul în acest mod sibilinic nu îmi pot explica. Ne aflăm în fața unui monument literar care reclamă un autor extrem de versat, cunoscător al multor domenii, de la estetică și teorie literară la filozofie, astronomie, religie, ezoterism, folclor antropologic. Un asemenea autor nu poate fi numai creatorul acestui poem unde se împletesc cu talent, abilitate, imaginație domenii diverse, ci al unei întregi opere necunoscute. Singur, acest poem pare o uriașă ciudățenie, însă înconjurat de alte creații ar devoala atelierul creatorului său, stadiile intermediare, pregătitoare.

Dacă nu greșesc, „Țiganiada" însumează aproximativ 1408 sextine, puțin peste 8600 de versuri. Ion Filipoiu mi-a atras atenția că „Prințul" său este de zece ori mai lung decât „Luceafărul" eminescian... Relativ greu de citit, din cauze diferite, să le atribuim la început editorului, așadar amplul poem ar avea imperioasă nevoie de unele repere exterioare. Astfel, la lectura mea a trebuit să numerotez 24 de capitole, sau prolog, 22 de capitole, epilog. Începutul este de basm, după modelul un împărat nu are copii, care apar inexplicabil, apoi Făt-Frumos o pețește pe Ileana Cosânzeana. Treptat, conținutul poemului devine inițiatic în artele literare, muzicale, coregrafice. În cele din urmă, deviază spre astronomie, spre sistemul nostru planetar, cu trimiteri la fizica relativității emisă prin geniale intuiții și, abia mai apoi, prin calcule de Albert Einstein, totul completat de o filozofie a timpului emisă de Stephen Hawking. Prințul devine paleoastronaut, „zburător" carpatic în șaua unui cal de oțel, cu foc în copite, deci la bordul unei rachete descrise de imaginarul mitologic și folcloric. În epilog, într-o a treia întâlnire cu „înțeleptul", în termeni eminescieni „demiurgul", prințul este dăscălit de un alt Eccleziast/ Învățător/Propovătuitor (ebr. Koheleth, gr. Eccleziastes) să ignore efemeritatea umană, fiindcă „*totul e deșertăciune/ și toate-s goană după vânt... !*" În ultimă dimensiune, poemul lui Ion Filipoiu ar putea fi socotit un „dublu" al poemului „Luceafărul", sau o amplă completare, în orice caz, lipsesc orice aluzii polemice, ironice, postmoderne, din contra, cu ostentație suntem întorși spre limbajul stilistic, poetic al secolului al XIX, ca și cum un Eminescu renăscut ar încearca să ne povățuiască, să ne convingă, la modul cel mai serios, că artele au luat-o razna, că muzica înaltă s-a transformat în lăutărie și manelism, că poezia uită de marile sentimente, așa că „înțeleptul" ne trage de urechi: „*Un cântăreț e mai puternic/ Chiar și decât un vrăjitor/ El pentru veacul său nemernic/ E focul purificator.// Cântarea lui adesea poate/ Să facă, să desfacă legi,/ să-ntoarcă rosturile toate,/ Să schimbe fața lumii-ntregi*" și așa mai departe în 39 de catrene. Să recunoaștem, „demiurgul" eminescian este extrem de sintetic, eliptic, mai mult, Titu Maiorescu a fost acuzat că i-a scurtat discursul cu câteva strofe, pentru că, nu-i așa, dumnezeirea nu pălăvrăgește, ci numai sugerează prin tăcere. La Ion Filipoiu este invers, cam îndestulă vorbărie, dovadă că autorului, pentru temperare, îi lipsește un Titu Maiorescu. Precum se constată din lectură, „poetul", atât bardul nostru cât și poetul princiar, vor prea multe dintr-o dată, de aceea îmi puneam întrebări despre necunoscuta creație a Orfeului oltean, a Orfeului epic. Cum se fac numeroase trimiteri la civilizația dacică, zalmoxiană, să-i spunem „Orfeu dacic". Așadar, Ion Filipoiu să vină cu toate completările și să iasă din anonimatul său literar, pentru că împrejurările îl obligă, el însuși, prin acest poem, pune-se în situația de a renunța la măști.

O primă întâmpinare a noastră nu își propune să asceadă la amănuntele acestui foarte amplu și labirintic și complicat poem, repet, epic. Ar trebui spațiul unei cărți întregi, cu aparat bibliografic, cu lungi comentarii, deoarece contextele obligă la îndelungi explicații, desfășurări de cultură filozofică, astronomică, folclorică, mitologică. M-aș referi, foarte pe scurt, la aspectul lingvistic. Ion Filipoiu este un cunoscător versat, posedă un enorm tezaur lingvistic oltenesc, gorjenesc, pe care îl răstoarnă pe piața literară, fără explicații, fără glosar. Iată selecțiuni din limbajul poemului: *pripelnic, buhaci, țuțuian, a doplosi, bulcă, poleșnic, orândă, poroină, lipcă, ramăt, mandoră, tragăn, mandoră, a cislui, a se decalcasa, olm, suluget, rivaltă, fodru, sleamnă, scoromn, părâng, seleafăr, țâclă, găngur, minten, sleamnă, șart, abric, uib, znamăn, ghinț, sudom, dulbură, cohalm și enumerarea este numai din primele capitole. „I-a povestit de întâmplarea/ Din miezul nopții, sub scoromn,/ Ce semăna mai mult cu starea/ Când nu-i nici veghe și nici somn;" (...) „A doua zi ajuns pe-o sleamă,/ Văzuse-o culă-n niște chei/ Și-socotit că, dacă-ndeamnă,/ Ajunge-ndată-n poarta ei // Și, astfel, îmbătat de vraja/ pădurilor în verzi cosânci,/ Deodată s-a trezit în straja/ Acelei cule dintre stânci* (...)*"* Neologismele sunt extrem de rare, în schimb arhaismele abundă, la fel regionalismele din alte provincii, inclusiv găsibile în glosarul moldovenesc al lui Ion Creangă. O bună parte dintre rime sunt în asonanță, *silfe/silve, gâdea/atâtea, obraji/gingași, șart/gard, boghii/ochii, râvnă/țâfnă, smarald/înalt, mândru/întru, vedre/ către, sau rime rare, dintr-un cuvânt în circulație literară și unul necunoscut: opreg/întreg, lac/ prăvălac, palașcă/tașcă, cuib/uib, măiastră/lastră, prour/nour, brudnic/trudnic, tâng/ strâng, mărgărint/viorint, ghioc/uruioc, drum/olum și exemplele ar putea continua mult și bine. Poeții au la dispoziție rima codru/modru*, Ion Filipoiu propune codru/fodru. Unele cuvinte par creații proprii, *argintifer* după aurifer, *Lacteea* după Calea Lactee, *glodărie* pentru mlaștină, *catargă* (cerut de rimă)/largă, așa cum în „Țiganiada" apare „dracă" pentru drac. Nu lipsește nici limbajul sacru, bisericesc, *„Și când rostea-n saloane stihuri,/ Mulțimea asculta-n extaz,/ Ca imnele din Octoihuri/ Ori al Te Deumului glas,/ Cuvintele-i erau mai calde/ Ca miezul cald al unei bulci/ Și strofele de dor, încalte,/ Erau ca fagurii de dulci.*" În felul acesta avem un autor care ne propune în mare măsură un limbaj propriu, diferențiat ostentativ de al altor confrați, cu accente pe limbajul popular, nicidecum științifico-latinizant precum la Ion Budai-Deleanu, ci în maniera prozatorului humulești an. Am încercat să consult niște dicționare de uz curent, unele specializate: cuvintele nu sunt înregistrate.

Evocata lume a poemului este arhaică, din străveac, cu împărați, împărătese, zâne/zeițe, ursitoare, menestreli, hore, bucoavne, zburători astrali/cosmonauți, planete, castel în vârful „muntelui înalt", înțelepți cu roluri de dascăli ai omenirii. Iată incipitul: *„Demult, demult, domnea-ntr-o țară/ Un brav și drept și vrednic crai,/De neam cu viță legendară/ Și cu un vechi și dulce grai// Și-avea-mpăratul o crăiasă,/ La fel, din neamuri de moșneni,/ Nespus de bună, de frumoasă/ Și de-ndrăgită de curteni...*"

Ar fi peiorativ spus „formidabil versificator", Ion Filipoiu are forța să ducă la bun sfârșit construcția sa ideatică, e drept, cam exagerat de sofisticată, însă în versuri bine strunite, supra-abil rimate. În cele din urmă, nu e simplu să proiectezi totul în exact 1001 strofe, 24 de capitole/cânturi, inclusiv acest fapt sugerând, probabil sensuri ezoterice, numerologice, de vreme ce poemul apelează la u univers criptic, deloc la îndemâna neinițiaților. Faptul este evident, ne aflăm în fața unui poem important, pe care ar fi bine să-l descoperim, de aceea recomandarea de pe coperta a IV-a „PRINȚUL este cel mai frumos poem al secolului XX" se potrivește ca nuca în perete. Semnează un oarecare DRIM. Foarte confuz spus: cel mai frumos poem din literatura română a secolului XX, sau din literatura internațională ? Și apoi, ce sens are „frumos" ? Hotărât lucru, este un poem „frumos", dar o fi având în primul rând alte calități: este un poem ezoteric, apar trimiteri la numeroase legende vechi românești, dacice, scandinave, indoeuropene. Mai exact, este poemul unui creator înspăimântător de ambițios, de sinteză, poate speriat de jungla literară, poate neîncrezător. În orice caz, o astfel de creație nu trebuie să lase indiferent pe nimeni, de aceea mă adresez cunoscătorilor profunzi de literatură: vă rog să cercetați, un poet necunoscut vine de nicăieri sau din Gorjul brâncușian cu o propunere de luat în seamă, așadar ceva se întâmplă în poezia română contemporană, sau nu se întâmplă. De meditat, de căutat explicații, de cerut amănunte de la retactilul, bănuitorul autor, fiindcă, iată, are cel puțin un nume care bate cu putere la poartă, o sparge, Ion Filipoiu. Deschideți-i !

Emil Niculescu sau ce se întâmplă dacă urmezi sfatul nocturn al lui TiTi Damian

Titi Damian, care ne lămurește „să fii scriitor adevărat înseamnă...", a publicat un volum masiv „Lecturi la miezul nopții". Urmându-i povața și nu pe a lui Modest Morariu, care își petrecea miezurile de noapte traducând eseuri lui Albert Camus și versuri de Carl Sandburg și Ezra Pound, am citit, conform îndemnului „lecturi întinse, de calitate", un volum necunoscut, însă dovedit pe parcurs o încărcătură de artificii în stare de explozie, „Confinium", Societatea Scriitorilor Militari, București, 2019, de Emil Niculescu, un trubadur al Buzăului de ieri și de azi. Scriu „trubadur" pentru că bravul ofițer în retragere, cu grad de poet, aceasta este adevărata poveste, și-a asumat curajul de a alcătui, în onoarea lui François Villon, antologia „Ballade des dames du temps jadis, Balada doamnelor de altă dată", Vega Prod'94, Buzău, 2007, documentată carte, de unde lipsesc destule nume, unde își divulgă preferințele literare și maniera de rescriere parodică.

Emil Niculescu ne trage de mânecă, precum ciulinul lui Topârceanu, că răzbate din secolul XV încoace și-și asumă cu superbie carnavalescă masca de cântăreț al băutorilor de nădejde sau deznădejde din cârciumile dimprejurul gării Buzăului, al zăpezilor „delicvente politic", al camionagiilor „blocați în caravane lungi cum aveau berberii,/ La Crucea Comisioaiei. Înjură lung șoferii./ Mari dune de zăpadă ca-mpinse de simuni/ Se-adună-n cupa largă-a acestei văgăuni,/ În timp ce pe tablete se-anunță roșii coduri/ Și-n G.P.S., se-așează, crainicei, în gât noduri./ Se-apasă, în neștire, isteric pe claxoane,/ Intră-n caraboiaje sfinți, candele, icoane,/ Anafore și mame, draci și patroni hapsâni/ Cei mână angajații precum laponii câini./ Un flux de imprecații plutește peste TIR-uri,/ Balbotând babilonic obide și sictiruri./ Către Focșani, departe, ecvestrul Suvorov,/ În bronz, cu „generalul iarnă" bea fără de istov/ Și până-n larga stepă a hoardelor lui Mamai/ Se-ntinde, peste veacuri, sălbaticul guleai,/ Amestecând istorii, civilizații, ere Sfidând – tupeu mongolic – modeștii cai putere,/ Cu-o energie care, demult, ne e pierdută./ Pe D.N. 85 e panică și derută,/ Buldozere turbate împing megatroieni/ Pe (fost) mausoleul de la Racovițeni,/ Unde, în subterane, de una sută ani,/ Joacă la babaroase eroi ruși și germani." (*Meteorologie*) Fragmentul de poem divulgă parțial una dintre artele poetice dintre corzile trubadurului buzoian: amestecul de trecut și prezent, un trecut mongoloid, războinic-rusesc, sau cărturăresc-franțuzesc și un prezent desuet, noroios, mahalagesc, dar nu în sens bacovian, ci caragialean, balcanico-mistocăresc. Cum plouă în George Bacovia ? O știm, de ne apucă fiorii, din „Plumb". Cum plouă în Emil Niculescu ? „Plouă sâcâitor, de-al dracu-n dușmânie,/ Se-aud sunând, cum clopoței la tichie,/ Când trece-un ghebos claun ce, bașca, e și șchiop,/ Table, burlane parcă simulează-un potop." (*Memorii*) Ba mai sarcastic: „Sfârșit târziu de toamnă – lumină vineție/ Și-o ploaie ca o probă pentru urologie." (*Geriatrie*)

În lume se întâmplă mari evenimente: „Acum, de milă sau de silă,/ Spre-Ucraina trece-o escadrilă/ De ciori sfidând, croncănitoare,/ La Minsk, pe șefii de popoare." Textul e datat: Buzău, 15.02.2015 (Ce s-a întâmplat la data respectivă în lumea răsăriteană ?)

De colosal haz, plină de „evenimente" este „Balade pentru M-me de Pompadour din dulcea Franță & maiorul Pomparău din Buzău, manutanță". Încă din motto-uri aflăm că „La Pompa-Dur era o frizerie" (Paul Morand), „Pompaduroaica României, supranumită Duduia" (Alexandru Predescu). Un ofițer „stareț peste crătiți și cazane" se înfige cu mârlănie cazonă în soldații cu termen redus, arhitecți, artiști, poeți, absolvenți de facultăți economice, Nicu Alifantis, un mare trompetist, ba chiar „un alt, ținând pe Thalia de poală,/ A devenit Alteța Sa Regală", prilej pentru poet să creioneze șarje caricaturale de mare cruzime la adresa „vătafului" și a tâmpeniei umane încălțate în cizme: „Numitul Pomparău, era de viață:/ Staretul peste crătiți și cazane/ Grijea de ale trupei burdihane,/ Când căni de tablă le duceau la gură/ Bibani cu ceaiul conținând bromură" sau hazosul „În garnizoana noastră, la Buzău,/ Războiul rece n-a fost foarte rău:/ Cu un fular kaki pe sub manta,/ Maiorul orice crivăț îl sfida/ Căciula sa cea cu urechi, rusească,/ La frig, făcea să-l doară drept în bască." Același individ cu grade ofițerești „S-a zguduit de plâns doar c-un prilej:/ Înmormântarea lui Gheorghiu-Dej" și așa mai departe, cu neiertare: „Aici,în Est – un fel de caput mundi – Maiorul viețuia ca în Burundi,/ Un baș-vătaf cazon, putem a zice,/ Peste marmide, peste polonice/ Și aplecarea lui către stacane/ Venea din plite și-arșiți africane./ Vinul șampanizat, de marcă Zarea,/ Îi unduia, spre domicil, cărarea:/ Cu ochii după romuri, bere, fleici,/ Ața nu prea-l trăgea la teleleici,/ Diverse durdulii bucătărese/ Și le-a bifat, eroic, la succese." O lectură a poemului divulgă multe hidoșenii din „epoca de aur" calp, cu minciunile ei spumante, de unde poetul, de aceea e poet, pescuiește în ape tulburi tot felul de vietăți spăimoase.

Câteva poeme sunt balade-portrete-evocare ale unor frumoși buzoieni intrați prin spirit, operă și suferință în memoria poeziei și a țării, (Gheorghe Istrate), boemi de geniu (Ion Nicolescu), demolatori de dogme (Gheorghe Ene), mari creatori și martiri (Vasile Voiculescu): „La zid, în iarna vârstei, precum un bazileu/ Sărac, dar care n-a pus coroana amanet" (V. Voiculescu. O fotografie), ori: „Mai negru decât mina de creion/ Sau minele din Cavnic, Baia Sprie/ Urcă spre drepți Ion Caraion,/ Un edecar de flotă de sicrie." (Caraion).

Radiografia luminoasă a acestei cărți poate continua mult și bine. Este numai o mână întinsă, sau cum vreți, o capcană, unde, printre resorturi, pagini, coperți vă întâmpină un trubadur, care se preface, altă treabă n-are, că mai împrumută câte o coardă din lăuta demonului Francois Villon, fiindcă așa îi place, să se joace, alături sau în dialog ironic, „prin crâșme austere", cu marii maeștri. În „crâșme" sau „în garsoniera, crescând cât un hangar,/ Din cărți ca din păduri ce cresc în Madagascar" ?

Hotărât lucru, bardul baroc și burlesc, „Vanitas levantina", se dedulcește, livresc, cu de toate, de la haz uriaș, cinic, cultură, mai departe spre „Năravul de-a bea bere cu amicii/ Și hipertensiunea (moștenită)", spre bibliotecă, spre qvinta baudelaireană, „ca don Quijot, drept lance, cu-o motocositoare", cu reclame în piață și cârnați de Pleșcoi la grătar, spre insigna de „Amic al cărții", până la, să zicem, anunțul către „Onorată asistență, se strânge mesele,/ Cine mai vrea colivă să-și lase adresele,/ Firma de kathering v-o aduce acasă./ La mulți ani și antumitate frumoasă !/ Vă dorește O.N.G.-ul „Văduve vesele",/ Care, cu drag, asistă decesele." (*Onorată asistență*)

Nu vă invit să râdeți, scrâșnit, în câteva zeci de poeme în răspăr, nici să plângeți „cât viața-n custodie ne mai are".

Emil Niculescu nu și-a greșit secolul. Mai degrabă îi trage de urechi pe poeții vaganzi, goliardici, clienți ai tavernei „Carmina Burana", sau ai cantatei lui Carl Orff, sau ai faimoasei cărți medievale, și-i invită, laolaltă cu noi, martorii de azi, la un carnaval „c-un cotillon corcit cu-o geampara" nu în provinciala și vesela Veneție a dogilor de altădată, dar fără Antonio Vivaldi, ci în chiar provincialul și sarcasticul Buzău cu timpul în curgere, ca halbele ciocnite sau halvița topită, dinspre unul conu' Iancu Caragiale, cârciumarul falit din gară, spre numitul neo-trubadur Emil Niculescu, cosmopolitul dezabuzat, „Sfidând istoria literaturii,/ La bere cu alune. D-ale gurii." (Ubi sunt, raport)

Pandemia de Covid-19, șoc istoric pentru civilizația umană, ori acțiune bine elaborată a ocultei globaliste ? TEMERI ȘI SPERANȚE

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Când mulțimea guvernează, omul este condus de ignorantă; când biserica guvernează, omul e condus de superstiție; când statul guvernează, omul e condus de frică. Pentru ca oamenii să trăiască în armonie și înțelegere, ignoranța trebuie transformată în înțelepciune, superstiția într-o credință iluminată și frica în dragoste.* (Manly P. Hall, *The secret teachnigs of all ages – Învățăturile secrete ale tuturor vârstelor*, 1917)

Nimic nu este întâmplător.

Într-o altă lucrare, Manly P. Hall explica visul vechi pentru instaurarea unui guvern mondial și o nouă ordine mondială, subliniind că: „democrația lumii a fost visul secret al marilor filozofi clasici. Pentru îndeplinirea acestei mari idei, în istoria omenirii, ei au propus programe de educație, religie și conduita socială în vederea creării unei frății universale. Însă, pentru realizarea practică a acestor obiective, acești eruditi antici s-au organizat în confrerii. Școlile de mistere din Egipt, Grecia, India, China, precum și ordinele preoților filozofi inițiați au format un organism suveran, cu scopul de a-i instrui,consilia și direcționa pe conducătorii statelor." (Manly P. Hall, *Destiny of America*). Din păcate, mulți sunt cei care conduc astăzi destinele popoarelor: o fac fără să-și pună pielea la bătaie, caci asta ar presupune a avea ceva de pierdut și să accepți acest risc cu onoare și sacrificiu. De aceea, se presupune că numai cei naivi sau cei plini de trufie își iau riscuri pe care nu le înțeleg, dar escrocii, în marea lor majoritate conducători, transferă riscurile altora, la fel cum fac marii economiști și finanțiști ai lumii când iau unele măsuri de criză, ale căror riscuri sunt transferate de obicei oamenilor de bună credință, ce reprezintă clasa de mijloc.

Revenind la ideea construirii NOM (Noii Ordini Mondiale) și proiectele finanțate de oculta internațională pentru a se atinge acest obiectiv, se cuvine a aminti aici despre existența monumentului misterios cunoscut sub numele de American Stonehenge sau Pietrele Îndrumătoare, situat în regiunea Elberton (Georgia), format din șase blocuri din granit cu o înălțime de șase metri și 109 tone, în care sunt săpate „zece reguli" pentru o epocă a „rațiunii", care vorbesc despre necesitatea instaurării unui guvern mondial, controlul demografiei, introducerea unui nou tip de spiritualitate, protejarea mediului. Finanțatorii monumentului sunt anonimi, cu excepția președintelui companiei Elberton Granit, Joe H. Fendley și inscripția R.C., care ne duce cu gândul la Rozacrucieni, ordin precursor masoneriei.

Textul înscris în plăcile de granit este în engleză, spaniolă, hindi, ebraică, arabă, chineză, swahili, însă în partea de sus a structurii se poate citi un rezumat al textului în limbile vechi: babiloniană, greacă clasică, sanscrită, egipteană. Cele „zece porunci" vorbesc despre o lume ideală, ca cea imaginată de societățile oculte: rozacrucienii fiind cunoscuți ca intervenind în organizarea societății umane în momente cruciale, când se anunță apariția unor evenimente cu magnitudine planetară, care vor modela lumea pentru secolele următoare. Prin mesajul transmis de acești „anonimi" se anunță globalizarea ca fenomen ce va marca sfârșitul secolului XX și intrarea în Mileniul III. Faptul că primele două porunci se referă la menținerea umanității la 500 milioane de indivizi și îndeamnă la controlul reproducerii cu „înțelepciune, îmbunătățind conformitatea cu diversitatea", este argumentul cel mai convingător ca s-a pregătit un proiect în acest sens. Ideile cuprinse în textul amintit au fost preluate și puse în operă de organizații și societăți oculte pentru a realiza „măreața lucrare" de creare a NOM.

Interesant este că SUA a publicat un ghid de acțiune completă în caz de pandemie, adus la zi în 2017, care conținea toate elementele de care America duce lipsă azi: teste, măști, echipamente de protecție medicală, carantina bolnavilor, monitorizarea traseelor celor contaminați, izolare parțială și voluntară, generalizarea purtării măștilor medicale, control la aeroporturi și porturi. Problema care se pune și care ne trimite în zona speculațiilor este: de ce nu s-au pus în aplicare măsurile cuprinse în ghid ? Trebuia lăsat să se întâmple fenomenul pentru a se justifica măsurile de restricționare a drepturilor și libertăților și de a induce o nouă temere și apăsare asupra poporului american ? Nu cumva acest scenariu seamănă la indigo cu atentatele de la 11 septembrie 2001 care au direcționat atenția întregii lumi spre un război împotriva terorismului, abătându-se atenția de la gravele probleme cu care se confrunta la acea data SUA și întreaga lume, la începutul Mileniului III, a societății umane în era globalizării prin Inteligența Artificială ?

Dar, să continuăm cu incursiunea noastră în tenebroasele planuri ale unor minți bolnave care vor să conducă lumea, cu orice preț. Astfel, în 2009, la inițiativa lui Bill Gates (cunoscut ca fiind promotorul unui proiect de sterilizare chimică a bărbaților din țările cu demografie ridicată) s-au reunit în secret „marii filantropi" ai lumii într-o organizație numită „Good Club", incluzând figuri emblematice: David Rockefeller jr, Warren Buffet, George Soros, Michael Bloomberg (la acea data era primarul New-York și candidat la președinția SUA în 2020), Ted Turner și Oprah Winfrey (mogulii presei), pentru a creiona modul de organizare a societății umane în era globalizării, Inteligenței Artificiale și a spațiului virtual care, prin noile tehnologii, va revoluționa modul de gândire și comportamentul oamenilor la nivel individual și colectiv, cât și sistemul de relații internaționale.

Declanșarea pandemiei de Covid-19 a generat pe rețelele de socializare ample dezbateri privind originea, scopul și momentul apariției acestei noi amenințări la adresa securității sanitare și mentale a planetei, terorismul fiind trecut în plan secund. Putem aprecia că aceasta este o formă perversă a războiului hibrid, asimetric, folosind arma biologica.

Pe un alt plan, s-a declanșat un adevărat război mediatic, transferat cu prioritate în spațial virtual, între SUA și China, cu acuze reciproce privind sursa pandemiei și adevărata dimensiune a dezastrului în China, prin ascunderea cifrelor reale privind decesele și numărul contaminaților. Cum era de așteptat, ținta predilectă a atacurilor administrației americane a fost Iranul și Europa, considerată de președintele Trump o amenințare la adresa securității sanitare a planetei. De fapt, s-a dorit ca această confruntare propagandistică să acopere incompetența, lipsa de organizare și reacție preventivă a guvernelor statelor dezvoltate și transferarea răspunderii în sarcina altora.

Așa cum am arătat, cred în existența unui plan malefic al unor societăți oculte, menit să controleze din umbră, prin toate mijloacele, îndeosebi cele oferite de noile tehnologii, demografia popoarelor, practicând eugenia raselor, iar prin mutații genetice și nanotehnologii să creeze o specie nouă a rasei umane, superioară celei existente, iar restul populației planetei, considerat balast, să fie aruncat la groapa rebuturilor umane.

În continuarea acestei idei, voi reda pe scurt opiniile unor personalități, cunoscute ca aparținând diverselor societăți oculte cu vocație universală, privind viitorul demografic al planetei. Dr. Arne Schioltz, World Wildlife Fund (Fondul de viață sălbatică al lumii) – director de conservare, afirma în 1984 (la doi ani de la inaugurarea monumentului American Stonehenge), în „Pieirea americană" că: „O populație de 250-300 milioane de persoane la nivel planetar, cu 95% mai puțin decât în prezent, ar fi ideal", iar Alexander King și Bertrand Schneider, fondator și respectiv secretar al Clubului de la Roma, în lucrarea „Prima revoluție globală" (1991) țineau să atragă atenția că: „Un cancer este o multiplicare necontrolată a celulelor, iar explozia demografică este o multiplicare necontrolată de oameni. Noi trebuie să mutăm eforturile noastre de la tratarea efectelor și simptomelor, la extirparea cancerului. Operațiunea va cere multe decizii aparent brutale și lipsite de inimă." Paul Ehrich, profesor la Stanford, in cartea „Bomba numită Populație", preciza că: „Pământul e bolnav de cancer, iar cancerul sunt oamenii", iar Merton Lambert, fondator în cadrul Fundației Rockefeller, se exprima astfel: „Eu cred că suprapopularea umană este problema fundamentală azi pe Pământ, noi oamenii am devenit o boală: Virusul-Om. Primele trei obiective ar fi: reducerea populației la 100 de milioane în întreaga lume, distrugerea infrastructurii industriale și să văd cât mai multe zone pustii."

Lasând gluma la o parte, România post-decembristă a fost supusă cu succes acestui test, rezultatele fiind „încurajatoare"... S-a redus populația prin creșterea alarmantă a deceselor și reducerea natalității, s-a reușit distrugerea industriei care a fost transformată într-un „morman de fiare vechi". Agricultura a fost transferată (împreună cu terenul mănos) străinilor, reușindu-se depopularea unor mari zone rurale și totul a culminat cu cel mai mare exod de populație din lume, în timp de pace (peste patru milioane de români au devenit, în marea lor majoritate, sclavi sezonieri pe ogoarele Germaniei, Italiei, Spaniei), în timp ce creierele geniale au fost racolate de corporații și universități străine. Deci, trebuie să-i „felicit" pe domnii politicienii români care au guvernat în ultimele trei decenii pentru că s-au dovedit conștiincioși în îndeplinirea obiectivelor ocultei, transformând țara și poporul român în vasali umili, străini în propria casă.

Dacă nu era suficient ceea ce propovăduiau personajele menționate și pentru a înțelege că nimic nu este întâmplător, ci se urmează un plan bine articulat, vă propun să ne aplecăm și asupra spuselor nonagenarului Henry Kissinger, eminența cenușie a diplomației americane (în secolul XX) și consilier de taină al președinților de la Richard Nixon la Barak Obama și membru fondator a numeroase grupuri de reflecție a ocultei internaționale, care opina că: „Depopularea ar trebui să fie cea mai mare prioritate a politicii externe americane față de Lumea a Treia, pentru ca economia americană va necesita cantități din ce în ce mai mari de minerale din străinătate, în special din țările mai puțin dezvoltate". Totodată, ținea să atragă atenția că: „Puterea este cel mai puternic afrodiziac: persoanele în vârstă sunt consumatori inutili, iar populația lumii trebuie să fie redusă cu cel puțin 50%."

Și lista celor care susțin aceste idei poate continua. Interesant că aceste idei le regăsim la unii membri ai guvernului tehnocrat din România (2016) care le promovau sub forma unor politici sectoriale. Reamintesc doar două asemenea idei ieșite din „puțul gândirii" susținătorilor proiectului sorosist de „societate deschisă". Astfel, ministrul justiției (de la acea vreme) considera drepturile și libertățile cetățenești ca fiind un lux, de aceea semnase protocoale de colaborare a parchetelor și instanțelor judecătorești cu serviciile de informații, care participau atât la instrumentarea cazurilor (îndeosebi care se refereau la politicieni), dar și la propunerea de soluții, încălcându-se grosolan separarea puterilor în stat și regulile de funcționare a statului de drept, facilitându-se abuzuri din partea parchetelor. Pe un alt palier, ministrul muncii și protecției sociale a ținut să precizeze că românii trebuie plătiți cu un leu pentru munca prestată, nefiind de acord cu mărirea salariilor, iar pensionarii erau considerați o povară bugetară inutilă. Trebuie menționat aici că, în totalitate, membrii guvernului tehnocrat în frunte cu premierul Dacian Cioloș au beneficiat de burse de studii din partea fundațiilor lui George Soros, ori au condus filialele din țara noastră. Vă las pe dumneavoastră, distinși cititori, să apreciați dacă pandemia de Covid-19 este sau nu rodul unei conspirații internaționale a ocultei care, prin aceste proiecte malefice intenționează să modeleze lumea de mâine, sau este o întâmplare ?

Personal, cred că ceea ce se prezintă acum ca un război biologic asimetric este doar o repetiție la un scenariu mult mai complex, care a fost elaborat cu mult timp înainte și urmează să fie urgentat în următorii ani, cu efecte de o magnitudine nebănuită, având ca scop schimbarea organizării actuale a societății umane.

Dacă la toate aceste elemente de analiză mai adăugăm și faptul că cele mai puternice servicii de informații ale planetei au informat în mod repetat decidenții politico-guvernamentali (încă din lunile decembrie-ianuarie) despre pericolul globalizării episodului Wuhan, sugerând luarea unor măsuri de prevenție adecvate, iar răspunsul lor a fost de ridiculizare și minimizare a gravității fenomenului, iată că avem un tablou complet al complicităților și intereselor oculte, care seamănă izbitor cu împrejurările în care au avut loc atentatele de la New-York, din 11 septembrie 2001, evenimente care „trebuiau să se întâmple".

În sprijinul celor afirmate, voi prezenta succint modul în care au acționat serviciile de informații americane și germane.

Încă din luna noiembrie 2019, serviciul de informații medicale al armatei americane – NCMI, a întocmit un raport pe care l-a transmis în mai multe rânduri DIA (Defence Intelligence Agency), Pentagonului și Casei Albe, prin care atrăgea atenția asupra riscului ca epidemia din Wuhan să se transforme „*într-un eveniment cataclismic*" prin amploarea propagării și efectele de ordin economic, politic, social, pe care le va produce la nivel planetar. De asemenea, consilierul comercial al președintelui Trump, Peter Navaro, a avertizat printr-o notă internă (la sfârșitul lunii ianuarie 2020): „*Covid-19 ar putea să se transforme într-o pandemie, riscând sănătatea a milioane de oameni și miliarde de dolari pierderi pentru economia americană*". Odată declanșat scandalul prin apariția în presa americană a informațiilor cuprinse în aceste rapoarte, reacția întârziată și dezarmantă a secretarului de stat al apărării, Mark Esper, că: „*nu-mi amintesc dacă Pentagonul a primit asemenea rapoarte*", iar președintele Donald Trump a ironizat semnalele de alarmă transmise în plină pandemie de către OMS, toate acestea ne duc cu gândul la incompetență, ori complicitate pentru ca epidemia să-și producă efectele anticipate. Dar, cum se întâmplă de obicei în situații de criză, răspunderea trebuie transferată unui țap ispășitor, iar de data aceasta sunt doi: China și OMS, care trebuie să suporte consecințele, fiindcă Trump a retras sprijinul financiar OMS, iar China a fost dată în judecată.

Ca urmare, împotriva Chinei s-a declanșat un adevărat război mediatic global, susținut de serviciile de informații americane, care au „servit" informațiile de care aveau nevoie, pentru ca apoi să se deschidă un proces fără precedent, în care SUA cere despăgubiri de 20.000 miliarde dolari Chinei pentru daunele produse de pandemie, acuzând prin intermediul avocatului Larry Klayman că acest virus scăpat controlului este o armă biologică de distrugere în masă, teroristă, care avea ca scop decimarea populației planetei. Este de fapt rețeta „de succes" folosită de administrația americană pentru a obține foloase de pe urma unor situații de criză, pe care tot ea le-a generat, blocând conturile și patrimoniul companiilor aparținând statelor supuse sancțiunilor unilaterale dispuse de organele judiciare la presiunea factorilor politici. Așa s-a întâmplat și cu situația companiilor iugoslave când s-a declanșat războiul (20 miliarde dolari existenți în băncile americane și patrimoniul companiilor iugoslave din SUA au fost blocate și însușite ulterior de autoritățile americane), ori sancțiunile impuse unor personalități politice și guvernamentale irakiene, egiptene, libiene, după „primăvara arabă", iar în ultima perioadă cele impuse Iranului și companiei chineze Huawei, companiei de automobile germane WW sau Deutche Bank.

Prin acest nou conflict cu China, se dorește de fapt să diminueze din datoria pe care SUA o are față de China, care se încadrează perfect în profilul de negociator al președintelui Trump, care susține că numai prin presiuni surprinzătoare se pot câștiga războaiele comerciale. S-ar putea însă să se izbească de zidul chinezesc, care a rezistat cu bine asalturilor istoriei, ieșind de fiecare dată mai întărită și mai unită. Poate fi vorba și de o manevră a staff-ului de campanie pentru a demonstra că Trump merită un al doilea mandat la Casa Albă, fiind „cruciatul" care apară „Cetatea Sfântă" de păgâni !

Pe un alt plan, în Europa, BND-ul (serviciul de spionaj german) a furnizat informații, bine verificate, despre posibilitatea răspândirii la nivel planetar a virusului cu câteva săptămâni înainte să se oficializeze, folosindu-se de interceptarea convorbirilor oficialilor guvernamentali chinezi despre boala în sine și strategia guvernamentală chineză de a opri propagarea. Spre deosebire de administrația americană, guvernul german a tratat cu toată seriozitatea informațiile obținute de BND, dispunând măsuri de izolare a focarelor de epidemie, protecția personalului medical, asigurarea rapidă a necesarului de măști medicinale și aparatură medicală, a luat măsuri bine gândite de izolare socială și de carantină, astfel că astăzi eficiența acestora a devenit vizibilă, Germania propunându-și relansarea economiei în scurt timp. De asemenea, pentru a-și proteja agricultura, a luat măsuri urgente de a permite intrarea, în plină pandemie, a zeci de mii de cetățeni din România, Bulgaria, Polonia ca să lucreze sezonieri la strângerea recoltelor de primăvară, asigurând-și securitatea alimentară a populației, știind că va urma o criză a produselor agro-alimentare la nivel european, dar și o scumpire a coșului zilnic pentru cetățeanul de rând german. Și de această dată, Germania și-a impus propriile decizii, demonstrând că este liderul necontestat al UE și principalul contributor al bugetului comunitar care va fi distribuit conform intereselor germane.

Pandemia de Covid-19 a adus în fața lumii o dilemă greu de rezolvat și o realitate tulburătoare: pentru a ne salva viețile trebuie să renunțăm la tot, inclusiv la drepturile și libertățile pentru care s-au luptat generațiile anterioare. Odată renunțând la acestea pentru o perioada determinată, generată de o situație excepțională, ca cea pe care o trăim azi, există riscul să ne obișnuim cu lipsa lor. Se pare că pe aceasta se contează. Regimurile democratice sunt ispitite să guste din beția puterii totale, considerată de Kissinger „un afrodiziac puternic". Acest virus al ideii de autoritarism tinde să „infecteze" întregul continent european în mod progresiv, dar și SUA sub administrația Trump, astfel că o nouă putere instituită este extrem de dificil să fie abrogată: statul cu atribuțiuni minimale este înlocuit cu atotputernicia statului care va prelua inclusiv frâiele politice prin aducerea la putere a tehnocraților (această plutocrație parazitară susținută de corporații), dar și frâiele economice prin forme deghizate de naționalizare, sau mai elegant „etatizare" a întreprinderilor aflate în dificultate și care vor „beneficia" de sprijinul financiar al statului. De altfel, în SUA încă din perioada administrației Reagan se tindea către un stat autoritar, președintele american fiind un mare admirator al unui „*organism administrativ puternic, care este cel mai imuabil lucru pe care l-am vedea pe această Terra*". De-a lungul istoriei sale atât în SUA, cât și pe continentul european urgențele naționale și „rațiunile de stat" au fost ocazii excepționale de a pierde în mod progresiv libertățile, drumul spre autoritarism și dictatură fiind „pavat cu intenții bune". Drept urmare, în timp ce luptăm împotriva acestei pandemii virale, trebuie să nu cedăm în fața amenințării pandemiei autoritarismului, amândouă fiind letale.

Într-un articol publicat în *Contrepoints* la 7.04 2020, Christian Miche ținea să precizeze că: „*pericolul astăzi nu este că statul trece printr-o fază polițienească, ci că el se încheagă în statul polițienesc de mâine*".

Lumea post-pandemie.Temeri și speranțe

Robert Malley, președintele think-tank International Crisis Group (Grupul Internațional de Crize), afirma că „*ieșirea din criza covid-19 nu se face rapid, ci se va întinde de-a lungul unei perioade nedeterminate*" și se întreabă: „*încotro va merge lumea ?*".

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

Răspunsul domniei sale conține referiri la un tablou cu tușe contradictorii, care reflectă reacția extrem de diversă, confuză și contradictorie a marilor puteri occidentale și nu numai privind „*închiderea frontierelor; adoptarea unor legi de îngrădire a libertăților; distanțarea socială și carantinarea focarelor epidemiei; oprirea motoarelor economiei globale; uitarea pentru moment a problemei migranților; tăcere totală privind planul de pace israeliano-palestinian propus de președintele Trump (la presiunea dreptei israeliene) care a produs o ruptură totală în lumea arabă; situația din Sahel, Siria, Yemen, unde se produc aranjamente de ordin geopolitic și geostrategic*".

Pe un alt plan, tabloul ne înfățișează „*momente singulare de solidaritate între națiunile europene, când Germania a primit pacienți din Franța și Italia, dar și situații jenante, când colete cu măști și echipamente medicale destinate Italiei și Spaniei au fost «capturate» de cehi și polonezi, ori situațiile stânjenitoare care s-au produs la frontiera franco-germană (regiunea Saar), când cetățenii francezi, care lucrau în această zonă, au fost scuipați și molestați, cerându-li-se să se întoarcă în Franța lor bolnavă de coronavirus*".

Criza Covid-19, amplifică divergențele între statele membre UE, care îmbracă forme diverse de tensiune, când vine vorba de măsurile comunitare ce trebuiesc luate pentru relansarea economiei și sprijinirea financiară a statelor și companiilor aflate în mare dificultate. Recent, ministrul Bruno le Maire a prezentat în fața senatului francez un raport în care trăgea un semnal de alarmă privind „*distanța care se mărește între țările UE, care sunt în incapacitate să iasă din criza economică și țările care au fost mai puțin lovite de epidemie, situație care va adânci divergențele, care existau deja, și care ar putea da o lovitură fatală UE.*" În continuare, ministrul sublinia că „*o zonă monetară comună nu va putea suporta distanțele economice crescânde între membrii săi. Este o miză imediată de a susține activitățile noastre economice și o a doua miză pe termen mediu, absolut vitală, este de a întări zona euro, de a întări UE, care va exploda dacă statele membre continuă divergențele în privința relansării economice.*"

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, evoca lansarea unui „Plan Marshall" pentru Europa în lupta cu Covid-19 și relansarea economiei, însă se dorește, chiar dacă nu se exprimă oficial, cu două viteze, sistem care deja a creat divergențe serioase între țările din nord cu cele din sud-estul continentului.

La propunerea Franței și Italiei de a se emite corona-bonduri (mecanism comun de împrumuturi de obligațiuni în zona euro) de către BCE, Germania și Olanda (care e reprezentantă de două grupuri puternice de lobby, Frugal Five și a Noii Ligi Hanseatice), s-au opus de a prelua povara financiară a țărilor ale căror economii au fost puternic afectate de epidemie, propovăduind o gestiune a cheltuielilor publice la nivel european și o respectare strictă de către toate statele a regulilor bugetare europene.

Emiterea de corona-bonduri pune probleme, întrucât UE nu are capacitatea de a împrumuta, pentru că ea nu percepe impozite, deci ar trebui ca Germania și celelalte țări cu economii stabile să împrumute pentru Italia și Spania, așa cum s-a întâmplat în timpul crizei financiare prin care a trecut Grecia. Pentru moment, atât Germania, cât și țările aparținând celor două grupuri menționate, se opun mutualizării datoriilor și emiterii de corona-bonduri.

Ce reprezintă grupul Frugal Five Și Noua Ligă Hanseatică ?

Frugal Five este o alianță a Germaniei, Austriei, Danemarcei, Olandei și Suediei care promovează o politică strictă și fermă de control riguros a modului de cheltuire a bugetului UE, ceea ce s-a întâmplat cu ocazia negocierii bugetului european în ianuarie 2020, când s-a amânat luarea unei hotărâri definitive.

Noua Ligă Hanseatică, este un club informal cu un lobby puternic, format din înalți funcționari, diplomați, miniștri de finanțe aparținând Țărilor Baltice, Țărilor Scandinave și Irlandei, care acționează pe lângă EUROGRUP și ECOFIN (Formațiunea Afaceri Economice și Financiare), pentru a se respecta strict regulile care guvernează zona euro, evitând publicitatea, dar eficiența acțiunilor s-a constatat când s-a refuzat acordarea cu prioritate a unor împrumuturi țărilor considerate a fi risipitoare: Grecia, Italia, Cipru, Portugalia.

Dacă se vor continua divergențele privind strategia de relansare economică a UE, vom asista la o criză economico-financiară profundă, ale cărei efecte ar putea fi înlăturate abia în 2024-2025, când am putea asista la vindecarea sanitară, dar și la moartea economică a continentului.

De altfel și recentul raport publicat de FMI subliniază că: „economia mondială va scădea cu 3% în 2020, iar economia SUA cu 5,9% (în ultima lună s-au înregistrat peste 22 milioane șomeri), a țărilor din zona euro cu 7,5%, a Japoniei cu 5,2%, iar a României cu 5%. Țările emergente din Africa, Asia, America Latină vor avea un risc foarte ridicat. Dilema este de a salva vieți, ori de a salva mijloacele de subzistență, prioritate se acordă totuși sănătății". Raportul FMI ține să precizeze că: „fiind vorba de un eveniment de un dramatism gigantic, o oprire a economiei mondiale, impune luarea unor măsuri masive bine țintite: subvenții salariale, amânarea plății impozitelor, extinderea asigurării de șomaj, ajutor întreprinderilor cele mai fragile. FMI are capacitatea de a împrumuta imediat 1000 miliarde dolari, iar consiliul de administrație a aprobat un fond de urgență care poate fi accesat fără întârziere. Deja 90 de țări au solicitat obținerea de ajutor imediat. În SUA, președintele Trump a promulgat un pachet de ajutoare de 2200 miliarde dolari și o contracție a PIB-ului de 15%."

Să sperăm că guvernul condus de Ludovic Orban va urgenta inițierea unui pachet de măsuri pentru sprijinirea relansării economiei românești, acordând atenție prioritară investițiilor în sectorul agro-alimentar, știindu-se deja că la nivelul UE se vorbește de o criză alimentară, ceea ce va impune raționalizarea unor alimente de bază în paralel cu scumpirea coșului zilnic. De asemenea, ar trebui acordată atenție în continuare fabricării în țară a medicamentelor legate de combaterea Covid-19, dar și pentru alte afecțiuni, cât și investiții în domeniul cercetării și a noilor tehnologii pentru a fi în pas cu oportunitățile de creare de noi locuri de muncă, pe care evoluția în aceste domenii le oferă.

Coronavirus-19 prăbușește sistemul financiar mondial ?

Este o întrebare firească pe care a formulat-o Egon von Greyerz (într-un material publicat în *Contrepoints* la 16.03.2020) membru al consiliului de administrație și fondatorul Matterhorn Asset Management AG și Goldswizerland.com.

Voi reda câteva idei forte conținute în materialul publicat de expertul în piețele bursiere de aur și metale prețioase:

– coronavirus nu este cauza crahului piețelor, ci catalizatorul;

– acțiunile la burse vor scădea cu 90% de la nivelul actual și prețul aurului va crește în săgeată pentru a atinge cote dificil de imaginat;

– pentru economia mondială, care depinde total de credite la nivelul de 265.000 miliarde dolari, ceea ce se întâmplă este un dezastru total;

– micile întreprinderi nu vor avea lichidități pentru a supraviețui decât câteva săptămâni. La fel și cetățenii de rând. Practic nimeni nu a economisit decât datorii. Mulți și-au pierdut deja locul de muncă, iar milioane de persoane sunt în șomaj tehnic.

– industria aeronautică era vulnerabilă înainte de pandemie, iar acum s-a fragilizat, la fel și industria turismului și un număr mare de alte industrii;

– sectorul bancar nu va supraviețui fazei următoare, dar va fi, în prima etapă, beneficiarul imprimării masive de monedă în întreaga lume;

– economia mondială va fi în recesiune și depresie pentru mult timp;

– când criza explodează, publicul, dar și băncile centrale se focalizează pe cumpărarea de aur și argint.

Elveția fabrică 70% din lingourile de aur din lume, însă în ultima perioadă s-a înregistrat o cerere crescândă de lingouri mici, inclusiv sub formă de card, din care se pot rupe bucăți pentru a efectua plăți. Din cauza covid-19, rafinatorii elvețieni reduc producția, căci trebuie să reducă orele de lucru și este posibil ca la un moment dat să oprească lucrul, ceea ce va antrena penuria de aur și argint și creșterea necontrolată a prețurilor. În acest context, s-a reluat cererea de repatriere a depozitelor de aur stocate la baza Pentagonului de la Fort-Knox și FED, din partea Germaniei și a Turciei, ceea ce a stârnit furia autorităților americane care au comunicat că: „*nu avem posibilitatea diferențierii lingourilor de aur străine de cele americane, deci nu putem să repatriem aurul solicitat*". În urma scandalului care a urmat, încă din 2012 și a informațiilor apărute în presă potrivit cărora rezerva de aur depozitată la FORT-KNOX ar fi fost înjumătățită prin acțiunile întreprinse de administrațiile americane anterioare, de a garanta împrumuturile contractate cu aceste depozite sau pentru susținerea dolarului și alte țări au solicitat să li se prezinte situația propriilor rezerve și să vadă efectiv existența lor. Oficialii americani au comunicat că nu le pot satisface aceste solicitări. După demersuri oficiale repetate, în ianuarie 2020 Germania a reușit să intre în posesia celor 300 tone de aur depozitate în SUA, dar Turcia mai are de așteptat."

Așa se explică și ampla campanie de denigrare și boicot a Germaniei din ultima perioadă declanșată de oficialii americani și de către mass-media apropiată de Casa Albă, îndreptată împotriva firmei de autoturisme VW (emblema industriei auto germane), care a fost amendată cu miliarde de dolari pentru unele defecțiuni constatate la loturile exportate in SUA, Deuche Bank amendată cu 11,5 miliarde dolari pentru derivate toxice vândute pe piața americană, iar în privința Turciei, după eșecul loviturii de stat vizând înlăturarea președintelui Erdogan și achiziționarea de către guvernul turc de rachete, avioane de luptă și echipamente militare din Rusia, administrația Trump a impus sancțiuni economice dure, mărind până la 25% taxele vamale la exporturile turcești de oțel și aluminiu. Cred că răspunsul oficialilor americani la solicitarea repatrierii rezervelor de aur depozitate de Turcia și alte țări va fi de genul: „*nu putem sa vă repatriem aurul pentru că a fost contaminat cu covid-19*".

Această manieră de operare a oficialităților americane este binecunoscută și s-a dovedit eficientă și în cazul Iugoslaviei căreia în timpul războiului i s-au aplicat sancțiuni economice constând în blocarea și apoi însușirea celor 20 miliarde de dolari care se aflau depozitați în băncile americane, pentru ca apoi să împrumute Serbia la FMI la dobânzi și cu condiții umilitoare. În același mod s-a acționat și asupra unor oficiali din Orientul Mijlociu după „primăvara arabă" și mai recent asupra Iranului și companiilor străine care nu respectă sancțiunile impuse de către SUA.

Rob Kirby, editorialist la Goldseek.com, atrăgea atenția: „*FED, pentru a acoperi acuzațiile că s-a umblat la rezervele depozitate la Fort-Knox, ar fi recurs în timpul administrației Clinton la fabricarea a 1,3-1,5 milioane de bare din tungsten de 400 uncii produse în SUA (16.000 t), din care 640.000 au fost placate cu aur și trimise la depozitul Fort-Knox, iar restul de lingouri au fost vândute pe piețele internaționale*". Odată declanșat acest scandal, GATA a informat că HSBC a hotărât închiderea ghișeelor de cumpărare de aur și argint, îndeosebi seifurile lor de la Comex (New-York) și a informat prin mail clienții să se grăbească să-și retragă lingourile de aur din seifurile puse la dispoziția lor.

Aceasta situație a generat neîncrederea Băncilor Centrale din Europa în modul de gestionare de către FED (Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii) a rezervelor date spre păstrare, solicitând repatrierea aurului. Pe un alt plan, în materie de tonaj anual de aur extras din mine, Rusia a detronat Africa de Sud, iar China a ocupat locul întâi. Cum aurul este un indicator al independenței reale de stat, începând cu 2013 Băncile Centrale din întreaga lume au lansat o amplă campanie de mărire a rezervelor de aur și argint, astfel că situația se prezintă după acest clasament, astfel: China 20.000 t, SUA 8000 t, Germania 6000 t; Italia 2451,8 t, iar Franța 2436 t.

Concluzii

Criza economico-financiară prezentă și viitoare va urgenta procesul de dedolarizare la nivelul tranzacțiilor internaționale cu hidrocarburi și înlocuirea acestei monede cu rubla și yuanul (în țările BRICS – Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud), în baza acordului semnat de China și Rusia (2014) pentru derularea celor două contracte de furnizare de gaz și petrol rusesc (pentru 30 ani), renunțându-se la plata în dolari.

Toate guvernele și OMS au fost informate de posibilitatea ca epidemia să se transforme în pandemie, dar incompetența, superficialitatea, cinismul și poate chiar interese oculte, au dus la infectarea și izolarea a peste 3 miliarde persoane la nivel planetar, sute de mii de decese și lucrurile nu par a fi încheiate, nefiind cazul să ne relaxăm.

Pandemia de covid-19 a relevat lipsa de solidaritate și reacții coerente de cooperare sanitară și schimb de informații, atât la nivelul UE, cât și la nivelul guvernelor SUA și China, cu efectele cunoscute.

Coronavirus a demonstrat, dacă mai era cazul, că trăim într-o lume a incertitudinii, relativității și surprizei și este paradoxal să vorbim de cum va arăta lumea „după", când azi nu suntem capabili să furnizam măști și echipamente medicale, teste pentru depistarea virusului (în cantități satisfăcătoare). Dar, e firesc să ne punem totuși această întrebare pentru că mâine se construiește din prezent, ori prezentul nu este încurajator.

Pe fondul crizei sanitare declanșată de pandemie s-au amplificat divergențele între statele zonei euro privind măsurile de relansare economică, dar și între acestea și cele din sud-estul continentului, Germania folosind această împrejurare pentru a-și impune proiectul de vasalizare economico-financiară a întregii Europe.

Se prefigurează crearea unui nou format al negocierilor între UE, Rusia și Turcia ca răspuns la atitudinea tot mai agresivă a SUA la adresa UE, format propus în ianuarie 2020 de către ex. președintele francez, Nicolas Sarkozy, la forumul economic internațional „GAIDAR" (care se organizează anual la Moscova) ca o replică a Forumului economic de la DAVOS. Declarația fostului președinte francez că: „destinul Europei și al Rusiei sunt legate și că Europa are nevoie de Rusia și Rusia are nevoie de Europa" nu este o inițiativă singulară, ci vine în completarea afirmațiilor formulate de președintele Macron la diverse reuniuni internaționale (G-7), ori cu ocazia întâlnirilor bilaterale cu președintele Putin, după cum urmează: „*noi am construit o nouă arhitectură de încredere și securitate între Europa si Rusia. Avem multe subiecte comune: Siria, Ucraina, care sunt la porțile noastre, dezarmarea colectivă și pacificarea Europei*". La reuniunea G-20 din luna iunie 2019 de la Osaka, președintele francez a ținut să reafirme că: „*Europa și Rusia au nevoie de o nouă gramatică pentru relațiile lor și să dezvolte noi parteneriate*", iar ministrul de externe austriac, Alexander Schallenberg, într-un interviu la *Wiener Zeitung* preciza că: „stabilitatea și securitate în Europa nu este posibilă fără cooperarea și dialogul cu Rusia". De altfel, noul guvern austriac a publicat un program operațional care stipulează continuarea politicii vizând atenuarea sancțiunilor UE împotriva Rusiei și promovarea Forumului de afaceri Austria-Rusia. Față de propunerea avansată de Nicolas Sarkozy, senatorul rus, Alexei Pouskov, a reacționat subliniind că: „*ideea de a crea o nouă organizație reunind Rusia-UE-Turcia ar putea să rezolve problemele de la Atlantic la Baikal*".

Referitor la această posibilă formulă de asociere, în lucrarea „România între scutul american antirachetă și katiușa rusească" (2012) alocam un capitol acestui subiect intitulându-l „Rusia și Turcia – colacul de salvare al Europei", în care sugeram și unele măsuri ce ar trebui luate de președinție, parlament și guvern, ca Romania să devină liantul între Eurasia și Europa, reglându-și cu această ocazie și relațiile politico-diplomatice cu Rusia. Nici acum nu este prea târziu, dar pentru aceasta este nevoie de adevărați oameni de stat care să lupte pentru apărarea intereselor naționale.

Criza sanitară, suprapusă peste criza economico-financiară, va amplifica neîncrederea europenilor, inclusiv românilor față de clasa politică și ofertele lor electorale, iar sărăcia și marginalizarea socială vor duce la creșterea nemulțumirilor și multiplicarea manifestațiilor de stradă, tot mai violente, cât și volumul și diversitatea infracțiunilor (de la atacarea și jaful depozitelor de alimente, medicamente, bănci, la furturi violente individuale, pe stradă sau din locuințe) situație care va impune scoaterea în stradă a forțelor armate alături de poliție și jandarmerie.

Opinia publică europeană va deveni conștientă și va milita activ pentru reducerea semnificativă a cheltuielilor militare și redistribuirea acestora spre sănătate, educație, protecția mediului, asistență socială etc. Iar actualul sistem de învățământ european va fi schimbat din temelii prin combinarea învățământului clasic cu teleșcoala, folosindu-se de experiența dobândită din perioada de carantină și izolare socială.

Oamenii se vor îngriji mai mult de sănătate, somn, alimentație, mișcare în aer liber și renunțarea la orele suplimentare de la serviciu.

Reîntoarcerea oamenilor la sate, pentru a conviețui în interiorul comunităților locale, contribuind la dezvoltarea și diversificarea formelor de practicare a economiei societare, încurajându-se asocierea și schimbul de servicii și produse, dobândindu-se treptat o anumită autonomie financiară față de centru.

Vor dispărea treptat restaurantele de lux, oamenii preferând restaurante modeste de cartier (bistrouri și cârciumioare) și reîntoarcerea la bucuria gătitului în familie.

Se vor multiplica grupurile spirituale care militează pentru iubire față de Creator și Creația divină, pentru protejarea mediului, folosindu-se noile tehnologii și spațiul virtual pentru mobilizare și pentru a se regăsi în comuniunea credinței, indiferent de religie. Este demn de menționat aici proiectul V-Ster Change The World, de renaștere a moralității în lume, lansat de preotul budist Luang Phor Dhammachyo care, de ziua internațională a copilului (iunie 2019), a reușit mobilizarea a unui milion de copii din toată lumea care pe parcursul întregii zile au meditat pentru pacea mondială. Evenimentul se organizează anual la Templul Phra Dhammakiya, în apropiere de Bangkok, cu speranța că acești copii care trimit vibrații pozitive în univers.

Pandemia de coronavirus ne îndeamnă să ne schimbăm radical modul de viață, să fim mai cumpătați în tot ceea ce facem și gândim, să punem capăt risipei de orice fel, să prețuim ceea ce avem mai de preț – VIAȚA, să mulțumim Celui de Sus pentru binefacerile și binecuvântările cu care am fost alintați, inclusiv pentru încercările pe care ni le trimite periodic.

Potrivit profesorului, Luc Managnier, laureat cu premiul premiu Nobel pentru medicină, covid-19, este un virus de laborator și o „*armă biologică destinat susținerii planului de depopulare mondială și de control a persoanelor, a fost de fapt o acțiune bine gândită a celor care operează din umbră pentru a contracara trezirea la spiritualitate a oamenilor în contextul noilor frecvențe în care ne scăldam de ani buni. Acest eveniment poate fi perceput ca un antrenament, o repetitive la flash-urile și schimbările solare din viitor, care vor aduce la o creștere a solidarității între popoare. Este important ca ceea ce pare a fi haos, nu este decat ordine nemanifestată și nevizibilă care va duce la crearea unei societăți pașnice si drepte la toate nivelurile, deci, depinde de noi care suntem creatorii propriilor universuri să alegem. Oportunitatea se află la ușa noastră.*" Doctorandul în metafizica înaltă și metafizică operativă, Frank Hattem, scria recent că „*virusul face ce i se comandă și i se cere să fie declanșatorul a ceea ce este în prezent, adică acestea sunt nevoile noastre spirituale. A cincea dimensiune se ascunde foarte aproape de noi, este dimensiunea în care omul, animalele, plantele, vegetația, trăiesc în perfectă armonie. Să ne oprim în a mai suferi: universul nu mai are nevoie să ne mai facă să suferim pentru a ne deschide ochii. Lăsați nevoile spirituale să devină nevoi de pace, bucurie, armonie. Vaccinul pentru combaterea covid-19 este creat pentru a continua programul de control total al evoluției rasei umane*".

Merită să reflectăm la aceste lucruri, pentru a ne proiecta viitorul care oricum este iluzoriu și neglijăm prezentul care este sâmburele lumii de mâine. Dacă sâmburele este afectat de boală, ceea ce va răsari din el va fi virusat, existând riscul să contaminăm și alte plante. Deci, atenție la prezent, pentru a avea un viitor !

Drept urmare, cred că este momentul să ne așezăm cu picioarele în apă rece, să ne îndreptăm privirea spre cer ca să ne conectăm la energiile universului și să ne umplem sufletul cu slava divină care ne va aduce mai aproape de Inteligența Supremă, pe care a conceput-o OMUL și întreaga creație, proces mental supus legilor imuabile ale universului infinit. Vă îndemn, dragi cititori, să privim spre lumina cunoașterii și înțelepciunii, a iubirii și armonici, ca umbra ignoranței și îndoielii să dispară !

Folosiți cu bucurie și înțelepciune izolarea socială, priviți-o ca pe o oportunitate să vă cunoașteți mai bine, să coborâți în profunzimile sufletului pentru a-i înțelege nevoile, a-l purifica de zgura care i-a obturat pătrunderea luminii harice, reușind astfel să vă împăcați cu sinele vostru și să trăiți cu respectul a tot ce vă înconjoară !

Doamne, dă-ne mintea cea de pe urmă, să Te iubim și să Te respectăm, să exersăm mai des răbdarea, smerenia și „profesia" de a fi OM !

București, 23 aprilie 2020

PARIS – BUCUREȘTI
Bilanț muzeal pozitiv la final de an 2019 (III)

Florin COLONAȘ

În binecunoscutul laborator de artă, giganticul Centru Pompidou, operă a celebrului făuritor de construcții muzeale, arhitectul Renzo Piano, la etajele patru și cinci, în cadrul galeriei de artă modernă se desfășoară o expoziție destinată itinerării istorice a galeriilor de artă care au jalonat traseul artei plastice moderne.

Apărute la finele secolului al XIX-lea, galeriile de artă devin rapid intermediari de neînlocuit ai relației dintre artist și public, o veritabilă placa turnantă a comerțului cu artă. Încă de la primele galerii acestea și-au demonstrat eficacitatea, preluând artiștii din anonimatul saloanelor anuale, facilitând răspândirea artei lor în rândurile amatorilor și conferindu-le, în același timp, legitimitate.

La începutul secolului douăzeci, ele vor juca rolul cheie în impunerea unor mișcări, cum ar fi fauvismul, cubismul, mișcarea abstractă sau suprarealistă, iar după 1945, lansându-se abstracția geometrică, gestualismul sau noul realism.

Să nu uităm că Paul Durand-Ruel, la sfârșit de secol XIX vindea impresioniști. Așa se face că acum sunt prezentate marile galerii și galeriștii lor dintre 1905-1970.

S-a mers pe metoda documentară, sală și dosar, pentru importanții factori ai perioadei, începând cu Ambroise Vallard, omul care a făcut primele expoziții Cezanne, Picasso, Matisse. Un alt galerist, editor, încurajator al multor artiști între care Picasso, Gris, Derain, fiind totodată unul dintre primii istorici ai cubismului, a fost neamțul Kanhweiler. Cu toate că în 1952, André Breton, recent întors de la New York va conduce timp de patru ani galeria „Steaua pecetluită”, nu va impune o linie exclusivist suprarealista, susținând artiști tineri, laterali mișcării (Hantai) sau abstracții gestuali.

Lansând revista „Caietele artei”, Christian Zervos, împreună cu sora sa, Yvonne, vor deschide, opt ani mai târziu (1934), galeria cu același nume, în care vor expune Kandinsky, Picasso, Leger, Matisse și apoi o altă generație, în frunte cu Brauner, Ernst, Lam. Galeria va organiza de asemenea importante expoziții colective de pictură și sculptură.

Au urmat apoi sumedenie de galeriști, între care Alphonse Chave, Daniel Cordier, Denis René.

În spațiul „Focus” se află o interesantă temă: „Paul Rosenberg, negustor de tablouri spoliate în timpul Ocupației”. Este vorba despre caseta cu numărul 7 a unei bănci care conținea 162 de piese și istoria lor...

La ultimul etaj, al șaselea al Centrului Pompidou, se organizează de regulă mari expoziții temporare. Cea de acum este expoziția „Francis Bacon”, care pune în relație directă șase opere poetice, literare, filosofice din biblioteca de o mie de volume a pictorului, față în față cu picturi elaborate în decursul a două decenii (1971-1992). De altfel, scria pictorul, „Marii poeți sunt formidabili declanșatori de imagini, cuvintele lor îmi sunt mai mult decât necesare, ele mă stimulează, deschizându-mi larg porțile imaginației”.

Un dialog, o continuă călătorie între texte și pictură, de la filosofia lui Nietzche la tragediile lui Eschil, de la poezia lui Eliot la romanele lui Conrad și de aici la scrierile lui Leiris sau cele ale lui Bataille. Din acest Pantheon literar baconian, într-o permanentă compatibilitate de principii contradictorii, cum ar fi dialogul frumuseții apoloniene cu starea dionisiacă analizată de Nietzsche.

Nu este facil a relata despre această expoziție, oricum vizionarea ei nu este la îndemâna înțelegerii vizitatorului, fie el și experimentat... Totuși, valuri de vizitatori îi trec pragul în fiece zi, iar răsunetul ei este enorm în acest context darnic.

Așa cum în noiembrie 2018 s-a deschis la Pompidou „Saison Roumain”, în noiembrie 2019 la „Cite de l’Arhitecture et Patrimoine” s-a vernisat sezonul vienez. Două dintre evenimente au fost realizate în subsolurile absolut impresionante ale monumentalei clădiri, Palatul Chaillot, aflat în piața Trocadero.

O expoziție are ca temă opera arhitectului Otto Wagner (1831-1918), figură centrală a arhitecturii europene, promotor al arhitecturii moderne. Inginer, artist și arhitect, Wagner după studii la Viena și Berlin, va concepe și realiza la Viena imensul șantier al arterei rutiere Ringstrasse, șosea circulară care avea drept amplasament vechea centură a orașului.

Ca profesor de arhitectură a avut elevi străluciți (Josef Olbrich sau Iosef Hoffman), care alături de excepționalii artiști Klimt, Schiele și Koleman Moser se vor înscrie între cei care au închegat „Sezzesion”, mișcare capabilă să influențeze viața contemporană și așa cum stă scris pe frontispiciul clădirii dedicată lui că „Fiecare epocă cu arta sa, artei i se cuvine libertatea”. Dată fiind influența, prestigiul, pregătirea sa, va ridica împreună cu discipolii un număr impresionant de construcții, ale căror planuri, machete, fotografii, se află pe simezele și în vitrinele „bulevardelor subterane” ale clădirii „Cite”, fundamentând credința arhitectului Wagner: „Nimic nefuncțional nu va fi niciodată frumos”. Așa cum scria un alt mare arhitect, Adolf Loos, în 1911, „Weber obținea întotdeauna premiul întâi la toate concursurile”.

În paralel, dar în deplină concordanță cu prima expoziție, la Cite s-a organizat o alta având drept subiect Comorile de la Albertina, marele muzeu vienez, care a trimis la Paris multe dintre cele mai valoroase planuri de arhitectură pe care le deține în inventarul său miraculos.

Colecția de desene de arhitectură de la Albertina (unde există una dintre marile colecții de gravură din lume) a fost inițiată de către Habsburgi în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Aflat în inima practicii arhitecturale în Renaștere, rezistând în epoca numerică, planul rămâne și astăzi un document important pentru punerea în pagină a ideilor și transpunerea în operă a edificiilor.

Planul, secțiunea sau releveul sunt mijloacele prezentate pe larg ale diverselor concepții constructive. Din cele aproximativ un milion de desene, amintim doar că o bună parte provin de la arhitectul baroc italian Francesco Boromino, care au aparținut unui baron prusac, activ în Italia, apoi unui anticar, diplomat și mai ales... spion al Coroanei Britanice.

Sunt prezentate clădiri, ansambluri, grădini din toate marile curente istorice ale arhitecturii, alături de ornamente, culori, cupole, peisaje urbane, arhitectură comemorativă sau vizionară, historicism sau deopotriva modernități, ca și un permanent dialog arhitectură-sculptură.

O călătorie amețitoare într-o lume de mari realizări, etalată pe o suprafață extrem de generoasă.

La MNAR, expoziția „Din jurul și împrejurul suprarealismului” este piesa care încheie „chinta regală” a acestui adevărat festival de artă.

Vizităm cea de-a patra expoziție cu lucrări din patrimoniul „Centrului gravurii și imaginii imprimate” din La Louviere, prezente fiind operele a 22 de artiști și scriitori acoperind cea de-a doua jumătate a secolului trecut. Întâlnim pe simeză lucrări de Pierre Alechinsky, Pol Bury, Juan Miro, dar și de Max Ernst, Achile Charée, Jorge Camacho și Roberto Matta.

Prin cel de-al treilea deceniu al secolului al XIX-lea o serie de artiști s-au grupat în localitatea Hainaut, alcătuind un grup de avangardă cu numele de „Ruptura”. Ulterior localitatea La Louviere a oferit posibilitatea închegării grupului. S-a editat și o revistă și s-a organizat o a doua expoziție care a avut în titlu noțiunea „Suprarealism”. Mișcarea s-a dezvoltat, astăzi existând un sediu unde sunt grupate peste zece mii de lucrări în tehnica gravurii și a imaginii imprimate semnate de peste 2200 de artiști, îmbogățirea inventarului fiind cam de 200-300 piese anual.

Vizavi, peste drum, în Sala „Galateca” din clădirea B.C.U., o expoziție eveniment, pictura lui Eugen Bratfanof. Este a doua expoziție în carieră a artistului tulcean, retras de decenii bune în liniștea atelierului din orașul de baștină, unde în asceză creează opere de incontestabilă valoare artistică, așa cum ne prezintă în expoziția „Între lumi”. După o lungă tăcere voluntară un pictor însemnat iese „la rampă” ! Bratfanof ne umple ochiul de bucurie.

În traseul expozițional parizian trebuie să trecem pe la muzeul dedicat marelui maestru al sculpturii Aristide Marllol, în egală măsură un mare desenator, dar și pictor. Există mai multe lucrări ale maestrului în România, originale sau replici. Ceea ce este de semnalat cred că este faptul că actualul sediu din Rue du Bac a fost posibil prin strădania unei refugiate din Basarabia, o fetișcană de numai 16 ani, devenită model și muză apoi pentru sculptor, dar care, în ciuda diferenței de vârstă a luptat toată viața pentru a organiza acest muzeu, Marllol părăsind lumea aceasta după numai un deceniu de la înfăptuirea visului său.

Pe la 1570, Philip de Luxemburg a poposit la un hotel în margine de Paris. După câteva decenii, Maria de Medici dă ordin să-l dărâme și construiește un elegant edificiu, înconjurat de un mare spațiu verde. Oricum, numele grădinii și al palatului rămâneseră fixate în toponimia locului ca fiind Luxemburg.

Clădirea cu fresce semnate de Delacroix, cu nenumărate statui și elemente de un mare rafinament arhitectonic, va căpăta până la a găzdui sediul unei instituții care ocupă a doua funcție în stat, diferite utilizări, printre care și cea de închisoare în timpul revoluției franceze, pe aici trecând în penitență nume sonore ale societății. De mult timp însă, clădirea care adăpostește Senatul Republicii Franceze are și un spațiu dedicat activității muzeale, expozițiile de artă, istorie, civilizație, succedându-se într-un ritm de ceasornic.

Iată că acum, înainte de mult discutatul Brexit, în sălile elegante se organizează o expoziție de pictură engleză, având subtitlul „De la Reynolds la Turner”, două importante repere ale picturii insulare.

O școală reprezentativă de pictură cum este cea engleză nu poate fi rezumată la nivelul a câteva rânduri. Ambiția englezilor de a-i concura pe francezi are un moment important când în 1768 ia ființă Royal Academy of Art. Între 1760 și 1780 are loc un veritabil „duel” între Reynolds și un alt portretist, Gainsborough. Portretul era imaginea omului prosper și mai departe al societății în care bunăstarea era evidentă.

În cel de-al XVIII-lea secol pictura cu subiect istoric nu corespundea cerințelor păturii comerciale britanice, în contradicție cu Franța. Nu exista o preocupare, nici din partea elitei, nici a instituțiilor religioase de a finanța mari lucrări cu subiect narativ. Se creează astfel un hiatus între ideile Academiei of Arts și cererea pieței.

Către 1780 crește interesul pentru teatru și cu acesta se schimbă în bine și viziunea plastică. Într-un fel așa se explică și viziunea lui Turner, care apelează la compromisul între o pictură ambițioasă, construită de mari maeștri (vezi Claude Lorrain) și imagini prospete, culese pentru marele public. Gestul său rămâne, oarecum, izolat, dar ecoul său în timp este de factură universală.

Fără îndoială cea mai dorită, cea mai solicitată, cea mai vizitată expoziție a acestui sezon este marea manifestare muzeală de la Palatul Luvru.

Cu câțiva ani mai înainte, tot în final de an, am vizitat o foarte temeinică expoziție desfășurată în jurul unei teme leonardești. Era vorba despre o laborioasă restaurare a unui tablou având un subiect religios. În jurul acestei operațiuni de mare delicateță manufacturieră, dar și artistică, urmărindu-se comparativ o serie de etape, acumulate cu alte elemente din întinsa operă a titanului, începând cu investigațiile chimice, fotografice, radiografice, în care elementul descoperirii paralelismului juca un rol decizional.

Mă apropii de strada Rivoli, pe care se află fațada principală a muzeului. Constat cu surprindere că nu există un banner anunțând evenimentul ! În curtea Piramidei multă lume. Se trece printr-un filtru foarte atent înainte de coborârea care duce în careul central, de unde fluxul vizitatorilor se distribuie spre diferitele intrări. La cel destinat expoziției Leonardo, cerberi tineri, destoinici și mai ales plini de importanță nu permit nici cea mai mică abatere. Nu prețul biletului era o problemă, ci planificarea draconică, pe oră, zi, punea în dificultate vizitatorul. După vizita mea, vestele galbene, prin amploarea manifestațiilor au perturbat întreaga activitate pariziană, metrouri, instituții, inclusiv muzeale. Cum s-or fi descurcat organizatorii cu programarea judicioasă și extrem de riguroasă ? Cum s-or fi descurcat cei care veneau de la distanțe mai mari sau mai mici, unii chiar de la antipozi ?

Pentru mine personalitatea marelui toscan, trăitor în cinquecento, modelul a ceea ce numim, alături de Giovani Papini, acel simbol al perioadei renascentiste întrupând pe „uomo universale”, a reprezentat încă din tinerețe un personaj care m-a fascinat. M-am încumetat să alcătuiesc un material de câteva zeci de pagini intitulat „Neliniștitul Leonardo” în care am atins multiplele fațete ale geniului său. Revista „Sud” (nr. 164-165, noiembrie-decembrie 2014) mi-a publicat un material având-o protagonistă pe „Gioconda”, intitulat „O zi din viața unei vedete”. Asta așa, ca să mă laud și eu...

Cum a putut un singur om să acumuleze atâtea calități ? Cum a fost oare posibil să se preocupe de atâtea domenii care, aparent, nu au o legătură între ele ?

Pictor de geniu, preocupat și de efectul fizic al luminii asupra tabloului, al chimiei compoziției culorilor, Leonardo a profesat clar-obscurul, practicând acel gen aparte, acel „sfumatto”, evidențiat în „Madona între stânci”. Maestrul și-a preparat singur culorile, după o formulă inedită, așa cum a procedat și în cazul frescei de la „Santa Maria delle Grazie” din Milano, un loc în care de asemenea programările pentru vizitare se fac în avans cu luni bune.

Polivalența sa în domeniul artei s-a dovedit și prin sculptură și arhitectură. Ca și maestrul său Verrochio și ca mulți alți contemporani a excelat în aceste ramuri. Din păcate marea statuie ecvestră, în lut, a lui Federico Sforza, distrusă în timpul vieții sale de către ocupanții francezi. Ei uite, se naște o nouă întrebare, legitimă, de ce fac expoziția francezii și nu italienii ? Subiect greu de lămurit !

În legătură cu operele leonardești pierdute, trebuie amintită și capodopera „Bătalia de la Anghiari” pe care o cunoaștem grație unei copii pe care o alta celebritate, flamandul Paul Rubens a avut inspiratia de a o executa.

Privesc atent oamenii din jurul meu. Un permanent fior emotional. Sunt încântați sa vada operele lui Leonardo, schițele tunurilor, ale masinilor de război sau ale fortificațiilor. Zeci de chipuri umane, caricatural abordate, dar și minunate desene anatomice, domeniu în care a avut descoperiri (sinusul frontal a fost descris de el, printre altele), desenele sale botanice care au permis identificarea unor specii dispărute. Toate aceste mostre ale geniului uman care a fost da Vinci. Uimitoare, pe bună dreptate. Ființa aceasta superioară a căutat sa pună în centrul operei și a filosofiei creatiei sale, omul.

Gândirea sa a fost influențată de un traducător al operei lui Platon, Marsilio Ficino, de aceea a plasat omul ca un produs superior al naturii.

Ar fi bine sa nu uităm și preocupările literare, cum ar fi fabulele sale, sau compozițiile muzicale pentru un instrument specific epocii: lira.

Personajul care scria invers textele sale, care era și un iscusit călăreț si un bun mânuitor al spadei, nu în accepția unor alți mari artiști, precum Caravaggio sau Cellini, a „cultivat” o disciplină mai puțin tăioasă, pugilatul, existând consemnate vreo două episoade în care a făcut apel la „nobila artă”.

Enormele, vastele, profundele sale cunoștințe rămân pe vecie sintetizate într-o lucrare fundamentală: „Tratatul despre pictură”.

Dintr-un circuit muzeal parizian nu poate lipsi în ultimii an acea minunată construcție arhitecturală, sugerând un imens coleopter, care este Fundația „Louis Vuitton”, organizatoare în scurta sa existență de expoziții memorabile. De aceasta dată o manifestare excepțională, dedicată „Lumii noi a Charlottei Perriand” (1903-1999), personalitate cu un traseu singular, pe cât de liber, pe atât de independent, ilustrând perfect credința conform căreia „Creația nu cunoaște formule”.

Contribuția sa în domeniul designului a fost strâns legată de sfera practicului, în directă colaborare cu arhitectura, urbanismul, propunând totodată o legătură strânsă cu artele vizuale (pictură, sculptură, fotografie), toate în strânsa corelare, având drept țel final amelioarea vieții zilnice a individului.

Lucrările ei puse în slujba „artei de a locui” este evidentă în generoasele săli ale Vuitton-ului. Aceasta expoziție îmi reamintește o alta expoziție, de acum câțiva ani, de la Centrul Pompidou, dedicată unei alte creatoare de spații ambientale, Eileen Gray, în cadrul căreia am descoperit și pe arhitectul de origină craioveană Jean Badovici, fondatorul celebrei publicații „Architecture vivant”.

În cazul de față, Periand s-a intersectat cu alți doi mari arhitecți, Le Corbusier și Pierre Jeanneret, concomitent marelui pictor și teoretician Fernand Leger. După voiajul în Japonia anilor ’50, va emite aserțiunea privind dialogul culturilor. Tot de la Tokio, în 1955, va propune „sinteza artelor” prin asocierea operelor lui Le Corbusier și Leger cu propriile producții estetice.

La Vuitton, pentru a facilita urmărirea unui fir conducător sunt expuse lucrări semnate Charlotte Perriand, opere ale lui Robert Delauney, Alexandre Culder, Henri Laurens, Pablo Picasso, ca sprijin ambiental pentru spațiile pe care le-a creat în scopul de „a vedea și a pune în valoare artele”.

Un constructor al modernității ca Perriand scria: „Rolul meu în atelier nu era arhitectura ci echipamentul de locuit. Le Corbusier aștepta din parte-mi, cu nerăbdare, sa dau viață mobilierului”.

Este exact ce-și dorește orice artist, iar muzeele sunt chemate să însuflețească publicul vizitator, care la rându-i să realizeze în fiecare clipă o perpetuă conexiune între elementele estetice, parte a dialogului viață-cotidian-artă.

Marginalii...

Niculae Stoica

Recent am avut prilejul să citesc o *Documentare privind istoria localității Domnești-Ilfov*[1], realizată de domnul Gheorghe Matei, datată ianuarie 2020, Domnești (Ilfov) și făcută publică pe Internet. Intenția autorului este cât se poate de lăudabilă, pentru că este de datoria noastră, a tuturor celor care iubesc istoria locurilor din această zonă, să o scoată la lumină și să o pună la dispoziția celor interesați.

Prin citarea de date, nume, fapte, locuri sau toponime, autorul reușește să reliefeze multe și interesante informații privind istoria ținutului Jugurenilor (Domneștii de astăzi), materialul putând fi considerat drept un „trunchi" de lucru ce poate suporta unele completări, precizări sau observații, care să întregească volumul cunoștințelor despre această localitate. Pentru asigurarea unei cursivități a datelor și informațiilor de care dispun și pe care le voi adăuga la cele înserate de autor, voi respecta cronologia expunerii sale.

Referitor la localitatea „Vârteju la sud de Clinceni" pe care o citează autorul se cuvin a fi făcute unele completări. Astfel, în trecut localitatea se chema Vârteju-Nefliu și avea în componență satele Vârteju (Simizeni), Pruni, Nefliu și Chirca (Chirculeasa), comunicând cu localitatea Clinceni printr-un drum vicinal, astăzi drumul județean 401A. Pe atunci acest drum trecea pe la vest de comuna Bragadiru (astăzi oraș), legătura între comunele Vârteju-Nefliu și Clinceni fiind directă, moșiile acestora fiind apropiate, precizarea autorului în legătură cu martorii la tranzacția menționată în documentare fiind cât se poate de corectă.

În ceea ce privește istoria ținutului Jugurenilor (Domneștilor), aflat la nord de satul Clinceni-Ilfov, așa cum se arată în documentare, este foarte strâns legată de neamul boierilor zișI Ciorogârleanu a căror obârșie pe aceste meleaguri începe cu frații Ghioca și Pătru, foști negustori domnești în vremea lui Matei Basarab. Aceștia, prin cumpărarea proprietăților unor megieși (țărani liberi) din ținutul Jugurenilor aveau să-și formeze o întinsă moșie ce începea la sud de satul Tântava, cuprinzând întregul areal al satelor Dârvari și Cațichea și continua spre sud până dincolo de Domnești, cuprinzând o bună parte a luncii dintre Argeș, Sabar și Ciorogârla. În documentele epocii, moșia în cauză este cunoscută drept „Ciorogârla" sau „a Ciorogârlei", însă ea nu își trage denumirea de la satul Ciorogârla, ci mai degrabă de la denumirea de atunci a viroagei în apropierea căreia se afla ținutul stăpânit de neamul Ciorogârleanu. Dar, pe lângă moșia Jugurenilor, frații Ghioca și Pătru reușise să stăpânească în lunca Argeșului și unele moșii de pe malul drept al acestui râu (în Vlașca) cum au fost cele din zona Buturugeni și Gâștești.

Date deosebit de valoroase despre boierii Ciorogârleanu se regăsesc în studiul efectuat de cercetătorul și doctorul în istorie Gheorghe Lazăr și intitulat *Familii de boieri munteni cu origine negustorească: I. Familia Ciorogârleanu*[2]. Potrivit acestui studiu, „*prima achiziție a celor doi negustori în hotarul moșiei Ciorogârlei de la care își vor lua numele de familie datează din 9 aprilie 1635, când cumpărau de la Dumitru logofăt , soția acestuia Neaga și soacra lui Stana, partea din ocină pe care o aveau la Codalba*". Cătunul Codalba (Koda alba) apare înscris pe Harta Specht de la 1791, la nord est de pădurea cu același nume, pe malul drept al Brebinei (Breben), unde mai târziu, în *Cartea de hotărnicie* a moșiei Ciorogârla, făcută de *Ianache biv șetrar* la 5 august 1754 este menționată moara Bălașii Băleanca, cunoscută astăzi sub numele de Moara Neamțului, unde a existat și un mic lac. Edificator în acest sens este și *Planul pădurii Cațichea* ridicat în anul 1862 de inginerul Dimitrie C. Râmniceanu.

După cum rezultă dintr-un hrisov emis de cancelaria domnitorului Matei Basarab, în perioada 9 aprilie 1635 – 9 ianuarie 1662, cei doi frați cumpără în zona Jugurenilor, o mulțime de terenuri, formând întinsa moșie de la Jugureni.

Conform studiului sus menționat, ultima achiziție a celor doi frați la Jugureni „*datează din 9 ianuarie 1662, când recunoșteau că jupâneasa Păuna și fiul ei Bârsan, le-au dat 50 de stânjeni de ocină în Jigoranii/Jugurenii de Jos și o jumătate de roată de moară pe Sabar în schimbul unei datorii mai vechi, de 30 de ughi*".

Referindu-se la locul de baștină al acestor boieri, domnul Gheorghe Lazăr arată că au o origine sud-dunăreană și nu albaneză cum pretinde autorul documentării, sens în care citează unele prevederi ale testamentului lui Pătru Ciorogârleanu întocmit cu puțin timp înainte de moartea sa, precizând că: „*Pentru mântuirea sufletului și pomenire, Pătru hotăra ca din agoniseala sa, să se asigure banii necesari pentru acoperirea de tot a bisericii de dincolo (decindea), dela Oreahovița*"**.** Este posibil ca Pătru să se refere la Localitatea Gorno Oreahovița de astăzi, aflată lângă Târnovo, în Bulgaria. Această precizare, este întărită de faptul că, mai târziu, din localitățile Gorno Oreahovița, Ileana și Iacovți au venit și s-au stabilit la Ciorogârla și Dârvari mai multe familii de bulgari, așa cum rezultă din unele acte de stare civilă întocmite la nivelul Primăriei Ciorogârla.

În studiul menționat este prezentată și genealogia neamului de boieri Ciorogârleanu și a funcțiilor îndeplinite de aceștia. Astfel, Ghioca (Ciorogârleanu), negustor în timpul domniei lui Matei Basarab, în perioada anilor 1652-1663 a ocupat funcția de mare șetrar și șetrar, iar fratele său Pătru a fost mare sluger.

Ghioca, a avut două fete, pe Păuna căsătorită cu Diicu Rudeanu și Arsina, căsătorită cu Matei din Cocorăști.

Pătru, a avut doi băieți, pe Matei, mare vistier, căsătorit cu Păuna Brăiloiu și respectiv pe Constantin, căsătorit cu Alexandra.

Matei Ciorogârleanu între anii 1667-1693 a ocupat înalte dregătorii, cum au fost cele de postelnic, clucer, mare căpitan de dorobanți, mare sluger. Acesta nu a avut urmași și înceta din viață înainte de ianuarie 1694, lăsând averea și moșia de 1200 stânjeni mânăstirii Radu Vodă din București cu obligația de a-i achita datoriile pe care le avea față de anumiți creditori, fapt ce a dus la împărțirea moșiei sale în două părți, din care una va ajunge în posesia lui Cornea Brăiloiu și o a doua în cea a clucerului Vergu. Astfel, una din datoriile pe care le-a avut Matei Ciorogârleanu, a fost la cumnatul său, Cornea Brăiloiu, căruia îi lăsase zălog 400 de stânjeni din moșia Jugureni, împreună cu patru roate de moară pe malul Argeșului.

După moartea cumnatului său, Cornea Brăiloiu s-a prezentat la mânăstirea sus-amintită și a solicitat să i se recunoască dreptul asupra moșiei zălogite. Aceasta rezultă dintr-un zapis eliberat la data de 18 ianuarie 1694 de ieromonahul Partenie, egumenul mânăstirii Radu Vodă, în care se consemnează următoarele: „Mateiu vistierul s-au fost rugat cumnată-său Cornii vel paharnic de i-au făcut bine cu bani […] când au fost el căpitan de dorobanți , și pentru acești bani au fost pus zălog de la moșia de la Jugurenii de Sus stânjeni 400, ot sud […] și cu patru roate de moară în apa Argeșului , în mal de(n)coace despre Elhov, cu moșia despre Codalba". Întrucât cele patru roate de moară erau deteriorate, Cornea Brăiloiu a solicitat mânăstirii încă 250 de stânjeni, în zapisul eliberat consemnându-se: „care fac împreună preste tot stânjeni 650. Și cu aceasta s-au plătit toată datoria dumnealui Cornii vel păharnic".

Un al doilea creditor a fost clucerul Vergu de la care Matei Ciorogârleanu împrumutase 2200 de taleri. Pentru recuperarea datoriei, clucerul Vergu s-a adresat egumenului mânăstirii Radu Vodă, „*carele neavând bani să-i plătească s-au fost așăzat și cu dânsul de i-au fost dat ceilaltă moșie toată ce mai rămâsese la Ciorogârla, cu pimniță de piatră și cu doauă heleștee, afară de moșia ce au fost zălogită la Cornea banul*". La moartea sa, clucerul Vergu „*au fost dat această moșie cu pivniță de piatră și cu heleșteile domniții Smaragdii, fiica răposatului Constantin vodă Brâncoveanu. Care moșie, după ce au luat-o Constandin vodă întru stăpânire cu pricină că Cornea Brăiloiu ar fi luat acei 250 de stânjeni de moșie (pentru cele patru roate de moară) cu înșelăciune și nu se cade lui să stăpânească, au orânduit 6 boieri mari* [...] *care au hotărât ca numai 400 de stânjeni să stăpânească Cornea Brăiloiu, iar cealaltă moșie toată cu pivniță de piatră și doă heleșteie au dat-o să o stăpânească răposatul Constantin vodă Brâncoveanul*".

La data de 8 iunie 1712, domnitorul Constantin Brâncoveanu a dat drept zestre fiicei sale Smaranda, căsătorită cu Constantin Băleanu, casele sale de la Ciorogârla precum și moșia de la Ciorogârla-Jugureni. După câțiva ani domnița Smaranda moare, astfel că moșia rămâne în posesia familiei Băleanu.

La data de 29 aprilie 1751, Bălașa Băleanu lăsa moșia Ciorogârla moștenire fiului său Constantin Filipescu, iar la data de 9 aprilie 1793, un alt membru de vază al acestei familii, anume stolnicul Radu Filipescu, lăsa copiilor săi drept moștenire moșia Ciorogârla (Jugureni).

Ulterior între familiile Brăiloiu și Băleanu au loc mai multe procese, pricina fiind cei 250 de stânjeni luați de domnitorul Brâncoveanu de la Cornea Brăiloiu.

La data de 31 iulie 1754, domnitorul Constantin Mihai Țehan Racoviță dă o *Carte* prin care numește pe „*credincioșii boierii domniei mele Ianache biv vel sărdar, i Constantin Lupoianu biv vel șetrar* [...] *să mergeți acolo la Ciorogârla și să trageți moșia aceasta, să vedeți peste tot câți stânjeni sânt și însemnând acei 650 de stânjeni ce-i sânt să se dea clucerului Fotii pă din susul ei, să vedeți câți stânjeni vor eși și la o parte și la alta să dați înscris ca să vază înaintea domnii mele*". În urma măsurătorilor efectuate, cei doi boieri au întocmit o *Carte de hotărnicie* a moșiei respective, datată 5 august 1754, prin care au stabilit limita de 650 de stânjeni și hotarele moșiei lui Fota Vlădăianu și de 528 de stânjeni pentru moșia Bălașii Băleanca, Carte care la data de 20 februarie 1755 este aprobată de domnitorul Constantin Mihai Țehan Racoviță.

După moartea lui Cornea Brăiloiu, moșia de la Jugureni ajunge în posesia fiului său Barbu, care printr-un zapis întărește soției sale Ilinca moșia Ciorogârla (Jugureni).
În luna februarie a anului 1739 îl găsim ca proprietar al moșiei pe vornicul Radu Brăiloiu, fiul lui Barbu Brăiloiu, moșia fiind administrată de ginerele său, Fota Vlădăianu.

Ce s-a întâmplat cu această întinsă moșie aflăm dintr-un zapis al lui Radu Brăiloiu, datat 14 august 1759, care schimbă moșiile sale Ciorogârla și Codalba cu moșiile Pârâieni, Tina și Omeni din județul Gorj, ale Maricăi Filipeasca, cumnata sa.

Revenind la ceilalți membri din familia boierilor Ciorogârleni, aflăm că fratele lui Matei, Constantin Ciorogârleanu, în perioada anilor 1690-1700 a ocupat înalte dregătorii în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu. Acesta a avut doi fii, pe Iordache și respectiv pe Tănase Cațichi Ciorogârleanu, acesta din urmă stăpânind moșiile Cațichea și Dârvari. El a avut un fiu, pe numele de Barbu Cațichi Ciorogârleanu, care la rândul său a avut două fete, pe Zoița și pe Zmaranda.

Din același studiu al cercetătorului Gheorghe Lazăr, aflăm că la data de 10 iunie 1796, Zoița, fiica lui Barbu Cațichi Ciorogârleanu, împreună cu soțul său, Canela Drăgoiu, au făcut un schimb de moșii cu un anume Marin Mihail vătaf de aprozi. În schimbul moșiei „Dragomirești, care acum se numește Slobozia, sud Ilfov" și a 1500 de taleri, Zoița îi ceda amintitului vătaf moșia ei „ce din vechime s-au numit Drângești, iar acum îi zice Ciorogârla la Cațiche", pe care o avea zestre de la părinți, „cu vie, cu case și cu toate namestiile ce sânt".

Despre acest schimb, sunt unele informații și în lucrarea lui Ștefan D. Greceanu, *Genealogiile documentate ale famiilor boierești*, care citează un „*zapis al lui Marin epistatul cum că având el moșia Slobozia luată la schimb de la mănăstirea Mihai Vodă, a dat-o la schimb lui Canela biv ceauș și soției lui Zoița Ciorogârleanu, contra moșiei de zestre a soției, Drăgeștii lui Cațiche pe Sabar, unde s-a făcut fabrică de hârtie (1796)*".[3]

În legătură cu denumirea acestor moșii se cuvin a fi făcute unele precizări și completări. Denumirea de „Slobozia sud Ilfov", provine de la numele cătunului cu același nume, ce îl întâlnim menționat pe Harta Specht de la 1791, aflat pe malul stâng al Argeșului, la sud de cătunul *Todorean,* astăzi satul Ordoreanu. Ulterior, după anul 1865, când au fost înființate comunele rurale, o regăsim ca *Slobozia-Clinceni* din plasa Sabaru, localitate ce cuprindea satele Clinceni, Olteni, Ordoreanu și Slobozia (Bălteni).

În ceea ce privește Drângeștii sau Drăgeștii lui Cațiche pe Sabar ori Ciorogârla la Cațiche, trebuie precizat că ele reprezintă numele aceluiași cătun, menționat pe Harta Specht drept Cațichea din Deal (*Kaciku in Dial),* la sud de cătunul Dârvari. Pe această moșie avea să fie construită moara de hârtie a domnitorului Alexandru Moruzi la 1796. Dintr-un hrisov al acestui domnitor, adresat *P.S. Sale Părintele Metropolit Chir Dositei*, la data de 10 ianuarie 1796, cu ocazia cedării fabricii de hârtie către Mitropolie, rezultă că moșia Cațichea pe care a fost construită așa zisa „moară de hârtie" este tocmai cea dată la schimb de Zoița Cațichi Ciorogârleanu (*să dea P.S. Sa la cămara Domniei Mele banii cu care s-au cumpărat moșia ce s-au dat schimb pentru moșia pe care stă Fabrica*). De aceea, în perioada respectivă satul Cațichea a mai purtat și numele de Moara de Hârtie.

Cea de a doua fiică a lui Barbu Cațichi, Zmaranda, a avut o fiică pe nume de Sultana (Sultana Drăcăchioaia sau Ciorogârleanca, după semnătura folosită), căsătorită mai întâi cu Dracache postelnic, (m. în 1805) și apoi cu Mihail Ruciul (m. 1819). Sultana a stăpânit moșia Dârvari. Ea a avut un fiu, Costache, care a posedat moșiile Cațichea și Adunați, la sud de Tântava, (astăzi în perimetrul satului Dârvari). În anul 1822 moșiile celor doi, mamă și fiu, au fost scoase la mezat la cererea creditorilor lor.

Din diata (testament) Sultanei, întocmită la 15 martie 1805, aflăm că aceasta stăpânea moșia Cațichea care „*a fost a răposatei maică-mii Zmaranda slugereasa și la moartea dumneaei au lăsat-o dar lui Costache fiul mieu, drept care moșie dau la schimbu fiului mieu moșiia Dârvari, fiind mai mare și aceasta să rămâie precum orânduiesc mai sus sfintei mitropolii*". Este posibil ca Sultana Ciorogârleanu să fi stăpânit și moșiile din partea stângă a pârâului Ciorogârla, aferente satelor Dârvari și Cațichea, întrucât prin aceeași diată, autoarea cerea „*să mi se facă două puțuri, însă unul în mijlocul livezilor moșii Dârvarii, lângă Cinci plopi, altul în drumul Bucureștilor ce vine de la Dârvari, la mijlocul căii*". Această mențiune ne face să credem că dorința sa testamentară a fost realizată, întrucât pe moșiile Cațichea și Dârvari, dobândite mai târziu de boierul Ilie Niculescu Dorobanțu, au existat cele două puțuri în locurile indicate, respectiv unul în zona „la Vale", pe partea dreaptă a drumului ce duce de la Dârvari spre pădurea Dorobanțu și moșia Adunați, iar al doilea, la Deal, pe Drumul Sării, spre București, ce traversa moșia cu același nume, care astăzi nu mai există decât parțial ca un drum de câmp.

După scoaterea la mezat, moșiile Cațichea și Adunații ot Cațiche aparținând Sultanei și fiului său Costache, cât și moșia Dobreni, au ajuns în stăpânirea domnitorului Grigore Ghica.

La data de 4 martie 1832, Vornicia Mare a Treburilor Dinlăuntru dădea poruncă ocârmuitorului județului Ilfov , Manolache Faca, să purceadă la întocmirea unui tabel cu moșiile din județ. Cu această ocazie se constata că: moșia Ciorogârla Varlaam aparținea vornicesei Zinca Samurcășoaia, fiind situată la sud vest de locul mânăstirii, întinzându-se între malul drept al pârâului Ciorogârla, limita nordică a moșiei Dârvari, șoseaua Dârvari-Tântava și pădurea Cotroceanca-Berceni; moșiile Domneștii de Sus, Sârbii ot Domneștii de Jos și Aleșii ot Domneștii de Jos aparțineau lui Caragea Vodă; moșiile Cațichea, Adunații ot Cațichea, Dobreni, Odaia Pitarului, Berceni-Dobreni, Vărăști Sârbi, Obedenii Dobreni, Colibași, Câmpurelu și Vatra Poștii Vidra, aparțineau domnitorului Grigore vodă Ghica; moșia Cațichea Mitropoliei aparținea Mitropoliei.

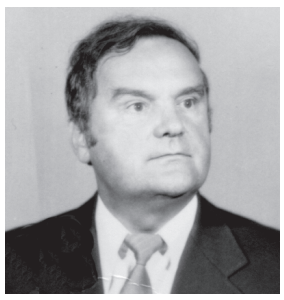
Acestea sunt doar câteva din datele, completările, precizările și observațiile pe care am găsit de cuviință să le fac și care vin să întregească *Documentarea* oferită de domnul Gheorghe Matei despre ținutul Jugurenilor (Domneștii de astăzi) și sunt convins că mai sunt multe alte izvoare ce trebuie căutate și folosite la scrierea unei istorii cât mai exacte a acestor locuri.

---

[1] https://www.academia.edu/41556112/DOCUMENTARE_PRIVIND_ISTORIA_LOCALIT%C4%82%C8%9AII_DOMNE%C8%98TI-ILFOV_Gheorghe_MATEI, accesat ianuarie 2020.

[2] Gheorghe Lazăr. *Familii de boieri munteni cu origine negustorească: I. Familia Ciorogârleanu*, în „Revista de Istorie Socială", XIII-XV, 2008-2010 (Iași, 2011), p. 257 -293.

[3] Ștefan D. Greceanu, *Genealogiile documentate ale familiilor boierești*, București, 1916, vol. II, p. 208.

Constantin Bărbuță

1940 – Un an tragic în istoria României moderne

Motto:
Historia magister vitae est.
(Cicero)

La sfârșitul primului război mondial în Europa s-a statornicit o nouă configurație geopolitică, pe ruinele fostelor imperii apărând state naționale noi ce vor continua să lupte în următoarele decenii pentru apărarea suveranității și independenței. România a devenit membru fondator al Ligii Națiunilor (1920) a inițiat, împreună cu Iugoslavia și Cehoslovacia, alianța regională, defensivă numită Mica Înțelegere (1921), a purtat tratative la Viena (1924) cu URSS, pentru reluarea relațiilor, pendinte între cele două țări după unirea Basarabiei, a încheiat tratate bilaterale (Polonia, Italia) și a aderat la pactul franco-american, de excludere a războiului ca mijloc de soluționare a diferendelor dintre state (1928).

În primul deceniu postbelic, în Europa, are loc ascensiunea unor mișcări de sorginte fascistă (*fasci di combatiemento*), adepte ale regimului de dictatură, revanșarde și revizioniste, Mussolini în Italia (1922) și Hitler în Germania(1933), după acapararea întregii puteri devenind figuri sinistre ale istoriei universale. În România, organizația Liga Apărării Național Creștine (1923), condusă de A.C. Cuza, profesor la Iași, denumită ulterior Legiunea Arhanghelului Mihail, apoi Garda de Fier, va deveni, treptat, un pericol grav pentru regimul parlamentar, democratic, atât prin doctrină cât și metodele practicate în viața politică, de la violență și teroare, la asasinate, prima victimă fiind prefectul poliției din Iași, C. Manciu, împușcat de C.Z. Codreanu(1924), un student devenit lider , asasinat mai târziu din ordinul regelui Carol al II-lea (1938).

După instalarea la putere în Germania a regimului fascist, în frunte cu Hitler, situația politică din Europa se agravează, au loc atacuri la adresa ordinii instituită prin tratatele de pace, revendicări și amenințări directe ce vizează integritatea teritorială a unor state, printre care și România, se produc încălcări de granițe și agresiuni militare.

Revenit pe tron la 8 iunie 1930, regele Carol al II-lea se va confrunta cu realități politice, interne și externe grave, amplificate după asasinarea la 30 decembrie 1933 a primului ministru I. G. Duca, în gara Sinaia, de un comando al Gărzii de Fier, ceea ce a atras interzicerea acestei organizații extremiste, care se va reface în cadrul Partidului Național Creștin (1935). La alegerile din decembrie 1937, niciun partid politic nu a obținut numărul de voturi prevăzut de legea electorală, momentul fiind considerat de Carol al II-lea favorabil realizării visului său, ascuns, dar evident, de instaurare a unui regim al dictaturii personale, eveniment ce se va produce la 10/11 februarie 1938, când, după numai 44 de zile, guvernul Goga – Cuza este demis, regele încredințând mandatul patriarhului Miron Cristea.

Potrivit noii constituții, toate puterile statului erau concentrate în persoana regelui, ajutat de un Consiliu de Coroană cu rol consultativ, deși includea personalități de prim rang ale țării. Partidele politice au fost dizolvate, Frontul Renașterii Naționale fiind unica organizație politică în stat, fiind declarată o nouă lege administrativă care inova, prin crearea ținutului, țara fiind împărțită în zece asemenea unități administrative.

Pe plan extern, dictatura regală s-a confruntat, chiar din primele luni, cu probleme complicate și presante după alipirea Austriei de către Germania (Anschllus) în martie 1938 și dezmembrarea Cehoslovaciei, obligată să cedeze regiunea sudetă către același agresor prin acordul de la Munchen între Anglia, Franța, Italia și Germania din septembrie, același an. Vizitând în noiembrie 1938 Londra, Paris și Berlin, regele Carol al II-lea a putut constata atitudinea marilor puteri europene față de regimul politic din România, Hitler exercitând presiuni pentru includerea Gărzii de Fier în guvern și manifestând un interes aparte pentru resursele economice românești. Ca urmare, la 23 martie 1939 a fost încheiat un acord economic româno-german, înrobitor, cantități mari de petrol, cereale, lemn, minereuri strategice (cupru, crom, mangan, bauxită), fiind livrate în contrapartidă cu armament.

La 23 august 1939, Germania și URSS au încheiat un pact de neagresiune cunoscut după numele miniștrilor de externe, Ribbentrop și Molotov, având o clauză secretă, în perspectiva declanșării unui război mondial, fapt devenit realitate prin atacarea Poloniei de către Germania la 1 Septembrie 1939. Anul 1940 a devenit astfel crucial pentru integritatea teritorială a României, ale cărei granițe sunt amenințate de la nord la sud și de la est la vest. În urma unui ultimatum (26 iunie) România va fi obligată să cedeze Basarabia și Bucovina de Nord către URSS și să înceapă tratative cu Ungaria și Bulgaria pentru revizuirea frontierelor după ce Hitler a transmis o scrisoare ultimativă regelui Carol al II-lea la 15 iulie.

Răspunsul guvernului român, comunicat de primul ministru Ion Gigurtu care l-a întâlnit pe dictatorul german în timpul vizitei la Berlin, a fost acela ca negocierile să se refere, exclusiv, la chestiuni etnice, schimburi de populație, nu teritoriale. Tratativele româno-maghiare s-au purtat la Turnu Severin, începând cu 16 august și au eșuat rapid, delegația română condusă de Valer Pop respingând cererile maghiare ca România să cedeze un teritoriu în suprafață de 69.000 kmp cu 3,9 milioane de locuitori. Ca urmare, Ribbentrop și Ciano au convocat miniștrii de externe ai României și Ungariei la Viena, obligându-i să accepte „arbitrajul" italo-german privind Transilvania.

În ziua de 30 august 1940, ora 15, în palatul Belvedere, delegației române i-a fost prezentată harta cu teritoriul pe care România trebuia să-l cedeze: 43492 kmp cu 2667000 locuitori, mai bine de jumătate români, la vederea căreia pentru Mihail Manoilescu șocul a fost atât de mare încât a leșinat, revenindu-și cu sprijin medical și semnând cel mai odios dictat din istoria noastră modernă, după ce a aflat că la București fusese aprobat în Consiliul de Coroană: 21 voturi pentru, 10 voturi contra și o abținere.

Peste o săptămână, la Craiova, era semnat tratatul cu Bulgaria în urma căruia România pierdea Cadrilaterul, circa 8000 kmp, unde regina Maria edificase un frumos castel, azi bijuterie arhitecturală a turismului din țara vecină.

Începând cu 15 septembrie 1940, teritoriul cedat în urma Dictatului de la Viena a fost preluat de armata maghiară, au avut loc adevărate barbarii la adresa românilor, arestări, violuri, deposedări, masacre, în peste 20 de localități, între care Ip, Trăznea, Sărmașu, Luduș, Zalău, ș.a. relatate cu durere autorului, aflat în zonă cu elevii săi la olimpiada de istorie, în urmă cu patru decenii.

După eliberarea țării în octombrie 1944, guvernul instalat la 6 martie 1945 condus de Petru Groza va obține revenirea administrației românești în Transilvania de nord, iar Conferința de Pace de la Paris, din februarie 1947, va proclama nulitatea „arbitrajului" de la Viena din 30 august 1940 și restabilirea frontierelor dintre România și Ungaria, la cele existente la 1 ianuarie 1938, adică cele stabilite prin Tratatul de la Trianon (4 iunie 1920), în vigoare și astăzi.

DIN ARHIVELE UNEI ȘCOLI (I)

Corneliu STATE

Într-un pod de școală am găsit, printre altele, un dosar pe care scria „1949". Dosarul cuprindea toate documentele primite de către școală de la forurile superioare în acel an. Era un dosar de genul „Intrări/Ieșiri". Cuprinsul lui a devenit interesant de la prima cercetare. Cuprindea, de fapt, cea mai clară dovadă a reformei învățământului românesc, rusificarea lui după preluarea puterii de către comuniști și o dovadă a modului cum s-a stalinizat, s-a rusificat învățământul românesc.

Intervalul 1945-2020 reprezintă trecerea a 75 de ani de la începutul stalinismului în România: 28 februarie 1945, venirea în România a comisarului sovietic Vâșinski, instaurarea guvernului comunist, la 6 martie 1945, condus de Petru Groza. Comunismul se îndrepta spre o victorie facilă și datorită faptului că Puterile Occidentale au abandonat Europa de Est, admițând instaurarea dominației sovietice în această zonă. Înțelegerile de la Yalta din februarie 1945, dintre marile puteri, au avut rolul hotărâtor în intrarea României în sfera de influență a URSS. Discursul ținut de Winston Churchill la5 martie 1946 în fața Universității din Fullton (Missouri) este o definire a unor realități existente de mult timp:

„De la Sttetin, la Baltica, la Triest, în Adriatica, o cortină de fier a căzut peste continent. În spatele ei se găsesc capitalele tuturor țărilor Europei Orientale: Berlin, Varșovia. Budapesta, Praga, București, Sofia. Toate aceste orașe celebre, toate aceste națiuni se găsesc în sfera sovietică și toate sunt supuse, sub o formă s-au alta, nu doar unei influențe sovietice, dar și controlului foarte strâns și în continuă creștere a Moscovei".

Începând cu 1948 puterea comunistă a avut drum liber în România pentru stalinizarea întregii societăți. Prin mijloace economice și politice, uneori pașnice, dar mai ales violente, reprezentanții comuniști au acționat nestingherit împotriva tuturor acelor forțe care militau pentru democrație și pluralism. Adepții democrației fiind, în marea lor majoritate, exterminați fizic. (Victor Frunză, *Istoria stalinismului în România*).

Simțind pericolul pe care îl aducea holera roșie a bolșevismului, Părintele Vasile Vasilache, într-una din predicile sale, a luat atitudine fermă împotriva acestei plăgi ce contamina treptat viața socială, politică și religioasă a României. Deși cunoștea soarta celor ostili noii orientări politice, a avut curajul să înfrunte fățiș pe cei care încercau să atace instituția familiei creștine, arătând fără ocolișuri toate mârșăviile urzite de uriașul păianjen „roșu": „ O, păgâne bolșevic, cu ce drept smulgi pe copiii poporului din brațele părintești ale Bisericii ? Răspunde, cu ce drept lipsești pe copiii norodului de bucuria și fericirea pe care o au în familia lor ? Te întreb din nou păgâne, cu ce drept iei cu forța pe fii din brațele părintești ?... Tu păgâne cotropitor, îi răpești pe copii din brațele părintești, pentru ca să răpești astfel iubirea pe care le-ar fi coborât-o în suflet părinții lor : iubirea de nevinovăție, iubirea de adevăr, de bine, de frumos, iubirea de Dumnezeu și dragoste de a lupta contra răului. Pe când tu, păgâne, în locul acestei iubiri, verși în sufletul copiilor ură și vrajbă, dușmănie de orice virtute, adevăr și sfințenie" (Pr. Nicușor Beldiman, *Predica în Biserica Ortodoxă Română*, pag. 290).

Spre a exemplifica ignoranța rușilor privind religia, ca efect a educației antireligioase sovietice redau un fragment din lucrarea unui misionar creștin în URSS: „Am întâlnit, într-o călătorie cu trenul, un tânăr pictor din Siberia îndepărtată și i-am vorbit de Iisus Cristos.

Acum înțeleg, a zis el. Știam despre asta numai ce ni s-a spus în școli, anume că religia este un instrument de aservire al imperialismului etc. Obișnuiam să mă plimb însă într-un vechi cimitir de lângă casă, unde puteam fi singur. Mergeam adesea la o clădire mică, părăsită printre morminte. Am înțeles că aceasta

fusese capela ortodoxă a cimitirului. Aici, pe perete, era zugrăvit un om bătut în cuie pe o cruce. M-am gândit că trebuie să fi fost un mare criminal ca să fie astfel pedepsit. Dar – mă întrebam – dacă a fost un criminal, de ce avea această imagine locul de onoare, ca și cum ar fi Marx sau Lenin ? Mi-am zis că la început trebuie să fi fost socotit criminal și că mai târziu s-a constatat că fusese nevinovat și, mustrați de cuget, cei ce l-au răstignit l-au pictat așa de frumos din remușcare". (R. Wurmbrand, *Cu Dumnezeu în subterană*, pag. 26).

Acțiunea de transformare a societății a cuprins cultura și educația. S-a urmărit desființarea valorilor naționale și înlocuirea patriotismului cu internaționalismul socialist și a iubirii de țară, cu atașamentul față de marxism și URSS. Erau lansate lozinci obligatorii, de genul:

„Omagiu neprecupețit generalissimului Stalin, cel mai iubit fiu al poporului sovietic, continuatorul..., făuritorul..., învățătorul... etc. etc."

„Pacea este Stalin, Stalin este fericirea omenirii !"

„Nu există alt bastion al democrației și socialismului decât URSS".

„Lumina marxismului vine de la răsărit".

Cât de clar și concret spun versurile strofei a doua a Imnului de Stat al RPR din 1953: „Înfrățit fi-va veșnic al nostru popor/ Cu poporul sovietic eliberator,/ Leninismul ni-e far și tărie și avânt,/ Noi urmăm cu credință Partidul ne-nfrânt,/ Făurim socialismul pe-al țării pământ."

În anii școlii primare, 1956-1960, printre primele poezii învățate a fost „Stema Țării": „Brazii, schela de țiței,/ Munți înalți, iar peste ei,/ Soarele măreț s-arată,/ Ăsta-i chipul țării, iată./ Dar mai afli pe câmpii/ Fel de fel de bogății,/ Vezi, de-aceia-n jur aici e/ O cunună grea de spice./ Iar steluța cea de sus,/ Oare ce-o avea de spus ?/ Socialismul, spune ea/ Se clădește-n țara mea."

După preluarea puterii de către comuniști, stalinismul devine biruitor și se baza pe un puternic front ideologic.

A urmat campania de golire a culturii românești de trecutul propriu, „burghez", și obturarea comunicării cu cea europeană până la desprinderea definitivă de aceasta. Se urmărea crearea unui spațiu în care să se instaleze ideologia stalinistă și o pseudo cultură importată, un surogat al cuceritorului, în care din propria cultură,cu greu își putea face loc ceea ce era cu adevărat valoros.

Legea Învățământului din 3 august 1948, avea drept obiectiv reformarea învățământului după modelul sovietic.

Art. I – Învățământul constituie în RPR, un drept egal pentru toți cetățenii RPR, fără deosebire de sex, naționalitate, rasă, religie. Este organizat exclusiv de Stat, pe temeiul unității de structură și este așezat pe baze democratice, populare și realist-științifice.

Învățământul public este laic.

Art. II – Învățământul public urmărește:

a) înlăturarea neștiinței de carte.

b) lărgirea și democratizarea învățământului de bază pentru a cuprinde pe toți copiii de vârstă școlară, precum și pe neștiutorii de carte.

c) educarea tineretului în spiritul democrației populare și ridicarea nivelului cultural al poporului.

d) îndrumarea folosirii timpului liber al elevilor, prin organizarea de activități extrașcolare legând școala de familie și de viața socială din mediul înconjurător.

Reforma învățământului a avut drept scop copierea sistemului sovietic de educație, eliminându-se tot ceea ce putea aminti de tradițiile naționale, de la limba latină ca obiect de studiu, până la denumirile liceelor. În această reformă, care a afectat în primul rând conținutul obiectelor predate, pozitivă era gratuitatea învățământului de toate gradele și sistemul burselor, deschiderea largă a porților școlilor pentru tinerii proveniți din mediile fără posibilități materiale.

Realizări ale perioadei au existat, în pofida faptului că am copiat un model sovietic, greu de adaptat la România: generalizarea școlii elementare la toate nivelurile; eradicarea analfabetismului; construirea unui număr de localuri de școli și săli de clasă.

Democratizarea învățământului nu era însă autentică din pricina introducerii discriminărilor de clasă în special pentru cel superior. Ele îi afectau nu numai pe tinerii proveniți din rândul claselor răsturnate de la putere sau cu antecedente politice anticomuniste în familie, ci și o categorie întreagă de tineri proveniți din rândul țărănimii mai înstărite. Astfel fii de țărani ai căror părinți se opuneau intrării în „colectivă", erau respinși de la examenul de admitere la facultate, acesta devenind o pârghie de presiune în plus asupra țărănimii refractare la colectivizare. Se cunosc numeroase cazuri când pentru a nu sacrifica viitorul copiilor lor țăranii și-au sacrificat pământul de bună voie. Tatăl meu a fost printre primii zece țărani din sat care s-a înscris în colectivă pentru ca sora mea Elvira, studentă la Institutul Politehnic București, să nu fie exmatriculată. Tata, nefiind susținător al regimului comunist, era categorisit ca fost legionar. Așa era la modă, nu ești comunist ești legionar ! Probleme privind înscrierea în învățământul superior au avut și tinerii originari din Basarabia și stabiliți în România, deoarece au fugit de regimul sovietic.

O călătorie de altădată
Giurgiu, văzut de Romulus Cioflec la început de secol XX

Luminița CORNEA

Scriitorului Romulus Cioflec (1882-1955) i-a plăcut mult să călătorească și să scrie despre călătoriile sale. Deși a debutat în *Gazeta Transilvaniei* din Brașov, în 1904, cu o schiță, i se tipăresc, în anii următori, povestiri, schițe, poezii, în mai multe publicații ale vremii. Totuși, rămâne consecvent revistei brașovene. Astfel, am descoperit, pe file îngălbenite de vreme, primele consemnări ale călătoriilor scriitorului Romulus Cioflec, originar din satul Araci, aflat în județul Covasna, la granița cu județul Brașov. De orașul aflat la poalele Tâmpei, Romulus Cioflec a fost legat prin apropierea de localitatea natală, prin studii, prin relațiile cu intelectuali brașoveni și, desigur, prin debutul literar cu schița *Călin*, din anul 1904, în *Gazeta Transilvaniei*, la care a colaborat în continuare cu regularitate.

Romulus Cioflec, 1911

În calitate de corespondent al publicației *Gazeta Transilvaniei* din Brașov, Romulus Cioflec publică în 1907 și, respectiv, 1908, primele însemnări de călătorie descoperite până acum: *Note de călătorie – Constanța*[1] și *De la Călugăreni la Rusciuc*[2]. Reținem că ambele corespondențe apar în rubrica *Foiletonul Gazetei Transilvania*, ceea ce nu este puțin lucru ca un tânăr să aibă o rubrică într-o publicație cu o vechime considerabilă, cum era *Gazeta Transilvaniei*.

În anul 1907, când îi apare și primul volum de schițe și povestiri, *Doamne, ajută-ne !*, Romulus Cioflec se afla în București, bibliotecar la *Academia Română*, dar era și corespondent la *Gazeta Transilvaniei*. De atunci, în sufletul lui se naște dorul de călătorie, de a-și cunoaște țara, cu dorința arzătoare a oricărui român ardelean. Ne amintim în această privință notele lui G. Bariț, profesor la *Gimnaziul Românesc Ortodox* din Brașov, care, în vara anului 1836, pleacă cu Timotei Cipariu la București. Pe amândoi îi mâna dorința de „*a intra într-o țară românească cu adevărat*", cum scrie G. Bariț. La fel și T. Cipariu care „*tot acea nerăbdare o avea, tot cu acea fierbințeală doream amândoi (...) să călcăm pe pământ românesc*"[3].

Romulus Cioflec vede călătoria ca pe o poveste, încât transmite nu numai informații stricte, specifice corespondentului de ziar, ci de fiecare dată farmecul însemnărilor sale de călătorie constă în îmbinarea observațiilor cu caracter gazetăresc cu observațiile făcute direct asupra naturii, asupra obiectivelor culturale ori asupra propriilor sentimente.

În cele ce urmează ne vom opri asupra însemnării de călătorie *De la Călugăreni la Rusciuc* ce datează din toamna anului 1908. Este scrisă și trimisă din București, așa cum este menționat după titlu: „*14 sept. 1908*". Chiar dacă în titlu sunt specificate două localități, autorul prezintă trei așezări prin care trece în călătoria sa. Pleacă cu trăsura din „*Călugărenii județului Vlașca*", pe o șosea „*cum nu se poate mai națională, mai frumoasă și mai îngrijită*", ajungând la Giurgiu după două ore și jumătate.

În timpul călătoriei, admiră „*pe o lungime de mai mulți kilometri, o pădure de stejar*", după aceea, și pe stânga și pe dreapta, „porumburi" mari, „*cu o rară bogăție de știulei atârnând cu greul boabelor spre pământ*".

De departe, ca la vreo zece kilometri de apa Dunării, zărește sub dealurile Rusciucului „*așa numita vale a Dunării*" văzută „*ca o lamă a unui paloș uriaș culcat la pământ*". Menționează și „*coborâșul iute de vreo 40 de metri*", din apropierea localității Daia, cu locurile joase și „*presărate de mlaștini*", unde „*l-a bătut mai întâi gândul pe Mihai Viteazul să dea piept cu oștirile lui Sinan*". Desigur este vorba despre bătălia de la Călugăreni, pe care scriitorul nostru o „vede" puțin mai spre Giurgiu.

Călătorul remarcă linia de cale ferată care ocolește „*prin fața satului*" Daia, „*îndreptându-se spre gara dinspre apus a Giurgiului, orașul străvechi*". Este impresionat de „*bogatele și frumoasele vii*" care înconjoară orașul; o parte din acele vii au rezistat până în comunism. Observă că orașul „*stă ceva mai sus, fiind ferit de inundațiile pe care bătrânul Istru le cauzează, cam la a treia primăvară, pe toată valea Dunării*".

Despre Giurgiu remarcă de la început că este „*orașul cel mai apropiat de Balcani și cel cu mai multe legături odinioară cu Împărăția turcească* ", însă nu găsește nimic oriental „*decât câțiva turci, cari vând fructe mai ieftine ca la București*". Localitatea i-a plăcut gazetarului-călător, apreciind, în special, curățenia și aranjarea edilitară:

„*Străzile îngrijit pavate și curate se adună toate în centrul orașului, ca razele în jurul unei stele, care în cazul nostru e înlocuită prin grădina publică a orașului, în mijlocul căreia, sub o fostă geamie turcească, este o cafenea. În restul orașului, aproape pe toată întinderea, sunt clădiri publice frumoase și moderne, localuri publice curate și locuințele particulare, în general, frumușele*".

Fără a zăbovi în oraș, se îndreaptă spre miazăzi, unde, după doi kilometri, ajunge în portul Ramadan. Abia aici simte mirosul de pește, iar prin bălțile din jur „*saltă ușor bărcile pescarilor*". De-a lungul văii Dunării „*până jos și sus, în zare, turmele de bivoli ale așa-zișilor bivolari din Giurgiu, care fac în oraș și în port toate serviciile de transport cu bivolii lor*". Iată o valoroasă informație cu valoare documentară. Impresionat de „*întinsul grozav de apă*", care i se deschide privirii, admiră Dunărea ce și-a adunat apele „*din atâtea și atât de îndepărtate colțuri ale Europei*".

Îi datorăm scriitorului Romulus Cioflec și înfățișarea portului așa cum era el la început de secol XX: „*Pe o întindere de peste un kilometru, portul e întărit cu piatră; pe mal sunt clădirile noi pentru vamă, poliție, gară, magazii etc. iar în lungul malului stă înșirat rândul nesfârșit de pontoane, de șlepuri, remorchere și vase ale tuturor neamurilor*". Aflăm, așadar, că pe vremea aceea portul era mai populat decât acum, inclusiv cu multe vase străine.

Obține ușor un bilet de „*liberă trecere*" în Bulgaria și urcă pe vasul *Dorobanțul* „*care face serviciul între Giurgiu și Rusciuc*". Privește țărmul bulgăresc care „*se ridică râpos și, chiar în dreptul portului, neîngrijit*". Este stăpânit de sentimentul nesiguranței din cauza necunoscutului în care intra. Dar necunoscutul din portul bulgăresc este oarecum neașteptat: „*funcționari bulgari, uniforme bulgărești, limbă bulgărească, dar toți vorbesc românește tot așa de bine*".

Romulus Cioflec înfățișează orașul Rusciuc cu „*nenumărate turnuri ale fostelor geamii din vremea stăpânirii turcești*". Ziua a trecut repede și trebuie să se grăbească, deoarece *Dorobanțul* aștepta la mal.

Cele două corespondențe, semnate cu inițialele C. și, respectiv, R.C., reprezintă consemnarea unor călătorii, niște însemnări de mici dimensiuni, însă ele anticipează însemnările de călătorie substanțiale, ce vor fi publicate în revistele vremii, în anii următori. Toate anunță cele trei memoriale de călătorie ale scriitorului Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabiei* (la Petrograd și în Basarabia), *Cutreierând Spania* și *Sub soarele polar* (în regiunile arctice)[4]. Citindu-le, îl vom considera pe Romulus Cioflec călător în adevăratul înțeles al cuvântului, deoarece, într-o călătorie, nu este de ajuns rezumarea la o privire. A călători înseamnă pentru el a face din întâlnirea cu peisaje, cu localități, cu oameni... un prilej de cunoaștere propriu-zisă și de reflecție. Sau, cum ar spune Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „*scopul unei călătorii bine făcute și adânc înțelese este acela de a te întoarce acasă mai bun, mai înțelept, mai deschis spre orizontul fără sfârșit al umanității*"[5]

---

[1] Romulus Cioflec, *Note de călătorie – Constanța*, în *Gazeta Transilvaniei*, anul LXX, nr. 190, 28 august 1907.

[2] Idem, *De la Călugăreni la Rusciuc*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 204, 17 septembrie 1908.

[3] Mircea Anghelescu, *Lâna de aur. Călătorii și călătoriile lor în literatura română*, București, Editura Cartea românească, 2015, p. 49-50.

[4] Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabiei... note și impresii din revoluția rusească*, București, 1928; Romulus Cioflec, *Cutreierând Spania. Impresii de călătorie*, Editura Adevărul, Biblioteca „Dimineața", nr. 114-115, 1928; Romulus Cioflec, *Sub soarele polar. Impresii și peripeții din voiajul unor salvați de la naufragiu de spărgătorul „Krasin"*, Editura Națională S. Ciornei, 1929.

[5] Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Cuvânt despre carte*, în volumul *Periplu umanistic*, București, Editura Sport-turism, 1980, p. 9-10.

Tudor Mușatescu (1903-1970) – continuator al comediei caragialiene de moravuri

Prof. Gianina MEHEDINȚU

„*Ce rămâne* – se întreba acum cinci decenii Valeriu Râpeanu și ne întrebăm și noi astăzi, când îi omagiem memoria – *dintr-o activitate atât de răspândită care n-a ocolit niciun gen și nicio modalitate –piesă de teatru, dramatizare, roman, poezie, pamflet, ,din verva sa inepuizabilă ,din talentul său de observator al vietii sociale ,din agerimea cu care știa să pătrundă până în miezul faptelor, din geniul cu care parodia șabloanele, rutina , inerția gândirii și a faptei ?*"

Rămân în primul rând cele două mari piese de teatru: „Titanic-Vals" și „…Escu", lucrări fundamentale ale comediei românești, piese de o nealterată rezistență în fața timpului.

În aceste comedii, care îl situează pe Tudor Mușatescu (1903-1970) printre continuatorii, dar nu și printre imitatorii sau epigonii lui Caragiale, trăiește în tot ce are mai specific o lume surprinsă cu ochiul unuia dintre cei mai atenți observatori ai teatrului românesc. Lumea lui Mușatescu este aceeași care a oferit material și marelui clasic, lumea medie orășenească. Este lumea descrisă de un observator înzestrat cu harul sesizării ridicolului și cu capacitatea de a le așterne în chip interesant.

Tudor Mușatescu face istoricul unei modeste familii burgheze ,căreia nu-i lipsesc nici viciile, nici aspirațiile lumii. Bun constructor de situații comice și autor de replici memorabile intrate în limbajul curent sub numele de „mușatisme", este un comediograf de frunte al epocii. Excepționalul succes pe care l-a avut cu „Titanic-vals" (1932), satiră a parvenitismului politic și a farsei alegerilor, se explică prin riguroasa construcție a unui conflict comic, în care un personaj este propulsat spre vârful piramidei sociale împotriva voinței lui.

Spirache Necșulescu, funcționar conștiincios la prefectură și om de treabă, suportă fără să crâcnească tirania soacrei, veșnicele reproșuri ale nevestei și necazurile pe care i le produc copiii. Serioasă și bună ca Spirache este numai o fată dintr-o primă căsătorie, Gena, ușor șchioapă, dar drăguță, sensibilă și talentată la pictură. Cealaltă fiică, „prințesa familiei", Sarmisegetuza (Miza), încurcată cu un ofițer și rămânând însărcinată, riscă să pățească o mare rușine. Spre a o evita este gata să se mărite chiar cu Dinu, un admirator timid pe care îl disprețuiește. Dar Gena ține în taină la dânsul și pentru a-l salva își asumă vina Mizei și se declarară mama copilului. Familia, mai puțin Spirache, o repudiază. Intervine însă o moștenire a unui unchi bogat, lăsată primului nepot născut după moartea sa. Copilul din flori împreună cu exilata Gena reintră astfel brusc în grațiile familiei. Adevărul se lămurește până la urmă, dar cum Miza a devenit foarte bogată, ofițerul ei nu pregetă să-și recunoască fiul și să o ceară în căsătorie. Între timp și Dinu se îndrăgostește de Gena.

Aflăm apoi că Spirache mirosise din capul locului cum stau lucrurile și fabricase un testament cu clauza privitoare la nepotul nou-născut ca să-și poată readuce acasă fata. Propus deputat, eroul este ales în ciuda opoziției sale. Discursul prin care cerea să nu fie votat îi aduce o majoritate zdrobitoare. Finalul piesei consacră triumful lui Spirache. Cortina cade peste familia unită, care pozează în fața fotografului, în timp ce afară cântă flașneta pe sub fereastră intonând „Titanic-Vals".

Asupra casei în care înlocuirea vechii și unicei pălării a stăpânului reprezenta o mare problemă se abat milioanele, în casa în care ascuns sau mărturisit, aproape toți așteptau moștenirea unchiului Tache, deci mai întâi moartea sa, pătrunde moștenirea. Viața se schimbă pentru toate personajele, fără să le afecteze structural. Sunt aceiași în condiții noi, chiar ambițiile politice ale familiei, lansarea în arenă a lui Spirache reprezintă dezvoltarea unor premise existente în actul I.

După ce devin bogați moștenitori ai unchiului Tache, femeile sunt acelea care se interesează de cariera politică a lui Spirache. Pentru aceasta, Chiriachița dă în cărți, dar totodată ajută destinul și nesecata moștenire. Unchiul Tache, prin banii pe care i-a lăsat, femeile, Nercea, organizația locala a partidului, angrenajul politicianist, toți și toate l-au înhățat pe Spirache pentru a-l ridica pe scara socială.

Rădulescu Nercea, om cu ambiții și experiență, îl include pe Spirache pe lista de candidați datorită donației. El știe că politica este o meserie care „se poartă numai în picioare", deoarece „ca să-ți impui un punct de vedere, trebuie să fii cu cel puțin o palmă mai sus decât adversarii". Este frate cu Farfuridi, dar apropiat ca abilitate avocățească și debit verbal de Cațavencu. Tot el mai spune că „politica e o meserie în care, când nu te așteaptă nimeni trebuie să te duci cu un ceas mai devreme și, când ești așteptat, cel puțin cu un minut mai târziu".

Dar Spirache nu vrea, el are alte gânduri: „am și eu planurile mele, visurile mele, speranțele mele ! ... Ce poate fi mai frumos și mai bun în viață decât o familie unită ... cu soacra, cu copii, cu gineri și cu nepoți. Familia și liniștea în casă sunt cele mai bune lucruri pe care le-a dat Dumnezeu pe pământ."

Pentru a-și apăra liniștea, pentru că nu crede în toată farsa parlamentarismului și pentru că nu vrea să-i mintă pe oameni și să le promită orice în schimbul voturilor, știind că nu va îndeplini nimic, Spirache le spune cu totul altceva decât erau obișnuiți votanții să audă: „Să nu mă votați ... fiindcă nu merit să intru în parlament, pentru că eu n-am nimic pentru voi și nici n-am să pot să fac. De ce să vă mint și să vă înșel buna credință ?"

Efectul este colosal, dar cu totul altul decât cel bănuit de Spirache; adevărul spus cu atâta candoare cucerește și oamenii își dau voturile celui care se arată sincer cu ei. Situațiile se răstoarnă, ca în comedie, efectul este mare, dar și întelesul faptelor, semnificația reacției la declarația lui Spirache. Acesta este momentul care face din „Titanic-vals" o foarte bună comedie politică și totodată un excepțional tablou, cu o culoare de rară autenticitate și o dinamică specifică unei întregi categorii sociale.

Pentru conturarea personajelor sale, pentru sugerarea atmosferei, Tudor Mușatescu întrebuințează cu pricepere indicația scenică asemenea lui Caragiale. Numele nu sunt date la întâmplare, limbajul are funcție caracterizantă și este, de cele mai multe ori, modalitate comică.

„Titanic-vals" și „...Escu" i-au adus lui Tudor Mușatescu consacrarea definitivă, au făcut în mod categoric dovada talentului său.

Tudor Mușatescu s-a bucurat de un mare succes și de o mare popularitate. Scriitor prolific a scris și drame, tragi-comedii: „Doctorița (1952), „Țara fericirii", „Al optulea păcat" (1946), „Madona" (1947), ca de altfel și versuri, romanul „Mica publicitate" (1935), proză de experiment sub forma epistolară, dar specialitatea sa rămâne comedia.

Eliade şi „Duduia Rica"

Vasile GRIGORESCU

După ce în numărul precedent am scris despre doctorul Sergiu Stoicescu și legăturile sale cu oameni de cultură precum Păstorel Teodoreanu sau Petru Comarnescu, vom rămâne în preajma aceleiași familii, vorbind acum despre soția doctorului, Profira Stoicescu (1904-2003; cunoscută însă sub diminutivul Rica (pe care îl vom folosi și noi), o personalitate fabuloasă, care a stârnit pasiunea lui Mircea Eliade, influențându-l la vremea formării și slujindu-i ca sursă de inspirație.

Profira-Rica Botez, 1926

Rica Stoicescu, 1940

Rica Stoicescu, 1943

Documentele și fotografiile din care am extras informațiile de care ne-am folosit în acest material se păstrează în copie în Arhiva Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB), obținute prin bunăvoința regretatei doamne Mioara Georgescu (n. Mătăchiță).

Rica Stoicescu era fiica lui Ion Botez (acesta fiindu-i numele înainte de căsătorie) și a Rozaliei Pretorian. Tatăl era originar din Moldova și nu ne prea interesează decât prin faptul că a fost administrator de moșie la Angheleşti, un sat din comuna Bucșani, în hotar cu orașul Bolintin Vale. Mama în schimb, Rozalia Pretorian, era originară din zona noastră, fiind născută în 1880 la Obedeni. Satele Obedeni și Angheleşti sunt învecinate, aparținând aceleiași comune Bucșani și astfel avem explicația întâlnirii părinților eroinei acestor rânduri.

Profira-Rica Botez s-a născut la 25 iulie 1904 în satul Preajba (azi în comuna Poeni, jud. Teleorman, fostă moșie a boierilor Bolintineanu despre care am scris în altă parte – Vasile Grigorescu, *Studii bolintinene, neamuri*, București, Editura Rawex Coms, 2009), unde locuia o soră a mamei. A urmat școala la Preajba și Giurgiu, la Liceul „Carmen Sylva" din București și a absolvit Facultatea de Litere, luându-și licența în filosofie și istorie. A funcționat ca profesoară la Strehaia, apoi la Balcic și în Constanța. Puțină vreme însă, pentru că se va căsători cu ofițerul de marină Marcel Tăutu, de care va divorța în 1935 pentru ca în 1937 să se recăsătorească cu doctorul Sergiu Stoicescu (1898-1970). Au avut un singur copil, Călin Sergiu Stoicescu (1938-1986), chimist, mort de o boală necruțătoare în floarea vârstei.

Asupra genealogiei familiilor Botez și Stoicescu vom reveni într-un articol viitor. Prezintă un oarecare interes istoric, ceva mai accentuat pentru locuitorii zonei din jurul orașului Bolintin Vale, poate mai puțin pentru ceilalți cititori, deși vom întâlni numele unor neamuri despre care merită cunoscute amănunte, așa cum sunt Cantacuzino, Cuza, Xenopol...

Deși soțul, doctorul Sergiu Stoicescu, era o personalitate apreciată în domeniul său de activitate, cu preocupări intectuale diverse, așa cum am reliefat de altfel în precedentul nostru articol, „celebritatea" doamnei Rica își extrage substanța din cea a lui Mircea Eliade.

Legătura dintre cei doi este cunoscută lumii literare de la noi. Doamna a fost dispusă să-și împărtășească amintirile și avea har de povestitor. Din postura de amică și iubire a marelui istoric al religiilor a fost căutată atât de exegetul său, Mircea Handoca, cât și de alți autori (Filip Lucian Iorga, *Enigmatica Doamnă R...*, în „România literară", nr. 24, 2003; Idem, *Un cântec de lebădă. Vlăstare boierești în Primul Război Mondial*, București, Editura Corint, 2016). Vizitele pe care i le va face doamna Mioara Georgescu, în calitate de custode al Muzeului de Istoria Medicinei din cadrul Institutului Național de Istoria Medicinei, erau motivate de un alt interes, anume cariera soțului dumneaei, doctorul Sergiu Stoicescu. Desigur însă că au discutat mult și despre Mircea Eliade, despre întâmplările premergătoare plecării sale în India și felul în care a zugrăvit-o în scrierile lui:

„Într-o zi de decembrie, când căzuse prima zăpadă, a apărut și o fată cu ochii de culoarea violetelor și părul tuns scurt, cu breton. Mi s-a părut frumoasă și îndepărtată, coborând parcă dintr-o altă lume, pentru că nu semăna cu nici una din fetele pe care le cunoscusem până atunci. O chema R..., avea o voce gravă, joasă, senzuală, contrastând cu chipul ei de personaj de roman englez. De câte ori ușa mansardei se deschidea și auzeam pașii mărunți ai Ricăi, râsul ei scurt, grav și senzual, simțeam cum începea să mi se bată inima. R. avea obiceiul să vină la intervale destul de rare, dar întotdeauna neașteptată și sub pretexte neverosimile. Săptămânile care s-au scurs până la plecarea în India au fost cele mai dramatice. R. fusese numită profesoară la liceul din Strehaia, de unde-mi trimitea zilnic scrisori deznădăjduite. Îi răspundeam și eu tot zilnic, fără să înțeleg de ce-i scriu cu atâta înverșunare – pentru că iremediabilul se împlinise." (apud Mihai Ştirbu, *Iubirile scriitorilor. Mircea Eliade și Maitreyi*, în „Luceafărul", noiembrie 2012.)

Mircea Eliade o va transforma în eroina romanului „Gaudeamus". Acolo o numea „fata cu ochi verzi" sau „Nișka", însă în cele două documente pe care noi le publicăm aici îi spunea „Duduia Rica". De altfel, ședința de „ghicit" pe care o descrie în paginile romanului menționat (Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*, București, Editura Minerva, 1989, p. 171-172), unde „fata cu ochi verzi voia să știe, voia să afle viitorul cu o nerăbdare dezarmantă" își are un corespondent perfect în conținutul documentelor de mai jos în care ni se dezvăluie, încă o dată, marea pasiune a lui Eliade pentru științele oculte.

*

1.

„Sufletul Duduiei Rica, aprilie 1926, relevat prin scris și prin trăsăturile feței.

Nestatornică în sentimente, inconsecventă în gândire, grăbită în acțiuni, promptă, acerbă, nepăsătoare, afectând un dispreț care nu corespunde totdeauna adevăratelor sentimente ascunse în suflet; iubitoare de absolut, de viziuni infinite, fantastice, pe care nu le poate concepe cu mintea, simți cu sufletul și îndeplini cu fapta; din această pricină e străbătută ades de înfricoșate deprimări, e copleșită de o melancolie pe care nu o poate izgoni decât cu alte fantezii, cu alte porniri spre absolut; trebuie că în visele obicinuite se repetă imaginea unui povârniș cu perspective pe care ochiul nu le poate cuprinde și de-a lungul căreia se coboară alergând nebunește, cu ochii închiși, cu mâinile larg desfăcute, cu dorința vie de a se zvârli în vid, de a-și simți pământul dispărând sub călcâie. (Toate acestea din iscălitura Rica.)

Ambițioasă, mândră și totuși lipsită de voință, de perseverență, mai mult încăpățânată, de o încăpățânare ce trece însă foarte repede. (Bărbia)

Nervoasă, neastâmpărată, răutăcioasă în aparență, blândă în realitate, de o blândețe capricioasă, pe care n-a priceput-o niciodată și pe care o ascunde când poate; ar vrea să batjocorească și îi e milă; dar atunci când are conștiința milei, batjocorește. (Colțurile buzelor.) Câteodată regretă, dar niciodată nu recunoaște, nu se căește în public (buzele strânse); senzuală, de o senzualitate pornită mai mult din inteligență decât din vulgara voluptate. (Buza de sus.)

Independentă, sinceră, iubitoare de lumină de adevăr, de nestânjeneală; obraznică, dornică de rupturi directe, pe față, atunci când o persoană sau un lucru o supără. (Nasul)

Senzuală și necăjită pe această senzualitate care izbutește câteodată s-o stăpânească. (Nările) Ochii alcătuiesc caracterul cel mai prețios. Împreună cu sprâncenele dovedesc un sentimentalism ironic. Două tendințe se găsesc în suflet: aceia de a fi mișcată până la lacrimi de o senzație sau un eveniment și aceia de a ironiza aceste senzații, de a le nesocoti, învaluindu-le cu o ironie ușoară, superficială, o ironie care izbutește să învingă adesea, care aduce după sine regrete. Ochii arată: necunoașterea de sine, căutarea de sine de-a lungul idealurilor, căutarea absolutului dacă nu în realitatea împrejmuitoare, cel puțin în lumea imaginației, a fanteziei poetice, arată nestăpânire de sine; va aluneca, va pierde echilibrul, direcția, calmul, sârguința; va naufragia. Ochii arată o naivitate stranie îmbinată cu o putere de intuiție a lucrurilor care înșeală pe mulți, făcându-i să o confunde cu o sclipitoare inteligență. Inteligența e în adevăr desăvârșită, dar ochii dovedesc o intuiție rară a lucrurilor, a realităților, asemeni un bun simț care uimește. În acelasi timp ei oglindesc întreaga fire romantică și neastâmpărată; în privirile drepte sinceritatea; în privirile pierdute blândețea sufletului; dorul arzător după orizonturile largi și inedite, nostalgia după o dragoste ideală, nedefinită încă în suflet. Vădesc dorințe stranii la un loc cu idealuri comune: lumină de lună, aventuri, succese, sacrificiu pentru o idee sau pentru un om, viață modestă, cinstită, onorabilă.

Capul plecat pe umeri: cochetărie, alintare, drăgălășenie.

Ovalul feței: Caracter mascul, virilitate, poftă de a se juca cu bărbații ca cu păpuși, pofta de a pălmui pe imbecili, revolta în fața prostiei, o dragoste ciudată, aproape maternă pentru fete, preocuparea vie de a fi de folos colegelor, prietenelor.

Gesturile dovedesc o ființă care nu s-a găsit pe sine, cu o viață interioară puternică, cu idealuri și slăbiciuni mari, cu veșnică luptă cu o senzualitate ce năzuiește să predomine, gata de lupte, hotărâta pentru sacrificii și dureri.

P.S. Această schiță sufletească ar fi putut fi mai completă, aș fi pătruns adică și în subconștient, dacă aș fi aplicat metodele freudiene asupra viselor și asupra așa numitelor „actes manqués"[1]. De asemenea dacă m-aș fi folosit de tabelele astrologice.

M. E. [Mircea Eliade]"

*

2.

„Post Scriptum

Iunie 1928

Hotărât să transcriu acest portret, n-am izbutit...

Anumite trăsături se pot modifica. Există în sufletul Duduiei Rica o impresionantă capacitate germinativă, nebănuite energii potențiale, posibilități și elanuri reținute.

Sufletul Duduiei așteaptă semănător. Accentuată atitudine fatalist pasivă. De ce nu cere ? De ce nu ia ?

Fantasticul ajunge subteran.

Causticul frazei reținut.

Cursivitatea, verva, promptitudinea dispar, ajung rotunde, grave, profunde, gotice.

Leg de viața Duduiei Rica fapte mari.

Mircea Eliade.

Ziua Duminecă, ora 4.

Principiul activ al vieții înseamnă vitalitate, lucrurile maestuoase, noblețe, succes, realizarea dorințelor, gloria, victoria, curajul, aurul, focul.

De natură orgolioasă, entuziastă, expansivă, eclectică (a face multe, a învăța multe), dominatoare, magnanimă (milostenia), autoritară.

(continuare în pag.23)

JURNAL COVID-19
Zona roşie

Alexandra FIRIȚĂ

Se făcuse dimineață. Mă trezisem abrupt dintr-un vis în care dragii mei părinți, plecați în ceruri, mă căutau să îmi amintească de faptul că păsările călătoare, primăvara, se întorc la cuiburile lor. Eram de-a dreptul buimacă, nu știam ce zi este și nici dacă trebuie să merg la muncă. Dimineața era încă tulbure, ca un ochi opac cerul și liniștea se întindeau ca o pecingine. Mi-am căutat telefonul și am constatat că este 8 martie – „Da, ziua internațională a femeii" – am gândit. Și încet filmul a început să curgă. Mi-am reamintit după amiaza de ieri când, presată de puținul timp liber pe care îl aveam la dispoziție, am alergat să cumpăr mimoze și pasticini pentru cina cu mama lui Marco, o distinsă doamna de 85 de ani, care mă surprindea neîncetat cu surâsul ei de adolescentă răsfățată de lumină. Printre delicatesele cu care Marco ne îmbia, am făcut pace cu toate femeile din lume, indiferent de culoarea pielii, religie sau orientare politică. Ascultasem povestea unei vieți plină de trudă în care valorile esențiale rămâneau respectul pentru orice formă de viață, dragostea pentru aproapele nostru.

Apoi vestea a căzut ca un fulger. „De mâine Italia devine Zonă Roșie, așa că, rămâi aici." Am râs ca de o glumă bună. Cum Zonă Roșie, doar suntem în Zona Portocalie ? ! Doamne, câte culori poate avea urgența ? !

În ultima vreme se vorbea tot mai insistent de apariția unui nou virus, un fel de balaur cu șapte capete care avea să ceară să ni se anuleze dreptul la libertate. Părea o încrucișare abilă între o mamă de pe Marte și un tată pământean și aproape nimeni nu știa cum poate fi supus, domolit, dresat și închis în cutia Pandorei. Era o glumă, nu ?

În Lombardia, unde locuiesc, starea de urgență fusese decretată oficial din 25 ianuarie, dar nimeni nu o luase în seamă, își imaginau că după această dată lucrurile nu se vor precipita și că lumea avea să se schimbe. Era ceva timp de când ne luptam cu pneumonii „stranii", ce nu răspundeau la niciun tratament specific. A urmat o perioadă de falsă acalmie, ca mai apoi, la sfârșitul lunii, să apară „primul"caz și primele focare izolate în teritoriu, numite „Zone Roșii". La începutul lui martie, Lombardia avea să devină zonă portocalie pentru scurt timp. Cazurile de îmbolnăvire se înmulțiseră, spitalele și cadrele sanitare erau contagiate. Asta a dus la închiderea granițelor țării și declararea carantinei în Italia, devenită peste noapte Zonă Roșie, focarul cu potențial pandemic din inima Europei. Am intrat în lockdown, se circulă numai cu scopuri precise și declarate.

Se numea Covid-19. El se născuse acolo, la Wuhan, în China, la capătul lumii. Vedeam la telejurnal secvențe din actualitatea cotidiană chineză și mi se părea așa, ireal de departe, de neadevărat și imposibil. Cunoștea Drumul Mătăsii ? De mâine frontiera roșie avea să despartă foștii îngeri de restul lumii, iar noi, cadrele medicale de pe teritoriul Italiei, aveam să devenim eroii unui război în care invizibilul inamic avea să ne lovească cu abilitate, să ne surprindă, luându-și prăzile fără să ne lase să ne organizăm, să respirăm. Se remarcă predilecția pentru persoanele vârstnice și cu comorbidități, adică cei cu un sistem imunitar deficitar, cei obosiți de o viață de trudă și sacrificii. De ce tocmai ei ? Oare o națiе fără rădăcini, fără tradiții, fără viață socială poate evolua ? Fără un trecut poți defini viitorul ? Cameleonic și hulpav, el. Neînfricați și cu dorința de a izbândi, noi umanii, muritorii de rând.

Era real. Strada devenise tot mai singură, trecătorii tot mai rari se prelingeau pe lângă ziduri, ca niște umbre. Mi-am făcut curaj și m-am dus la „Gallo ribelle", barul meu preferat, unde în diminețile libere îmi făceam „la colazione", micul dejun italian și îmi scriam poemele. Aici doar eu și Valerio, patronul care, în timp ce îmi beam cafeaua, își făcea socotelile de închidere a localului care putea oricând deveni un focar în lanțul de transmitere a bolii. Era trist și speriat de ce avea să urmeze pentru noi toți. Tăceam și îmi sorbeam cafeaua aidoma unui condamnat. Era ultima ? Simțeam cu îmi înghețа spatele, cum mi se ascuțea durerea și se oprea în gât. Valuri de frig, de cald mă invadau. Grija, am gândit. M-am întors acasă.

Și a trebuit să rămânem acasă. În tranșee, pregătiți cu nervii întinși ca niște corzi. Timpul își ascuțea ghearele, nesiguranța zilei de mâine ne sfredelea până în măduva oaselor. Totul mi se părea inutil. Tot efortul, toată zbaterea, toată această lume care a clădit fără răgaz, cu speranță și artă unde se va duce, ce va fi cu ea ? Întrebări multe, fără răspunsuri, fără dialog, doar monologul interior pe alocuri întrerupt de prezentatorul de la tv ce anunța intrarea în emisie a reprezentanților de la Protecția Civilă. Se contabilizau infectații, internații, intubații, morții. Imagini cosmice

Alexandra Firiță

din sălile de terapie intensivă, grabă în construirea și dotarea spitalelor care până mai ieri fuseseră văduvite de fonduri, secvențe de la cimitire unde nu mai erau locuri, se caută disperat medici, infirmieri profesioniști, personal de suport, voluntari. Nu se făceau testări, dacă aveai febră erai deja un pericol public; spuneau spălați-vă mâinile 20-30 de secunde, folosiți dezinfectanți, stați acasă. Stați acasă voi, dar eu, care sunt cadru medical, nu pot și nici nu vreau. Durerea din gât devenea tot mai acută, nopțile erau întrerupte de vizita părinților mei care îmi aminteau de faptul că este primăvară, iar eu mă lupt cu gândul că sunt infectată, că sunt la spital și am nevoie de oxigen, oxigen ! Aprindeam veioza și încercam să-mi imaginez despre cum mă voi întoarce, odată cu rândunelele, la cuibul meu de acasă, din România. „Nici nu știi să inventezi o istorie care să-mi placă", îmi ziceam. Continuam să urmăresc știrile, dezbaterile, la început cu interes și mai apoi cu lehamite, să comut pe alt canal și să mă gândesc la schimbările pe care oamenii politici le proslăveau, despre cum aveam să fim nou nouți, mai frumoși și mai buni. Și cum această lume sleită de așteptarea unor zile mai fericite avea să devină foarte fericită și nu va mai fi subiectul nemulțumirii împăraților lumii care au decis că suntem mult prea mulți și aerul va trebui contorizat.

La serviciu, în ture continue, stresante, permanent cu mănuși și mască chirurgicală. O lentoare în organizare, colege infectate, pacienți vârstnici pluripatologici cu febre rebele la tratament, izolați în camere, fără posibilitatea de a-și întâlni pe cei dragi. Zile în care depresia colectivă se adâncea, speranța parcă și ea uitase să se facă simțită, nopți în care șuieratul sirenei de pe ambulanță, aidoma cântecului păsării spin, îți sfredelea creierul la fiecare 5 minute, nopți în care trebuia să îți încurajezi echipa și să spui „Andrà tutto bene" (Totul va fi bine !). Rămâneam golită de sentimente, într-o tăcere absolută, de parcă îmi era teamă să mă aud, să mă mișc. Zâmbeam amar sub mască și continuam să asist pacienții. Mai apoi a trebuit să ne punem dispozitivele de protecție individuală și să umblăm printre pacienți așa, cu respirație scurtă sub cele două măști și ochelarii plini de ceață ce te împiedicau să vezi clar o venă sau monitoarele aparatelor. Zile în șir încercam să îmi șterg de pe față dungile adânci lăsate de măști și să îmi vindec mâinile arse de dezinfectanți.

Primul pacient decedat și apoi telefoanele de la supravegherea teritorială care se interesau de starea sănătății mele. M-au declarat asimptomatică și după câteva zile fără febră m-au invitat să merg la muncă, recomandându-mi călduros purtatul echipamentului de protecție și respectarea normelor de siguranță. Da ! Aveau nevoie acută de personal, erau colege cu simptome, cu tratament la domiciliu. Erau câteva demisii și încercarea disperată a celor rămași să acopere ture, era oboseală acută, lupta pentru viață altora și a ta. Era pandemie, un moment crucial, istoric, unic în care toți trebuiam să fim unul și să respectăm viață ce avea nevoie de viață.

În acea perioadă continuam să îmi spun că este totul o ficțiune. Era o ficțiune când amica mea de la etajul patru îmi trimitea ciocolată caldă și o bucată de tort cu ascensorul până la etajul unu ? Ce putea fi acea permanentă autoizolare cu spaima de a nu contamina pe alții ? În caldul meu habitaclu era liniște și un „tramonto" însângerat se vedea prin ferestre. Afară se auzea o muzică cunoscută. Am deschis larg ușa de la balcon și camera a fost inundată de acordurile muzicii. Am ieșit să ascult. Undeva din piață, cineva pusese boxele la volum maximum. Se cânta Imnul Italiei se aplauda, se cânta „Volare", se făcea karaoke. De la ferestre se făceau semne de prietenie, se puneau întrebări, se râdea. Erau săptămâni de când tăcerea apăsătoarea ne rodea, ne strivea până a deveni nimic, nimeni. Și el, Covid-ul cu aripile lui de hârtie colorată, ne acapara timpul și ne limita libertatea. În ziua aceea am uitat ce înseamnă frica și lacrimi de durere, de fericire, de deznădejde, de speranță mi-au spălat văzul. Lângă mine, arborat de tata, la 1 decembrie 2018, tricolorul României fluturând. Era un semn al apartenenței mele la o națiе, la un sistem sănătos de valori morale și culturale, la niște rădăcini reale cu adânc respect pentru viață. Chiar dacă tata se stinsese în Italia, la mai puțin de un an de la împlinirea celor o sută de ani de la Marea Unire, am avut tăria să îl port acasă și astfel să întregesc familia și rădăcinile ce m-au rodit și m-au trimis în lumină.

Au urmat zile și zile de război, cu pierderi și victorii. Multe victorii și satisfacția rostului împlinit, satisfacția de a trece puntea între lumi și de a mă clădi mai bun, mai frumos și mai uman. Am învățat să mă rog chiar dacă biserica a fost închisă, preotul îmi trimitea whats-ap-uri cu slujbele înregistrate. Am încheiat multe războaie cu mine și am arborat zâmbetul de pace chiar dacă încă nu se vede de sub masca ce îmi acoperă fața. Am înțeles că libertatea spirituală este mai presus de toate darurile primite la nașterea ta, ca individ. Aștept o altă dimineață în care fără mască să-mi îmbrățișez semenii și să mă rog pentru sănătatea lumii în deplină libertate.

Eliade şi „Duduia Rica"

(urmare din pagina 22)

Predomină printre cei docți, artiști, prelați, demnitari. Metalul său e aurul, culoarea sa galbenă, ziua sa Dumineca, pietrele sale crisolitul și eliotropul.

Luna Iulie.

Simbol al vitalității și al forței senine – fără înălțimea sufletească, soarele, gloria, entuziasm, dominație, incendii. De natură ambițioasă, mândră, leală, impulsivă, inflexibilă, repede în ură, tenace în dragoste, perseverentă.

Câte odată artistică, niciodată doctă, temperament sanguin, nervos.

Luna sa Iulie. Pietrele sale rubinul și diosporul."

*

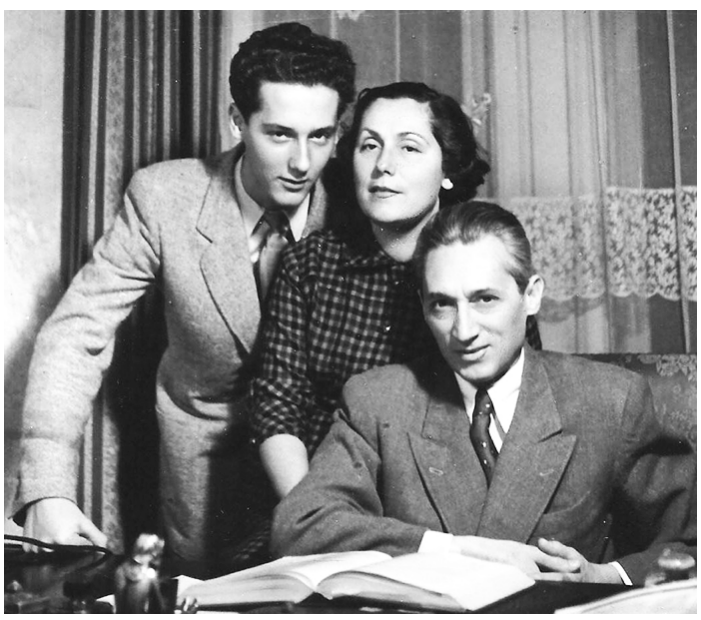
Text dactilografiat, copie după foile manuscrise ale lui Mircea Eliade despre care doamna Rica Stoicescu notează pe dosul uneia dintre ele că: „Originalele le-am depus la Academie pentru că hârtia începuse să se rupă".

Mircea Eliade avea vârsta de 19 și respectiv 21 de ani când făcea aceste „divinații". Peste numai câteva luni de la ultima însemnare, în noiembrie 1928, lua drumul Indiei. Începea o altă etapă dintr-o fabuloasă carieră...

[1] „Actes manqués" este un concept al psihanalizei definit de Freud, prin care o eroare de vorbire, memorie etc. este atribuită unei dorințe, gând sau conflict inconștient reprimat. Conform mărturisirii făcute doamnei Mioara Georgescu în 3 decembrie 1998, Rica era peltică.

Sergiu și Rica Stoicescu, 1954

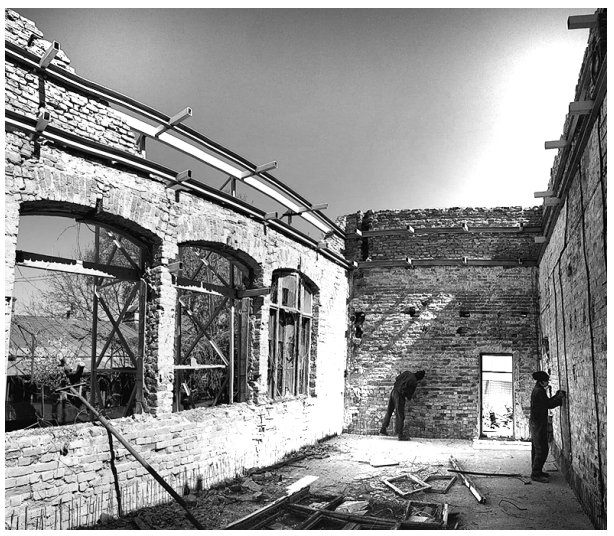

Călin, Rica, Sergiu Stoicescu, 1955

JURNAL DE ȘANTIER (II)
Restaurarea monumentului istoric „Școala Veche”

După cum am mai scris în paginile revistei noastre, clădirea Școlii Vechi și incinta în care se află fac obiectul unui amplu proiect cu finanțare europeană: „Restaurare, consolidare și valorificare Școala Veche în vederea amenajării Centrului Multicultural Bolintin Vale”, integrat în Programul Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 5 – Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural / Prioritatea de investiții 5.1 – Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural.

Constatăm, cu mare bucurie, că în pofida situației de criză în care ne aflăm din cauza pandemiei, lucrările de restaurare continuă în ritm alert. De altfel și alte investiții derulate de primăria Bolintin Vale se află în aceeași fericită situație, orașul continuând să-și dezvolte în forță infrastructura, așa cum ne-a obișnuit în ultimii ani. Deoarece obișnuința, se zice, este o a doua natură a omului și avem surpriza de a ne întâlni cu unii concetățeni, mai cârcotași, care nu au ochi să vadă uriașa transformare, în bine, a edilității bolintinene, e bine să precizăm că dacă nu era actuala administrație a localității, respectiv primarul Daniel Trăistaru și echipa sa, de Școala Veche – simbol identitar și capital cultural de excepțională valoare – s-ar fi ales praful.

Ca să fim întru totul corecți, dacă atribuim echipei d-lui primar Daniel Trăistaru salvarea monumentului istoric Școala Veche, trebuie să spunem și că edilii care l-au precedat au avut o atitudine contrară, chiar dușmănoasă, dacă judecăm prin prisma documentelor... Și nu numai ei...

Să ne amintim, așadar, că în momentul în care erau disponibile fonduri pentru extinderea clădirii școlii gimnaziale, ignorându-se cu bună știință restaurarea Școlii Vechi, arhitectul Adrian Crăciunescu, însărcinat cu elaborarea proiectului noului corp (inaugurat în 1998), impresionat de aspectul Școlii Vechi, atrăgea în zadar atenția responsabililor școlari și autorităților locale asupra gravității situației: „De atunci am spus că nu e în regulă, că dacă sunt bani de la minister pentru reabilitarea școlilor atunci ar trebui reabilitată această frumoasă școală din timpul lui Spiru Haret. Zarurile erau însă altfel aruncate așa că am proiectat și eu la școala ce se vede pe terenul din spatele monumentului [Școala Veche].” (http://a-craciunescu.blogspot.com/2010/01/scoala-din-bolintin-vale.html, accesat septembrie 2018)

Se vede că Școala Veche „le stătea în gât”, fiind promovată cu insistență ca un pericol la siguranța elevilor, ignorându-se asumarea, din partea celor responsabili, a deciziilor greșite care provocaseră ruinarea monumentului istoric. Eforturile pentru soluționarea problemei vor fi direcționate către cea mai ușoară variantă: distrugerea definitivă a monumentului construit în anul 1889 de Constantin Șt. Bolintineanu, după planurile arhitectului John Elisée Berthet, pe locul unde se născuse marele poet Dimitrie Bolintineanu.

La începutul anului 2010, se doreau concretizate intențiile de demolare ale edificiului, dar cum Școala Veche era înscrisă pe Lista Monumentelor Istorice, era nevoie de declasarea ei prin intermediul semnăturii unui expert autorizat în domeniul patrimoniului. Primul la care se apelează este chiar arhitectul Adrian Crăciunescu, care era deja în cunoștință de cauză, deoarece lucrase în Bolintin și din partea căruia se va primi un refuz categoric:

„În urmă cu câteva zile am fost sunat de la Prefectura Giurgiu. Domnul care m-a sunat mi-a spus că Prefectura e îngrijorată că acest monument istoric ar putea să cadă și că are o expertiză care confirmă că e un pericol public. Clădirea e totuși monument, deci eu eram unul dintre specialiștii din lista publică ce ar fi putut *servi* la întocmirea unui studiu istoric ce ar fi putut fundamenta declasarea acestei clădiri în vederea... ați ghicit, a demolării. [...] Eu m-am apucat cu ocazia telefonului cu pricina să-i recomand domnului de la Prefectură să caute o finanțare europeană, căci se poate pe mai multe componente cu condiția să se încerce. Și l-am mai asigurat că, fiind împotriva convingerilor mele, nu numai că nu voi putea să accept să fac acel studiu de declasare (am făcut două asemenea studii la viața mea, dar pentru situații extrem de limpezi), dar că voi și vota împotriva acestei propuneri în Comisia Zonală a Monumentelor Istorice.” (http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2011/02/scoala-din-bolintin-vale/, accesat septembrie 2018)

Din păcate pentru breasla „experților” și pentru ce ar fi putut să se întâmple, se va găsi rapid un specialist care să îndeplinească voia „iubitorilor” de patrimoniu bolintinean. Am spus „din păcate”, deoarece expertul, respectiv arhitectul Gheorghe Sion, era o personalitate respectată în domeniu, cu o veche experiență și nu pricepem cum a ajuns să aibă rolul principal într-un „aranjament” care urma să ducă la distrugerea unui imobil cu o valoare indiscutabilă.

Dând dovadă de o judecată părtinitoare, cu un aport documentar subiectiv, selectat pentru a sluji scopului, arhitectul Gheorghe Sion elabora „la solicitarea Consiliului local al orașului Bolintin Vale, în vederea stabilirii atributelor sale de monument istoric”, un „Studiu istorico-arhitectural privind imobilul monument istoric Școala Veche, Str. Republicii, nr. 5, oraș Bolintin Vale, județul Giurgiu”, ale cărui concluzii sunt de o rea intenție năucitoare:

„În concluzie s-au acordat calificativele:
– pentru criteriul de vechime – valoare medie;
– pentru criteriul de valoare arhitecturală, artistică și urbanistică – valoare mică (spre medie);
– pentru criteriul de frecvență – valoare mică;
– pentru criteriul memorial-simbolic – valoare mare.

O însumare a aprecierilor ne conduce la o valoare mică spre medie.

Ținând seama de prevederile normelor, anume că pentru clasarea unui monument în grupa valorică B este necesară acordarea a cel puțin 3 calificative medie, considerăm că în cazul nostru, aprecierea generală poate fi numai la limită considerată ca medie.

În consecință, recomandăm să se permită declasarea monumentului din Lista Monumentelor Istorice.

În condițiile în care, ținând seama de valoarea ridicată a unui demers de consolidare și punere în valoare a școlii, repunerea în siguranță a monumentului nu se va putea realiza în totalitate, propunem a se supune discuției recuperarea măcar simbolică a acestuia prin reconstruirea numai a fațadei principale, în forma sa originară, pe un amplasament mai spre est, în apropierea fațadei sălii de sport și lăsând un spațiu pentru a putea fi folosit ca loc de recreere sau teren de sport. În acest fel s-ar păstra imaginea de ansamblu a zonei cu aceiași valoare simbolică.

Februarie 2010

Întocmit Arhitect Gheorghe Sion, Expert atestat MCC nr. 84E.”

Nu este locul aici a intra în amănunte, însă atragem atenția că, în privința calificativelor acordate de arhitectul Gh. Sion (vezi „Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2260 din 18 aprilie 2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice”), numai criteriul pentru vechime stă în picioare, celelalte atribuiri, dacă ar fi fost obiective, trebuia să se situeze între „foarte mare” și „excepțională”, ceea ce ducea la concluzia corectă că Școala Veche este un imobil monument istoric de importanță națională, nu numai locală.

Din fericire, înțeleptul dicton „Nu mor caii când vor câinii !” se va adeveri de această dată, căci în condițiile ce au precedat alegerile din 2016, conjugate cu schimbarea persoanei care conducea Primăria, „distrugătorii” au renunțat la planurile lor. Altfel, cine știe...

Romanița-Maria Ștențel

Moda în scrierile literare numite Utopii

Dintotdeauna oamenii și-au dorit să trăiască într-o lume bună, foarte bună, ca într-un Eden, dar aici, pe Pământ ! Ei, oamenii, n-au reușit chiar să împlinească acest ideal, dar ei, scriitorii, s-au pus pe treabă și au creat, cu fantezie, cu imaginație, scrieri literare despre lumi ideale.

Unul dintre faimoșii plăsmuitori de lumi ideale/imaginare este Thomas Morus. La anul 1516 el a scris lucrarea de referință *Utopia*. Este o republică, descoperită și descrisă cu multe detalii de un explorator fictiv, de Raphael Hythlodaeus. El se arată încântat de acea lume, care era o societate complexă, organizată pe baze raționale, dar în care... surpriză, nu era ignorată MODA !

Exploratorul ne oferă detalii despre ce se poartă în *Utopia* lui Morus ! Vestimentația este sobră, monotonă pentru a elimina luxul, pentru a sluji unei societăți egalitare. În Utopia este o vestimentație universală, o cămașă sau o flanelă de corp, peste care se pune o tunică dreaptă, fără crețuri, despicată pe laturi, până la coapse și care se încheie cu găitane și bumbi ! Utopienii își învelesc picioarele într-un fel de ciorapi sau obiele din piele de capră, încheiate cu catarame. Exploratorul mai observă că toate obiectele de îmbrăcăminte sunt albe !

O altă utopie este *Cetatea soarelui*, de Tommaso Campanella, scrisă la 1623. Autorul ne spune că oamenii de aici au veșmintele pentru zile de lucru și anume din piele, foarte durabile, peste care, atunci când ies în lume adaugă un fel de tocă largă având culoarea materialului.

Un alt autor de utopie este Anton Francesco Doni. Scrierea sa, de la 1552, este numită *În lumea nebunilor*. Ce ne aduce el ca noutate în vestimentația oamenilor din această lume ? Culorile ! Cum anume ? După vârste: cei până la 10 ani poartă alb, cei între 10-20 poartă straie verzi, cei între 20-30 de ani preferă culoarea violet, între 30-40 culoarea roșu, apoi negru ! Brrr !

Sunt și utopii care elimină uniformizarea straielor. De pildă Rabelais. În scrierea numită *Uimitoarea viață a lui Pantagruel, feciorul uriașului Gargantua* (1532) aflăm că bărbații, ca și femeile, poartă straie diferite, dar toate din materiale mătăsoase și strălucitoare, fiind acoperiți din cap până în picioare de atlasuri, de satinuri, de catifele, croite în falduri largi, pălăriile fiind și ele împodobite cu aur și pietre scumpe, ornate cu pene colorate ! Iar încălțările sunt din pielea cea mai subțire și moale. Un peisaj captivant, în acord cu înnoirile Renașterii.

Secolul 20 aduce în scrierile utopice o altă noutate. Apar straie din materiale artificiale. Un exemplu este eroina lui Aldous Huxley, din scrierea *Mândra lume nouă* (anul 1932). Ea poartă o tunică de postav vert-bouteille, din acetat, cu blană verde de vâscoză la manșete și guler, asortată cu pantalon scurt, de catifea verde, iar ciorapii sunt tot de vâscoză !

Am ales câteva scrieri din literatura utopiilor ca să aflăm că printre preocupările oamenilor, chiar în societăți care se vor „ideale”, organizate pe baze raționale, nu este ignorat aspectul vestimentar, ba chiar este prezentat cu detalii, adeverind că moda este o esență a sufletului omenesc dintotdeauna…

Amănuntele despre ținuta vestimentară a oamenilor care populează utopiile sunt chiar amuzante, dar nu oferă sugestii de valoare și/sau modele pentru eleganța doamnelor, domnițelor și domnilor din secolul nostru, secolul 21 !

Altele vor fi desigur, tendințele și „hachițele” modei, mai ales în această vară, după ieșirea la aer liber, după alungarea nesuferitelor stări-de-urgență, de-alertă, sau cum li se va mai zice ! Vrem voaluri-mătăsuri-culori vii, transparență. Și mult verde ! Verde tonic și generator de energii pozitive !

Vasile Szolga

Lumea așa cum este

PANDEMIA

Toată lumea era înspăimântată. Granițele țărilor s-au închis și peste tot se anunțau infectări cu acel virus, unii îi ziceau „ucigaș”, deși numărul de decese era cam același cu cel produs de gripa sezonieră, de care nimeni nu se mai ferea, ba se făceau și glume pe seama ei. Diferența era însă ușurința cu care se transmitea virusul de la un om la altul. Toate țările au introdus fie stări de necesitate, fie stări de alertă, și îndemnau oamenii să nu iasă pe stradă, să nu meargă la serviciu. Străzile se goliră de trecători și de mașini, orașele arătau de parcă erau părăsite de oameni. Unul din semnele infecției era faptul că acela avea o tuse seacă ce nu putea fi stăpânită.

Totuși mai erau câțiva curajoși care, datorită afacerilor sau problemelor pe care le aveau de rezolvat mai călătoreau, evident în țările în care se mai putea călători. Așa se întâmplă și cu avionul care avea destinația undeva în nordul îndepărtat unde pandemia nu avea încă putere. În avion, câțiva călători toți ocupând locuri distanțate între ei pentru a nu intra în contact unii cu alții. La un moment dat, unul din pasageri mușcă dintr-un măr și după ce începu să mănânce se înecă cu o bucată de măr (s-a mai întâmplat așa ceva și cu Adam la începutul omenirii, de i-a rămas o bucată în gât) și începu să tușească. Evident că bucata de măr îl irită, iar tusea nu se mai oprea. Toți ochii se întoarseră spre pasagerul care tușea, iar stewardesele se repeziră în cabina pilotului, anunțându-l că în avion se află un infectat și trebuie musai luate măsuri. Pilotul anunță prin radio aeroportul și avionul fu tras la poarta de îmbarcare, pasagerii fiind rugați să părăsească avionul și să se îndrepte spre o sală, unde o echipă de doctori îi aștepta cu niște termometre, să îi cerceteze și să descopere pasagerul infectat. Între timp, cel care mâncase mărul se liniștise și după verificări avionul fu lăsat să decoleze dar toți pasagerii se înghesuiră cât mai departe de cel care tușise. Întâmplarea făcu însă ca printre cei înghesuiți departe de acel pasager să se afle un călător care, deși nu dădea semne de boală, era totuși purtător al virusului așa zis „ucigaș”.

Ajunși la destinație și verificați din nou, de data asta mult mai serios decât la plecare, toți călătorii fură duși în carantină. Singurul care a fost lăsat liber a fost cel care mâncase mărul.

Numele lui era Adam.

Virtual

Această rubrică conține texte selectate dintre cele publicate pe pagina de Facebook a revistei „Sud”.

ICOANA

În memoria Mamei mele
de Vasilica Grigoraș

o dimineață
zglobie
de sfârșit de mai
aprindea în pieptu-mi firav
tremurul coardelor vocale

încordate la maximum
refuzau să se aline
sub arcușul
iscusit și tandru
al slovelor mamei
icoană a copilăriei
pictată adânc
pe catapeteasma
unei iubiri incomensurabile

în fluviul vieții
simt
chipul tău dulce
de veșnică amintire
astfel încât
trăiesc cu tine, MAMĂ
în absența ta

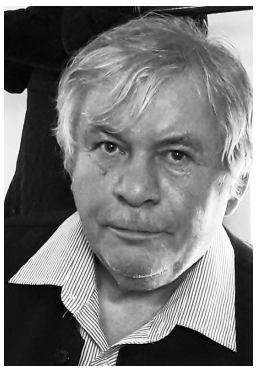
NUMĂRĂTOARE INEXORABILĂ

– mie la 80 de ani –
de Ioan Marinescu

Nu,
Încă nu a venit timpul
Să-mi numărați cercurile
Copacului care sunt,
În care am adunat,
Cu sârg
Și lut și rază.
Sub fierăstrăul subțire
Al vremii,
Mă rog ție Doamne,
Să-mi mai lași
Sublima clipă
A psalmului,
În care continui să tac.

„Poetul trebuie să meargă mai departe”

Interviu cu poetul Victor Pencu

Victor Pencu

Născut pe 29 iunie 1950, de Ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel, în comuna Gâștești a județului Giurgiu, Victor Pencu a debutat editorial în anul 2000 cu volumul „Neodihna cuvintelor”, revenind după 16 ani de conservare a ideilor cu volumele „Elegii de acasă” (2016), „Stampele luminii” (2017), „Ianuarienele... și alte stări” (2019) și „Elegiile pământului” (2019). Despre cărțile poetului Victor Pencu au scris poeți, scriitori și critici precum Liviu Ioan Stoiciu, Aureliu Goci, Florentin Popescu, Eliza Roha, Ion C. Ștefan, Ana Dobre, Ion Gaghi, Elena Cătunescu ș.a.

De-a lungul anilor a colaborat cu texte poetice în reviste de prestigiu ca „Luceafărul”, „Viața românească”, „Sud”, „România literară”, „Convorbiri literare” ș.a. Ținând seama că în luna iunie poetul Victor Pencu împlinește minunata vârstă de 70 de ani, ne dorim ca acest scurt interviu să fie un frumos cadou oferit de colectivul de redacție al revistei „Sud”. La Mulți Ani, poetule !

Redacția (R): *Cu ceva timp în urmă, Liviu Ioan Stoiciu considera frumos că ți-ai conservat poezia pe care o scriai în anii ’70 (parțial publicată în anii care au urmat), că în versurile tale a înghețat timpul, ele fiind la fel de bune și apreciate ca în anii boemiei tale. Fără a te provoca să ne deslușești propriile versuri (nici nu este nevoie), doresc, în schimb, să ne oferi o posibilă definiție a propriei poezii.*

Victor Pencu (V. P.): Poezia este strigătul din adâncul sufletului meu, care menține vie arderea, reprezintă stări interioare de o profunzime nealterată. Eul meu liric îmi amplifică imaginar și metaforic structura poetică. Nu eu am ales poezia, ci ea m-a ales pe mine din lumina „sesurilor natale”, unde l-am cunoscut pe unchiul meu, profesorul poet Nichifor Crainic. Aici, între stări letargice și chinuri minunate, muza Calliope mi-a insuflat versul încă de timpuriu. O definiție ? Poezia este Țara mea, Gâștești !

R: *Care sunt cerințele sau care sunt lucrurile de care are nevoie un poet pentru a face poezie ?*

V. P.: Poezia trebuie s-o simți, să-i trăiești frământările, dospirile din care să crească aluatul fraged al pâinii. În plus este nevoie de multă lectură, atât din poezia noastră, cât și din cea străină. În concluzie, un poet are nevoie de simțire, de o trăire intensă și de o lectură continuă.

R: *Observând o oarecare indiferență a societății față de vers, cu toate acestea, de ce se încăpățânează poetul să scrie în continuare poezie ?*

V. P.: Este o simțire lăuntrică ! Pur și simplu, cred că scrie pentru că așa simte, pentru că așa trebuie să se întâmple. Este o descătușare a eului interior, un glas care se vrea liber pentru toți cei care pot sau vor să asculte poezie.

R: *Ai fost considerat de vechiul tău prieten, menționat mai devreme, un prizonier la Gâștești al „câmpiei eterne”. Cât de important este tabloul rural în care te desfășori, în care trăiești ca individ și poet ?*

V. P.: Totuși, nu m-am simțit prizonier, doar că viața mea a luat o altă turnură. După revoluție s-a desființat întreprinderea și a trebuit să mă stabilesc acasă, în Gâștestiul meu, lucru deloc nefavorabil. Ba, am avut timpul necesar să scriu, să citesc, să-mi perfecționez eul liric sub pecetea personalizată a poetului de la țară. Și ca să răspund cât mai clar la întrebare mai spun doar atât: „În Gâștești aleargă fantome cu sânii de rouă/ Timpul îmi încinge carnea cu cercuri de foc/ Cineva citește în sânge la lumina unei trestii/ Deși era noapte o lebădă cade-n grădină/ Și grădina se umple de triumf/ Casa mea pare o aripă voi putea oare să zbor cu ea ?”

R: *Ținând cont că poetul este un fin observator al lumii, dacă ar fi să reproșezi ceva societății de astăzi, ce i-ai putea spune ?*

V. P.: Reproșurile poeților sunt reproșurile oamenilor, în general. Nu doar poeții se confruntă cu probleme sau trec prin situații dificile. Lipsa de toleranță, de înțelegere a celui de lângă noi sunt factori care deranjează bunul mers al vieții. Din punct de vedere literar, dupa 16 ani de absență din spațiul literar, observ acum, mai mult decât acum 25 de ani o tendință tot mai vizibilă de îngășcuire, de marginalizare a vocilor noi. Se pun condiții dincolo de valoarea artei, în general, ceea ce duce la o renunțare, adesea dureroasă. Dar, cum este și cazul meu, poetul trebuie să meargă mai departe.

R: *Ca om, cu siguranță există regrete sau neîmpliniri. Dar ca poet care sunt regretele cu care ești obligat să mergi mai departe ?*

V. P.: Voi răspunde la această întrebare amintindu-mi de un regret pe care îl resimt chiar și acum după aproape 40 de ani, când am participat la un concurs literar pentru debutanți, organizat de Ed. Eminescu. Entuziasmat de participarea mea, dar și crezând foarte mult în versurile mele, am fost convins că voi câștiga un premiu. Nu a fost să fie, așadar nu am primit nici măcar o mențiune. A fost o lovitură de început pe care am simțit-o ani la rând și, asemenea primei iubiri, nu se uită niciodată. Totuși am rămas cu bucuria în suflet că manuscrisul a fost citit de însuși Ioanichie Olteanu, poet pe care l-am cunoscut doi ani mai târziu, el amintindu-și de satul meu Gâștești prezent în poeme. Tot atunci mi-a spus cu părere de rău că aș fi putut lua un premiu la concurs dacă aș fi fost cunoscut, totuși, de cineva din juriu. Iată, un alt regret...

R: *Facem un exercițiu ! Afli că, de mâine, muzele îți retrag inspirația de a mai face versuri și te întreabă de ce crezi că meriți să fii lăsat să faci poezie în continuare ? Ce le-ai răspunde muzelor ?*

V. P.: I-ai păsării aripile, cerului stelele și omului iubirea și credința și nu va mai rămâne nimic. Așa este și cu sufletul poetului.

R: *În final, am rugămintea de a spune câteva cuvinte cititorilor revistei „Sud”.*

V. P.: Îi îndemn să meargă ca și până acum pe drumul lecturii, al aprecierii valorilor care ne-au adus până aici, dar și pe aceia care scriu și creează în numele Bolintinului din Vale.

Debut

Să ne-o imaginăm pe poetă că evadează din orașul aglomerat și, ca-ntr-o poveste, se trezește într-un tablou în care se întâlnesc toate anotimpurile și toate culorile. Aleargă, respiră lacom aerul dimineților și, ca un actor de pantomimă îmbrățișează dorurile și pe cei dragi, pe o scenă a teatrului lumii, în același timp plină de frunze, de zăpadă, de fluturi și rouă. Și nu își dorește decât să mai treacă o zi, doar ea și anotimpurile, doar ea și poezia într-un tablou pe care tot ea îl schițează în fiecare zi. O poetă aflată la debut, cu o poezie a naturii, a sentimentelor sincer exprimate: **Mihaela Mîrșolea**. (*G. D.*)

Mihaela Mîrșolea

Stropi de ploaie

Picură pe ochi, picură pe pleoapă
Stropi de ploaie, stropi de apă.
Picură în suflet și-i un pic răcoare
Parca nu mai arde, parcă nu mai doare.
Picură din cer peste tot și toate
Simt cum ploaia asta spală de păcate.
Picură în mine după-o zi cu soare
Ploaia e sărutul după-mbrățisare.
Picură de sus, picură pe pleoapă
Stropi de ploaie, stropi de apă.

Dor de mare

Cu tălpile goale,
Cu sufletul plin
Pășesc către tine,
Mi-e dor să mai vin
În valuri sărate,
În dulci adieri
Să stau ziua toată
Azi, mâine și ieri...

Noiembrie

Noiembrie bate la ușă
Și ziua e tot mai scurtă,
Se-adună în sobe cenușa,
Iar toamna-n batistă strănută.

Ogorul se însămanțează,
Se’apropie Moșii de toamnă,
Iar bruma ușor se așează
Și-afară miroase a iarnă.

Dovleacul se coace-n cuptor
Și mierea cu nuci stă pe masă,
Să fiu iar copil mi-este dor...
De vocea bunicii duioasă.

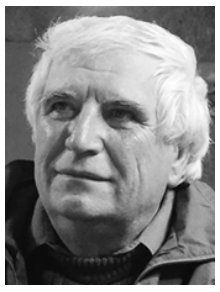
Primăvara

Bate vânt de primăvară
Fluturi zboară pe câmpie
Soarele zâmbește iară
Unui fir de păpădie.

Pe covorul verde, crud
S-a oprit o buburuză
Sus pe-o ramură de dud
Două vrăbii prind o gâză.

Printre flori și printre ramuri
Zumzăie albinele,
Păsări se întorc în stoluri
Să ne-ncânte zilele.

Ai venit ca o fecioară,
Veșnic tânără, frumoasă,
Dulcea noastră Primăvară,
În rochiță de mătase !

Nicolae Vălăreanu Sârbu

Toamnă cu miros de busuioc

Când cobor prin podgoriile coapte,
un dor m-atinge
în furca pieptului,
îți luminează
culesul de struguri.

Dealurile sărută soarele
părtinitor
în hlamida metalică a toamnei,
grăbită de presimțirea ploilor,
măreția sărbătorilor să-i pună cunună
de aleasă doamnă.

Un semn al cerului se naște
în semințe și sâmburi,
crusta închisă a pământului
se desprinde de oiștea lunii
și o lumină tot mai rece cade
în bătaia vântului peste fluturii morți.

Vin vremurile întoarcerii-n cochilie,
în odăile încălzite
cu miros de busuioc și damf de tulburel,
aștept săniile iernii să treacă munții,
vor face câte un popas
pe ulițele unde copiii și oamenii de zăpadă
încoronează sărbătorile nașterii
în colind magic.

Dragoste grăbită

Din tine se hrănește iubirea,
inima-i gura ei
cu foamea pe buze.

Când simți dogoarea-i
atingere împlinind
timpul pare a se stinge,

senini,
ochii se întrec să se soarbă...

Sunt ore când mâinile astâmpăr nu au,
iar aproapele se confundă cu tine
și totul se schimbă,

încât fiorul care mă pătrunde
răbdare nu are,
dragostea se topește în sânge
și sângele putere îmi dă.
să te fac mireasă.

Ce era să fie, a fost

Era stăpânită de ceva ce nu bănuia
sub pielea ei se plimba un ins
care-și făcuse sub ea acoperiș.
Inima i-a destăinuit trupului
dar nu s-a întâmplat nimic.

Convinsă de adevărul cuvintelor,
credea în ele,
era sigură că se va întâmpla
un noroc, ori o deznădejde.

Avea încredere în sângele ei
dar îi era frică când se tăia,
capul îl ținea sus, vanitoasă.
Nu se dădea bătută c-una cu două,
un hop de sărit
nu era niciodată prea mare,
se culca pe urechea fidelă
nu așa sigură pe cât de riscantă
și ce era să fie, a fost,
o singurătate în doi.

Sunt

Sunt schimbător ca vântul,
de la dulcea adiere la vuietul năprasnic,
ploaie măruntă ori vijelie sunt;
peste deal, peste câmpie,
peste inima cu nervuri în frunză de tei.

Chiar soarele răsărit
urcă și coboară viteaz pe bolta cerului
mai binefăcător decât fructul
și roditor cum ploaia pe buzele pământului.

Pomii înfloresc veseli
în cercuri cu margini subțiri
lumina își desfășoară razele,
ca o pendulă a timpului
mută,
dar niciodată oprită.

Sunt un privitor cu ochi de smarald.

Fragii sălbatici

Chiar vâslind spre lumină,
partea drumului mai norocoasă
trece printr-un ochi de pădure

cu fragii sălbatici copți.

Acolo am devenit culegători.

Cuvintele ne sunt puține,
buzele ca și fructele roșii și cărnoase,
aroma fragilor este și aroma ta,

febra înroșește dorințe.

Inimile paznici ai iubirii noastre
respiră mirosul din aer
și flămânde se doresc.

Asemenea luminii din fiecare ochi,
irisul tău verde
nu mă lasă să rabd singur.

Cum vom învinge iarna

O să se răzbune iarna, iubito... !

Vom trage cu frânghiile săniile din cer,
până sosesc caii zăpezii.

Vom lega clopotele de norii albi,
până se vor sparge ninsorile.

Cu sunetele lor vor ucide tăcerea,
ne va intra cenușa sub piele,

o să încălzim hainele cu verile trecute,
apoi vom aluneca pe pârtii ca vântul,

ne vom înghesui unul în altul sub pene
și ne vom sufla gândurile în piept.

În inimi va arde focul mocnit,
iarna va pleca păgubașă
și singură...

De trec

este un izvor sub rădăcinile nopții
ziua bea din el numai curcubeul
care nu-mi va spune
drumul păsărilor care se adapă
la pietrele așezate în cerc
de zeii pământului

și
când trece lumea
păsările tac

se-aud cântece de harpă
undeva departe-n apus
râurile își numără zilele
pe calendare de piatră
nedescoperite de om

de trec pe aproape
toți arborii îmi plâng în ureche
un susur viu înmiresmat
de frunze

CUMINȚIȚI DE ÎNTREBĂRI

Alexandra Firiță

Sunt zile fierbinți, măsurate în numere
câte cazuri, câți răniți, câți dispăruți
sau câți în lupta cu timpul.
Sunt zile pline de ceață în care încerci
sa vezi linia de demarcație din miezul șoselei
pentru a continua cursa
și e nevoie să calci frânele să tragi pe dreapta
să te supui regulilor de prevenție pentru a lăsa spațiu
Universului să respire.
Sunt zile în care unii se plictisesc de nepăsare
alții de prea multă iubire.
Sunt zile în care inventăm, adaptăm, recuperăm și încercăm
să punem la loc bucățile unui puzzle pe care l-am rezolvat cândva
dar din prea mult plictis de perfect
l-am aruncat la gunoi.
Sunt zile reci în care parcă și Dumnezeu se face că ne-a uitat
și ne lasă să îndrăznim a ne îndoi genunchii și a ne ruga.
Și atunci când toate acestea s-au întâmplat s-au născut ei,
cu halatele lor albe fluturând a speranță și au început
să pună ordine în socotitoarea nemiloasă a timpului.
Au venit ei, trimiși de îngeri, să pună comprese pe tâmpla luminii
și să întoarne oxigenul în plămânii Pământului.
Sunt zile în care voi stați acasă cuminți de întrebări
iară noi, învățăm de la îngeri cum sa ne rugăm
pentru sănătatea Lumii.

ÎNFLORIREA TRANDAFIRILOR

Mantaua timpului se răscolea la răscrucea
dintre est si vest
o dimineață ciudată cade prin parcuri
paseri cu pene poleite de tăcere
alungă noctambula respirare a cetății
ecoul sacadat al pașilor se oprește
la frontiera roșie ce desparte foștii îngeri de restul lumii
actorii recită în spatele măștii de mucava
piesa absurdului dans cu disperarea.
Cândva fluturii umpleau grădina unde temerari
trandafiri înfloreau sălbatici în bucuria ochiului.
Cândva aerul respirat nu se filtra
prin pânza de păianjen a conștiinței
împărații lumii și nici urșii polari
nu hălăduiau printre munții unui fals
progres al civilizației.
Se întorc actorii cu fața spre iarba încă verde
în proslăvirea unor zei mai indulgenți.
Și cade o aripa de lumină din surâsul pruncului născut
dintr-o mama extraterestră și un tată pământean
a cărui imagine uitată în albumul familiei dormea fericită
în vechiul laborator de făurit potcoavele
cailor morți.
Mușca dureros din sânul matern
cu dinți de lapte ca dintr-un fruct interzis
mușca acea creatură peste care lumina
ca o aripă se pogora
dinspre sud si nord cădeau ploi și stele
în devălmășie și mantaua timpului
se topea abandonată în grota a cine știe
cărei ere glaciare și crăpau măștile
sub broboanele de sudoare ale facerii lumii.
Exista doar pruncul cu mâinile făcute pumn
înfruntând aerul unei dimineți în care actorii
cu măștile zdrențuite își arătau chipul uimit
la înflorirea sălbaticilor trandafiri.

RĂDĂCINI

Doamne, cum s-a scrântit lumea,
cum mai umblă unii deghizați în îngeri
prin iarba parcului dată în pârg
cu bocanci garnisiți cu șenile saltă nepăsători
și cântă strivind ultima frunză din ram.
E prea strâmtă planeta pentru toți
prea mulți la împărțirea aerului din plămânii Terrei,
prea mulți la poarta singurătății
și prea tăcuți de după cortina acestui spectacol grotesc
Nu mai este nevoie de bunici și nici de părinți.
Vine schimbul de mâine gătit cu microscopul
și te măsoară și te drămuiește după intensitatea umbrei
îți ia pulsul și te întreabă
nu e mai bine să îți închizi tu singur
ferestrele și ușile
și să te mulțumești cu nimicul dintre patru pereți ?
Doamne, cum mai trece timpul.
Nici nu te-ai trezit bine că a ajuns prânzul,
zicea bunicul, ștergându-și fruntea asudată
cu mâneca și continua să coseasca
să trebăluiască până se făcea seară
nu se oprea
și nimeni nu îl întreba dacă vrea sa moară.
Îl duceam pe prispa să vadă lumea că avem
rădăcini bune și nu suntem singuri pe lume.
Doamne, ce vânt de evoluție
mai bate prin lume
și cum mai scârțâie osia Carului Mare
cum mai cad păduri seculare sub drujbe
și cu limbi de foc cântă vulcanii
și noi de unde am luat bocancii
și când am încurcat hățurile lumii ?

ELEMENTE DE BASM ÎN „LUCEAFĂRUL"

Prof. Dr. Constantin Miu

Până la apariția sa în forma definitivă din aprilie 1883, poemul *Luceafărul* cunoaște cinci variante succesive. El are ca sursă de inspirație basmul *Fata în grădina de aur*, cules de folcloristul german Richard Kunisch, în timpul peregrinărilor sale prin Oltenia. În perioada studiilor sale de la Berlin, Eminescu va traduce acest basm în versuri (1870-1872), modificându-i finalul, potrivit concepției sale despre lume și viață, adăugându-i și o serie de secvențe referitoare la drama omului de geniu, dezamăgit în iubire.

Tema poemului: Ideea pe care o comunică poetul în acest poem este soarta nefericită a omului de geniu, care nu are noroc în viață, pe plan erotic.

În poem, apare incompatibilitatea dintre două lumi: cea astral-celestă a luceafărului nemuritor și cea telurică a omului care se rezumă la plăceri mărunte și banale, cum este cazul fetei de împărat.

Poemul are structura unui basm în versuri. De altfel, incipitul are o formulă specifică basmelor, recognoscibilă în primele două versuri ale primei strofe: „A fost odată ca-n povești, / A fost ca niciodată". Urmează prezentarea fetei de împărat, în următoarele șase versuri. Construcțiile folosite de către poet evidențiază frumusețea deosebită a fetei de împărat. Ea este „O prea frumoasă fată". Unicitatea acesteia este comunicată la nivel gramatical, în primul vers al strofei a doua, prin intermediul pronumelui **una**: „Și era una la părinți". În acest caz, sensul pronumelui este unul restrictiv – **numai una**. Atributele ce apar în următoarele trei versuri sunt specifice **frumosului iconic**, care o singularizează pe fata de împărat. Ea este „…mândră-n toate cele, / Cum e Fecioara între sfinți/ Și luna între stele". Din versurile citate, observăm o amplă comparație, cu termeni din lumea celest-astrală: **Fecioara** și **luna**.

În versurile care urmează sesizăm, pe de o parte, **nostalgia departelui** a fetei de împărat și dorința acesteia de evaziune, așa cum reiese din strofa a patra. În strofele a cincia și a șasea se remarcă **motivul contemplației**, accentul căzând pe privire. Poetul face deosebire între felul cum fata de împărat vede luceafărul nocturn, respectiv, cum o privește el. În cazul ei, vederea este imediată, aspect relevat prin intermediul a două adverbe de timp: „Îl vede azi, îl vede mâni, / Astfel dorința-i gata". În cazul partenerului nocturn, este vorba de o **acțiune durativă**, redată la nivel gramatical printr-un gerunziu, urmat de o locuțiune adverbială – „de săptămâni", construcția **privind de săptămâni** exprimând o acțiune temporală durativă. Ultimul vers al strofei a cincea are o construcție populară, specifică basmului: „Îi cade dragă fata".

De reținut faptul că întâlnirea celor doi parteneri are loc pe plan oniric. Convorbirea celor doi este una nocturnă. În a treisprezecea strofă, apare prima chemare rostită de fata de împărat, cerându-i vizitatorului nocturn să coboare în lumea ei și să-i fie protector: „Cobori în jos, luceafăr blând, / Alunecând pe-o rază, / Pătrunde-n casă și în gând/ Și viața-mi luminează". Ascultând cererea fetei, partenerul nocturn se va metamorfoza pentru prima oară, el aruncându-se în mare și din adâncurile acesteia apare un personaj cu anumite **atribute ale regalității**: „Și din adânc necunoscut/ Un mândru crește. // Ușor, el trece ca pe prag/ Pe marginea ferestrei/ Și ține-n mână un toiag, / Încununat cu trestii. // Părea un tânăr voievod/ Cu păr de aur moale, / Un vânăt giulgi sencheie nod/ Pe umerele goale."

Din versurile „Iar umbra feței străvezii/ E albă ca de ceară" sesizăm faptul că paloarea feței relevă lipsa dragostei, sentiment specific umanului. În următoarea strofă, tânărul voievod își prezintă „cartea de vizită", respectiv prima serie de părinți: tatăl – cerul, muma – marea. Și în cazul voievodului sesizăm **invocația**, prin intermediul căreia acesta îi cere fetei să renunțe la lumea ei și, devenindu-i mireasă, îi va conferi statutul de stăpână în lumea acvatică, unde sesizăm un topos fantastic, specific basmelor – „palate de mărgean". În versul „Te-oi duce veacuri multe" sesizăm o construcție temporală ce trimite la basm, unde timpul este excesiv dilatat. Invitația formulată de tânărul voievod e urmată de refuzul fetei, care îi recunoaște acestuia frumusețea angelică: „O, ești frumos cum numai-n vis/ Un înger se arată, / Dară pe calea ce-ai deschis/ N-oi merge niciodată." Din ultimul vers citat sesizăm o negație totală, pe care o sesizăm din verbul la negativ și adverbul de aceeași natură. Un argument al refuzului fetei este acela că îi pare a fi străin atât la vorbă, cât și la port, deși el s-a metamorfozat într-un personaj de basm, asemănător cu fata de împărat (tot din lumea basmelor).

Strofa a douăzeci și cincea începe cu o formulare specifică basmelor, mai cu seamă apare și cifra trei proprie aceleași specii populare. Luceafărul nu renunță la tentativa sa de a-i fi alături partenerei și, la miezul nopții, îi apare în somn. Recunoaștem motivele **somnului** și cel al **dorului**, caracteristice creațiilor romantice. În strofa a douăzeci și șaptea sesizăm aceeași invocație adresată de fată, cerând aceeași protecție a casei inimii și a gândului. **Stingerea cu durere** înseamnă sacrificiul pe care îl face luceafărul, sacrificiu inerent metamorfozării sale, iar imaginea nașterii din **al haosului văi** este specifică eminescianismului. De data aceasta, luceafărul se metamorfozează în **demon**. Dacă în cazul primei metamorfozări, părul tânărului era de aur, în cazul celei de-a doua, vițele de păr sunt negre, iar ca însemne ale regalității recunoaștem **coroana** și **negrul giulgi**. Imaginea venirii **plutind în adevăr** trimite la personajul biblic, cel care spunea: „Eu sunt Calea, Adevărul și Lumina".

În strofa 31, două imagini – „marmoreele brațe" și „fața palidă" – relevă lipsa de afect. Doar ochii au o luminozitate stranie: sunt mari și luminoși, ca mister al sacrului.

Urmează a doua prezentare a **cărții de vizită** a luceafărului și, implicit, a părinților acestuia. De data aceasta, tatăl e soarele, iar mama – noaptea. Cererea de a părăsi lumea obișnuită adresată fetei apare intr-o invocație, unde recunoaștem **motivul miresei**: „O, vin' odorul meu nespus/ Și lumea ta o lasă; / Eu sunt luceafărul de sus, / Iar tu să-mi fii mireasă." De astă dată, vizitatorul nocturn dorește ca fata să-l urmeze în lumea sa astral-celestă. Urmează al doilea refuz al fetei, ea recunoscând **frumusețea demonică** a vizitatorului, precum și faptul că iubirea adevărată presupune frumusețe, dar și durere fizică: „Mă dor de crudul tău amor/ A pieptului meu coarde". Fata de împărat recunoaște un paradox: deși i se vorbește pe înțeles, totuși ea nu pricepe mesajul vizitatorului: „Deși vorbești pe înțeles, / Eu nu te pot pricepe". Și de această dată, după refuz urmează cererea fetei ca cel care pretinde că o iubește să-i dovedească acest fapt prin venirea lui în lumea ei. Acestei cereri, vizitatorul nocturn îi răspunde cu acceptare, mărturisind că e gata să accepte condiția de păcătos a omului și să renunțe la nemurire, în schimbul unui sărut: „Tu-mi ceri chiar nemurirea mea/ În schimb pe-o sărutare/ (…) // Da., mă voi naște din păcat, / Primind o altă lege; / Cu vecinicia sunt legat, / Ci voi să mă deslege".

În strofa a patruzeci și treia recunoaștem **motivele drumului** și cel **al zborului:** „Și se tot duce... S-a tot dus. / De dragu-unei copile, / S-a rupt din locul lui de sus, / Pierind mai multe zile." În strofa a patruzeci și patra, Eminescu folosește tehnica retardației, la nivelul construcției – ca în basme. Acțiunea se desfășoară pe mai multe planuri: în timp ce luceafărul zboară spre lumea lui, la origini, autorul focalizează atenția cititorului spectator/ ascultător spre lumea terestră, introducând un nou personaj – pajul Cătălin. **Cartea sa de vizită** este a unui ins lipsit de personalitate, care trăiește în umbra împărătesei. Trăsătura sa esențială de caracter este **viclenia**. Dacă vizitatorul nocturn avea părinți, pajul este băiat din flori. De asemenea, portretistica acestuia este de esență vegetală: „…Cătălin, / Viclean copil de casă, / Ce umple cupele cu vin/ Mesenilor la masă, // Un paj ce poartă pas cu pas/ Ampărătesii rochii, / Băiat din flori și de pripas, / Dar îndrăznește cu ochii, // Cu obrăjei ca doi bujori/ De rumeni, bată-i vina". În următoarea strofă vom sesiza parodierea manifestărilor de curaj ale lui Făt Frumos: „Dar ce frumoasă se făcu/ Și mândră, arz-o focul; / Ei, Cătălin, acu-i acu/ Ca să-ți încerci norocul."

Urmează un lung **monolog** al pajului, axat pe dictonul **carpe diem**, pledoaria pajului pentru splendorile paradisului terestru amintind de discursul **florii albastre**, din poemul cu același nume, prin care **mititica** îi prezenta partenerului splendorile terestre. Faptul că fata de împărat **ascultă uimită și distrasă**, chiar **rușinându-se, relevă** cochetăria feminină, în procesul lent al seducției masculinului, ea mimând respingerea.

Cătălina îi mărturisește pajului că îl cunoaște de când era mic și, în mod indirect, atributele pe care i le relevă pajului sunt și ale ei: „…Încă de mic/ Te cunoșteam pe tine, / Și guraliv și de nimic, / Te-ai potrivi cu mine..." Prin discursul său, Cătălin îi picură fetei de împărat dorința de evaziune, spre a diminua nostalgia acesteia după luceafăr. Strălucirea acestuia este benefică, diminuându-i durerea: „Lucește c-un amor nespus, / Durerea să-mi alunge". De câte ori Cătălina privește seara spre astrul strălucitor, care-și face apariția deasupra întinderii mării (ca metaforă simbol a nostalgiei departelui), ea simte fiorul absolutului: „Și tainic genele le plec, / Căci mi le umple plânsul/ Când ale apei valuri trec/ Călătorind spre dânsul". În egală măsură, strălucirea luceafărului este și malefică pentru fată, în sensul că ea va conștientiza uriașa distanță, în planul valorilor, dintre lumea ei, limitată, și cea nelimitată a astrului nocturn: „În veci îl voi iubi și-n veci/ Va rămânea departe..." Prin această conștientizare, Cătălina se salvează de efemerul cotidian. În aceste condiții, pajul îi propune fetei **fuga în lume** și, în mod indirect, sperând că doar așa va uita de astru: „…Hai ș-om fugi în lume, / Doar ni s-or pierde urmele/ Și nu ne-or ști de nume, // Căci amândoi vom fi cuminți, / Vom fi voioși și teferi, / Vei pierde dorul de părinți/ Și visul de luceferi."

Penultima parte a poemului prezintă drumul și zborul luceafărului spre împărăția demiurgului. Cele două motive – cel al drumului și cel al zborului le regăsim și în basme. De asemenea, imaginea hiperbolică a creșterii aripilor astrului este pusă în relație cu ideea de temporalitate accelerată, ca în basme: „Porni luceafărul. Creșteau/ În cer a lui aripe, / Și căi de mii de ani treceau/ În tot atâtea clipe." Urmează cinci strofe, în care avem imagini ale unui **pastel celest**, cu discrete trimiteri la **Facerea** din **Biblie**. Urmează discuția Fiului cu Tatăl Ceresc, cel dintâi cerându-i celui de-al doilea să-i ia nimbul nemuririi, din dorința sa de a avea parte de **o oră de iubire**. În răspunsul demiurgului vom recunoaște **ironia înțelegătoare** față de condiția umană, pe care Hyperion vrea s-o împrumute. Mai întâi, Tatăl Ceresc face aluzie la un dicton din **Vechiul Testament** – ***Totul este deșertăciune*** : „Ei numai doar durează-n vânt/ Deșerte idealuri -/ Când valuri află un mormânt, / Răsar în urmă valuri". Antiteza dintre condiția trecătoare a oamenilor și veșnicia lumii Tatălui Ceresc este evidențiată, la nivel gramatical (pronumele **ei/ noi**), în strofa „Ei doar au stele cu noroc/ Și prigoniri de soarte, / Noi nu avem nici timp, nici loc/ Și nu cunoaștem moarte." Și nu cunoaștem moarte.(s. n.). A se observa că ideea de veșnicie, specifică nelimitatului și veșnicului, la nivel gramatical, este evidențiată printr-o negație totală: verbul la negativ **nu avem** intră în relație cu o conjuncție de aceeași natură, repetată – **nici**.

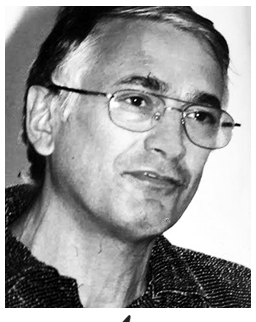
Demiurgul se teme nu de faptul că ar putea avea parte de o revoltă a Fiului împotriva autorității Tatălui, ci că lumea creată de acesta și-ar pierde armonia: „Vrei să dau glas acelei guri, / Ca dup-a ei cântare/ Să se ia munții cu păduri/ Și insulele-n mare ?". Hyperion ar trebui să conștientizeze faptul că moartea sa, dacă ar accepta/ primi condiția umană, ar însemna, de fapt, extincția sa ca astru și ca reprezentant al veșnicului/ eternului.

La îndemnul Tatălui Cresc, Hyperion privește spre pământ și are surpriza să vadă pe cei doi muritori – Cătălina și Cătălin – „Sub șirul lung de mândri tei". În primele strofe ale ultimei părți (a patra) putem remarca o serie de elemente de pastel terestru, cu aceleași imagini întâlnite în poezia *Lacul* și *Dorința*: **crângul de tei** și **luna – conștiința martor**: „Căci este sara-n asfințit/ Și noaptea o să-nceapă; / Răsare luna liniștit/ Și tremurând din apă/ / Și umple cu-ale ei scântei/ Cărările din crânguri. / Sub șirul lung de mândri tei/ Ședeau doi tineri singurei".

Invocația făcută de Cătălin relevă trăirea plenară a clipelor de iubire: „- O, lasă-mi capul meu pe sân, / Iubito, să se culce/ Sub raza ochiului senin/ Și negrăit de dulce". Prin gestică, fata de împărat îi răspunde lui Cătălin, gestul acesta fiind caracteristic scenariului erotic eminescian, făcând aluzie la mitul Androginului: „Abia un braț pe gât i-a pus/ Și ea l-a prins în brațe..." Sufletește, Cătălina încă mai tânjește după luceafăr. Așa se explică ultima invocație rostită de aceasta: „ – Cobori în jos, luceafăr blând, / Alunecând pe-o rază, / Pătrunde-n casă și în gând, / Norocu-mi luminează !" Această ultimă invocație relevă **prezența prin absență a luceafărului.** Ca în mai toate basmele, și aici, de câte ori Cătălina invocă luceafărul – ca nevoie de protecție –, gestul acesta amintește de nevoia personajelor din basme (de obicei, acela este Făt Frumos) de a avea un adjuvant.

În penultima și ultima strofă, luceafărul își manifestă indiferența față de nerecunoscătoarea fată de împărat, care nu a înțeles gestul său de a renunța la nemurire: „– Ce-ți pasă ție, chip de lut, / Dac-oi fi eu sau altul ?// Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece, / Ci eu în lumea mea mă simt/ Nemuritor și rece." Din ultima replică a luceafărului, observăm trecerea de la persoana a doua singular, la persoana a doua plural, soarta Cătălinei fiind extrapolată la întreaga umanitate – „Ce-**ți** pasă **ție** (…)Trăind în cercul **vostru** strâmt/ Norocul **vă** petrece" (s. n.). Criticul sucevean Florian Bratu, într-un studiu despre **poetica cercului**, se referea la **simbolul cercului**. Dacă pentru unii poeți și prozatori, **cercul e simbolul perfecțiunii, trimițând, în creațiile de dragoste, la inel** ca împlinire a cuplului în matrimoniu (spre exemplu, la Arghezi, în poezia *În perdea*: „Seară nouă-n vreme veche. / Deget fraged în inel. / Luna-i vine în ureche/ Și-un luceafăr în cercel." – s. n.), în poemul *Luceafărul*, sintagma cercul strâmt este simbol al condiției umane, limitate la plăceri mărunte și banale, condiția aceasta neputând fi depășită nici măcar la nivel spiritual, căci cercul strâmt este imaginea închiderii, a carcerei.

Dimitrie Bolintineanu:
„geniul necomparabil al României" (II)

Victor Atanasiu

O splendidă poezie, care se pretează unui comentariu minuțios-analitic, este *Capul avarilor*:

„Prin văile Carpaților
Misterici, neguroase,
Trecea capul cazacilor
Cu garde numeroase.

Zărește lângă-o peșteră
Dărâmături romane,
Un templu de-albă marmură
Al junei daciane.

Iar luna, suflet umbrelor,
Pe-o neagră stâncă-apare
Și varsă foc pe fețele
Columnilor bizare,

În vestibulul templului
Se văd mai multe stane,
Cu chipul guvernorilor
Ai Daciei Traiane.

Dar turma călătorilor
Văzându-le, hulește,
Și capul lor,cu furie,
Descalecă,vorbește:

– «Cât mi-or lovi vederile
Aceste chipuri mute,
Nu pot să-mpac eu inima-mi
Cu visele-mi plăcute !»

El zice, trage paloșul
Spre chipuri, apoi trece,
Lovește-o stană repede
Pe sânul ei cel rece.

Atunci în aer stelele
Cu nori apoși se-ngână,
Iar stana-naltă repede
Pe dânsul recea-i mână.

Se mișcă toate stanele,
Pășesc spăimântătoare,
Și-n noapte,calcă, sfarâmă,
Barbarii sub picioare."

Începutul este solemn-descriptiv, insinuant al unei mișcări lente, cu o undă de meticulozitate, mișcare foarte potrivită pentru a sugera o năvalnică desfășurare epopeică, chiar dacă ea se produce pe un spațiu minim (compunerea e o micro-epopee, nu rezumată, ci comprimată la sânge). E de remarcat binecunoscuta inapetență a lui Bolintineanu când vorbea de surprinderea culorii locale a spațiului nord-dunărean. Neguroase sunt totdeauna diverse forme de relief din romanul gotic și din proiecțiile romantismului macabru, nu și cele din perimetrul mioritic, așa cum el este prezentat de producătorii români de literatură orală sau scrisă. Altminteri, nimic mai neguros decât spațiul transilvan din viziunea unui romancier englez prost, care, mai ales prin intermediul cinematografiei, a creat un pseudo și descalificant brand pseudo-românesc, care are ca sursă de inspirație un eminent domnitor muntean. Acestuia i se dă titlul de noblețe, niciodată nord-dunărean, de *conte*, și beneficiază de niște terifianți (la modul operetistic) dinți de vampir. În aceasta însăilare pâcla, care de la sine ridică părul măciucă în cap, e omniprezentă. Pe când țăranul mioritic vrea să fie îngropat într-un pământ primitor, năprasnicele zbateri ale mării sunt odihnitoare pentru spiritul eminescian, atunci când trupul va reveni de unde a pornit: „Va geme de patemi/ Al mării aspru cânt./ Ci eu voi fi pământ/ În singurătate-mi."

Furtuna, formal năpraznică, care îl înneca în clăbucii ei pe Hogaș, cu Pisicuța lui cu tot, e mai degrabă înveselitoare, în homericul ei caricatural. Semnificativ este și sexul cabalinei, însoțitoare și ajutătoare. Pisicuța e varianta grațioasă, diminutivată chiar și prin onomastică, de gazon, a teribililor armăsari fornăitori și mereu cabrați din *Iliada*. Sadoveanu, la rândul său, era atât de îngrozit de năprasnica învolburare de ape de la Toance, încât juca table, pe când trecea cu pluta pe acolo. Așadar energica manifestare a forțelor naturii nu era resimțită în niciun fel a fi învăluită în mister (enigma îngrozește) și era perceptibilă/vizibilă pe de-a-ntregul (ceața este dătătoare de angoase: nu știi ce se află dincolo de ea). Ce să mai spunem despre spațiul *deal-vale* blagian, unduios, uleios, solar, mângâietor, relaxant ?

La Bolintineanu însă toate elementele din Univers, deci și văile Carpaților, sunt *misterici*, neguroase. Iarăși gândul ni se întoarce la terifiantul bubuit de tobe, terifiant tocmai fiindcă e în surdină, din primele acorduri ale uverturii la *Lucia di Lammermoor.* Donizetti avea o ascendență scoțiană, Bolintineanu îmbibă văile Carpaților de pâcla scoțiană, dătătoare de clănțănituri de dinți. Versurile din prima strofă (iar acest ritm se va păstra până la un punct), au lentoarea crispată a târârii unei reptile de dimensiuni apocaliptice. Firește, stârnește nedumerire o precizare din versul al treilea. Poezia se numește *Capul avarilor*, iar aici se vorbește de „capul cazacilor". Stupoare ! De unde până unde ? Din cuprinsul compunerii reiese clar că e vorba de un popor barbar, reperabil în epoca marilor migrații, care au dus la prăbușirea Imperiului Roman de Apus. Așadar, fără tăgadă, referirea vizează exact pe o căpetenie a acelei etnii de care se vorbește în titlu, nicidecum de „capul cazacilor".

Cazacii au fost militari care s-au bucurat de o anumită autonomie în cadrul armatei țariste. Ei au fost contemporani cu Petru cel Mare, Napoleon, dar și cu Lenin, așadar au ființat la mai bine de o mie de ani după ce avarii s-au perindat în istorie. Ce legătură să fie între cei care au cucerit întinse pământuri pentru o Rusie, care se va înfățișa după atâta amar de vreme ca o mare putere, și cutari „vizitatori" ai Daciei, din epoca imediat post-romană ? ! Detractorii zeflemiști ai lui Bolintineanu au pierdut o ocazie suculentă de a-l lua în râs, încărcând pagina cu acest prilej cu toate epitetele înjositoare și cu cohorte de semne de exclamație, ori interogație. Sigur, nu se poate nega că genialul Bolintineanu, precum atâtea alte naturi de excepție, era uneori și zăpăcit. Se poate totuși admite că pe vremea poetului era foarte la modă atitudinea antirusească, pricinuită în bună măsură de multiplele necazuri aduse de ocupația țaristă, care a favorizat, între altele, îmbogățirea și ascensiunea socială a unor lichele de obârșie autohtonă, fapt pe larg descris cu nerv de autor în calitate de romancier. Așadar, năucitoarea inadvertență poate fi, o afirm cu jumătate de gură, expresia nu a năucelii, ci a unei subtilități subversive. În sfârșit, formula neadmisă de limba actuală, „garde", sună nimerit în context, strecurând în enunț o binevenită picătură de arhaicitate. E hazardat a imputa poetului că și acum, ca și peste tot în scrierile sale, roadele închipuirii, ale plăsmuirii artistice, sunt bizare. A fi bizar, așadar a fi contrar logicii curente, dar și istoriei consemnate în acte, poate fi în deplin acord cu arta elevată. Și roadele închipuirii lui Eminescu sunt, *stricto sensu,* bizare, ca și cele ale lui Baudelaire, ca și ale oricărui creator liric de fapt. Ca să mă folosesc de apropierea a două nume făcută de Gherea, bizare sunt viziunile lui Dante și pe deplin în acord cu bunul simț comun banalitățile versificatorului ofițer Carol Scrob. Tot un scrob artistic sunt și atâtea versificații cuminți, în care se slăvesc, de pildă, eroi ai neamului, utilizându-se informații certe, consemnate, adesea, în manualele de istorie. Inevitabil, și aici Bolintineanu nu se poate abține să nu calce cu stângul, dar o face în *trecere*, revenind la sobrietatea dinamică ce îi este prielnică. Că ar fi fost vorba de un templu dacic, aflat în vecinătatea unor ruine romane, e de înțeles, nota stridentă, din fericire fugitivă, e legată de referirea la „juna daciană". Pofticiosul bărbat, care a fost Bolintineanu, îi joacă un renghi artistului, împingându-l să facă o referire, (templu al unei fete tinere, care însă nu este o zeiță ? !), la nuri fragezi, fie și într-o formă pietrificată. Revenind la urmărirea bizarieriei ca rezultat al imaginației lui Bolintineanu, ea capătă o întrupare tot mai consistentă, mai depusă în straturi, ca un straniu palimpsest. Guvernatorii Daciei traiane își au statuile tocmai la intrarea în templul „junei daciane". Firește, nu acest lucru este în cea mai flagrantă contradicție cu logica obișnuită, ci faptul că respectivele „stane" s-ar metamorfoza în oamenii vii, care au fost cândva, mai mult, ar avea în spate neînvinsele legiuni ale Romei (aceasta este sugestia subtextuală), care ar zdrobi, cum au făcut-o aievea de nenumărate ori, pe când *Orașul* stăpânea lumea, pe orice dușman care le-ar sta în cale.

Se poate face o analogie, rămânând în registrul planului hărăzit a rămâne veșnic imaginar, cu armata de teracotă a împăraților chinezi, ai cărei soldați ar căpăta carne și oase, lucrurile nerămânând mai apoi la acest stadiu: ei vor porni în iureș la război. Stanele lui Bolintineanu se redeșteaptă la viață, ieșind din umbra morții, ieșind totodată de sub pecetea anorganicului, (piatra) și căpătând calitățile organicului fremătător, aidoma acelui grenadier din poezia lui Heine, care se vede capabil de a erupe din temnița neființei, a mormântului, pentru a-l apăra pe Caesarul timpurilor moderne. Dar cine a auzit să existe pe undeva „stane" care au „chipul guvernorilor" Daciei traiane ? Totul e bizar, dar artisticește e bine că e așa, pentru că astfel s-a creat cadrul propice obținerii unei performanțe artistice.

S-a spus despre limba lui Bolintineanu că trezește nemulțumiri, ba chiar că „e mai rea decât a lui Heliade". O limbă românească mai rea decât aceea a lui Heliade din etapa sa păsăresc-italienizantă, nu se poate închipui a fi, așa cum nu există salinitate mai mare decât aceea din Marea Neagră, începând de la o adâncime de 273 m. Odată pentru totdeauna, trebuie clarificate câteva aspecte în legătură cu această problemă și o voi face analizând limba din *Capul avarilor*.

„Misterici", „stane" sună mai poetic în context decât termenii echivalenți din limba de azi. „Misterici" e încărcat de o nuanță în plus a enigmaticului în raport cu „misterioși". „Stane", de asemenea, are darul unei reverberații mai sonore, trimițând gândul la acele stane de piatră, purtătoare în sine a unui farmec enigmatic, percepute fiind instinctiv ca ambasadoare, prea încărcate de taine, ale unui trecut îndepărtat. „Statui", în schimb, trimite imediat spre un limbaj standard, tehnic. Chiar și „junei daciane" sună mai nimerit decât „tinerei dace". Și aceasta nu datorită adjectivului. De altfel, și azi, termenul de „june" e utilizat, e drept, mai rar, și nu de puține ori cu o intenție discret-ironică, alături de cel de „tânără", păstrat, și el, în limba noastră din aceea din care ea provine, așadar, din latină. Celălalt termen e de aceeași sorginte, fiind însă un neologism în epoca în care scria Bolintineanu. Oamenii cultivați de atunci preferau acest cuvânt, tocmai pentru că îl evaluau ca un semn al distincției, întrucât era recuperat la noi pe o filieră cărturărească. Cine nu știe de „juna copiliță" a lui Alecsandri ?. Așadar, e vorba de un parfum de epocă, poetic prin însăși natura sa, iar pe de altă parte a pretinde unui scriitor care și-a compus operele cu mai bine de un secol și jumătate în urmă să redacteze în limba de azi, este ca și cum ai vrea ca strămoșul îndepărtat și care a trăit pe uscat, al balenei, să fie acomodat cu apa la modul în care este cetaceul de azi.

În sfârșit, totul este inteligibil în textul de față, nu ca la Heliade din etapa la care m-am referit, când necunoscătorul de limbă italiană ar trebui azi, așa cum trebuia și în epoca respectivă, să stea cu dicționarul în mână pentru a putea pricepe enunțul. Inteligibile sunt inclusiv cuvintele, sau formulările, într-adevăr inacceptabile acum. Bineînțeles, era preferabil să se fi scris „Columnelor bizare" în loc de „Columnilor bizare". Ori „guvernatorilor" în locul „guvernorilor". În sfârșit, „vestibulul templului" este o sintagmă nu doar inadecvată, ci chiar stridentă, pentru simplul motiv că termenul de *vestibul* se utilizează în exclusivitate când referirea vizează clădirile cu funcționalitate profană.

Oricum, trecând peste particularitatea că acel „capul" are o anume îmbibare epopeică, pe când „căpetenia" e un termen uzual, deci banal („capo" are înțelesul de „căpetenie" în italiană, iar Bolintineanu e posibil să fi fost influențat de acest fapt), peste lexicul învechit, dar a cărui folosire se dovedește profitabilă artistic, peste aspectul că la nivelul limbii găsim pe alocuri și câte ceva reprobabil, poezia rezistă, ca totdeauna la Bolintineanu, prin *mișcare*.

Am insistat asupra unor chestiuni pentru că, în ceea ce le privește, unii exegeți anteriori și încă dintre cei iluștri, au emis aprecieri eronate, împiedicătoare, într-o oarecare măsură, a perceperii juste a valorii acestei creații. Mișcarea însă acoperă toate cele legate de chestiunile de mai sus, aidoma unei ape năvalnice, care târăște implacabil la vale, în curgerea ei vijelioasă, mobile de preț, obiecte strălucitoare, lemne putrede, gunoaie, animale moarte și, câteodată, oameni care, cum spunea Cicero, *au trăit*.

Aparatul de filmat *sui-generis* pe care îl remarcam a funcționa în alte compuneri ale lui Bolintineanu, este înlocuit, în strofa a doua din *Capul avarilor*, de privirea scrutătoare, mișcândă de colo-colo, a căpeteniei, așa cum este totdeauna aceea unui om intrat într-un mediu pe care îl percepe, întemeiat, a-i fi ostil, precum „rîul, ramul" la Eminescu în *Scrisoarea III*. Dar nu numai elementele înconjurătoare, care aparțin cadrului din poemul aici în discuție, sunt ostile, ci și cele cosmice, din moment ce luna e „suflet umbrelor", bineînțeles fiind vorba de cele ale defuncților guvernatori ai Daciei Traiane. Mai mult, astrul nopții capătă atribute solare, cum se vede în strofa a treia, pentru a ilumina din plin „columnile", cu scopul de a vârî groaza în barbari. Pentru a deveni însă „suflet umbrelor", reîncărcându-le astfel cu viață și pentru a avea puterea de a revărsa foc, astrul, altfel cu palidă putere de a lumina, se află cu necesitate în proxima apropiere a cadrului în cauză, mai mult, se creează, cu inanalizabilă subtilitate, impresia că el, astrul, *se include cadrului.* Aceasta presupune o viteză năucitoare, o teleportare, cum am zice noi astăzi, a *reginei nopții* care, astfel, ni se înfățișează a nu fi moartă, ca în *Melancolie* a lui Eminescu, ci, dimpotrivă, vie, halucinant de vie. Deci, iarăși, sugrumantul efect estetic este produs de dinamismul expansiv și omnipotent.

Dar Luna își va exercita pe o treaptă încă mai sus o funcție analogă cu „râul, ramul" eminescian. Prin capacitatea de a ilumina la modul incendiar un obiect în plină putere a nopții, astrul capătă atributele unei stranii, inefabile lanterne. Nu mai puțin, el își contrazice aici propriul specific, aservindu-se unei finalități dictate de imaginația creatoare a artistului. Luna e pe postul „slăvitelor ajutoare" din *Iliada*. Acelea veneau împotriva aheilor și în ajutorul troienilor, ea vine împotriva avarilor și în apărarea reprezentanților nobilei noastre ascendențe romane. Pentru a-și îndeplini mai abitir menirea, astrul nopții capătă atributele celui al zilei, nu mai aruncă undele-i de lumină pală, care îmbracă în tonuri cadaverice pe cei vii, ci emite jeturi de incandescență solară, dând astfel aparență de viață pietrelor, pe care erau sculptate chipurile unor decedați. Rostul acestei manevre este de a arunca veritabile reflectoare asupra cadrului avut în atenție aici. Astfel el capătă pentru barbari atributele unui element terifiant și provocator totodată.

Bolintineanu recurge ca de obicei, pentru a ajunge la un efect artistic de o intensitate crescândă în trepte, la punctarea unei mișcări din ce în ce mai accelerate. Dinamismul se amplifică deocamdată de la o clipă la alta prin aglomerare de verbe. Această particularitate e pe deplin vizibilă în strofa a cincea. Următoarele două strofe au un efect pregătitor pentru ce va urma, unul de *respiro*, aidoma luărilor de cuvânt ale Babei din poemul analizat mai devreme. Acel „visele-mi plăcute" e, fără îndoială, rezultatul tabietului nefericit al scriitorului de a fi „duios", (termenul, deși nu l-a utilizat cu referire la acest autor, îi plăcea teribil lui N. Iorga), molcom, tandru, fără vreo pală de vânt în enunțuri, prin urmare, static, ceea ce echivalează în context cu a fi sterp artistic. Aceasta pare și mai strident prin asocierea dulcegăriei cu imaginea neînduplecatei, crâncenei, sumbrei căpetenii a avarilor. Necugetatul gest al" capului" va provoca o reacție zdrobitoare. Uvertura acesteia, un echivalent minor al sunetului înfundat de tobe din *Lucia di Lammermoor,* este concretizată în acea fuziune a unor astre îndepărtate cu norii *apoși*. Așadar cosmicul, printr-o altă componentă a sa, aproape că se *afiliază* cadrului dat, pentru a-i zăpăci pe intrușii, insuportabili nu doar pentru „râul, ramul" eminescian ci și pentru himerice aglomerări teribile (stelele îngemănate cu norii), care dau impresia că sunt cât pe-aci a se catapulta asupra acelora. Urmează mișcarea de avalanșă finală, antologică, precum aceea din ultimele versuri ale poemului *Muma lui Ștefan cel Mare.* Se poate face aici o apropiere de statuia acelui comandor, răpus de Don Juan, într-o celebră piesă clasică și care capătă viață, pentru a-l răpune pe ucigaș. O apropiere mai nimerită este însă de imaginea acelor bătrâni senatori romani din *Ab Urbe condita* care, doar ei, au rămas în cetatea invadată de gali. Văzându-i atât de demni și neclintiți, barbarii i-au considerat niște statui, până când, lovind un gal pe obraz pe unul din acești venerabili, acela l-a izbit cu toiagul. La Titus Livius e o aparență de element pietrificat, care va cădea victimă, la Bolintineanu e o realitate a acestui element, care se va metamorfoza din anorganic în organic, se va deplasa de la condiția de static deplin, supus, prin însăși natura sa, pulverizării, aduse de pecinginea timpului, la aceea a unei identități dinamice, cu forță de cataclism, unul benefic însă, tocmai fiindcă este un simbol al triumfului esenței romane a ființei naționale.

Emoționantă din acest motiv, micro-epopeea pierde (parțial) din densitate artistică, întrucât mesajul este explicit. Compunerea e surclasată, pe de altă parte, de *Mihnea și Baba,* fiindcă nu găsim dinamismul de mare intensitate a celui de acolo. Explicația e simplă: nu se află aici elementele care pot atinge un paroxism al mișcării și care ocupă scena acolo: himericul, fumegosul, imaterialul.

Mersul târgului

Ștefan Crudu

3.03.2020: *Instantaneu de primăvară*

După prânz, pe stradă trecea strigând: „var, hai la var !" un vărar cu o căruță cu coviltir trasă de doi cai. Era cald dar meteorologii anunțau că de mâine vremea se răcește accentuat. L-am oprit ca să cumpăr var nestins pentru văruit pomii fructiferi. Am trăit un moment de nostalgie: e primăvară. Până mi-a cântărit cele câteva kilograme (3 lei/kg), l-am întrebat cum se numesc caii și el mi-a răspuns deschis: Gică, Doina și pe mine Dumitru. Din Cojasca, județul Dâmbovița. Apoi m-a întrebat cum se anunță vremea în următoarele zile, probabil ca să-și programeze traseul în continuare. I-am spus ce știam și văzând că iapa are mânz în burtă și este gata să fete, am continuat discuția. Și dacă fată pe drum ? „Nu contează, e-nvățată !" Și ce faci cu mânzu' ? „Îl dau cui vrea să-l crească, pe degeaba !" Ne-am despărțit și m-am bucurat că am mai prins, iată, un vărar care trece, prin sate, ca odinioară. E încă un semn de primăvară, la țară !

N.B. Nu puteam ști atunci, când viața se desfășura normal, după niște tipare străvechi, că peste numai zece zile totul se va bulversa: va începe războiul coronavirusului. Îmi aduce aminte de un film celebru, „Soarta unui om", care începe cu o scenă firească, clacă veselă și pașnică la construcția unei case și, ca din senin începe războiul cu nenorocirile sale, deturnând total lumea de la viața obișnuită. Ca acum 24 mai 2020.

11.03.2020: Știrea bombă a zilei

Pe la ora 9:30, trecând pe lângă târg, am observat pe gardurile împrejmuitoare niște afișe lipite. Am oprit și am citit următoarele:

„Primăria Oraș Bolintin Vale

În aplicarea adresei nr. 4493/10.03.2020 emisă de M.A.I. – Instituția Prefectului Giurgiu, vă comunicăm următoarele:

Pentru prevenirea infectării (propagării infecției cu noul corona-virus), vă comunicăm că târgul săptămânal și piața vor fi închise pe o perioadă nedeterminată."

Așadar în ziua de 11 martie au fost sigilate porțile mari și mici de intrare în târg și s-au lipit afișe în localitate. La piața nouă au reînceput lucrările pe 10.03.2020, după ce au fost suspendate în octombrie 2019 la stadiul de fundație. În tot acest timp, în apropiere s-a lucrat intens la un bloc cu multe etaje proprietate particulară. Deci, se poate. În situația de acum, o piață având condiții corespunzătoare și ca atare autorizație sanitară de funcționare, s-ar fi putut să nu fie închisă precum târgul. Dar, la noi se promit multe și nu se termină nimic. În plus, se fac lucrări de slabă calitate și cu defecte ascunse. Ca exemplu, str. Republicii arată execrabil. Lucrările la bloc au mizerabilizat circulația în zonă (mult noroi) cu utilajele grele care lucrează zi și noapte. De aceea fariseist se adaugă: „ne scuzați pentru inconveniente". Mai bine tăceau, ca filozofii.

11.03.2020 ora 20:50: *Dialog cu moșu*

Moșu: De altfel, ești bine ?

Eu: Nu prea !

Moșu: Trebuie să te cauți la doctor, că viața nu se cumpără de la magazin. Dacă te pălește boala, ai încurcat-o. Trebuie să ne îngrijim de sănătate ca să mai vedem încotro merge lumea ! ?

Vedeți cât și ce îl preocupă pe moș Niculae Tecuceanu ? (n. 22.02.1925). A împlinit deja 95 de ani și nici gând să renunțe la viață. Mănâncă, vede, aude, citește și emite panseuri. Știe istorie, e veteran de război, a trecut prin multe. Vom mai vorbi despre el.

15.03.2020: *Sufăr sincer, în tăcere*

Azi trebuia să fie târg. Inspirat de ce zicea Moșu, curios să vadă cum merge lumea, m-am hotărât să țin un jurnal de pandemie în care să consemnez mersul vremii, al vremurilor și al vieții în Bolintin Vale, renumit târg din arealul bolintinean. Adică despre cum trăim, cine (ce) ne influențează viața, ce speranțe avem, cine și cum ne conduce sau ne educă, cum socializează oamenii, cu ce se ocupă, cine și cum moare, stadiul moralei și moralității, ce suferințe și neajunsuri au, cum se modifică natura și parametrii vieții de zi cu zi, ce dezamăgiri, despre evoluția/involuția culturală, starea demografică, expansiunea accelerată a spoitorilor, de ce decade Bolintinul, haosul imobiliar etc. Ce-am sperat și ce avem, ce-am vrea și nu se poate, indiferența, egoismul generalizat, lipsa de coeziune și atitudine civică, disperarea, neputința, nepriceperea, pierderea identității locale („patriotismul local"), și a atașamentului la realizările locale. Adică a mândriei de a fi bolintinean. Referitor la așa-zisa dezvoltare durabilă, distanța de la vorbe la faptă. Într-un cuvânt, ce viitor mai are Bolintinul ? Cât suntem de dezamăgiți de politicieni, mai mari sau mai mici. Ș.a.m.d. Multe întrebări la care voi încerca să răspund, mai mult sau mai puțin obiectiv, așa cum văd eu și simt că se petrec lucrurile în Bolintinul pe care nu l-am părăsit deloc și nu l-am dezamăgit prin ceea ce am făcut. Am și dreptul dar și obligația să spun ce am de spus, fie că place sau nu. Îmi asum consecințele pentru că nu mai am ce pierde. Mă doare lipsa de atitudine a concetățenilor mei. Mi-am propus să scriu zilnic, dar voi publica selectiv, conjunctural.

19.03.2020: *Schimbări*

După prea puțin timp de la declararea stării de urgență și a primelor măsuri restrictive impuse, deja se observă multe schimbări. Restaurantele, barurile și cafenelele sunt închise. La fel judecătoria și școlile (din 11.03). Magazinele au program redus (unele chiar sunt închise) și au și pauze pentru dezinfecție. La farmacii și restul instituțiilor care mai funcționează se practică distanțarea socială de 1,5 m. Și dispensarele medicale au program special. De asemenea, mijloacele de transport în comun au program ca în zilele de duminică. Deși prețul combustibilului a scăzut (4,75 lei/litru prețul de azi afișat), cred că va crește prețul biletelor. Alimentele de bază se scumpesc în fiecare zi. La speculanții care vând pe trotuare în fața casei, cartofii au ajuns la 4 lei/kg iar ceapa 5 lei/kg. Pâinea s-a scumpit și ea moderat din alte motive (neîntemeiate, vezi prețul scăzut al combustibilului). Oamenii circulă numai cu declarații pe propria răspundere. Gogoșeriile și covrigăriile nu mai au clienți. Doar firma de catering are de lucru (pomeni la pachet). Morții au alaiuri modeste (slujbele, în aer liber, spune Patriarhia). Șantierele locale (drumuri) au slăbit activitatea. Cei bogați prosperă, speculanții apar în lipsa târgului. Înghețul de luni și marți dimineața ca și brumele zilnice au afectat pomii înfloriți mai devreme (caișii și corcodușii). Pe câmp rapița care a ieșit prost din iarnă s-a ars de la înghețul recent (minus 5 grade). Și va mai veni un alt episod de vreme rea (de iarnă) de duminică ce va agrava situația agriculturii. Dacă vom avea un an agricol nefavorabil în continuare, criza va fi dură. Sigur că virusul are mulți prieteni. Etnicii romi, întorși în țară, petrec de mama focului (aseară paranghelie în cartier). De ei nimeni nu se atinge. Oricum, Bolintinul va fi al lor în mod sigur. Cum și de cine să ne ferim ca să scăpăm ? Doar la cei bogați activitatea nu se oprește. În curți se plantează pruni (pentru alcool). Distruge virusul (? !). Hai, Codin, că satu-i plin.

22.04.2020: *Un om înmormântat – un suflet înaripat !*

Asistăm la umilirea specialiștilor de către politicieni în plină pandemie. Disperați că pierd capitalul politic, caută cu orice preț țapi ispășitori: cazul dr. prof. Adrian Streinu Cercel. Cei mai guralivi (activi politic) tac mâlc, ascunși în vilele care sfidează bunul simț. Așteaptă să iasă din bârlog în campaniile electorale – care vor fi când vor putea avea loc. Mizerii politicianiste. Se fac promisiuni de relaxare: prafuri pentru bătrâni, amăgiri. Slabi conducători avem. O dau din colț în colț. Au vrut guvernare, iată guvernanți („vreau guvernul meu: Iohannis !"). Pentru cercetarea și obținerea unui vaccin împotriva virusului sunt antrenați mii de specialiști din întreaga lume. Se analizează tot ce ține de răspândire, contaminare, tratamente etc., care vor contribui în final la ținerea sub control a pandemiei. Specialiștii caută și transmit imediat concluziile politicienilor care au puterea să ia măsuri corespunzătoare. Ei pot sau nu să ia deciziile cele mai bune atât pentru sănătatea populației dar și pentru reducerea consecințelor negative din economia grav afectată a tuturor țărilor lumii. Totuși, interese obscure conduc la decizii negative. Și alții caută țapi ispășitori. În America, Trump acuză China. Încearcă să tempereze disperarea oamenilor cu promisiuni „la termen" care nu au la bază susțineri realiste, respectiv nu țin seama de sfaturile tuturor specialiștilor. Pe de o parte mulțumesc medicilor și cadrelor medicale pentru implicare, pe de alta dispun înlocuirea lor. Hibele sistemului sanitar de la noi și din toată lumea ies la iveală. Și pentru medici există o limită a efortului. În curând vor fi mari probleme și aici. În Evul Mediu, ciuma care era fără explicație științifică și fără tratament s-a stins după zeci de ani, timp în care a secerat 3/4 din populația Europei. Au rămas cei mai rezistenți și lumea a mers înainte. Trebuie să fim realiști. Și acum cei mai slabi vor dispare inevitabil. Nu e vina lor. Ar fi legea firii: cei mai puternici rezistă. Altfel, scade rezistența descendenților care, atunci când apar astfel de epidemii, cedează primii. Societatea cheltuie enorm pentru cei cu afecțiuni cronice severe, născuți cu malformații, cu boli grave ce necesită tratamente scumpe pe viață. Cuvântul de ordine în aceste zile este prevenția. De acord, dar prevenția să fie permanentă, cu măsuri medicale luate din timp, ca să fim pregătiți corespunzător. Masca de protecție este un paliativ psihologic, nu are eficiență 100%. Hazardul lucrează. Și eu pot fi pe lista neagră a lui.

23.04.2020: *Sf. Gheorghe*

Sărbătoare creștină. În mass-media a apărut scandalul cu spoitorul „bătut" de șeful de post de poliție din Bolintin Vale. Abia așteptau ai lui să se dea loviți și să întoarcă lucrurile, învinovățind autoritățile. Toți bolintinenii aprobă fapta, știind prea bine că „hoțul strigă hoțul" ! Fac pe victimizații în stilul lor țigănesc. Îi cunosc prea bine cât sunt de prefăcuți. Desigur că nu toți fac fapte rele. Cei în cauză sunt cei sosiți din Răcari cu „treburi electorale". Sunt din casta lor cea mai de jos, disprețuiți și de restul de-ai lor. Ulterior s-au lăudat că au primit bani ca să însceneze momentul care ne-a propulsat iar pe „prima pagină". Fiind sărbătoare, am sunat pe foarte mulți prieteni și foști colegi pentru a-i felicita cu ocazia zilei onomastice. Toți păreau optimiști și sperau că această stare de izolare și restricții va trece până la urmă. Bateria telefonului mobil s-a descărcat în final dar „bateriile noastre" s-au reîncărcat pentru ceva timp. Domnule virus, du-te de unde ai venit și lasă-ne să ne trăim în liniște viața ce ne-a mai rămas ! Patetic, nu-i așa ? Oare totul va mai fi la fel (de bine) ca înainte ?

7.05.2020: *Attenzione ! Pulcini di un giorno*

Alexandra, nepoata mea (3 ani și 8 luni), cu un telefon inert la ureche: „Ce tare, tataie ! Când n-o să mai fiu bolnavă (! ?), o să merg la stadion cu prietena mea !" Iată că și în mintea unei copilițe găsim urmări ale restricțiilor. Cât de mică, dar ceva știe. Aceste momente pe care le trăiește alături de părinți, mătuși și bunic cred că și ei îi vor rămâne, vag, în amintire peste 50-60 de ani. Ca și mie, care păstrez imaginea troienelor uriașe din februarie 1954. În subconștient toți vom păstra ceva legat de pandemie, chiar dacă difuz.

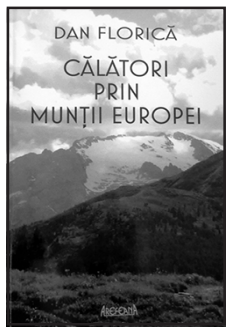
Ieri am cumpărat pui de găină de o zi, 20 rasă de carne și 10 mixtă. Le-am asigurat condiții corespunzătoare (căldură, hrană, apă tratată cu albastru de metilen) sub supravegherea nepoților curioși care au stat în casă, afară fiind frig și ploaie rece.

Vlad (6 ani și 10 luni) cel foarte isteț, m-a întrebat ce nume le dăm. I-am răspuns simplu: puișori. Pentru că a insistat, citind proveniența pe lădița specială de transport și livrare, am revenit și le-am spus: covidei. Pentru că proveniența era Italia, țara cu cele mai multe focare de epidemie. Fiind pui „de o zi" e clar că au sosit de foarte puțin timp. Dar cu ce mijloace de transport, că mărfurile din Italia sunt prohibite iar transporturile anulate. E clar, afacerile nu au opreliști, orice s-ar întâmpla. Un spoitor cunoscut pe nume Virgil Miulescu a cumpărat de la Mega Penny doar o bere mică și un pachet de țigări. Adică s-a plimbat în ditamai magazinul cu posibili ceva viruși (la intrare nu controla nimeni cu termometrul și nici nu obliga pe cumpărători să poarte mănuși), el provenind din cartierul cu mulți infectați. Pentru noi, a face cumpărături în aceste condiții este un risc foarte mare, ca la ruleta rusească. Dar nu avem de ales. Când reprezentanții autorităților stau închiși în birouri și nu controlează cum trăim în realitate și cu ce probleme ne confruntăm zilnic, noi, cetățenii alegători, rămânem la mâna hazardului. Au hazard, Balthazar ! Mână și dă-i bice, om vedea unde vom ajunge. Că doar n-o să moară toți. Doar dușmanii mei, vorba manelistului.

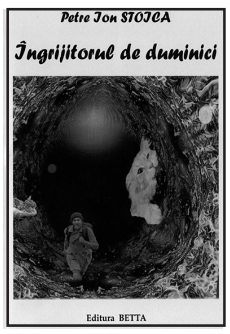
28.05.2020: *Înălțarea Domnului. Ziua Eroilor Neamului*

Din nou, meteorologii anunță ploi. Ca la loto, mulți speră, puțini câștigă. Sărbătoare creștină mare: Domnul s-a înălțat ! Dimineață plăcută. Slujbă în curtea bisericii. Cei prezenți stăteau pe cele câteva scaune, pe bănci sau în picioare. E bine și așa, că de Paști știm cum a fost. La „Școala veche" se lucra. Oricine poate vedea stadiul și modul de lucru al restaurării. În piațetă, tot patru vânzătoare-producătoare: răsaduri de pe brazdă de calitate la 0,3 lei/fir, căpșuni cu 10 lei/kg, cireșe de mai cu 7 lei/kg. La întoarcere, pe stradă trecea o căruță cu cartofi noi. Era un nene cu ochelari ce striga: „cartofi, hai la cartofi !" L-am mai văzut și în anii trecuți ori cu cartofi noi, ca acum, ori cu varză toamna. Alături, fiica sa, tot cu ochelari, încasa banii. Este din Brezoaia, jud. Dâmbovița. Prețul cam mare: 4 lei/kg, preț de trufanda, chiar românească. Vânduse toată mazărea și zarzavaturile. I-am admirat calul bine îngrijit. Nu puteam să nu-l întreb cum îl cheamă (pe cal). Dolănescu, mi-a răspuns. Când i-a pronunțat numele, calul a întors capul, afirmativ adică. Acum câțiva ani, când veneau mai mulți cultivatori cu căruțele încărcate primăvara și toamna, pe o iapă o chema Mangalia. Nostime nume. Nici eu nu mă las mai prejos: pe cățelul de două luni îl cheamă Covidel. Mama lui este Clemansa, mătușa după mamă Ursulina, bunica Raisa, străbunica Cosette, iar stră-străbunica Petronela. Un arbore genealogic (pedigree) cățelesc cu care mă mândresc. Pe la mijlocul zilei, aflat în centrul aglomerat echipat corespunzător cu masca, am fost oprit de niște domni polițiști care s-au legitimat ca fiind de la Giurgiu și fac o campanie de instruire a populației împotriva violenței domestice și a furturilor. Mi-au oferit pliante și le-am mulțumit, promițându-le că voi fi vigilent și mă voi proteja împotriva acestui flagel frecvent în Bolintin. Sincer, mi s-a părut o acțiune binevenită. Dacă de virusul pandemiei poate vom scăpa, de microbul hoției, niciodată ! Cam în același moment, oficialitățile locale împreună cu preoțimea au depus o coroană de flori la Monumentul Eroilor pentru că tot azi, de Înălțare, este și Ziua Eroilor Neamului.

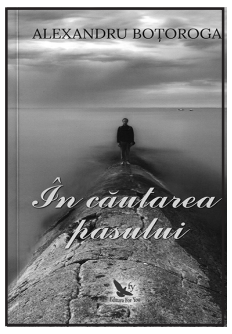
Biblioteca SUD-ului

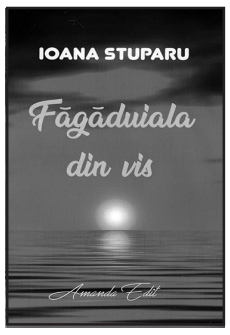
Dan Florică, ***Călători prin munții Europei***, București, Editura Arefeana, 2020. *„Diversitatea tematică și abordarea sinceră a temelor cu scrisul bine meșteșugit al poetului, pe care îl prețuiesc, mă face să postulez că această carte este la un nivel superior tuturor celorlalte din punct de vedere al poemelor și tematicii abordate. Astfel, devine un alt moment de referință, de care mai târziu ne vom aminti cu plăcere."* (Nicu Doftoreanu)

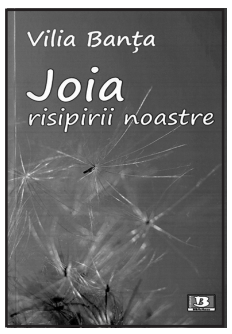
Petre Ion Stoica, ***Îngrijitorul de duminici***, București, Editura Betta, 2018. *„Poet al neliniștii, Petre Ion Stoica interoghează liric nu atât pentru a da, într-un ton didactic sau apologetic, răspunsuri probabile, cât pentru a se situa în lume și pentru a-și afla rostul. Metaforele îi conțin neliniștile, transformate în statui «într-un ocol de inimă» în care cititorul va găsi fața unei «monede antice/ trezite din somn». Pustiul s-a valorizat, ocupat de poezia care deschide poarta unui alt univers."* (Ana Dobre)

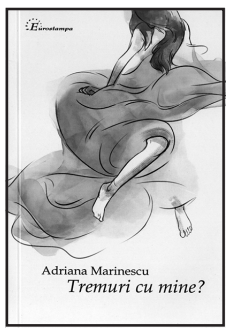
Alexandru Boțoroga, ***În căutarea pasului***, București, Editura For You, 2019. *„Alexandru Boțoroga este una dintre acele personalități care îi influențează decisiv pe cei din jur, atingându-le viața cu aripa sa plină de inspirație și de curaj. El ne reamintește cât de mult contează exemplul personal și de câtă forță este nevoie pentru a nu abandona drumul unei existențe care aduce sens în «pustiul lumii» (Chin), în «necuprinsul/ mărginit de cuvânt» (De dragoste)."* (Camelia Soceanu)

Ioana Stuparu, ***Făgăduiala din vis***, Sinaia, Editura Amanda Edit, 2019. *Am purtat cu mine, acolo unde m-au dus pașii vieții, caietele cu însemnări ce reprezentau identitatea mea sufletească și de sânge. Aveam o taină, aveam ceva al meu, unde nimeni nu putea pătrunde. Această taină din caiete îmi dădea încredere în mine și puterea de a trece peste vicisitudinile vieții, numeroasele reguli ale societății, care uneori pun stăpânire pe om, fără să-i ceară părerea. Știam că prin câte umilințe aș trece datorită unor semeni, eu sunt capabilă să realizez lucruri importante.*

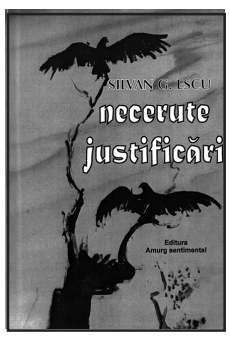
Vilia Banța, ***Joia risipirii noastre***, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2018. *„Poeta și-a creat lumea ei, universul liric propriu, cu tenacitate și dărnicie, cu gingășie și dramatism, fundamentând-o pe temeiuri filozofice asimilate de-a lungul vieții; nu răstoarnă lumea spre a o crea din nou, precum Arghezi, ori Nichita Stănescu, ci în mijlocul realității înconjurătoare își făurește cu migală și sensibilitate, o altă lume care o exprimă pe ea, îi evidențiază identitatea lirică."* (Corin Bianu)

Adriana Marinescu, ***Tremuri cu mine ?***, Timișoara, Editura Eurostampa, 2019. *„Adriana Marinescu scrie din banca cititorului tânăr care vrea să-și învingă neliniștile, iar nu din turnul de fildeș al poetului vorbind despre neliniștea proprie. Nu este însă un discurs dulceag, autoarea acestui volum știe perfect să scrie poezie de cojones, nu doar de corazon, aduce o sete de viață pe care o putem savura, pledează pentru jubilație și energetism, exorcizând categoriile negative postulate de Hugo Friedrich pentru poezia modernă."* (Vladimir Pop)

Eugenia Duță, ***La porțile vieții***, București, Editura Betta, 2019. *Mamare era surdă. Ea spunea că asta i se trage de la niște proiectile de tun care explodaseră peste casa ei din Calafat, în nu mai știu ce război, în timp ce ea era ascunsă în subsol. Nu știu dacă nu cumva și asta era tot o poveste, cert că, spre a comunica, ne apropiam gura de urechea ei și țipam cât puteam de tare, ceea ce acum mă face să cuget că cei din cartier aveau cunoștință de multe din cele ce se petreceau în casa noastră. O iubeam foarte mult și îmi plăcea cum ne povestea tot felul de lucruri ce se petrecuseră în tinerețea ei în Calafat sau chiar amintiri estompate sau moștenite din aventura navigării mamei sale și a bunicilor, cu moara pe Dunăre.*

Silvan G. Escu, ***Necerute justificări***, București, Editura Amurg Sentimental, 2016. *De ce m-am apucat de scris ? Bineînțeles, nu doar pentru că știu alfabetul. Am simțiti că trebuie, nu că ar fi nevoie. Așadar, dacă nici acum... Deși nu am niciun motiv sau interes să vă întristez, tonul poeziilor din această plachetă este - doar cu puține excepții - unul revoltător de trist. Poate așa am simțit eu în această ultimă perioadă a vieții mele. Mai toate sunt croite pe textura sufletului meu și – având această vanitate – nu lasă loc de interpretare.*

Reviste primite la redacție

Litere, anul XXI, nr. 4-5 (241-242), aprilie-mai 2020, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul X, nr. 4-5 (103-104), aprilie-mai 2020. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Actualitatea literară, anul XI; nr. 100, martie 2020, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caligraf, anul XX, nr. 214, martie 2020; nr. 216, mai 2020, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXIII, nr. 4 (258), 2020, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru.

Pro Saeculum, anul XIX, nr. 1-2 (141-142), 1 ianuarie – 31 martie 2020, revistă de cultură, literatură și artă editată de Centrul Cultural Vrancea. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

Climate literare, anul XIV, nr. 125, mai 2020, revistă literară și de cultură românească editată de Societatea Culturală și Pritenie „La Noi Acasă" Târgoviște. Redactor șef Ion Iancu Vale.

Constelații diamantine, anul XI, nr. 6 (118), iunie 2020, revistă de cultură universală editată sub egida Ligii Scriitorilor Români. Redactor șef Doina Drăguț.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista "SUD": 0786 455702

Alte convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (XV)

„Hristos n-a pus mâna și nu va pune niciodată mâna Lui însângerată în pieptul tău, să te împingă să cazi.”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să ne spuneți un cuvânt de învățătură despre sărbătoarea ce marchează trecerea a 40 de zile de la praznicul Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, respectiv despre *Întâmpinarea Domnului*.

Îps. Ioan: Cele 40 de zile le-a petrecut Maica Domnului cu Pruncul Iisus în jurul vetrei din Viflaim. Sf. Apostol și Evanghelist Luca ne spune ce s-a întâmplat la 40 de zile.

L.C.: Vă rog să-mi permiteți să citez din Sfânta Evanghelie după Luca, când „*după Legea lui Moise*”, Dreptul Iosif împreună cu Preacurata „*L-au dus pe Prunc la Ierusalim, ca să-L pună înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului, ca „orice întâi-născut de parte bărbătească să fie închinat Domnului*” (Luca 2, 22-23). La templul din Ierusalim sunt întâmpinați de un om „*cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel, și Duhul Sfânt era asupra lui. Și lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu va vedea pe Hristorul Domnului. Și din îndemnul Duhului a venit la templu; și când părinții au adus înăuntru pe Pruncul Iisus, ca să facă pentru El după obiceiul Legii, el L-a primit în brațele sale și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace*” (Luca 2, 25-29).

Îps. Ioan: Da, așa este, dar, mai întâi, să umblăm la ... gramatică. Sfântul Luca spune că Duhul Sfânt a vestit Dreptului Simeon că nu va vedea moartea „*până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului*”. Aici e o nuanță extraordinară, pentru că *Hristos* înseamnă „*uns*”, adică i-a spus Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până nu Îl va vedea pe „*Unsul Domnului*”. Acesta este Hristos, „*Unsul Domnului*”, deci pe Acesta Îl aștepta și despre Acesta îi grăise Sfântul Duh Dreptului Simeon.

De unde a pornit sărbătoarea aceasta ? Poporul lui Israel, peste 400 de ani, a locuit, a muncit și s-a rugat unui singur Dumnezeu, deci o credință monoteistă, în Egipt. Gândiți-vă, peste 400 de ani să trăiești într-o lume păgână, unde faraonul era socotit divinitate ! Pentru că deja era pericolul mare de a-și pierde credința, Dumnezeu a spus: *Ajunge, pentru că vă veți pierde credința, dacă mai rămâneți !* I-a spus lui Moise: *Ia poporul și te întoarce în Canaan !*

S-a dus Moise la faraon și i-a spus că dorește să plece cu tot poporul lui Israel care era în Egipt. Trăiau în ținutul Goshen din Delta Nilului, unul dintre cele mai fertile locuri de pe pământ. Atât de bogat era pământul din Delta Nilului, încât se făceau acolo două recolte pe an. Acolo și-a salvat Dumnezeu poporul și acum îi spune lui Moise să plece ! ? Deci Moise merge la faraon și, bineînțeles, că faraonul nu a dorit să lase poporul lui Israel să plece, pentru că munceau la multe lucrări edilitare din Egipt.

Atunci Dumnezeu a lovit poporul egiptean și pe faraon cu zece necazuri și nu s-a înmuiat inima faraonului până la al zecilea necaz. Și i-a spus Dumnezeu lui Moise să taie fiecare familie câte un miel și cu sângele acelui miel să semneze ușorii, tocul ușii. Spune tradiția de la Ierusalim că au însemnat cu o literă care în scrierea aramaică veche seamănă cu semnul crucii. Și a spus Dumnezeu: când voi trece, nu voi intra în casa însemnată cu această literă, care seamănă cu semnul crucii.

Și-atunci, la miez de noapte, a trecut îngerul Domnului și a ucis, începând cu casa faraonului și până la ultima familie din Egipt, pe întâiul născut, din familie și dintre animale. Deci a murit în noaptea aceasta, lovit de sabia lui Dumnezeu, urmașul faraonului, fiul faraonului, care trebuia să-i urmeze la tron. În toate casele a fost plângere și tânguire pentru că întâiul născut a murit atât din familie, cât și dintre animale. În momentul acela, faraonul l-a chemat pe Moise și i-a spus: *Plecați, plecați, că pierim !* Și atunci Dumnezeu, în schimbul acestor întâi născuți loviți de sabia morții din Egipt, i-a poruncit lui Moise și i-a zis cuvintele pe care le găsiți în cartea *Ieșirea*, capitolul 13.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rog să-mi permiteți să le citez: „*În vremea aceea a vorbit Domnul cu Moise și i-a zis: „Să-Mi sfințești pe tot întâiul născut, pe tot cel ce se naște întâi la fiii lui Israel, de la om până la dobitoc, că este al Meu !” iar Moise a zis către popor: „Să vă aduceți aminte de ziua aceasta, în care ați ieșit din pământul Egiptului, din casa robiei, căci cu mână tare v-a scos Domnul de acolo”* (*Ieșirea*, 13, 1-3). Vă rog să continuați.

Îps. Ioan: Prin urmare, sărbătoarea *Întâmpinarea Domnului* își are rădăcina într-un moment înainte de Hristos, cu o mie, două-trei sute de ani și iată că întâiul născut trebuie închinat Domnului și așa se face că Maica Domnului L-a născut pe Hristos la Betleem. Între Betleem și Ierusalim sunt opt-nouă km și a putut să meargă cu pruncul să-L închine la templul Ierusalimului.

Iată, deci, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, S-a făcut ascultător și împlinitor al Legii, S-a lăsat tăiat împrejur la opt zile, la 40 de zile iată cum a fost închinat Domnului, El care era om și Dumnezeu.

Și la întâlnirea cu Pruncul, Dreptul Simeon a rostit cuvintele acestea: „*Acum, slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că ochii mei văzură mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, Lumina spre descoperirea neamurilor și slava poporului Tău Israel”* (Luca 2, 29-32). A văzut semn că Acesta era Hristosul Domnului și de acum este liber să guste și el moartea. Până atunci, moartea nu s-a putut atinge de Dreptul Simeon. De ce ? Pentru că așa i-a spus Duhul Sfânt, dar le-a spus celor care erau în jurul lui, atunci, că Acesta este pus spre *căderea* și spre *ridicarea* multora.

L.C.: Foarte interesant, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, dar vă rog să insistați asupra semnificației acestor termeni, *căderea și ridicarea* multora.

Îps. Ioan: În viața aceasta, noi ne mișcăm între două puncte cardinale, *cădere și ridicare*. Nu există o a treia coordonată universală decât *cădere sau ridicare*. În fața lui Dumnezeu, din fața lui Dumnezeu au căzut îngerii, au căzut îngerii cu Lucifer. În fața lui Hristos, astăzi, milioane și miliarde de oameni se ridică. A venit Hristos să-i ridice. Hristos a venit pentru ridicare. Hristos, niciodată, n-a pus mâna și nu va pune niciodată mâna Lui însângerată în pieptul tău, să te împingă să cazi. Mâna lui Hristos este întotdeauna întinsă. Nici pe cruce, nu i-a împins pe cei ce-L răstignea. Putea cu puterea Lui să-i împingă pe toți în adâncul iadului. Ar fi putut, cu brațele Lui, să-i împingă în adâncuri, dar și-a lăsat brațele întinse, și atunci, către tine și către mine.

Din nefericire, sunt și astăzi frați de-ai noștri care se prăbușesc, care cad în fața lui Hristos, care cad în fața Evangheliei lui Hristos, neținând seama de cuvintele dumnezeiești aduse din cer nouă pe pământ, *Evanghelia*.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte să vă referiți și la cuvintele adresate Maicii Domnului de către Dreptul Simeon.

Îps. Ioan: Prin harul Duhului Sfânt, Dreptul Simeon îi dă un mesaj cu totul deosebit Maicii Domnului. Îi spune: *prin sufletul tău va trece sabie*. Iată că la Nazaret, îngerul i-a dat o bună vestire despre nașterea Mântuitorului lumii, iar Dreptul Simeon îi aduce o veste înlăcrimată, că prin sufletul ei va trece sabie. Așa a fost, pentru că a trebuit să ia pruncuțul și să fugă cu el în Egipt. Apoi, atâtea și atâtea necazuri ale vieții care au culminat atunci când ostașul a împuns cu sulița coasta lui Iisus. Atunci a trecut acea suliță și prin sufletul, prin inima Maicii Domnului. Iată s-au împlinit, după 33 de ani, cuvintele Dreptului Simeon.

Mă adresez tinerilor și le spun: nu vă săgetați inimile mamelor dvs ! Atunci când un tânăr săgetează inima mamei lui, atunci el o răstignește. De aceea le zic tinerilor: *Nu vă răstigniți mamele, iubiți tineri, ci iubiți-le, căci ele v-au deschis poarta vieții și apoi și poarta cerului !*

Deci momentul acesta al *Întâmpinării Domnului* este la 40 de zile, istoric vorbind înseamnă că fuga în Egipt nu s-a făcut înainte de 40 de zile. Încă nu sosiseră magii la Irod întru cercetare, deci după aceste 40 de zile, nu știm, dar cam între aceste 40 de zile și trei anișori, în perioada aceasta, au ajuns magii la Betleem.

Prăznuirea *Întâmpinării Domnului* ar trebui să ne determine pe fiecare să gândim la întâmpinarea noastră. Atunci Dreptul Simeon și proorocița Ana L-au întâmpinat la templul din Ierusalim pe Hristos. Acum ne așteaptă Hristos să ne întâmpine pe fiecare dintre noi. Ești pregătit, iubite frate și soră creștină, de întâlnirea cu Hristos, când te va întâmpina Hristos ?

Proorocița Ana, văduvă, zeci de ani în post și rugăciune, L-a așteptat să-L întâmpine pe Hristos. Așa spune Sfântul Luca că a trăit văduvă la templul din Ierusalim, în post și rugăciune până la 84 de ani. De aceea ne mai dă Dumnezeu încă o zi și încă o zi să ne pregătim pentru întâlnirea cu Hristos.

Cum ne putem pregăti într-o singură zi ? ! Iată proorocița Ana zeci de ani de văduvie curată, în post și în rugăciune, s-a pregătit. Și ea și Dreptul Simeon s-au pregătit pentru întâlnirea cu Hristos.

Cred că ați văzut cu toții icoana Adormirii Maicii Domnului. În primul plan este Maica Domnului întinsă pe o năsălie; stânga, dreapta, împrejurul ei sunt apostolii. În fundal apare Mântuitorul Hristos cu un copilaș înfășat. Acela reprezintă sufletul Maicii Domnului.

Iubite frate și soră creștină, să ne învrednicească și pe noi Prea Sfânta Treime Dumnezeu ca sufletul nostru să fie luat în brațe, nu de Dreptul Simeon ci de însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Iată că Dumnezeu și om l-a luat pe om în brațe ! Și pe noi ne așteaptă Fiul lui Dumnezeu să ne ia în brațele Sale dumnezeiești. Să vă îmbrățișeze pe toți Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEX COMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.